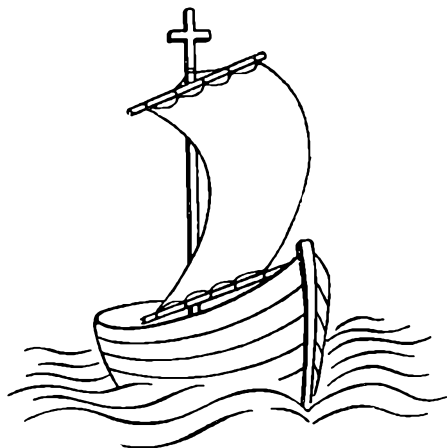

Dr. V o j t ě c h M a r t i n ů

K A T E C H E S E

Bud' vůle Tvá

Myšlenky ke katechesím z mravouky

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

PRAHA

NIHIL OBSTAT

Mons. Dr. Josephus Hronek.

ensor.

IMPRIMATUR

Pragae, die 9. Februari 1940

Prael. Dr. Theophilus Opatrný.

Vicarius Generalis.

O B S A H

I. Plň vůli Boží . . .	5	XXVI. Skutky duchovního milosrdenství . . .	132
II. Desatero Božích přikázání	11	XXVII. Blahoslavení tiší . . .	135
III. Cesta k přestoupení - Přemáhej pokušení	18	XXVIII. Milujte přátele své	138
IV. Těžký hřích - největší zlo	24	XXIX. Nezabiješ	142
V. Hřích lehký	30	XXX. Pečuj o své zdraví	146
VI. V jednoho Boha věřiti budeš	35	XXXI. Ctnosti společenského styku	152
VII. Jak věřiti sv. pravdy	42	XXXII. Běda světu pro pohoršení	156
VIII. Bez víry se nelze líbiti Pánu	47	XXXIII. Plán Boží	162
IX. Po ovoci poznáte je	52	XXXIV. Aby duše čistá byla. Co čistotu chrání	166
X. Doufej v Hospodina	59	XXXV. Aby duše čistá byla. Co čistotu k pokušení svádí	168
XI. Milovati budeš Pána Boha svého	64	XXXVI. Nesesmilniš! Hřích a jeho následky	171
XII. Jen Pánu Bohu se budeš klaněti	69	XXXVII. Svého si hled'	174
XIII. Jen Pánu Bohu se budeš klaněti	73	XXXVIII. Nepokradeš!	178
XIV. Úcta svatých	78	XXXIX. Péče o majetek	180
XV. Posvěť se jméno Tvé	85	XL. Nebudeš lháti	183
XVI. Posvátný slib a přísaha	88	XLI. Dobré jméno — vzácné jmění	187
XVII. Pomni, abys den sváteční světil	95	XLII. Úkol ženy v lidské společnosti	192
XVIII. Sváteční klid	97	XLIII. Církevní přikázání	198
XIX. Proč musím choditi do kostela	101	XLIV. Půst tělesný a duchovní	201
XX. Miluj, dokud ještě milovati můžeš!	107	XLV. Pohřeb žehem	205
XXI. Vrchnosti duchovní a světské	111	XLVI. Hlavní hříchy	207
XXII. Láska k vlasti	116	XLVII. Dokonalost lidské osobnosti	210
XXIII. Milovati budeš bližního svého	121	XLVIII. Dobré skutky	214
XXIV. Student v přírodě	125	XLIX. Ctnosti	218
XXV. Kristus v našich bratrech	126	L. Katolická akce	222
		LI. Kristus vzor našeho života	225
		LII. Buď s Pánem Bohem	229

Úvodem:

V prvých hodinách na počátku školního roku obyčejně páni profesori zdůrazňují studentům důležitost předmětů, kterým je budou učit. A vskutku každý předmět, do kterého se letos zahlubáte, bude mít jistě význam i pro váš život.

Kdybyste však měli doma úplné Písmo svaté, doporučil bych vám, abyste se podívali do knihy Kazatel na první verš sedmé kapitoly. Svatopisec dává tam otázku: *»Co jest platno člověku věci sebe lepších hledat, když neví, co jest mu užitečné v jeho životě, který jako stín pomíjí?«* Budete hledat německá slovíčka, denně vás bude těšit latina, v matematice začnete s algebrou. To všechno jsou věci, které rozšíří váš životní rozhled. V náboženství letos uslyšíte, jak máte žít, abyste tyto všechny své vědomosti zužitkovali nejenom pro těch několik let, která může člověk na zemi prožít, ale pro věčný život. Poučí vás o tom stručně mravouka, kterou se budeme letos zabývat. Vidím, že již někteří máte předepsané učebnice. Doufám, že do příští hodiny je budete mít všichni. Také bych si přál, abyste si s sebou jako minulého roku přinesli též poznámkový sešit.

Katolická mravouka se dělí na dvě části: mravouku všeobecnou a mravouku zvláštní.

Mravouka všeobecná jedná povšechně o dobro a zlu, mravouka zvláštní o jednotlivých povinnostech.

Vysvětlení zkratk: K. — diecesní katechismus. M. — Dr. Augustin: Mravouka pro III. tř. škol středních. — Proložené a nadpisy katechese je převzato z diecesního katechismu. — Slova Písma svatého, pokud jsou převzata z biblických dějin, nejsou přesně citována (kapitola a verš.) — Myšlenka k přemýšlení, která je obyčejně na konci katechese, má pěstovat v žákovi samočinnost. Je též vhodným úvodem příští hodiny.

Možná, že někdy vás zajímala otázka, proč nějaký skutek, na př. krádež, nazýváme zlým, jiný naopak, ku př. modlitbu, almužnu, dobrým. Čtete cestopisy a víte, že někteří národové považují za dovoleno to, co my máme zakázáno a opačně zase, co máme my dovoleno, to považují oni za nesprávné. Často i v románech, literatuře, filmu jsou tyto otázky probírány. Někdy je tam prohlašováno za dovolené, co bychom nikdy podle zásad křesťanských za dobré neuznali. Co je tedy měřítkem dobra a zla? (Pokuste se sami odpovědět!)

Nedávno byl svátek sv. Augustina, který sám o sobě napsal životopis. Je zajímavé jej číst. Co jen všechno prožil. Stále po něčem toužil. Jako student byl hodně veselý, vedl hříšný život, to jej přešlo, toužil zase po něčem jiném, stal se proslaveným řečníkem, dokonce i profesorem řečnictví v Miláně. Měl slávu, měl bohatství, mohl se nazývat šťastným, a přece vyznává, že jeho duše byla rozervána. Až jednou se zahloubal do Písma sv., všiml si příkladu svatých mužů, poslechl si kázání sv. Ambrože a stal se katolíkem. Ve svém životopise poznamenává: »Neklidné je srdce naše, dokud nespočine v Tobě, ó Bože!«

Co tím chtěl říci? — Nic nás neuspokojí na tomto světě, ani majetek, ani nádhera, ani vysoké společenské postavení — jediné Bůh. *Bůh jest cílem našeho života.* — Které naše jednání nazýváme rozumným? To, které směřuje k nějakému cíli. Čím vyšší cíl, tím lepší je naše jednání. Jednáme mravně a rozumně tehdy, když chceme, aby každý náš skutek směřoval k poslednímu cíli — k Bohu. *Mravně dobré je to, co nás k Bohu vede, mravně zlé, co nás od Boha odvádí.*

Dráha našeho života může jít s pomocí milosti Boží přímo, když naše skutky konáme pod zorným úhlem věčnosti, nebo může být hodně křivolaká, když totiž na svůj poslední cíl zapomínáme.

K cíli vedou různé cesty. Říká se, že všechny cesty vedou do Říma. K Bohu však vede pouze cesta jediná — Kristus Pán sám. Při rozmluvě s apoštoly řekl: *»Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze*

mne.« A On sám ukázal nám cestu k Bohu svým učáním a příkladem. Napomíná nás: »Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království Božího, ale kdo plní vůli Otce mého.« Naším úkolem na zemi je tedy plnit vůli Boží. Vůli Boží poznáváme z našeho svědomí, z desatera Božích přikázání a z evangelia.

B. SVĚDOMÍ.

»Zákon Boží je vtesán v srdce naše,« píše sv. Pavel v listě k Římanům. Bůh jej vtesal do našeho nitra hlasem svědomí. Ozývá se u člověka všech dob a všech národů. Štve Jidáše k sebevraždě, vrahovi staví neustále před oči jeho oběť, v malém hochovi, třeba někde v Japonsku, probouzí platnost úcty k rodičům. Cestovatel Vráz vypravuje, že byl kdysi u japonského soudu a byl zvědav, jaký je tam postup jednání. Je obžalován starší člověk. Jako svědek je přiveden jeho syn. Má vypovídat proti svému tatínkovi. Bylo na něm vidět, jak bojuje ve svém nitru. Soudce útočí. Zdálo se, že už není vyhnutí. Bude muset buď selhat, anebo svým svědectvím přivést tatínka do žaláře. Ani to, ani ono nechtěl. Najednou se na chvíli odmlčel, když tu z jeho úst vytrysknul pramen krve. Přiskočili k němu. Co se stalo? Překousl si jazyk. I on měl svědomím vtesán zákon Boží do svého srdce. — Stejně svědomí se ozvalo u Davida i za vřavy válečné.

NÁZOR.

Král Saul totiž se domníval, že David usiluje o jeho trůn. Umínil si Davida zneškodnit, anebo jej sprovodit se světa. David před králem prchl a pobýval v poušti Engaddi. Saul však se o něm dověděl a se třemi tisíci muži se vypravil proti němu. David se ukrýval v horách, přístupných tak snad jen ještě kamzíkům. Byl schován v jeskyni se svými přáteli. Saul byl na blízku. Již se zdálo, že Davida polapí. Tu vstoupí Saul, nic zlého netuše, do jeskyně, kde byl v přítmí ukryt ozbrojený David a jeho stoupenci. Jaké napjetí asi panovalo v duších bojovníků. Jeden šeptal Davidovi: »Hleď, Hospodin sám dává ti nepřitele do rukou.« Byla to oprav-

du lákavá příležitost, zbavit se tak nebezpečného nepřítele a zmocnit se trůnu. Zdálo se, že si to tak přeje i Bůh. Není tedy divu, že David na okamžik zakolísal. Bůh však zakázal vztáhnout ruku na pomazaného krále. Bylo tedy potřetí poslechnout vůle Boží. Co David učiní? Jak se rozhodne? Uřezal kus pláště Saulovi, aniž by o tom král věděl! Když král Saul vyšel z jeskyně, přistoupil k němu David, ukázal mu plášť a prosil, aby konečně král už poznal, že neusiluje o jeho život. Měl jej úplně v rukou, a přece na něho ruce nevztáhl.

VYSVĚTLENÍ.

Stěží by se kdo mohl odvážit předstoupit před nepřítele, jak to učinil David. Měl klidné svědomí. Věděl, že neučinil nic špatného. Jeho svědomí mu nic nevyčítalo. *Svědomí jest úsudek, zda to, co chceme vykonati, nebo to, co jsme již vykonali, je dobré, nebo špatné.*

Svědomí se v něm ozvalo před činem. Bylo to svědomí předchozí. V prvním okamžiku chtěl David krále zabít. Už, už by téměř na něho vztáhl ruku, když tu si uvědomil zákon Boží. Jistě ho to blažilo, když tak neučinil a král Saul se s ním smířil. Chválilo jej svědomí následné.

Někteří z jeho služebníků a přátel mu radili, aby krále zabil. Možná nevěděli, že i král — nepřítel, nesmí být zavražděn. Měli svědomí bludné. *Svědomí bludné prohlašuje za dobré, co jest špatné, nebo za špatné, co jest dobré.* Takové bludné svědomí můžete někdy mít vy. Domníváte se, že jest těžkým hříchem říci ku př. slovo krucifix. — V třetí třídě obecné školy se stalo, že šli někteří k sv. přijímání dvakrát v tentýž den. Měli svědomí bludné.

Možná, že některý z Davidových sluhů pochyboval, je-li dovoleno Saula zabít, nebo ne. Měl svědomí nejisté. Jiným zase nezáleželo na životě člověka. Ti měli svědomí otupělé. Říká se o někom: Ten má svědomí jako forman-ská plachta. Není to asi příliš lichotivé! Takový člověk má svědomí příliš volné. Prohlašuje těžký hřích za maličkost. Domnívá se, že ničeho zlého se nikdy v životě nedopustl. Zanedbá-li v neděli mši sv., byl-li vzdorovitý k rodičům, podal-li se lenosti, měl-li plno neslušných myšlenek atd., to všechno jsou u něho maličkosti. — Najdou se však

lidé, kteří jsou zase přesvědčeni, že i maličkosti jsou těžkým hříchem. Nejtít ku př. ve všední den do kostela, atd. Takoví lidé mají svědomí úzkostlivé.

Který nástroj myslíte, že je nejdůležitější pro kapitána na lodi? Ať se podívá kamkoliv, všude vidí jen nezměrné spousty vody. A přece má dojet cíle. Těžko by se mu jelo, kdyby neměl směr. Ve starověku se plavci řídili podle severky, nyní mají velmi příhodný a jemný nástroj. Znáte jej? Je to kompas. Ten udává kapitánovi přesně, na kterém místě loď je a kam má dál plout. Snadno může pak kapitán dávat kormidelníkovi rozkazy. Běda však, kdyby magnetka kompasu ukazovala špatně. Mohl by se stále točit na jednom místě.

Ne nedarmo je přirovnáván náš život plavbě na moři. I my potřebujeme určit směr života. Bůh nám pomáhá hlasem svědomí. Zle by však bylo, kdyby naše svědomí bylo vadné. Je proto potřebí všimnout si vlastního svědomí, jím se řídit a o správné svědomí pečovat.

Není nikdy dovoleno jednat proti hlasu svědomí, protože nám hlásá vůli, nebo-li zákon Boží. (Ot. 153.) I když je svědomí bludné a jednáme-li proti němu, hřešíme! Tak hoch, který řekne ku př. slovo krucifix a domnívá se, že těžce hřeší, a přece tohoto slova užívá, dopouští se těžkého hříchu. — Je-li někdo v nejistotě, zda zamýšlený čin je dovolený, nebo ne, má s provedením činu počkat a poradit se se zpovědníkem.

Aby svědomí neotupělo a nestalo se volným, *vzdělává se učením náboženství, životem podle víry a svatou zpovědí.* Právě letos v mravouce uslyšíte důkladné poučení o tom, jak máme žít, abychom splnili vůli Boží. Dbejte po celý rok, aby vám nic z toho neuniklo. I z toho se budete kdysi zodpovídat. Vynasnažíte-li se žít podle víry, budete-li chodit často ke zpovědi, pak bude možno o vás říci, že jste svědomití.

MYŠLENKY K PROHLoubENÍ.

Jak vzniklo svědomí? Někteří popírají, že by Bůh vložil svědomí do lidské duše. Člověk prý je jen úplně vyvinuté zvíře. To, co nazýváme dobrým, nebo zlým, je pouze zvyk. S počátku prý lidé žili v tlupách. Když se tlupa

zmocnila zvířete, připravili si z něho jídlo a když se někdo z tlupy chtěl zmocnit větší části, působil tím nesvár. Říkali o něm, že je zlý. Jiný zase hleděl druhému pomoci, ustoupil, nehněval se, o takovém říkali, že je dobrý. Tak prý se vyvinul rozdíl mezi dobrem a zlem. Ovšem celé toto vysvětlení je vybudováno na předpokladu, že se člověk vyvinul ze zvířete. Předpoklad však dokázán není.

Nesprávné názory o měřítku mravnosti. Jsou lidé, a dokonce je jim dáván název filosofové, kteří se odvážili hlásat, že měřítkem mravního jednání je osobní prospěch jednotlivce. Když se před něčím rozhodují, mám se nejdříve otázat: co z toho mám? Když mám z toho prospěch, pak teprve je tento čin dobrý. Podle této zásady jednají i lidé, kteří žádnou filosofii nestudovali. — Slyšeli jste snad doma kolikrát mluvit o člověku, který dobré věci vykonal a byla k tomu dána otázka: Co z toho má? Věřícím lidem se vysmívají, když jdou v neděli do kostela: Co vám tam dají? (Utilitarismus.)

Výčitky svědomí. Staří národovésipředstavovali svědomí jako postavy, které místo vlasů mají na hlavě hady. Stále a stále člověka znepokojuje. — Pro zločince je nejtěžším trestem temná komora. Tma a samota působí děsně na lidskou duši. Čin, jako by se znovu objevoval. Výčitky svědomí dohánějí mnohdy až k šílenství. Tak řecký císař Konstantin dal zabít svého bratra — jáhna — v den, kdy on mu podal svaté přijímání. Od toho zločinu pronásledovala císaře strašlivá úzkost. Jako Kain prchal pak s místa na místo, utekl z Cařihradu do Itálie, z Itálie na Sicílii, ze Sicílie zase nazpět do Cařihradu. Stále se mu zdálo, že stojí vedle něho bratr, v rukou má kalich plný krve a jemu nabízí: »Pij, bratře, pij!«

UŽIVOTNĚNÍ.

Do poustevníkovy jeskyně se vloudili dva muži. Mnich se nedal jimi rušit. Tu jeden přerušil ticho otázkou: »Co bys dělal, kdybychom byli lupiči?« Světec odpověděl: »Ten, kdo nic nemá, nemusí mít obavy, že mu bude něco uloupeno!« Na to pravil lupič: »Ale můžeme tě zabít!« »To můžete,« připustil poustevník,« ale, kdo má klidné svě-

domí a má proto naději na lepší život, ten se nemusí bát smrti.«

Nevyčítá některému z vás něco svědomí? Prozpytujte krátce!

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SV.

»Při každém skutku svém, dbej věrně svědomí svého, neboť to jest zachování příkázání.« (Sir. 32, 27.)

»Sláva naše jest svědectví svědomí našeho.« (II Kor. 1, 12.)

»Červ zlých neumírá a oheň neuhasne.« (Mar. 9, 43,

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

V katechismu jste četli výzvu: Pečuj o správné svědomí. Svědomí se bystří každodenním zpytováním. Do poznámkového sešitu napíšete otázky, které si dáváte při večerním zpytování.

Jak se projevilo svědomí u prvých lidí, u Kaina? (Svědomí Evě přikazuje, aby opravila hada ze lži: Proč vám Bůh zakázal jísti se v š e c h stromů v ráji.) Usuzovala, zda čin je dobrý, nebo zlý. Co je svědomí?

Jak se u prarodičů projevilo svědomí následně? Bylo svědomí vloženo už do duše prarodičů? Co je měřítkem našeho mravního jednání? Z čeho poznáváme vůli Boží? Proč není dovoleno jednat proti hlasu svědomí? Čím se svědomí vzdělává?

II.

DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ.

K.: § 71, M.: § 3.

Příprava:

Denně se modlíváte Desatero Božích příkázání. Je to nejstarší zákoník světa, který dosud platí. Vydán byl před tisíci lety. Nezdá se vám, že platí už příliš dlouho? Někteří čtete denně noviny. Také tam je psáno o zákonech, které byly vyhlášeny. Někdy zase o zákonech, které byly

novelisovány. Co to znamená? Poznalo se, že zákon má nějakou vadu, je potřebí vadu odstranit a nařízení opravit. Taková novelisace u některých zákonů se stává hodně brzy. Nebylo by potřebí také novelisovat Desatero Božích přikázání? Vždyť Desatero bylo prohlášeno docela za jiných okolností, než v kterých my žijeme, docela jiným lidem. Kolik se toho v životě lidstva za tisíciletí změnilo! Snad by bylo vhodné učinit Desatero přijatelnějším dnešnímu životu. Na tyto otázky si odpovíme dnes. — Vaše matka naučila vás už před lety modlit se Desatero. Dnes si povšimnem, za jakých okolností Bůh je lidstvu dal a blíže si je vysvětlíme.

NÁZOR.

Z Egypta, země otroctví, vyvedl Bůh svůj lid na mlčící poušť. V osamění tyčí se tam k nebesům hora Sinaj. Působí na diváka zvláštním dojmem. Její vrchol je rozeklán v několik pahorků. Domorodci ukazují pahorek Svaté Kateřiny, zvaný podle kláštera, který tam jest vystavěn a uchovával tělo svaté Kateřiny, pak vrchol klášterní, nazvaný podle jiného kláštera a horu Mojžíšovu. To jest Sinaj v užším slova smyslu. Tam Bůh oznámil svůj zákon. Izraelité museli tělo i oděv očistiti od veškeré nečistoty a po tři dny se posvěcovat modlitbou. Okolo hory Mojžíš dal udělat zábradlí a jako bdělou stráž dal tam vyhlášku: Kdo se k hoře přiblíží, zemře!

Blíží se třetí den. Těžký mrak se objeví na nebi. Začne hřmít, plameny šlehají, slyšet hrozné dunění hromu. Každým otrásá mohutný hlas pozounů. Zdá se, že hora, která stojí na granitové skále, se zachvívá ve svých útrobách. Tu vystupuje Hospodin v temnu mraků. Hlas jeho burácí mocně, lid strachem omdlévá.

Co se modlíváte vy, je pouze stručný obsah toho, co řekl Hospodin. Abyste poznali, jak Desatero je obsažné, přečtu vám je. (Ex. 20, 1—21.)

Poznámky k názoru.

Izraelité se museli očistit i na zevnějšku. Vnější čistota ukazuje na čistotu vnitřní. —

Proč Mojžíš ohradil horu? Byla posvěcena přítomností Boží. Hrozné úkazy přírody zvěstují přítomnost Boží. Hos-

podin je zahalen mrakem — oko smrtelníka Ho nespátří. Hrom a blesk prohlašují jeho všemohoucnost, zvuk pozounů připravuje na jeho příchod. —

Zákon byl dán padesátý den po vyjití z Egypta. Odchod z Egypta připomínají svátky velikonoční. Padesátý den se slaví letnice. Není to památka, jak se někteří domnívají, na uzavření smlouvy. Je to dík za úrodu. Snad přenesené by se mohlo říci, že Izraelité oslavovali díkem za úrodu dodržení smlouvy Hospodinem. —

Zajímavé je srovnání s letnicemi křesťanskými. V obou případech ukazuje Hospodin svou moc v úkazech přírody.

VYSVĚTLENÍ.

Snad některému z vás napadla otázka: Nač nám Bůh dával Desatero, když poznáváme vůli Boží již svým rozumem a hlasem svědomí? Což nezakusili jste už někdy: tatínek vás při něčem přistihl, dopustili jste se něčeho zlého. Vaše svědomí i váš rozum to říkal, že jednáte špatně, a přece se omlouváte, hledáte nějakou výmluvu, kterou byste vinu se sebe smyli. Každý z vás by o tom mohl vypravovat. Dědičným hříchem se náš rozum zatemnil. Máme tušení o dobru a zlu, ale ne vždy poznáváme s naprostou jistotou. *Oznámením Desatera nám Bůh ulehčuje poznání dobra a zla, činí naše mravní jednání jistějším.*

Když jsem vám je četl, povšimli jste si jistě, že to bylo poněkud jinak, než jak se modlíváme. V první části, určující náš poměr k Bohu, bylo zakázáno Boha si vyobrazovat. Proto židé píší na první desku 4 přikázání a na druhou ostatní. My máme toto přikázání vynechané. Přišel na svět Kristus Pán, který nás blíže poučil. Je tedy tento zákon bezpředmětný.

Lidé se domnívali, že prý Hospodin mimo psaný zákon, který dal Mojžíšovi, sdělil mu ještě mnoho jiných předpisů, které se dochovaly pouze ústním podáním. Fariseové byli přesvědčeni, že pouze oni jsou nositeli tohoto podání. Vymyslili si spoustu předpisů, které ani sami nemohli zachovávat. Pohnutkou mravního jednání před příchodem Kristovým byl strach před Hospodinem, neb naděje na odměnu.

Když Kristus Pán přišel nás poučit, očistil zákon Boží od nesmyslných přídavků farizejských. Učinil zachování Desatera duchovnějším. Slibuje odměny ne na tomto světě, ale věčné: *»Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabítí nemohou.«* Za blažené prohlašuje ty, kteří na zemi trpí, žízni po spravedlnosti. Zdůrazňuje vnitřní úctu k Bohu. Farizeům stačilo splnit literu zákona před lidmi. Kristus Pán však přímo zakazuje konat dobré skutky před lidmi. abychom byli od nich chváleni. Mravně máme jednat ne ze strachu před Bohem, ale z lásky k Bohu. Když se loučil s apoštoly, řekl jim: *»Příkázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás.«* (Jan 13, 34.) K novému zákonu připojil Kristus Pán také tři evangelické rady: chudobu, čistotu a poslušnost. Tak Kristus Pán Desatero příkázání doplnil, správně vyložil a pro všechny lidi potvrdil.

Jsme povinni plnit vůli Boží?

Bůh nám dal zákon. Z toho plyne důsledek: jsme povinni jej zachovávat. Naše povinnost je zřejmá, jsou-li oprávněné tři předpoklady: Měl Bůh právo nám dát zákon? Žádá od nás vyplnění zákona? Máme dosti sil, abychom jej mohli zachovat?

Bůh má právo nám dát zákon! Všude v přírodě vidíme platnou zásadu, že menší slouží většímu, slabší silnějšímu, dokonalejšímu. Neživá příroda živým, rostliny zvířatům, zvířata lidem . . . I lidé touží po tom, aby jim kdosi vládl. Žádají mnohdy pevnou ruku nad sebou. Na nebi je Bůh. Nejvyšší dobrý, dokonalý, žádný z nás se s ním nemůže porovnávat. Jemu jsme povinni službou. On je také náš Stvořitel. Pokud on chce, jsme zde na světě. Kdyby pokynul, v tom okamžiku můžeme zemřít. Je naším neomezeným pánem.

Bůh žádá na nás vyplnění zákona. Že to Bůh učinil vážně se svým zákonem, prokazují dějiny národa izraelského i dějiny lidstva. Přes všechny sliby prohřešil se brzy izraelský lid proti prvnímu příkázání. Jaký byl trest? 23.000 mužů, kteří byli přistřiženi při modloslužbě, bylo popraveno. — Jeden muž se prohřešil proti třetímu příkázání. Sbíral v sobotu dříví. Co jej stihlo? Trest smrti uka-

menováním. — Kore se bouřil proti právoplatnému kněžstvu, zabit je bleskem. — David se prohřešil proti V. a VI. přikázání. Jak byl potrestán? — Smutným příkladem je Jezabel . . a tak bych mohl pokračovat stále, v každém lidském věku bych vám mohl ukázat, jak Bůh trestá ty, kteří nezachovávají jeho přikázání. Ostatně, jak Bůh nenávidí překročení zákona, ukazuje, že žádá jako smír krev svého jednorozeného Syna.

Je ovšem těžké přikázání zachovávat. Právem napsal Jeremiáš (přeneseně) o duši lidské: *»Dávno již zlámala jsi jho, roztrhala jsi svazky mé a řekla: nebudu sloužit.«* Co tím chtěl říci? Naše přirozenost se bouří proti zákonu Božimu jako tažné zvíře proti jhu. — Bůh nám dal všem dosti síly, abychom všechna přikázání mohli splnit. Již Mojžíš napsal: *»Toto přikázání, které já ti dnes dávám, není ani daleko od tebe. Není ani v nebi, že bys mohl říci: Kdo z nás může vystoupiti, by je k nám snesl, abychom je slyšeli a skutky naplnili? Také není za mořem, aby ses vymlouval a řekl: Kdo z nás se bude moci přeplavati a donésti až k nám, abychom ie mohli slyšeti a činiti, co nám přikázáno? Ale velmi blízko je řeč ta, je v ústech tvých, je v mysli tvé, abys činil.«* (Deut, 30, 12, 13.)

Ostatně Písmo sv. vypravuje o mnoha lidech, kteří přikázání splnili. Mohli jiní, mohly jiné, a proč ty ne, Augustine? S pomocí milosti Boží je zachování snadné a lehké.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Náboženství a mravnost.

Jak máme žít, je jistě velmi dobře pověděno s jistotou v Desateru přikázání a v evangeliu. Kolik však lidí zná Desatero, kolik je křesťanů, katolíků? Vzpomeňte si studenti! A přece nemůžeme tvrdit, že by dobře žili pouze katolíci a ostatní lidé byli samá špatnost. Vždyť i pohané mohou poznat zásady dobrého jednání z rozumu a z hlasu svědomí. Někteří proto tvrdili, že člověk k dobrému životu nepotřebuje náboženství. Není také prý nutné, aby ve školách se učilo náboženství. Jeho místo docela dobře může prý vyplnit občanská nauka, nebo tak zvaná laická morálka, t. j. mravouka, která není vybudována na víře.

Zdá se, že tento názor je oprávněný. Sami byste mi mohli uvést příklad některého z vašich známých, kteří nejsou katolíci a přece, jak si jich musí každý vážit! Jak svědomitě plní své povinnosti. Na druhé straně, kolik je katolíků horších než nevěřící. U těch však na jedno nesmíme zapomínat. Jejich zlý život nemá základ v křesťanské nauce, spíše bychom si mohli připomenout podobnoství o rozsevači. Také do jejich duší snad mělo padnout zrnko Kristova učení, ale jejich srdce bylo skalou. A třeba v matrice byli zapsáni jako křesťané, nechtěli pravdu Boží přijmouti! Nebo u nich padlo mezi trní — a zlé náklonnosti všechno dobré zadusily; nebo na cestu, druzí lidé — společnost — jim dobré ze srdce vyrvala.

Zadávali jste se však někdy na hvězdné nebe. Hvězdáři říkají, že tam svítí hvězdy, které už dávno vyhasly. Tak mnohý z nevěřících ještě svítí svými skutky, které mají původ třeba ve víře jeho dětství. To je u jednotlivce. Ale i on, každý z nás, musí si někdy dát otázku, proč mám se varovat zlého, konat dobré! Zlé kolikrát je tak příjemné! Není-li zde Bůh poslední Odplatitel, pak opravdu nevím, proč se vyhýbat zlému. Že je to nečestné? Co však je to čest? Co si velmi proměnlivého. U každého národa se mnohdy pokládá docela něco jiného za čestné nebo nečestné.

Proto i dějiny nás poučují, že po tisíciletí všude, kde byl dán zákon, vždy se snažili vladaři jej opřít o Boha. Téměř všichni národové mají pověsti, že první zákony dal Bůh. Ve vzdělaném Řecku nejlepší zákonodárci při změně zákonů se ptali na radu Pythie (Lykurgos); Plato to schvaluje a pokládá za samozřejmé.

Není národa, který by neměl náboženství, není také národa, který by z tohoto náboženství nevyvozoval mravnostní důsledky. Pohanství, které mělo i božstva různých neřestí, pokládá tyto neřesti za mravně dovolené. U křesťanů, čím nauka je bližší čistému učení Kristovu, tím také mravouka je vznešenější. Naše mravní jednání je tedy zakořeněno v Bohu a jeho zjevení. Zvláště my katolíci máme prostředky i nadpřirozené k mravnímu životu a na nás je, abychom jich všech použili.

UŽIVOTNĚNÍ.

Téměř všichni znáte řeckou pověst o Herakleovi T. na rozcestí . . . kdysi na tomto rozcestí se objevíte i vy. Jaké má být Vaše rozhodnutí, o tom nás poučil Kristus Pán sám: »*Vcházejte těsnou branou; neboť široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ní. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají.*« (Mat. 7, 13.) Co Spasitel minul cestou života, řekl při jiné příležitosti: »*Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání!*« Jak jste dosud přikázání zachovávali? Proti kterému jste nejčastěji hřešili? S pomocí Boží to napravím. *Eucharistická jiskra.*

Kristus Pán byl poslušný až k smrti. Aby splnil vůli Boží dává se za nás ukřižovat. Jeho láska však šla ještě dál. On, Král králů, sestupuje na hlas kněze s nebes, stává se přítomný v malé hostii, dává se uzavřít do ciboria neb monstrance, to vše ponechává nám na vůli. Dává se nést ven, ulicemi, do domů. Dává se ve svatém přijímání hodným i nehodným. Tak nám dal příklad! Proste při každé mši svaté zároveň s knězem v modlitbě před přijímáním: Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, jenž jsi podle vůle Otce spolupůsobením Ducha Svatého smrtí svou svět oživil, vysvoboď mne skrze toto svaté Tělo a Krev svou ode všech nepravostí mých i ode všeho zlého a učiň, abych vždy byl oddán přikázáním tvým a nedopouštěj, abych kdy byl od Tebe odloučen.

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Nad nepřátele mé opatrnějšího jsi mne učinil přikázáním svým. (Ž. 118, 98.) Z přikázání tvých nabyl jsem rozumnosti, a proto nenáviděl jsem všeliké cesty nepravosti. Svíce nohám mým jest světlo tvé a světlo stezkám mým.« (Ž. 118, 103—105.)

»Miloval jsem přikázání tvá nad zlato a kamení. (Ž. 118, 127.) Což tobě přikázal Bůh, o tom vždycky přemýšlej! (Sir, 3, 22.) To když víte, blahoslavení budete, jestli to budete činiti.« (Jan. 13, 17.)

»Buďtež činiteli slova a ne posluchači toliko.« (Jak. 1, 22.)
Člověk nemá právo si vybírat:

»Co přikazuji tobě, to toliko učíš Hospodinu; nepřidávej ničehož, ani neujímej.« (V. Mojž. 12, 30.)

»Tehda nebudu zahanben, když budu hleděti na všechna přikázání tvá.« (Ž. 118, 6.)

Plněním přikázání si získáváme lásku Boží:

»Budete-li zachovávat přikázání má, zůstanete v mé lásce.« (Jan, 14, 21.) »Kteří milují Boha, zachovávají cestu jeho.« (Sir. 2, 18, 19.) »*Vy jste moji přátelé, učinite-li, co přikazuji vám. (Jan, 15, 14.) . . . neboť kdo činí vůli Boží, ten jest bratr můj i sestra má i matka má.*« (Mar. 3, 35.)

»*Neboť to jest láska k Bohu, abychom zachovávali přikázání jeho; a přikázání jeho nejsou těžká, neboť všechno, co se zrodilo z Boha, přemáhá svět, a to jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.*« (Jan 5, 3.)

»ČEST A SLÁVA A POKOJ KAŽDÉMU, KDO ČINÍ DOBRÉ!« (Řím. 2, 10.)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Proč chci plnit vůli Boží? Nač Bůh dal lidstvu Desatero? Co se dovídáme z evangelia? Může mravně žít člověk bez náboženství?

III.

CESTA K PŘESTOUPENÍ. — PŘEMÁHEJ POKUŠENÍ.

K.: § 103. M.: § 16.

Příprava.

Nebe není nám dáno zadarmo. »*Království Boží násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.*« (Mat. 11, 12.) Musíme si blaženost věčnou zasloužit. Často vysilujícím bojem proti nepřátelům naši spásy. Na cestě k nebi je nám všechno nebezpečné, co nás svádí k hříchu. Co svádělo ke hříchu prvního člověka? Bylo to tělo, chtěl ochutnat zakázané ovoce, byl to svět: příležitost ke hříchu a pokušitel: ďábel. Adam a Eva v pokušení podlehlí. Kristus Pán byl pokoušen též. Ten však zvítězil.

VYSVĚTLENÍ.

Pokoušení pochází od těla, světa a ďábla. Tak se to modlíme v jedné modlitbě, které jste se učili již jako malé děti: »Tělo, svět, ďábla přemáhám.« Která je to modlitba? — Jak nás může svádět tělo? Jsou to zlé náklonnosti v našem těle, následek dědičného hříchu v nás! Říká se, že každý z nás máme sklon aspoň k jednomu z hlavních hříchů. U některého to může být pohodlnostlenost, u jiného zase ješitnost-pýcha, třetího zase hned všechno rozčilí — je prchlivý. Kdo má rád víno, jde okolo sklepa, ozve se žízeň, snadno upadne v nestřídmost. Přijdou zlé myšlenky, svádějí k nestoudnosti. — Jakou náklonnost máte vy? Chvilku věnujme prozpytování svědomí!

Kterak nás svádí svět? Několikrát jste už možná četli v románech nebo slyšeli od starších: svět ho zkazil. Co to znamená? Svět přece není sám o sobě zlý. Vše, co vyšlo z rukou Božích, bylo dobré. Tímto slovem rozumíme zlé lidi, kteří ke hříchu svádějí, ať už špatným příkladem, mluvením, tiskem, obrazem, divadlem, nebo zábavou. Sv. apoštol Pavel proto napomíná: »*Nepřipodobňujte se tomuto světu!*« (Ř. 12, 2.) A svatý apoštol Jakub se táže čtenářů svých listů: »*Což nevíte, že přátelství s tímto světem jest nepřátelství s Bohem?*« (Jak. 4, 4) —

Kde na nás čeká nebezpečí ve světě?

Může to být za doby vašich studií váš přítel. Dejte si dobrý pozor, koho si za přítele zvolíte. Někdy snad sami ani nepozorujete jeho slabé stránky. Vaši rodiče, kteří mají už rozhled, vás třeba upozorní. Dbejte jejich napomenutí. — Znal jsem zednického pomocníka. Jinak plnil svědomitě své povinnosti náboženské, ale za každým slovem měl nějaké zaklení. Když jsem se ho otázel, proč tak stále mluví, odpověděl: »Nedivte se tomu, já nic jiného neslyším od rána do večera, stále jenom samé hrubosti, nediv se tedy, když večer přijdu domů, že se to stále ještě ve mne ozývá. «Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi.« — Také zde platí: »to nebyla ovce, která se s vlkem procházela.« Vysvětlete toto přísloví!

Zvlášť nebezpečný může být tisk. Dostanete do rukou nějakou knihu. Je to kniha nemravná. Zvědavost vás žene ji přečíst. Sami však cítíte, že se to pro vás nehodí. Kdy-

by vás tak mohl někdo pozorovat, viděl by, jak jsou vaše tváře červené. Stud se vás zmocní. Stud nás varuje! Co v takovém případě učinit? Knihu odhodit. Svatá Terezie vypravuje ve svém životopise, jakou překážkou v dobrém životě jí byly romány. Ne právě špatné a hříšné, ale přece ji odváděly od Boha.

Také některá divadla příliš člověka nepovznášejí. První křesťané se nezúčastňovali takových podniků, ani zábav.

Jak nás svádí ďábel? Ďábel s ostatními zloduchy vnuká zlé myšlenky a žádosti. Tak to učinil u prvých lidí, u Krista Pána, podobně působí i na nás. — Z pokušení Krista Pána můžeme načerpat poučení, že zlý duch míří právě tam, kde jsme nejslabší. Pán Ježíš byl vyhladovělý, sliboval mu tedy chléb. — Je dobré poznat svou slabou stránku. Dnes jste tak učinili. — Mohli byste být velmi vděčni Pánu Bohu, kdyby vám dal vždy dosti milosti, abyste mohli znát své slabosti. — Často z nepatrných věcí pomoci zlého ducha dochází k těžkým hříchům. Jak to bylo u Jidáše? Kristus Pán si ho vyvolil z mnoha lidí. Měl k němu důvěru. Dokonce ho učinil i pokladníkem. Jidáš měl slabou stránku: touhu po penězích. Té neodolal. Lituje drahých mastí, že byly věnovány na nohy Kristovy. Raději prý by se to mělo dát chudým, při tom však myslil na sebe. Touha po penězích přivedla ho i ke zradě svého Mistra. Stačilo mu pouze 30 stříbrných, aby svého Pána vydal nepřátelům. Vešel do něho ďábel, poznamenává evangelista Jan.

Z pokušení Kristova máme však také jednu útěchu. On, Syn Boží, byl také pokoušen, tedy pokušení samo není hříchem. (Ot. 220) Všichni jsme mu vydáni na pospas. Když měl zlý duch odvalu na Vykupitele světa, tím spíš zaútočí na nás. Vždyť i svatý Pavel, který vykonal tolik pro spásu národů, úpěnlivě prosí Boha, aby jej vysvobodil z ohně pokušení. Bůh to neučinil, ale dal mu sílu, aby vytrval. A jistě ze zkušenosti psal sv. Pavel ke Korintským: *»Bůh však jest věrný, jenž nedopustí pokoušeti vás nad to, co můžete snést, nýbrž s pokušením učiní také úspěch, abyste to mohli snést.«* (Kor. 10, 13.) Poku-

šení tedy s pomocí milosti Boží můžeme přemoci. Pokušení přemáhá, kdo se mu nepoddá a v ně nevolí. Z pokušení povstává hřích, když svolíme ke zlému. (Ot. 221).

* * *

Kterak přemůžeme pokušení?

Kristus Pán nám ukázal cestu v boji. Jak on se vyzbrojil v očekávaném pokušení? Odchází na poušť. Ví, že tam člověk snadněji zvítězí než ve hluku velkoměsta. Tak to činili také svatí poustevníci, řeholníci. Zanechali všechno, bohatství a slávu, aby se mohli věnovat své duši. — Ovšem není možno, aby každý z nás odešel na poušť. Naši duši však prospěje, když aspoň na několik dní v roce uchýlíme se do samoty a tam se věnujeme odpovědím na životní otázky. Vykonáme duchovní cvičení-exercicie.

Ale i ve světě máme možnost uvarovati se blízké příležitosti ke hříchu. *Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm*, napomíná Písmo sv. už ve Starém zákoně. (Sir. 3, 27.) Tato je někdy dobrovolná, jindy nedobrovolná. Hříšné je nezanechat dobrovolné příležitosti ke hříchu. Také je nutno opustit zlou společnost, přestat číst špatnou knihu a neúčastnit se nemravných divadel. — Někdy ovšem nejde plně zanechat blízké příležitosti ke hříchu. Tak třeba onen zednický pomocník, o kterém jsem se vám zmiňoval, ztratil by zaměstnání, kdyby se z této společnosti vzdálil.

Kristus Pán se před pokušením modlil. Jeho myšlenky byly povzneseny k Bohu. Pozemské věci jej nelákaly. Jak důležitá je modlitba, je vidět z častého napomínání Krista Pána i apoštolů! K spícím učedníkům na hoře Olivetské praví: *»Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!«* Je třeba být na stráži. Pokušitel hned neustoupí. Když se mu nepodaří první útok, začne druhý a třetí. Krista Pána pokoušel třikrát, Kdyby tak zaútočil na vás, nepodvolili byste se už při prvním nárazu?

Kristus Pán po 40 dní ani nejedl, ani nepil. Jako by nám chtěl říci: *»Chceš-li přemoci pokušení, přemoz sebe sama!«*

A vedl boj s pokušitelem s obdivuhodnou moudrostí a rázností. Jak přemáhá svody zlého ducha? Nebaví se s ním. — Eva dala se do rozhovoru. Napřed tato rozmluva byla nevinná. Sama se zdráhala, neboť si byla vědoma toho, že je zde zákon Boží. Lákaly ji oči, nutkala pýcha, sváděl had. Těžko jí bylo odolat, když už začala se zlým duchem přátelskou rozmluvu! — Kristus jedná rázně. Nerozmlouvá dlouze, je-li to dovoleno, co mu zlý duch našeptával. Ihned zapuzuje jeho nápady. Používá k tomu slov Písma svatého: »... *ne samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem Božím ... jedině Pánu Bohu se budeš klaněti.*« Bránil se pokušení ihned na počátku.

Pokuseň přemůžeme, když mu ihned na počátku rozhodně odpíráme, zlé příležitosti se varujeme a modlitbou se bráníme. (Ot. 222.)

MYŠLENKY K PROHLoubENÍ.

Cena sebeovládání.

Až budete mít jmeniny, neb o vánocích tatínek vám bude chtít dát něco darem, poproste jej, aby vám koupil výbornou knížku: »Životospráva«, kterou napsal německý vychovatel Förster. Několik myšlenek z ní pro vás, kteří si ji nebudete moci zaopatřit: Jak se možno ovládnout? Neuškodilo by ani vám několik cvičení. Třebas ovládnout smích. Možná, že jste to už někdy zkoušeli. Dva chlapci si hledí do očí a zkoušejí, jak dlouho to vydrží bez zasmání. Ještě lépe je učinit pokus, když se vypravuje něco veselého. Je to těžké, je-li jich více pohromadě. Ale toto cvičení se člověku hodí, musí-li ve hluku pracovat a nic nesvede, protože nemá síly upřít myšlenky na určitý bod.

Dovést ovládnout hlad a žízeň. Zkuste to na výletě. Jdete mnohdy v horku. Tak byste se rádi něčeho napili. Přijdete k potoku, není v něm právě nejlepší voda. Dovést se ovládnout! Doma máte rádi něco sladkého. Tak vám chutná moučnik. Také vaše sestra jej má ráda. Je kus velkého sebezpřemáhání postoupit jej sestře. — Když se tak budete cvičit již jako mladí, nemusíte se dávat zapsat do abstinentního spolku, nezlákají vás kavárny a jiné zábavní podniky, zdraví si uchráníte, duši uvarujete hlavního hříchu nestřídmosti a všeho, co z něho vyplývá.

Ovládnout ospalost. Kristus i apoštolové napomínali: ... Bděte ... Jistě jste už někdy slyšeli, že největším nebezpečím při dlouhých cestách ve sněžných horách je nedolatelná ospalost, která náhle na člověka přijde, takže zapomíná na všechno nebezpečí a zlostejní mu i smrt. Jakmile povolí, je tu jistý konec, už se nevzbudí; leda by ho našli bernardinští psi.

Nemusíme navštívit zasněžené horské velikány, aby pro nás ospalost znamenala neštěstí. Často se to přihází i na rovině. Ospalost je asi tolik jako pohodlnost. Neslyšeli jste už někdy: »To je pohodlný člověk.« Jistě byste se zhrozili, kolik neštěstí bylo už způsobeno pohodlností, povrchností, kolik lidí přišlo o život, kolik duší zahynulo z lenosti. I zde je potřeba cviku. Určit si přesně ráno, v kterou hodinu vstávat, sedět rovně u stolu; když na konci výletu cítíte jakýsi sklon se loudat a vléci, tu právě si dodat nové síly a křepce vykročit.

Strach z vody. Víte sami, jak je to nepříjemné ráno zchladit se studenou vodou. Někteří se umývají jen tak po náměstí. U jiných možno říci, že se myli jako při vidí aquam neb asperges ... A přece, koho přemůže strach z vody, mnohé jiné věci budou mu velmi těžké. Život žádá od člověka každý den, neb každou minutu něčeho, co je proti pohodlí — a kdo je tu příliš slabý a příliš měkký na sebe, s tím život kdysi tvrdě zatočí.

UŽIVOTNĚNÍ.

Denně, když se večer modlíte Otčenáš, dejte si otázku při prosbě ... a nevod' nás v pokušení ... jak jste toho dne přemáhali zlé v sobě. Každý z vás by si přál, aby o něm platila pochvalná slova jako o sv. Janu Křtiteli: »Co jste vyšli na poušť viděti? Trtínu-li větrem se klátící? Či snad člověka jemně oděného? Sv. Jan Křtitel byl pevné nezhyčkané povahy. Herodes to s ním zkoušel slibováním, lichocením, vyhrožováním, všechno bylo nadarmo. Nedal se svést. Dnešní doba od vás studentů nežadá, abyste prolévali krev za svou víru, zatím není ještě u nás mučedníků krve, ale hodně může být mučedníků života. Uchovat se čistým uprostřed zla, to je opravdové hrdinství. Kdo z vás to dokáže? Myšlenka k přemýšlení.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Co chtěl Kristus Pán vyjádřit napomenutím: »*Pohoršuje-li tě tvá ruka pravá, utni ji a hoď od sebe. Lépe je ti bez ruky vejít do království božího, než s obojí rukou do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň neuhasne!*« Přečtěte si to doma v BD str. 120, čl. 92. Příště si o tom pohovoříme.

Naše oči, naše ruka i chůze může být příčinou hříchu. Odkud pochází pokušení ke hříchu? Kterak nás svádí tělo? Kterak nás svádí svět? Kterak zlý duch? Můžeme přemoci každé pokušení? Kterak přemůžeme pokušení?

Předsevzetí:

Chceme kráčet cestou nevinnosti,
kterou svatí chodili,
Otče, Synu, Duše, dej nám ctnosti,
milost rady, posily;
nedej klesnout v pokušeních světa,
s námi buď a žehnej nás,
až pak skončí někdy naše léta,
Bože, duše naše spas!

Ke konci mešní písně: »Shlédni Bože«.

IV.

TĚŽKÝ HRÍCH — NEJVĚTŠÍ ZLO.

K: § 104, M: § 13.

K.: § 104, M.: § 13.

Snad jste se už někdy za tichého letního večera dívali k hvězdnému nebi. Najednou, jako by mezi tisíci hvězdami jedna se pohnula, zazářila, a zapadla kamsi do neznáma. Takovéto padající hvězdě přirovnává prorok Isaiáš satana. Proto je zván nejvyšší ze zlých duchů: Lucifer, tolik jako světloňoš.

Již samo jméno ukazuje, jak velkou hodnost měl kdysi u Boha. Jak asi zářil v milosti Boží. Nikdo z nebeských duchů se mu nevyrovnal. Žádný neměl takovou bystrost rozumu, žádný neměl takovou sílu. Nejvíce ze všech obdařil

ho Bůh svými dary. Bůh však také žádal, aby Ho více miloval jako nejvyššího Pána, aby ho uznával, a aby svou vůli podřídil vůli Boží. To jsou samozřejmé požadavky! Co však učinil zlý duch? Nepodrobil se! Chtěl se rovnat svému Stvořiteli a chtěl svůj trůn vyvýšit nad trůn Boží. Odvrátil se od Boha. Vypověděl mu úctu a poslušnost. Vědomě a dobrovolně přestoupil vůli Boží.

Stejně tak učinili první lidé. Jací byli první lidé v ráji? Lehce mohli zachovat nepatrný příkaz Hospodinův. Vědomě a dobrovolně jej přestoupili. Dopustili se hříchu.

Hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího. (Ot. 223.)

VYSVĚTLENÍ.

Přestoupení zákona Božího nemusí se stát pouze zevně. Kristus Pán zdůraznil ve svých kázáních, že i myšlenky a žádosti mohou být hříšné. Vzpomínáte si na kázání horské? Kristus Pán napomíná ke smířlivosti, mluví o zlé žádosti. *Kdo z vás zná některé z jeho výroků? Hříchu se tedy dopouští někdo skutkem, řečí anebo myšlením. Jsou však okolnosti, kdy se člověk dopustí činu zákonem Božím zakázaného, a přece nehřeší. Neboť to, co se stalo bezděčně, proti vůli, nebo nevědomky, není hříchem.* — Malé dítě nedovede rozeznat mezi dobrým a zlým. Zapálí stoh slámy. Potrestáni jsou rodiče. Měli dát na dítě pozor. Dítě nemůže být postaveno před soud. — Nevědomost hříchu nečiní. To však neznamená, že je lépe nevědět, co je dobré a co zlé, tak aspoň nemůžeme být obviněni ze hříchu. My však máme povinnost se o tom poučit.

Jsou všechny hříchy stejně veliké? Byli sice bludaři, kteří tvrdili, že všechny hříchy jsou stejné, ale svoje tvrzení nemohli podepřít důkazy ani z Písma svatého, ani z rozumu. Kdysi mluvil Kristus Pán o zradě Jidášově. Tehdy řekl: *»Kdo mě zradil, má větší hřích.«* (Jan 19, 21.) O židech praví prorok Jeremiáš: *»Horší věci činili než otcové jejich.«* Nejsou tedy všechny hříchy stejně veliké. Jsou hříchy těžké a lehké.

* * *

Smutné následky těžkého hříchu:

Každý těžký hřích je ohavností, zpuštěním na místě svatém — v lidské duši. *Těžký hřích připravuje duši o milost posvěcující, zbavuje nás zásluh pro nebe, nebe samo uzavírá, zneklidňuje svědomí.* (Ot. 225)

Známy český spisovatel Klostermann v úvodu své knihy *Bílý samum* píše: »Vidím jenom zlo naprosté a tím zlem je princip hříchu. Všechno jiné zlo je relativní. Ať nás potká nemoc, smrt přátel, ztráta majetku . . . to vše jsou neštěstí. Zlo jest pouze jedno na světě: hřích.« — Jím se stáváme vyhaslými hvězdami. — Podobni nemoudrým pannám, které neměly oleje ve svých nádobách. Kdo těžce hřeší, nemůže se opravdově pomodlit: Otčenáš. Těžký hříšník přestává být synem Božím. — Téměř až nepříjemně působí o hříšníkovi slova proroka Jeremiáše; jsou trochu ostrá: *»Kteří byli chováni v purpuru, objímají hnůj!«* (Pláč Jer. proroka 4, 5) — Milost Boží jako by nás ozařovala. Běda, jestli její světlo zhasne! Chlad a mráz opanuje duši! Není už v ní lásky k Bohu a mnohdy ani k bližnímu. I rozum se zatemňuje. Hledá omluvy a výmluvy. — Chcete-li spát za jasného dne, spustíte si záclony. Hříšník se podobá spícímu člověku. Proto volá sv. Pavel: *»Bratři, je čas, abychom již ze sna povstali.«*

Zbavuje nás zásluh pro nebe.

Hříchem jako bychom se od Boha odřízli. Stáváme se suchou větví. A na suché ratolesti není vidět ovoce. I hříšník nemá už možnosti, pokud vytrvává ve stavu těžkého hříchu, získat si nové zásluhy pro nebe. Neudiví proto odpověď starého člověka. Tázali se kdysi stařečka, kolik je mu let. Odpověděl: *»Deset!«* Byli překvapeni tak krátkou dobou. Dědeček to vysvětlil: *»Ostatní léta jsem ztrávil ve hříchu, pouze 10 let žiji pro Boha.«* A měl pravdu. Škoda každého dne, kterého by si člověk nehromadil pokladu dobrých skutků pro sebe, které ani mol a rez nekazí, ani zloděj nekrade.

Nebe uzavírá.

Nazýváme jej proto hříchem smrtelným. Jest smrtí duše. Názorně se o tom poučovali mniši na egyptské poušti. Vypravovali si o jednom mladém mnichovi. Šel kdysi pouští. Cestou ho doprovázel anděl. Tu za jedním písečným

přesypem přišli k poslému lvu. Mladý mnich si ihned ucpával nos. Nebyla to právě příjemná vůně, která z rozkládajícího se lva vycházela. A hned nutil anděla, aby z ošklivého místa odešli. Anděl však nespěchal. Nevadilo mu to. Ušli kus cesty a potkali elegantního mladíka. Znal se s mnichem. Dají se do řeči. Za chvíli se poustevník ohlédne, anděl se zachmuřeným obličejem zděšeně prchal. Poustevník se rychle rozloučil a anděla dohonil. Anděl mu vysvětlil svůj útěk. Onen mladík byl těžký hříšník, jeho duše byla v rozkladu. Těžko mu bylo snášet blízkost duševní mrtvolky.

Zneklidňuje svědomí.

Slyšeli jste už před nedávnem o výčitkách svědomí. Opravdu hříšník nemá nikde pokoje. Všude jako by viděl svůj zločin. Červ jeho neumírá a oheň nehasne. Stále se má čeho bát, zvláště náhlé a nenadálé smrti. Kdo žije ve hříchu, nosí v sobě peklo. Vzpomeňte na Kaina!

*

*

Podmínky těžkého hříchu:

Když Bůh tak trestá přestoupení své vůle, činí tak pouze tehdy, když člověk přestoupil zákon Boží ve věci důležité s úplným souhlasem, za plné pozornosti. (ot 224).

Věc důležitá.

Odkud víme, že ta neb ona věc je důležitá? To nestanovil žádný kněz ani římský papež. O tom nás poučuje Písmo svaté a Otcové církevní. V Písmě svatém jsou vypočítávány některé lidské činy a je při výpočtu učiněna připomínka, že vylučují z království nebeského. Dále z Písma svatého se dovídáme, že některé činy byly těžce potrestány. Vražda Kainova, smilstvo Sodomských, modloslužba Izraelitů, svatokrádež Baltazarova, nevěra Židů, lakota Jidášova atd.

Nevíte, že nespravedliví království Boží neobdrží? Nemylte se ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani změkčilí, ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči, neobdrží království nebeského.» (I. Kor, 6, 9)

Jasně svědomí.

Musím vědět, že to, co konám, je skutečně zlem, přestoupením zákona Božího. Děti si hrají se sirkami, zapálí, těžce poškodí majetek bližního. Kdyby totéž učinil dospělý, bude potrestán žalářem, poněvadž mohl chápat dosah svého činu. U dětí je měřítko jiné. — Slyšeli jste už někdy, že »byl, jak zákon káže.« Co to znamená. Totiž i státní zákon uznává, že jsou okolnosti, kdy může být člověk omámen opojnými nápoji tak, že není schopen uvažování, nemá jasného pojetí o svých činech. Proto někteří obžalovaní snaží se dokázat, že při zlém činu nebyli ve střízlivém stavu a tedy nejsou plně odpovědni za svůj skutek. Proto i stát dává při projednávání trestních činů zkoumat duševní stav zločince, zda se skutečně dopustil s plnou odpovědností přestoupení zákona. — Soudce pozemského je možno oklamat, soudce věčného ne. Ten však také ví, pokud člověk skutečně za svůj čin mohl nebo ne.

Dobrovolnost.

Jen tehdy je těžkým hřichem, když vůle plně souhlasí bez přinucení vnějšího neb vnitřního.

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Je možné, aby člověk pro jediný okamžik ztratil život věčný?

Zdá se to být nemožné. Vždyť Bůh je nejdříve dobrotivý. Je to neúměrné, aby pro vteřinu trpěl člověk věčně. Představte si však, kdyby se někdo ujal opuštěného dítěte, vychoval je, postaral se o věno, zajistil mu budoucnost, dítě by jím však pohrdlo, nechtělo se k němu hlásit. Co bychom si o takovém nevděčném dítěti pomyslili? Horšího nevděku se dopouští hříšník. — Věčnou láskou miluje nás Bůh. Kdo o nás věděl před 10, 20, 50 lety? Nikdo netušil, že zde v této lavici 9. června bude sedět X. Y. Jen Bůh na nás myslel od věčnosti. Tolika dary nás obdařil. Dopřál nám přijetí na svět. Jak nás vybavil. Dal nám oči. Ve vyšších třídách uslyšíte, jak je takové oko účelně zařízeno. Jsou lidé, kteří nevnímají krásy svého okolí. Vy máte zdravý zrak. K čemu jej používáte? Nevedl už ně-

kdy pohled vašich očí k hříchu? A co váš jazyk? Jak výhodný je to dar Boží naše řeč! Kolik lidí tohoto daru zneužilo k zlobě. Jak toho daru užíváte vy? Ukázali jste často Bohu vděčnost?

Kterak působí hřích v řádu přirozeném.

Hřích rozvrací i pozemský řád. Před časem byl u nás připravován nový trestní zákoník. Návrhy byly už vypracovány. Tu si někteří povšimli, že tam není zmínka o křivé přísaze. Tázali se v ministerstvu, jak se to mohlo stát. Bylo jim odpověděno, že trest na křivou přísahu je zbytečný. Prý bylo u našich soudů 75% křivých přísah. Přísaha už přestala být prostředkem k zjištění pravdy. Dříve u našich předků stačilo podání ruky, mužné slovo, teď nestačí ani slavnostní přísaha.

Přál bych vám někdy navštívit nemocnici, neb ústav pro choromyslné. Tam byste našli mnoho příkladů, jak působí hřích nestřídmosti nebo nečistoty.

U soudu by vám řekli, kolik už bolesti mezi lidstvem způsobilo neuposlechnutí přikázání IV., V., VIII. Všude v lidské společnosti hřích zanechává neblahé následky.

UŽIVOTNĚNÍ.

Kdo z vás má duši nevinnou, ať chválí Boha a je jemu za jeho ochranu vděčný. Kdo však milost Boží ztratil, ať neztrácí naděje! »Živ jsem,« praví Hospodin, nechci smrt hříšníka, ale spíše, aby se obrátil a živ byl.« (Ez. 18, 23.)

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Kterí milujete Boha v nenávisti, mějte zlo!« (Ž 96, 10).

»Nezarmucujte Ducha Sv. Božího, kterýmžto jste zamenáni ke dni vykoupení.« (Řím. 4, 30).

»Žádost když počne, porodí hřích; hřích pak, když jest vykonaný, zplozuje smrt.« (Jak. 1, 15).

»Hřích bídnými činí národy.«

»Kdo činí hřích, z ďábla jest; neboť ďábel hřeší.« (Jan 3, 8).

MYŠLENKA K PŘEMYŠLENÍ.

Všichni se modlíme: Otče, odpusť nám naše viny. Každý z nás aspoň v maličkostech zhřešil. Promyslete si doma, kterak povstává hřích. Velmi názorně to můžete ukázat také na prvním hřichu. Co přišlo nejdříve? (myšlenka, zalíbení ve zlém, žádostivost, hřích).

(Na historii prvního hřichu se dá velmi snadno zopakovat v příští hodině celá nauka o hřichu.)

V.

HŘÍCH LEHKÝ.

K.: § 103, M.: § 13

Příprava.

Seš jsem dnes po chodbě. Vidím jednu primánku, jak má kapesník a stírá si proud slzí. Ptal jsem se, co se jí stalo. Byla zapsána do třídní knihy. Proč? Maličkost! Mazala gumou výkres a pan profesor jí to zakázal. Neposlechla a dělala si dál podle svého. Stojí taková maličkost za poznámku v třídní knize? Vy byste asi sborově odpověděli: Ne!«

Takovou maličností se nám zdá i lehký hřích. Malým přestupkem vůle Boží neztrácíme přece milostí posvěcující, nejsme připraveni o všechny zásluhy pro nebe, nenastává smrt duše. Ale právě proto, že mu říkáme hřích všední, lehký, skrývá v sobě veliké nebezpečí.

NÁZOR.

Máte to jako ve škole. Ohlédne-li se některý z vás při výkladu, je to také maličkost. Velice se diví, když ho pan profesor napomene; vždyť to nestojí ani za řeč! Písmo svaté vypravuje, jak Bůh trestal různé takové maličkosti.

Když se Hospodin rozhodl smést s povrchu zemského Sodomu a Gomorhu, dal příkaz Lotovi odvést všechny příslušníky rodiny za město. Jedno však zakázal: ohlédnout se na město odsouzené ke zkáze. Komusi to však přece nedalo. Byla to žena Lotova. Jaký byl následek takové ma-

ličnosti, jako je ohlédnutí? Podnes si beduini ukazují poblíž Mrtvého moře solný sloup, kterému říkají Lotova žena.

Zachariášovi oznámil anděl, že se mu narodí syn. Byl starý a staří lidé už nemívají děti. Zdálo se mu to neuvěřitelné. Zapochyboval ve svém srdci a pochybnost sdělil andělovi. Jak byl potrestán?

VYSVĚTLENÍ.

Ohlédnutí ženy Lotovy, pochybnost Zachariášova na vágkách našeho svědomí se nám zdají být maličkostí, čímsi méně důležitým, co si vůbec nezasluhuje nějakého trestu. Co bylo hříšného v činu Lotovy ženy? To, že se ohlédla? Nemohl Zachariáš právem zapochybovat? Ne, ohlédnutí není hříšné, ale pohrdnutí příkazem Božím. Přestoupili zákon Boží ve věci méně důležité. Dopustili se lehkého hříchu.

Tázal jsem se, kdo byl v neděli na mši svaté. Někteří se omlouvali. Jeden sekundán říkal, že jeho rodiče jeli autem na výlet. Přáli si, aby jel s nimi. Byl by snad mohl zůstat doma a jít na mši svatou. Vyhověl však přání rodičů. Také on přestoupil zákon Boží daný církvi, ale ne zcela dobrovolně, anebo zcela vědomě, že by to byl hřích těžký. Také on se dopustil lehkého hříchu.

Lehkého hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží ve věci méně důležité, anebo ve věci důležité, ale ne zcela dobrovolně neb vědomě.

Proč potrestal Bůh ženu Lotovu, Zachariáše? Protože pohrdli příkazem Božím, urazili Boha. Trest jich neminul. U obou byl těžký. Je třeba *varovat se lehkého hříchu, protože uráží Pána Boha, přivádí na člověka tresty časné a může vésti ke hříchu těžkému.* (Ot. 226)

Již ve Starém zákoně stojí psáno: »Kdo za nic pokládá maličkosti, pomalu zhyne!« (Sir. 19, 1). A Pán Ježíš napomíná: »Kdo jest věrným ve věcech nejmenších, jest věrným i ve věcech velikých, a kdo jest nesprávný ve věcech malých, jest nesprávný i ve věcech velikých.« (Luk. 16, 10). — Kdybyste měli přítele a každý den mu provedli nějakou malou nepříjemnost, jak dlouho by trvalo vaše přátelství? — Jehla je malá, a přece píchnutí bolí.

— Lehký hřích umenšuje lásku Boží k nám. — Vzpomeňte si na Kaina. S počátku to byl jen lehký záchvív nepřijemnosti v jeho duši, a jaké byly konce? Stal se z něho vrah! — Izraelité se na poušti prohřešili pouze reptáním a mručením, Bůh na ně seslal jedovaté hady a žádný z reptajících nespátril zaslíbenou zemi. Tak lehký hřích může vésti ke hříchu těžkému.

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Naše chybičky.

Blízko vesnice spadlo letadlo. Úplně se roztránilo. Mladý voják, aspirant, před několika měsíci ještě student, našel tam svou smrt. Přišla komise a vyšetřovala. Co se stalo? Maličkost. Když udělali v dílnách řez letadlem, poznali, že počátek katastrofy způsobil uvolněný malý šroubek. Maličkost a takové důsledky! Každý z nás se dopouští nějakých maličkostí. Bylo by vhodné povšimnout si, jestli také v naší duši nejsou uvolněny takové maličkosti. O některých se vám zmíním dnes, o jiných zase někdy příležitostně v příštích hodinách.

Čas!

Mám hodinky; ručička na nich rychle obíhá. Jsou to vteřiny mého života. Vteřina, jaká je to nepatrná doba. — Mám peníze. Mohu si za ně koupit jídlo, šaty, čeho potřebuji. Čas jednou utracený nemohu již nazpět přivolat. Čas jsou peníze. Jak trávíte vy vteřiny, minuty, hodiny svého života?

Povrchnost.

Příčinou roztráštění onoho letadla byla povrchnost prohlížejícího vojína. Závisel na jeho prohlídce život dvou lidí. On byl vinen povrchností. Vezmu si váš sešit do rukou; i ten může ukázat vaši budoucnost. Maličkost, ale říká, jak pečlivě dovedete plnit své povinnosti.

Netrpělivost.

Studenti jdou ze třídy. Dveře nestačí návalu. Některým se zdá, že ve třídě hoří. Honem ven. Netrpělívi. Najednou kus dveří zůstane mu v rukou. Konec: zápis v třídní knize a co potom následuje, víte někteří z vlastní zkušenosti. Chybička, a kolik zla už přivodila. Kdy býváte obyčejně netrpělívi doma? Přijdete, není oběd hotový, není všechno

po chuti atd.; kolik bolesti můžeme svou netrpělivostí způsobit druhým!

Zvědavost.

Někdy je na místě, když se snažíme dovědět věci, které nevíme a které jsou k našemu prospěchu. Tak studentu nestačí výklady ku př. z fyziky, vypůjčí si od pana profesora další knihy, neboť je zvědav na různé fyzické úkazy. Taková zvědavost jistě není závadná. Jsou však lidé, kteří chtějí všechno zvědět, všechno slyšet. Jsou nemístně zvědaví. Jak to vypadá na příklad, když při studentském divadelním představení pozoruje něžné dívčí oko, kdo je v sále. Někoho zajímá zase, od koho dostává dopisy druhý; je zvědavý.

Svéhlavost.

»Má svou hlavu, paličák,« říkají lidé o takovém a jistě to není epitheton ornans a nechtějí mu takto lichotit. Je rozdíl mezi svéhlavostí a důsledností. Důsledný jedná pod vládou rozumu, jedná dobře, i když mu to neprospívá. Svěhlavý trvá na tom, co si umínil, i když třebas druzí mu vysvětlují špatnost jeho záměru. Nemí trochu svéhlavosti v každém z vás?

Náladovost.

Vzpomeňte si, jak to působí na některé třebas v úradech, když ráno dávají úzkostlivě pozor, jak se představený vyspal. — Jsme závislí na svém okolí. Působí na nás. Když nám někdo umře, nebudem mít jistě radostnou náladu. Ale naše vnitřní potíže nedáme znát jiným. Takové mrzoutství, jak to je nepřijemné!

Návyky.

Vzpomeňte si, jak působilo to na vás, když jste měli častěji co dělat s člověkem, který měl nějaký nepěkný zvyk. Hned jste si toho povšimli. Mnohdy k tomu člověk přijde a neví jak. Bylo by dobré, kdybyste poprosil jeden druhého, svého kamaráda, aby ho upozornil, kterou z chybiček má. Včasné upozornění může mnohého zachránit.

I svatí měli chyby.

Ale těmto chybám vypověděli boj. Jakou chybu měl sv. Petr? On to je, který odpovídá na vyhrůžky velerady: chybou. On to je, který odpovídá na vyhrůžky velerady: »Více sluší poslouchat Boha než lidí.«

* * *

Kterak odstranit ze své duše všední hříchy?

V prvních stoletích chodívali ke svatému přijímání každý den. Nebývali ale každý den u svaté zpovědi. A přece apoštol Jakub píše: »*.v mnohých věcech urážíme všichni.*« Také oni se dopouštěli všedních hříchů, měli některé nedokonalosti. Jak jim byly odpuštěny? Předně modlitbou.

Svědčí o tom sv. Augustin. Kázal kdysi: »Máte-li hříchy na svědomí, nejsou-li to hříchy těžké, vstupte. Snažte se však napřed pomodlit: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.«

Odpustí se nám také všední hříchy konáním kajících skutků: postem, sebezapíráním, utrpením. I zbožné užívání svátostin, spojené mnohdy s projevem lítosti, napomáhá odpuštění. Na př.: pokropení svěcenou vodou. Snažte se konat opak toho, čeho se často dopouštíte. Někdo je hněvivý, ať se pokusí o mírnost; jiný pyšný, ať se neurazí atd.

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SVATĚHO.

»Amen zajisté pravím vám, dokud nepomine nebe i země, nepomine jediné písně neb jediná čárka ze zákona, až se všechno stane. Kdo by tedy porušil jeden z příkazů těch nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším bude slouiti v království nebeském. (Mt 5, 19) »*. . . z každého slova prázdného, které mluvíti budou lidé, vydají počet v den soudný.*« (Mt 13, 36.)

»Dobrý a věrný služebník, protože jsi byl nad málem věrný, nad veliké věci tě postavím.« (Mt. 25, 21.)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Juda Machabejský zakázal před bitvou svým vojákům vzít padlým nepřátelům jejich věci. Někteří neposlechli. Byli v bitvě zabiti. To je těžký trest. Juda poručil učinit sbírku a přinést za ně oběti. O čem byl přesvědčen? (Dopustili se hříchu lehkého.) Proč? (Jinak by modlitba za ně neměla smyslu?) Proč jejich čin nebyl těžký hřích? (V tehdejším válečném právu bylo obvyklé nepřítelů oloupit. Pokládali neuposlechnutí za maličkost.)

V JEDNOHO BOHA VĚŘITI BUDEŠ!

K.: § 72, M.: § 18.

Příprava.

Darmo lidský rozum badá,
jaký světa běh a cíl,
jestli víry nepřikládá,
tomu, co Bůh vyjevil;
hvězda víry k spáse vodí;
bludnou cestou života,
víra v duši jasno plodí,
když ji kalí mrákota.

(Kredo z mešní písně: My tvé dívky...)

Také váš rozum bude v době studií i později mnohé zkoumat. Co by však veškerá věda pomohla, kdyby nebyla prosvícena věrou, tím, co Bůh zjevil. Víra v Boha a jeho zjevení je základem našeho života. Proto Bůh na počátku desatera dal příkaz víry. Mnohé, co vám bylo dosud skryto, vysvětlíme si dnes.

Snad už leckterý z vás objevil jakési divné značky nad hlavním oltářem v kostele. Napíše vám je na tabuli. Je to hebrejsky. Čte se to Jahve. Já jsem. Tak izraelité nazývali Boha. S úcty však jeho jméno nikdy nevyslovovali. Bůh sám se tak pojmenoval.

NÁZOR.

Stalo se tak před tisíciletím. Na pustinách poloostrova Sinajského pásl stáda ovcí statný muž. Musel prchnout z rodné země. Bránil svého soukmenovce. Zabil dozorce, mrtvolu pak zahrabal do písku. Také jemu za to hrozila smrt. Proto utekl ze země.

Bylo to k večeru. Vše ztichlo. Muž vzpomínal... Začalo být chladno. Tu a tam probleskl plamen. To pastýři zapálili ohně. Pozoroval jeden. Daleko, široko nebylo již živé duše. Plamen však hořel stále stejně. Nikdo nepřikládal. Byl zvědavý, co to asi může být. Šel k plameni. Ustrnul! Najednou slyší své jméno: »Mojžíši, Mojžíši!« Odpověděl: »Tu jsem.« Zvláštní zjev. Z ohně bylo slyšet hlas: »Nepřistupuj sem! Zuj obuv svou z nohou svých. Svaté jest místo,

na kterém stojíš. Já jsem Bůh praotců tvých.« Mojžíš zuje obuv, oslněn majestátem Božím, neodvažuje se podívat na plamen, zahaluje tvář. A Hospodin mluvil k němu dále: »Viděl jsem soužení lidu svého v Egyptě a slyšel nárek jeho. Vysvobodím ho z poroby egyptské a zavedu jej do země Kanaan. Ty jej povedeš a já budu s tebou.« Mojžíš však dosud nevěděl, jak se bytost, která s ním mluví jmenuje. U tehdejších národů i Bůh měl několik jmen. Optal se proto Hospodina, jaké jest jméno jeho. Bůh řekl Mojžíšovi: »Já jsem, který jsem.«

Mojžíšovi se však tuze do díla nechtělo. Vrátit se nazpět do Egypta, znamenalo téměř jistou smrt. Byli by ho zatkli a odsoudili. Vymlouval se proto Hospodinovi. Jeho soukmenovci neuvěří prý mu, že je Bohem poslán. Tu Hospodin mu poručil, aby hůl, kterou drží v ruce pustil na zem. Jak se však Mojžíš polekal. Na zemi syčel ošklivý had. Utíkal ze strachu před ním. Hospodin mu poručil, aby hada chytil. Mojžíš uposlechl. Zase měl v ruce hůl. Vymlouval se ještě dále: neumí prý mluvit atd., ale na konec přece šel. A nelitoval. Čtyřicet let byl vůdcem svého národa. Kolikrát měl možnost poznat, že Bůh je mocný, že jest s ním. Věrně plnil své sliby Hospodin. Z jeho pomoci vyvedl Mojžíš svůj národ z Egypta. Přichází k Rudému moři. Úzkost se zmáhá jeho srdce. Nepřátelé za ním, před ním širé moře, kol něho reptající národ. Mojžíš pln víry klesá, modlí se a jest vyslyšen. Lid zoufá, ale on má stále naději ve svých prsou. Vděčný, pln lásky staví svatostánek. Tam se jeho lid klaní Hospodinu.

Poznámky k názoru.

Hřešil Mojžíš, když zabil dozorce? Ne. Mojžíš pokáral dozorce, ten se pak obrátil proti němu. V sebeobraně ho Mojžíš zabil.

Na východě jsou cesty plny prachu, který ovšem usedá i na nohy poutníkůvy. Odtud má svůj původ obyčej při návštěvě zouti si boty. Otrok nohy umyl, případně namazal vonnou mastí. Host pak po kobercích šel dále bos. I v dnešní době návštěvníci mešit a jiných modliteben na východě zouvají obuv. Křesťané, kteří si prohlízejí mešitu, dostanou trepky vypůjčit. Také někteří východní křesťané odkládají obuv, vstupují-li do chrámu Božího hrobu.

Egyptští hadači a zaklínači dovedou uchopit hada na určitém místě. Had ztuhne jako hůl. U Mojžíše mohl se však každý přesvědčit, že má v ruce pastýřskou hůl. —

Egypt měl ve znaku brejlouce. Proměna holi v hada oznamovala, že Hospodin jest pánem Egypta, že zdolá jeho hrozivost tak, jako Mojžíš učinil z hada nevinnou hůl, kterou mohl svou rukou dokonale ovládati.

VYSVĚTLENÍ.

V Malé Asii i jiných částech tohoto světadílu je velmi ctěn oheň. Některé pohanské národy vzdávají mu dokonce božskou poctu. Staré řecké pověsti vypravují, že posvátný plamen byl uloupen přímo z nebe. Také Mojžíšovi Bůh se ukázal v podobě ohně, který neuhasínal. Již před tím zjevil se několikrát Bůh. Kdy to bylo? Dovedli byste všechna zjevení Boží vypočítat? (Adamovi, Kainovi, Abrahamovi.) Bůh se zjevil, Bůh jest. Každý z nás jest o tom přesvědčen. Vždyť zdravý rozum čte o Bohu v přírodě. Kdo mě stvořil? Kdo učinil zemi a vše? Kdo ji uvedl do pohybu? Kdosi velký, mocný, rozumný. Jsem přesvědčen, že Bůh jest a věřím, že se zjevil lidstvu.

Jsou lidé, kteří by chtěli zaměnit slovíčko věřím za vím. To ovšem se nikdy nepodaří. Víím, že Bůh jest, ale plně Ho nikdy nepochopím. Jest nekonečný. Naše nynější poznání Boha je nedokonalé, částečné, nepřímé. Podobá se nedokonalému a obmezenému smýšlení dítěte. — Bude-li některý z vás chtít státi se knězem, bude studovat bohovědu. Někteří by rádi měli bohopis. Boha však nelze definovat, vymezit, plně popsát.

Podle slov sv. Petra je víra jako svíce svítící ve tmě. Temno je život, který žijeme. Až budeme u Boha, bude nám jako v záři slunce, které nikdy nezapadá za mraky. Teď věřím Bohu, pak uvidím. *Věřím — pokládám pevně za pravdu, co zjevil.*

Bůh slíbil Mojžíšovi, že bude s ním, pomůže mu splnit jeho úkol na zemi. Kolikrát byl Mojžíš přímo v zoufalé situaci a vždy mu Hospodin pomohl. Bůh je mocný a při tom nejvyšš dobrotivý. Kdo v Boha věří, též veškerou naději v něho skládá. Bůh nás má rád, splácíme mu lásku láskou. Jako náš největší dobrodinec je hodný naší

nejvyšší úcty, klaníme se mu. Jedno z druhého vyplývá. *Tedy prvním příkázáním poroučí Bůh, abychom v něho věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli.*

Proč věřím?

Mojžíš se obával, že mu lidé neuvěří. Dostal od Boha důkaz svého božského poslání. Proměna hada v hada byl důvod, proč lid uvěřil v božské poslání Mojžíšovo.

Boha lze poznati z toho, co k lidem mluvíval. Zjevil se prvním lidem, ukázal se praotcům národa izraelského. Zřejmě oznámil desatero. Učil lidi slovem proroků. Poslal na svět jednorozeného Syna. Ten sám i ústy apoštolů dopověděl o Bohu všechno, co potřebujeme znát, abychom se k němu dostali. Pravdy Bohem zjevené slovou svaté pravdy. Poklad svatých pravd svěřil církvi katolické. Aby církev bez pohromy a bludu dovedla věřící ke spasení, dal jí dar neomylnosti. Proto se sv. Pavlem mohu říci: »Vím, komu jsem uvěřil.« *Věříme svaté pravdy, protože je zjevil sám Bůh pravdomluvný a k věření předkládá církev neomylná.* (Ot. 156)

Musím věřit všechno, co Bůh zjevil? Bůh jest nejvyšší dobrotivý. Jistě věděl proč nám tu neb onu pravdu zjevuje. Prikázal však, že nesmíme si vybírat, co se hodí naší povaze, nebo našim rozmarům. Kristus Pán řekl zřejmě apoštolům: »*Učte je zachovávatí všechno, co jsem prikázal vám.*« (Mat. 28, 2)

Knihy Písma svatého neobsahují vše, co nám Kristus řekl. Víte už z prvních stránek katechismu, že zjevení Boží je obsaženo také v ústním podání. I toto je předmětem naší víry. Již v nejstarších dobách byly svaté pravdy stručně shrnuty ve vyznání víry: Věřím v Boha.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Víra — dar Boží.

Němec Herder prohlásil v Římě ve společnosti učenců: Poznávám, že katolická církev má pravdu, ale věřiti nemohu. — Farizeové viděli zázraky Kristovy a neuvěřili. — Saduceové, Herodes, Pilát, mohli se přesvědčit o zázracích Páně, slyšeli o nich, viděli je a neuvěřili. — Po krásném vy-

znání víry sv. Petra chválí jej Pán a praví: »Blahoslavený jsi Šimone synu Jonášův. To ti nezjevilo ani tělo, ani krev, ale sám můj Otec nebeský.« Petrova víra v božství Kristovo byla darem nebeského Otce. Bůh nás chce všechny mít spaseny, všem nám dal dar víry.

Vážme si daru víry.

Kdo dřímá, snadno usne! Kdy usínáme vlastně ani nevíme — právě tak bychom mohli ztratit svatou víru, aniž bychom o tom věděli. Vlažnost je cesta ke zkáze.

Paměť lidská je vratká. Sami víte, jak snadno zapomínáte. Až přijdete do oktávy, bude se pan profesor divit, jak to, že neznáte to, čemu se teď učíte v tercii. Je potřeba osvěžit si paměť vhodným poučením.

Zdůvodnit si svou víru! Bylo by nedůstojné, kdybyste snad omlouvali svou příslušnost k církvi tím, že už tatínek, dědeček a pradědeček byli katolíky. Vymáte úkol přemýšlet a čím více budete studovat pravou vědu, tím blíže budete Bohu. Nechtějte přejat dědictví po předcích, které by vám bylo cizí. Víra není kus nábytku. Má být majetkem, pokladem vaší duše. Být věřícím ne proto, že stejně věřili naši předkové, ale, že nás také rozum k víře vede. Až budete velcí a do rukou se vám dostane katolická věrouka, podíváte se, jak krásně je všechno, co věříme, odůvodněno ze zjevení Božího, i z našeho rozumu.

Je to potřeba pro váš život, abyste takto postupovali. Víra, kterou jste na křtu svatém přijali, má velké důsledky pro váš život, žádá od vás velkých obětí. Kdyby ve vaší duši byli pochybnosti, snadno by došlo k uvolnění i vašeho mravního života. Proto využijte každé příležitosti k prohloubení náboženských znalostí. A začněte hned náboženstvím ve škole. To nepovažujte za předmět, jako každý druhý, kde podle vašeho mínění stačí se něčemu naučit před konferencí, tak, tak, abyste jenom prošli. Těšili jste se na hodiny náboženství. I letos pozorností svou a také věděním způsobíte sobě i mně hodně radosti.

Až budete starší, nebudete chodit do náboženství. Církve svatá však přikázala svým kněžím, aby věřící každý týden poučovali kázáním a jinými náboženskými promluvy. Nepohrdejte slovem Božím, třebaš někdy po-

dávaným pro venkovský lid úměrně k jeho chápání. S pokorou přijímejte prostá slova venkovského kazatele, která jsou mnohdy živým chlebem, kterým jsme syceni k věčnému životu.

V dnešní době má také na naši duši neobyčejný vliv to, co čteme. I zde platí přísloví: pověz mi co čteš a já ti povím, jaký jsi. Každá kniha, časopis, zůstává v naší duši stopy buď dobré, nebo zlé. Které náboženské časopisy doma odebiráte? Které jsou vhodné pro vás? Co by nemělo chybět ve vaší knihovně?

Máme se tedy ve svaté víře vzdělávat náboženstvím ve škole, slovem Božím v kostele a náboženskou četbou doma. (Ot. 158)

Náboženství pojátkem lidstva.

Mezi národy jsou přísně vytýčené hranice; řeč, mravy, národní zvyky, dělí jeden národ od druhého. Právem každý z národů světa snaží se uchovat svou svébytnost a národní společenství. Jsou však tři věci, které národy pojí: věda, umění a náboženství. A z těch tří nejpronikavější pojítko je náboženství. Náboženství odpovídá na otázky, jaký je smysl život, který je náš cíl. Cíl života je pak všem společný. V tom smyslu může být jedině náboženství trvalým pojátkem národů. A zase to může být jedině křesťanské náboženství, které může sblížit. Jedna víra pojí nás všechny, ať kteréhokoliv světadílu.

Liturgický život.

Křest víru vlévá, nejsvětější svátost oltářní rozmnožuje, bířmování upevňuje.

Rozžatá svíce — světo víry. Udržujte světlo své víry poučením, modlitbou. Nedopusťte, aby světlo vaší víry zhaslo na průvanu špatné společnosti. Její záře povede vás po cestách života. Proto ji neskrývejte ze strachu před jinými.

Eucharistická myšlenka.

Tajemství nejsvětější svátosti oltářní žádá nejvíce obětí našeho rozumu. Víra naše aspoň částečně osvětluje toto svaté tajemství. Svätý farář arský Jan Křt. Vianey kdysi

pravil: »Kdybychom tak měli oči andělů a viděli Pána Ježíše na oltáři, kterak nás pozoruje, jak bychom jej milovali ... Je to víra, která nám schází. Proto zpíváme: Svátosti té neskonale ... sejmi víra oponu.

UŽIVOTNĚNÍ.

Samota je velkým požehnáním pro člověka. Mojžíš uprostřed pouště ... vše ztichlé, každý šelest je slyšet. Večer na nebi hvězdy jasně svítí. Jak to vše působí na duši. O čem asi přemýšlel? Jistě též o svém životě. O dobrém, co již učinil, co snad dobrého opomenul vykonat, o svých chybách, slabostech. Přemýšlel, jak chyby napravit, k Bohu se více přiblížit. V tichu samoty zjevil se mu Bůh a povolal ho k čestnému úkolu být vůdcem národa. Spasitel též miloval samotu. Po celou dobu svého úřadu učitelského rád odcházel do samoty, aby se tam modlil. Svatí milovali samotu. Protože samota tolik posiluje duši, odchází mnozí křesťané, kteří chtějí pracovat na spáse své duše, do samoty, aby tam několik dní věnovali se jen rozmluvě s Bohem o své duši. Konají duchovní cvičení, exercie. Kdy vykonáš ty první?

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SVATĚHO.

»Můžeš-li věriti, všechno je možno věřícímu.« (Mar. 9, 22.) Pane, ROZMNOŽ VÍRU NAŠI! (Luk. XVII, 5.)

MYŠLENKA K PŘEMYŠLENÍ.

Francouzský spisovatel Bernanos napsal román o knězi-odpadlíkovi. Zaujímal i hodnosti církevní, pracoval po leta v katolických spolicích i literárně, najednou s hrůzou poznává, že tato všechna práce byla čímsi vnějším. V duši už nemá víry. Promyslete si doma proč asi uředníci prosili Pána Ježíše: Pane, rozmnož víru naši.

Otázky:

Co poroučí Bůh v prvním přikázání? Proč věříme svaté pravdy? Je třeba věriti všechny svaté pravdy? Kdo nás o tom poučil? Kterými slovy nás poučil Pán Ježíš? Víra je dar Boží. Kterak si uchovám dar víry?

JAK VĚŘITI SVATĚ PRAVDY.

K.: § 73, M: § 18.

Příprava.

Máte v gymnasiu žakovskou knihovnu. Možná, že některý z vás si tam někdy i knihy vypůjčí. Čtete asi rádi historické romány.

NÁZOR.

Zlé časy nastaly židům, když se vlády nad nimi zmocnili r. 203 králové syrští. Nejhorší z nich byl Antioch. Ten chtěl víru v jednoho Boha vyhubit. Jeho zřízenci chodili od osady k osadě, nutili věřící obětovat modlám a jíst vepřové maso. Jednou přišli zřízenci královi do vesnice Modinu 30 km severozápadně od Jerusalema. Tam žil kněz Matatiáš. Byl starostou obce. Měl první obětovat. Slibovali mu zlato, peníze, když tak učiní. Jaká byla jeho odpověď: »Bůh mne opatruj! I kdyby obětovali všichni, já ani moji synové obětovati nebudeme!« I přistoupil k oltáři jiný z obce a chtěl obětovat. Matatiáš se rozpálil svatým hněvem, skočil a zabil odpadlíka i oba zřízence královny. Po té strhl oltář a povolal: »Kdo je pro Hospodina, za mnou!« Odešel do hor se svými syny a s ním všichni, kteří zůstali věrni Hospodinu. S těmi kácel modly a vyháněl pohanské odpadlíky.

Poznámky k názoru.

Antioch Epifanes vládl roku 175—164. U něho se ukázalo oprávněným přísloví: jaký život, taková smrt.

Též Mojžíš dal pobíti modloslužebníky na poušti. Kdy to bylo? Klaněli se zlatému teleti, měděnému hadu.

VYSVĚTLENÍ.

Hospodin posílal v každém čase svým věrným muže, kteří ři udržovali národ ve svatém náboženství. Posílá proroka Isaiáše, aby častými předpověďmi sílil národ. Posílá Je-

remiáše, Daniela, a když vlažnost se zmocňuje velké části národa, netečnost se rozšiřuje, pohanské zvyky se vtírají do rodin, tu přichází Matatiáš, muž činu, pevné a živé víry. Matatiáš věřil pevně slovům Páně. Umírá. U lože shromážděno jeho 5 synů. Co k nim promlouvá? »Synové horlete pro zákon a dejte životy za smlouvu svých otců. Vzpomeňte Abrahama, byl shledán pevným v pokušení, zda mu to nebylo přičteno ke spravedlnosti? Josue splniv rozkaz Boží, stal se vůdcem v Israeli. David pro svou pevnou zbožnost dostal trůn královský. Eliáš za svou horlivost vzat do nebe, Daniel pro svou poctivost vysvobozen ze lvích tlam. Tak projděte v mysli rod od rodu; žádný, kdo v něho doufá, neklesá. »Synové vzmužte se a buďte silni, neboť tím budete slavni?«

Matatiáš věřil pevně: o ničem nepochyboval.

Tak pevně věřil Abraham, když měl jediného syna obětovat, ač mu Bůh slíbil tolik potomstva, kolik je hvězd na nebi. — Tak věřili třikrálové. Znali starou předpověď, jdou za hvězdou, přicházejí do zaslíbené země, lid nic neví o narození Vykupitelově, ale oni trvají neochvějně na své cestě.

Činně. Za časů Matatiášových byla nevěra moderní. Král vysocí úředníci, lid, vše bylo prosáklé rozmařilostí. Nebylo už téměř člověka pevné víry. Stavěli se tělocvičny, pořádali se hry a závody, staré, dobré zvyky upadaly. Bylo to tehdy zpátečnické řídit se ještě předpisy zákona Mojžíšova. Mnozí židů zvlažnili. Matatiáš však zachovával vše do posledního písmene. Víru činem dokazuje. Obětuje klid rodiny, opouští rodnou obec, odchází do hor, aby tam bojoval. *Co věříš srdcem, projevej životem. Pouze věřit nestačí pro nebe. Jako tělo bez ducha je mrtvo, tak i víra bez skutků je mrtva.*

Někteří sice říkají, že víra je pouze záležitostí jejich srdce. Nikomu nic po tom není, čemu věřím. Také není potřebí řečí, skutky dávat svému okolí na jevo, čemu věříme. Ti, kteří tak mluví, obyčejně to činí z bázně, anebo z pohodlnosti. Nechce se jim přinést žádných obětí a proto svůj stav aspoň zabalí do filosofické roušky.

Všimněte si předmětů, kterým se učíte. Kdybyste tak řekli v dějepise, matematice . . . , to, že jsou záležitosti va-

šeho nitra, panu profesorovi a žádnému jinému do toho nic není, co cítíte. Jak by to asi dopadlo!

Vnější projevem posiluje se také víra našeho srdce a rozumu. Jsou okolnosti, kdy je potřebí víru veřejně vyznat a nezapřít! — Studenti jdou na výlet. Je svátek Nanebevstoupení Páně. Katolíci jdou do kostela, nekatolíci do hostince. Pan profesor je udivený, jak studenti v kostele vytrvali celou mši svatou, jak se důstojně chovali. Nezapřeli!

Nestyďte se za pozdrav: Pochválen buď Ježíš Kristus. Po staletí tak vyznávali naši předkové svou víru.

Nevěříte, jak mile působí, když vy mladí jdete okolo kostela, smeknete klobouk, studentky se zbožně pokřičují. Lidé vás pozorují a učí se od vás! — Snad mezi vámi nebude Nikodemů. Koho tak obyčejně nazýváme? Člověka, který je přesvědčený o správnosti nějaké pravdy, ve svém srdci je jí nakloněn, ale před lidmi své smýšlení úzkostlivě skrývá. Pamatujte na slova Pána Ježíše:

»Kdo se mnou není, proti mně jest;
kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje. (Lk 11,23.)

Nechtějte se stavět nestrannými. Buď s Kristem, anebo proti Kristu. — Říkají, že víru mají, skutky však Ho zapírají, napsal sv. Pavel Titovi o Kretských. Neplatí také tato slova o některém z vás? Matrikovi katolíci.

Vytrvale.

Židé přísně zachovávali sobotní klid. Když Matatiáš utekl do hor, část uprchlíků byla v sobotu přepadena a pobita. Byla to pro Matatiáše veliká ztráta. Nezmalomyslněl; bojoval dál. Nedal se ničím zlomit v pevném přesvědčení v konečné vítězství spravedlivé věci. Král jemu i jeho potomstvu slibuje přátelství, vábí zlatem, stříbrem a mnohými dary. Jaká byla jeho odpověď, slyšeli jste před chvílí. Je to smutné, když vzdělaný člověk, proto, aby dosáhl lepšího postavení, staví se jako by nebyl křesťanem. Mnozí před lety dokonce i odpadli, aby měli postup v úřadě. Později toho litovali. Zrádce je vždycky bez úcty. Svaté pravdy máme věřit pevně, činně, vytrvale. (Ot. 160.)

Kdy jsme povinni víru vyznávat? V klášteřích a jiných církevních ústavech, předčítá se denně martyrologium. Je to seznam všech těch, které si Církev jako svaté připomíná! Je to seznam hrdinů víry. Ať zemřeli na popravišti, nebo pokojnou smrtí, všichni víru činem ukázali, všichni ji také vyznali. Je otázka, kdy my jsme povinni víru vyznat i veřejným přiznáním.? Z příkazu Božího jsme povinni víru vyznat zvláště tehdy, kdyby zapřením víry bylo ubíráno Bohu na povinné účtě a pak, když je to k prospěchu bližního.

Úcta k Bohu vyžaduje, abychom víru vyznali, jsme-li od veřejných úřadů tázáni po své náboženské příslušnosti. Kdyby však řeholník byl tázán, zda jest knězem, není povinen k tomuto se přiznávat. Tak ku př. za pronásledování Církve oblékl se jesuita do mysliveckých šatů a tak věrné katolíky navštěvoval. Tím víru nezapřel. — Mohlo by se snad někde stát, že by veřejné úřady nařídily, aby se katolíci lišili od ostatního obyvatelstva nějakým vnějším znamením. Nemají povinnost poslechnout. Takový zákon je nespravedlivý a nezavazuje ve svědomí. Za pronásledování je dovoleno prchnout. Budou-li vás pronásledovati v obci jedné, prchněte do druhé. (Mat. 10, 13.) Těž apoštolové prchli. (Kor. 11, 13; Sk. ap. 12, 8.)

Je-li katolík dotazován od soukromé osoby o své víře, může dát vyhýbavou odpověď, neb pominout otázku mlčením, není-li ovšem nebezpečí, že se budou domnívat, že je nevěřící, neb že jeho víra není správná. Nutí-li někdo k činům, zakázaným církví, z nenávisti vůči církvi, nesmíme uposlechnout. (V pátek jíst maso.)

Za určitých okolností může i víru skrývat. Nedávejte svaté psům a neházejte perel před svině. (Mat. 7, 6.) Ku př. bludař se vrací do církve. Stačí, když před svědky vyzná víru. Může navštěvovat, dokud nemůže vyznat veřejně víru, nekatolický kostel. Katolík může nosit i oblek obvyklý u nevěřících — fez u Turků. Misionářům v Tibetě bylo zakázáno nosit oblek lamů, poněvadž je známkou určitého náboženství a používá se ho při bohoslužebných úkonech tohoto náboženství.

UŽIVOTNĚNÍ.

Co věříš — srdce projevuj životem. Kristus mluvil kdysi podobností o kvasu. Znáte je. Jak by vypadal svět, kdyby 390 mil. katolíků žilo plně dle své víry. Říká se, že prý křesťanství zklamalo. Už 2000 let je na světě a přece ještě jsou sváry a hádky na světě, stále utiskování a nespravedlnost. Jsou křesťané lepší než nekřesťané. Zde právě je háček. Nauka Kristova nezklamala a nikdy duši lidskou nezklame. Zklamat ale mohou jednotliví křesťané. Vynasnažte se i vy, aby duch třídy a školy byl katolický, víru svoji činem vyznávejte. Vyznání víry je vaše znamení kříže, vaše modlitba, vaše účast na bohoslužbách a přijímání svátostí.

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SV.

»Bojuj dobrý boj víry, dosáhni života věčného, k němuž jsi povolán.« (Tim. 2, 12.)

»Kdo jest, jenž přemáhá svět, leč ten, kdo věří, že Ježíš jest syn Boží!« (Dan. 3, 5.)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Ve volné chvíli doma prolistujte BD a do poznámkového sešitu si poznamenejte případy, kdy nemocní byli virou uzdraveni. Najdete jich dost!

Otázky:

Jak věřil svaté pravdy Matatiáš? Co znamená pevně věřiti? Znáte příklady pevné víry? Co znamená činně věřiti? Jak rozuměti slovům: I zlí duchové věří a třesou se? Co znamená věřiti vytrvale? Co pravil Pán Ježíš o vyznání víry?

Credidi.

Z prachu staletého písku jsou nyní často vyhrabovány pomníky padlých křížáků. Bývá to obyčejný kříž a na něm jediný nápis: *Credidi*. Přeložte jej! Uvěřil jsem! Co chtěli tímto nápisem říci? Byl jsem mužem víry, byl jsem celý křesťan.

Mohl by tento nápis být také někdy na vašem pomníku? Odpovídal by vašemu životu?

»Svaté víry poklad v srdci nosme,
neb je pravé štěstí v ní,
o milosta radu Boha prosme,
dojdeme tak spasení;
bychom však se Pánu zalíbili,
řídme věrou skutky své,
aby slávy korunou nám byly,
jednou v říši nebeské.

(Kredo z písně: Shlédni Bože . . .)

VIII.

BEZ VÍRY SE NELZE LÍBIT PÁNU.

K.: § 74, M.: § 20.

Příprava.

Mám povinnost věřití svatým pravdám? Ano, vím, komu jsem uvěřil! Což, kdybych některou vynechal, třebaš tu, kterou nemohu pochopit svým rozumem? Mnohdy stačilo vhodit několik kadidlových zrn, stoupnout na kříž, vydat svaté knihy a život byl zachráněn.. Mohu víru opustit, vydat ji v nebezpečí? Na některé z těchto otázek odpovídá rozmluva Krista Pána s Nikodemem.

NÁZOR.

Nebyli všichni mezi farizeji zlí. Mezi nimi našel se též jeden, který chtěl poznat čistou pravdu. Ovšem věděl, jak Kristus mluvil proti pokrytectví farizejskému. Kdyby k němu šel ve dne, byl by kompromitován. Rozhodl se, navštívit jej v noci. Též chlad večera hodil se k vážným, hloubavým rozhovorům o životních otázkách.

Zaklepal večer na dveře domu, ve kterém bydlel Kristus. Otevrou mu. Apoštolé jsou překvapeni tak pozdní návštěvou a k tomu ještě předního muže velerady. Snad se některý ohlížel i po vhodné zbrani, aby chránil Mistra, kdyby to bylo potřeba.

Na východě jsou lidé uctiví. Vždy na počátku rozmluvy prohodí několik přívětivých slov. Též Nikodém ví, co se sluší. Pozdravil Mistra lichotivými slovy: »Mistře, víme,

že jsi učitel, který od Boha byl poslán; neboť nikdo nemůže činit těch zázraků, které ty činíš, není-li Bůh s ním.«

Dle obvyklých způsobů měl Kristus též odpovědět několika přívětivými slovy. On však začal ihned rozhovor o hlubokých pravdách náboženských. Již z minulého roku znáte aspoň část rozmluvy. Kdo chce ukázat, že má bystrou paměť, bude rozmluvu vypravovat . . . Nikodém těžko chápal některé svaté pravdy. Musel dokonce slyšet i výtku Kristovu: »Ty jsi mistrem v Izraeli a toto nevíš?« Jistě byl pohnut ve svém srdci, když Kristus Pán mluvil o lásce Boží: »Tak Bůh miloval svět, že syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Kdo věří v něho, nebývá souzen, ale kdo nevěří, jest již odsouzen, poněvadž nevěří ve jméno jednorozeného syna Božího.«

Poznámky k rozhovoru.

Dosud jsou na východě lidé přívětiví. Dokonce se stane třebaš u nádražní pokladny, když si přijde prostý fellah pro lístek na cestu, odpoví na otázku: »Čeho si přejete?« klidně a přívětivě: »Přišel jsem vás pozdravit.« Potom teprve nesměle prozradí, že by si přál jízdenky.

Nikodém byl jedním z 72 členů velerady. Staré podání vypravuje, že byl knězem a měl na starosti studny v okolí Jerusalema, aby poutníci měli dost vody.

Nikodém neporozuměl slovům . . . nenarodí-li se kdo znovu z vody a z ducha Svatého . . . Ač nikde nečteme, že by Kristus někomu vytýkal nedostatek vzdělání, zde to činí. Často se totiž stávalo, že i někteří pohané chtěli být členy starozákonní církve židovské. Podstupovali obřad podobný křtu svatému. Obřad se nazýval znovuzrození. Na to narážel Kristus. Nikodém, jako bystrý učitel zákona, měl to ihned postřehnout.

VYSVĚTLENÍ.

Máme povinnost přijmouti zjevené pravdy Boží a jim věřit. Nikodém sice říká: . . . víme, že jsi učitel, který od Boha jest poslán« . . . ale přišel pouze sám. Ostatní věděli, ale nevěřili. Kristus zřejmě prohlašuje povinnost víry. Všichni mohou věřit, každý může dojít spásy. Kristus vykoupil nás bez nás, ale nespasí nás bez nás. Je

třeba s milostí jeho spolupracovat, aby o nás neplatilo . . .
»kdo nevěří, již jest odsouzen, poněvadž nevěří ve jméno
jednorozeného Syna Božího.«

Již pochybnost o jednom neb druhém článku víry může být hříchem. Ovšem je tu třeba rozlišovat. My o všech pravdách víry nemůžeme se matematicky jistě přesvědčit. Vždy bude platit . . . »blahoslavení, kteří neviděli, ale uvěřili.« Pochybnost, nejasnost vždy může u člověka přijít. Za těch okolností je třeba zařídit se tak, jak to činil Nikodém: v pochybnosti se poradit.

Kdykoliv se v dějinách zjevení Božího objevili pochybovači, vždy nad nimi projevil Bůh nelibost: Sára pochybovala o slovech Hospodinových, že bude mít syna a byla za to pokárána, . . . na poušti Mojžíš pochyboval, zda vyprýstí ze skály voda, za trest nevěšel do země zaslíbené. Když Zachariáš, otec Jana Křtitele, pochyboval, že jeho stará manželka Alžběta dostane syna, pozbyl řeči. Když apoštol Petr pochyboval, zda jej unese vodní hladina, po které krácel, ihned se topil. Bůh nemá pochybovačů rád.

Od pochybování jest již jen krok k zapírání víry. *Víru zapírá, kdo mluvením neb jednáním chce vzbuditi domněnku, že není katolickým křesťanem.* Tímto hříchem prohřešil se již apoštol Petr. Na dvoře Kajfášově, když dotěrná děvečka prstem na něho ukazovala, řekl, že nezná Krista. Jistě tak učinil ze strachu. Bolný pohled Kristův mu pověděl, že se dopustil něčeho velmi zlého. Spěchal ven a hořce plakal.

Najdou se též slabí lidé, kteří víru zapírají z nemístného studu. Avšak za určitých okolností je dovoleno skrýt náboženskou příslušnost. Slyšeli jste o tom již v minulé hodině. Svatý Tomáš zvláště připomíná, že není třeba dát na jevo náboženskou příslušnost, když je nebezpečí pobouření lidu a z vyznání víry by nebyl žádný prospěch. — Křesťané, kteří navštěvují v Jerusalemě Boží hrob, modlí se ve večeradle tak, aby to nebylo poznáno od mohamedánských hlídačů. Kdo víru zapírá, dává si vysvědčení duševní slabosti. — Když v Číně vypuklo pronásledování křesťanů, byl před vchodem každého úřadu položen kříž. Kdo vstupoval do úřadu a nešlápl na kříž, byl ihned umučen. Slaboši se podrobili, silní zvítězili.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

I. Věřiti nemohu, čeho nechápu. V kalných vodách se nejlépe loví. Dokáže to dobře zlý duch. Zakalí rozum, buď vášní, neb líbivým heslem, a snadno dostane člověka, do svých tenat. Tak je to i s heslem, které jsem vám teď řekl. Možná, že jste je už slyšeli. Věda a víra prý si odporují. Mnoho se o poměru víry a vědy napsalo na konci minulého a na počátku tohoto století. Dnes už to nikdo nebere vážně, jediné snad nějaký polovzdělanec. Současný život sám ukazuje velké řady lidí neobyčejně vzdělaných a při tom hluboce vůřících. Sami už o některých víte. Právě proto, že přemýšleli, věděli, že svým konečným rozumem nemohou pochopit nekonečného Boha.

Petr ze studu, jiný z bázně zapírá víru. Pocit bázně není ještě hříchem. Vypravuje se, že dva důstojníci byli připraveni k útoku. Jeden z nich se třásl. Druhý se mu posmíval: »Zdá se mi, příteli, že máš strach.« Ano, odpověděl druhý, kdybys měl takový strach jako já, jistě bys už dávno utekl. Co tím chtěl říci? Nemít bázeň, není ještě znamení ctnosti; avšak cítit bázeň, ale přesto zůstat pevný, k tomu je potřeba pevné síly. Najdou se v dobách náboženských bojů lidé, kteří pro víru druhému zničí existenci, uvrhnou ho do bídy. Kristus utěšuje: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale bojte se toho, který i tělo i duši může uvrhnout do záhuby.

Jako Kristu Pánu se posmívali, když visel na kříži, tak vysmívají se i věrným jeho stoupencům: farizeové, pacholci, vojáci, chátra. Slabý člověk, duševně nesamostatný, lehce se dá svést. Je některý z vás takový?

Radost z víry.

V neděli jste zpívali píseň Tobě Bože na výsosti. Možná, že jste si všimli krásných myšlenek v části písně ke Kredu. Zpívali jste:

»Víro svatá, naše sílo,
útěcho a radosti,
co by tebe nahradilo,
tato země nehostí.
Svatým pohnutkou jsi byla,
žít i mřítí pro Boha.

Kéž by nikdy neztratila
tebe duše ubohá!

Víra je naše síla, útěcha a radost. Dává nám odpověď na nejdůležitější otázky životní: proč jsem zde na světě, jaký je cíl mého života, proč trpím, kdo řídí můj osud, jak si mohu zasloužit svou šťastnou budoucnost. I ve vašem životě, studenti, mohou přijít okamžiky, kdy jediné víra bude oporou vašeho života, kdy to bude bouřit ve vaší duši, tíha života vás bude tlačit k zemi. Jak pozvedne člověka pohled na kříž, pouhá věta Písma svatého. Nedisťte se, že ti, kteří si osvojili plně dar víry, byli raději schopni obětovat svůj život, než zapřeli by víru.

Jste nejen věřící, ale také katolíci. I to vás může naulňovat hrdou radostí. Jen pohlédněte na 2000 roků dějin církve. Kolik královských trůnů se zřítilo, kolik říší zaniklo, jen Velehrad víry bez pohromy stojí, jak to zpíváme. Víra naše tolik toho přinesla i pro pozemskou vědu a umění. Zachránila staré antické památky. Přál bych vám navštívit staleté kláštery, vatikánské sbírky. Křesťanství zkrátlo barbarské kmény na počátku středověkých dějin, vychovala z nich národy kulturní. Po celá staletí filosofie čerpala ze zjevení. I v našem kostele jsou vzácné obrazy slavných umělců, kterým pravdy svaté víry byly vhodným námětem k umělecké práci. — Kolik bylo věnováno péče těm nejpotřebnějším! Sirotčince, chudobince, starobince, stavěli ti, kteří pamatovali na slova Pána Ježíše: »Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.« Kolik poesie je ukryto i v bohoslužebném řádu církve! Vánoce, velikonoce, májové pobožnosti, jak promlouvají k naší duši. Tak radostně v kapli zpíváte, duše vaše se pozvedá k nebesům. Proste jen, abyste tento dar, který tolik útěchy a radosti pro váš život může přinést, nikdy neztratili.

Jsem na to hrdý, že Bůh mi dal tu milost, narodit se jako katolíkem. V době všeobecného rozkladu oči všech vážných lidí se obracejí ke katolické církvi. Nikdy neměl papež tolik zástupců u tolika států, jako dnes. Slověm jeho naslouchá celý svět. Největší velikáni ducha hrdě se hlásí k církvi. Pochybuje jen ten, kdo dobře nezná. Kde najdete poučení o svaté víře? Teď, za dob studií, ve vašem budoucím životě?

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SVATÉHO.

»Za cenu velikou jste koupeni, nebuďte otroky lidí.« (1. Kor. 7, 23.)

»Bázlivci však a nevěrci a ohavníci a vrazi . . . a všichni lháři budou mít podíl v jezeře hořícím ohněm a sírou.« (Zjev. sv. Jana, 21, 8.)

»Jestli Bůh s námi, kdo proti nám.« (Řím. 8, 31.)

»Nestydím se za evangelium.« (Řím. 16.)

»Ale ty zůstávej v tom, čemu jsi se naučil a co ti jest svěřeno, věda, od koho ses naučil.« (II. Tim. 3, 13, 4.)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Přemýšlejte o tom, proč byste svou víru nikdy nechtěli zradit.

Otázky: Kdo se prohřešuje proti svaté víře? Kdo svatou víru zapírá? Co činit v pochybnosti o víře? Je spor mezi vírou a vědou? Proč jsem hrdý na svou víru?

IX.

PO OVOCI POZNÁTE JE.

K: § 74, M: § 20.

Příprava:

»Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm,« praví lidové přísloví. Je třeba se varovat i nebezpečí, která ohrožují víru. Jsou svůdci, kteří přímo do zkázy ženou. Takoví byli v národě židovském falešní proroci. Být prorokem u židů, znamenalo někdy vážnost, jindy oprátku. Dle toho, jak prorok mluvil. Dobří proroci mluvili pravdu i králi do očí. Nepraví chválili, předpovídali samé dobré věci. Před těmito Kristus Pán varuje v závěru horského kázání.

NÁZOR.

»Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Přicházejí k vám v rouše ovčím, ale v nitru jsou vlci hltaví.

Poznáte je po ovoci, jak se poznává každý strom. Což se sbírají s trní hrozny anebo s bodláčí fiky? Tak nemůže špatný strom nésti ovoce dobrého. Po ovoci poznáte je.

Každý pak strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřazen a hozen do ohně.«

Poznámky k názoru.

Které znáte pravé proroky? Které nepravé? Kristus Pán má především na mysli farizee. Proč? 1. Bůh jich nepovolal. 2. Vykládali si zákon Boží po svém. 3. Objevovali se v rouše ovčím: před lidmi předstírali život skutečných vyslanců a služebníků Božích. Někteří z nich nosili i prorocký plášť. 4. Byli draví vlci: plní pýchy a ctižádosti, svým souvěrcům pravý náboženský život znemožňovali.

VYSVĚTLENÍ.

Nepřátelé víry často jednají velmi záludně. Neútočí veřejně, vědí, že by si mnohé odradili. Skrývají se pod zdáním dobra. Říkají, že chtějí náboženství prohloubit, očistit: to jest jejich kůže ovčí. Plně se podobají nepravým prorokům. Mají i vlčí povahu: vrhají své oběti do věčné záhuby.

Jako dobrá matka chrání své dítě před nebezpečím, proto i Církev sv. zabráňuje přijít do bližšího styku s lidmi, kteří by mohli být škodliví pravé víře. Již apoštol Pavel napomíná biskupa Tita: »Člověka bludaře po jednom a druhém napomenutí se varuj, věda, že takový člověk jest převrácen a ihřeší, sám sebe odsuzuje.« (Tit. 3, 10) Církev sv. výslovně zakazuje: být za kmotra u nekatolíka, uzavřít manželství před nekatolickým knězem, knězem, zavrhuje smíšená manželství. Znáte sami ze zkušenosti, že dochází v těchto případech k příliš těsnému styku s jinověrci. Je lépe se ho varovat. Katolík se však může zúčastnit pohřbu nekatolíka. To je úkon společenský. Představitel státní moci často je zván ke slavnostním bohoslužbám nekatolíků. V tom případě, kdy zastupuje stát nebo obec, těchto bohoslužeb se může zúčastnit.

Je dovoleno též prohlédnout si nekatolický chrám v čas bohoslužeb. Velké boje byly u nás před lety o spoluvžívání kostelů. To dovoleno není, pouze ve výjimečných případech, ku př. v Jerusalemě.

Velkým nebezpečím pro víru je návštěva nekatolických škol. Proto není dovoleno je navštěvovati,

je-li blízké nebezpečí odpadu. Julián Odpadlík, když poznal, že mučednictví nezlomí víru křesťanů, ve svých výnosech nařizuje, aby byly zavřeny katolické školy. Tak to dělají nepřátelé katolíků i v některých státech dnešní doby. Církev žádá pro výchovu dětí svých věřících katolickou školu.

Po staletí Církev pečlivě si též všímala psaného slova a jako strážkyně věčných pravd bedlivě sledovala, zda v knihách nejsou obsaženy bludy. Bludná místa označovala za nevhodná pro věřící a zakazovala je číst. Censura někteří by ohrožovalo klid a bezpečnost státu. Soupis církevních dnešních států nedovolí vůbec psát neb tisknout něco, mi úřady zakázaných knih nazývá se index.

Nepravým prorokům nejvíce se podobají bludaři. Katolické Církvi svěřen zakladatelem poklad nesmírné ceny — pravá víra. Dostala i rozkaz, aby ji neporušenou zachovávala. Tuto strážnou službu vykonávala Církev s velikou úzkostlivostí. Byla si vždy vědoma toho, že poklad víry má bez úrazu uchovat budoucím pokolením. Ovšem již od prvních století vystupují lidé, kteří staví svůj vlastní rozum a osobu nad autoritucírkevní a bloudí u víře. V sedmém století takoví zbloudilci sami si dali název katharoi (řecky), což značí asi tolik, jako čistí. Rozhlašovali, že mají čistou víru, ač byli velmi daleko od pravdy.

V rouchu ovčím je také člověk, který je nábožensky lhostejný. Říkají někteří lidé: všechna náboženství jsou stejně dobrá, víra jako víra, víra není hlavní věcí atd. Dante umístil ve známé Božské komedii lhostejné ihned za bránou pekla... »žili jen sobě, ani vzdorní Bohu, ani věrni jemu. Lhostejný je z těch, kteří bez hanby žili jako bez slávy.«

Náboženská lhostejnost není nic jiného, než zastřená nevěra. Na světě je tolik náboženství, tak se od sebe liší, že není naprosto myslitelné, aby byla všechna od Boha, všechna pravdivá. Ten, kdo připouští stejnost náboženství, musí připustiti důsledně, že Bůh jest lhostejný k bludu a pravdě, k dobru i zlu. Popírá tím vlastnosti Boží: pravdomluvnost, svatost a tím i jsoucnost Boží. Toho si však člověk, který podobným způsobem mluví, ani neuvědomuje. Stával by se tak nevěřícím.

Nevěřec je ten, kdo nevěří vlastní vinou, co je článkem víry.

Nejhorší nevěřec je neznaboh.

Spisovatel Pierre L'Ermite vypravuje, že v Paříži 7 žáků střední školy jednoho večera zcela vážně hlasovalo, zda jest Bůh. Vhodili hlasy do čepice a vítězoslavně hlásili: dva pro, pět proti. Jest tedy rozhodnuto, že Boha není. Na nebi klidně svítil měsíc a hvězdy se pohybovaly podle starých zákonů a budou se pohybovat po staletí po smrti všech pošelců: člověk přichází a odchází, Bůh jest od věčnosti do věčnosti.

Možná, že někteří z těchto studentů byli zapsáni v matrice jako katolíci, v srdci si říkali, že nevěří, později vystoupili z církve, jako suchá větev se ulomí, tak i oni odpadli.

POZNÁMKY K PROHLOUBENÍ.

Bludy potírejte, bloudící milujte.

Bohužel téměř všichni žijeme v blízkosti lidí nevěřících, bloudících, odpadlých. V denních potřebách se potřebujeme navzájem. Musíme se snášet. Náboženskou snášelivostí rozumíme trpělivé snášení odchylného náboženského smýšlení a jednání. Naše snášelivost vychází z pokory a lásky. Tak nám Kristus přikázal a farižeům názorně ukázal v příběhu o milosrdném samaritánovi. Snášelivost zavazuje nás k lásce k lidem, ne však k bludu.

Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil.

Neužívat stejných zbraní. David maje bojovat proti Goliášovi, odložil kovové odění a meč; to nebylo pro něho a pouhým kamenem z potoka zranil nepřítele na jednom místě, kde byl zranitelný.

Příčiny odpadu.

V češtině uslyšíte o vzdělaném sedláku doby obrozené Vavákovi. Zapsal paměti svého kraje v době, kdy byl vydán toleranční patent. Odpadali tehdy někteří lidé. Vavák si povšimnul ve svém díle, proč mnozí odpadli: »Jeden řekl, že jest nová víra bohatá, jiný zase, že jest v knihách nové víry pěkné čtení, jiný, že už ten neb onen sedlák

odpadl . . . jiný zase, že se v ní lépe žije, že není potřeba chodit do kostela, že není potřeba se zpovídat . . . a tak dále různé příčiny udávají, ale žádný neřekne, že odpadl pro spasení své duše.« Tak tomu bylo u nás kdysi, tak tomu jest i dnes. Jsou to příčiny rázu mravního, liturgického, všechny povrchní, žádná z důvodů věčného spasení. Základní příčina: ztráta milosti Boží, náboženská nevzdělanost.

Tresty církve pro odpadlé.

Ve Starém zákoně pro nevěru byl trest smrti. Říci někomu nevěrec, to byla nejhorší nadávka. Také církev prvních století byla k odpadlým a bludařům velmi přísná. Řídila se varováním sv. Pavla. *»Jestli však někdo neposlouchá slova našeho, toho poznamenávejte a neobcujte s ním, aby nebyl zahanben, avšak nemějte ho jako nepřítele, nýbrž kářejte ho jako bratra.«* Odpadlí museli konat pokání, odřici se zábav, pohodlí, věnovali se modlitbě, postu, pokání dobrých skutků. Když přijal císař Konstantin křesťanství, považoval za svou povinnost, postavit svůj vliv do služeb pravého náboženství. Ve IV. století byl popraven jeden bludař (Priscilián) na rozkaz císařův, ale to bylo svatými a učenými muži odsuzováno (Ambrož, Martin). Ve středověku, kdy došlo k úzkému soužití mezi státem a církví, bylo považováno bludařství za státní zločin. Proto, kdo byl vyloučen z církve, i kdyby byl králem, byl zbaven veřejných hodností. Nejtěžší trest za zločin proti víře bylo upálení. Byl to trest státní. Stát nařizoval vyhledávat bludaře a kteří byli uznáni vinní, byli potrestáni. Státní úřad, který se tímto zaměstnával, nazýval se inkvisice. Později bylo toto zřízení převzato církví, která se snažila zmírnit krutost státních nařízení. Od roku 1648 blud není trestán jako zločin státní.

Smrtí trestali i bludaři. Žižka nařídil ve svém vojenském řádu, aby všichni neústupní a zjevní kacíři byli zabíjeni, stínáni, věšeni, topeni, pálení, honěni, mrskáni a všemi pomstami trestáni. Jiří z Poděbrad nařídil, proti českým bratřím mučení skřipcem. To nebylo nic příjemného. (1460.)

Církev svatá se modlí za bloudící. Kdy? (Velký pátek, litanie ke všem svatým, v kanonu mešním.)

Nevěra nemá ani tak původ v rozumu, jako v naší vůli.

Nevěří se proto, že se nechce věřit. Rozum nás nezdržuje od víry, ale mravní temnoty jsou nám velikou překážkou. Nepomůže jen rozumu osvětlit, je-li vůle v temnotách. Nepomůže vám, studenti, rozuměti velkolepým náboženským pravdám, když víra nepřinese žádné skutky. I farizeové poznali a přiznali, že Kristus veliké věci činí... ale nepřišli k závěru jej poslouchat.

Může nahradit filosofie náboženství?

Na podkladě dějinného vývoje myšlení lidstva ve starověku, kdy filosofové očišťovali a povznášeli náboženství lidu, domnívají se někteří myslitelé dnešní doby, že přijde v budoucnosti okamžik, kdy nebude potřeba pro široké vrstvy lidu náboženství, jehož místo zaujme filosofie, která bude podávat ucelený názor na životní otázky lidstva.

Bůh však neponechal nám, abychom tisíciletí jej a odpověď na životní otázky hledali, ale sám se nám zjevil, a vše potřebné k našemu cíli životnímu nám sdělil. Zjevení Boží je fakt, který možno vědecky prokázat. O neporušenost a správný výklad zjevených pravd pečuje Kristem přislíbený Duch Svatý skrze učitelský úřad církve, jímž je papež a biskupové. Úkolem filosofie je zprostředkovat co nejhlubší pochopení těchto pravd. Odtud heslo filosofie ancilla theologiae. Takový krásný soulad mezi filosofií a bohovědou nalzáme ku př. ve spisích sv. Tomáše.

UŽIVOTNĚNÍ.

Ve starověku bojovník byl ozbrojen smrtícím štítem, aby se chránil proti smrtícím ranám. Na víru číhá tolik nebezpečí, slyšeli jste o nich! Čím se obrnit? Chci pravdy víry znát, dle nich žít, za dar setrvání ve víře se modlit. Někteří z našich známých víru opustili. I na ty musíme myslet. Získáme je dobrým našim příkladem, životem z víry. O prvních křesťanech říkali: Hleďte, jak se milují. A to přivádělo ke Kristu.

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Vám jest dáno pro Krista, abyste v něho nejen věřili, ale i trpěli.« (Filip. 1, 29.)

»Především berte štít víry, kterýmž byste mohli všechny ohnivé šípy nešlechtníka uhasiti.« (Ef. 6, 6)

Napomenutí Timotejovi: »Měj víru a dobré svědomí, které někteří odvrhli a ztroskotali ve víře.« (Tim. 1, 19.)

»Kdo neuvěří, bude zavržen.« (Mar. 16, 14.)

»Kdo jest nevěřící, neužije života, nýbrž hněv Boží přebývá v něm.« (Jan, 20, 27.)

»Kterak vy můžete věřiti, kteří přijímáte čest jedni od druhých a té cti, která jest od jediného Boha, nehledáte.« (Jan, 5, 44.)

»Ne každému duchu věřte, ale zkoumejte duchy, jsou-li z Boha, neboť mnoho nepravých proroků přišlo na svět.« I. Jan.

»Přichází-li kdo k vám a nepřináší-li toto učení, nepřijímejte ho do domu ani ho nepozdravujte. Neb, kdo ho pozdravuje, ten má spolek s jeho zlými skutky.« (II. Jan 10, 11.)

»Boha, který tebe zplodil, opustil jsi a zapomenul jsi na Hospodina, Stvořitele svého. (V. Mojž. 32, 18.)

»Toto praví Hospodin: Jaké shledali otcové při mně bezpráví, že se vzdálili ode mne, nebo dvoje zlo učinil lid můj: mne opustili, studnici vody živé ... které nemohou držeti vody. Všichni jste mne opustili, praví Hospodin.«

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

»Ne každému duchu věřte, ale zkoumejte duchy, jsou-li z Boha, neboť mnoho nepravých proroků přišlo na svět. (I. Jan.) Studenti, vy jste v prvé řadě povoláni k tomu, abyste nic nepřijímali lehkověrně. Přichází-li k vám někdo a vykládá vám něco jiného než slyšíte v náboženství, dobře ho pozorujte. Povšimněte si doma, které námitky proti víře jste slyšeli. Řekněte si, zda to byly námitky rozumné a můžete-li si je vysvětlit.

Otázky: Kdo vydává svou víru v nebezpečí? Co je výslovně zapověděno stran nevěrců? Je dovoleno někdy účastnit se nekatolických bohoslužeb? Je oprávněné heslo víra jako víra? Kdo je neznaboh? Kdo je bludař? Čemu učí náboženská společnost česká?

DOUFEJ V HOSPODINA.

K.: § 75. M.: § 20.

Příprava.

I za našich časů by si leckdo přál, aby Kristus před ním vykonal zázrak a pak by Pánu Bohu prokázal tu milost a uvěřil. Kristus byl mezi lidem, zázraky konal a přece musel soukmenovcům říct: Ó, pokolení hříšné a nevěřící. Udivuje nás jako živou víru a důvěru projevila žena kana-nejská.

NÁZOR.

Bylo to na počátku třetího roku učitelské činnosti Kristovy. Zázraky prokázal své božství, svou nauku dostatečně rozvinul. Lid ho měl rád, od farizeů byl nenáviděn. Odešel z Judska do severních krajín Svaté země. Došel až k městům Tyru a Sidonu. Obě města ležela na pobřeží Středoziemního moře. Byla tam žena, jedna — matka. Její dcera byla stížena těžkým neduhem, velmi se trápila. Líto bylo matce na ni se podívat. Již před časem slyšela o zaslíbeném Mesiáši, slyšela o činech Ježíšových. Teď procházel jejich vesnicí. Jediná snad pomoc pro její dceru. Vyběhne ven, vrhne se k nohám Ježíšovým a s bolestí v srdci i v obličeji volá: »Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův. Dcera má krutě se trápí od ducha zlého.« Kristus nechal ji klečet, neodpověděl ani slova. Ona zmořená bolestí nehýbe se z místa, slzy v očích . . . jediná její naděje prchá . . . dcera se doma svíjí v bolestech . . . odkopnutá volá dále. Učedníkům už to bylo nepříjemné. Lidé se sbíhali a zvědavě se dotazovali, co je. Také oni prosili Ježíše, aby vyhověl prosbě ženy. Chtěli mít pokoj od jejího křiku. Stroze ale odpověděl jejich Mistr: »Nejsem poslán, leč k zahynulým ovcím domu izraelského.«

Nové odmítnutí, nová naděje pochována. Žena vidí před sebou jen svou nemocnou dceru a Bohočlověka, který jí může pomoci. Jde a líbá jeho nohy, klaní se mu. Teď jistě čekáme, že aspoň nyní Spasitel splní prosbu ubohé matky. Ne! Právě v tomto okamžiku, po lidsky mluveno, přípra-

vil jí nejtěžší urážku. Snad ani si jí nevšiml a řekl: »Není dobré vzít chléb dětí a dáti psíkům.« Židé nazývali pohany pro jejich modloslužbu psy. Žena i toto vycítila, i když Pán zmírnil urážku a použil zdrobnělého výrazu. Ona vytrvá, prosí dále: »Ovšem pane, i psíci jedí z drobtů, které padají se stolů pánů jejich.« Tu déle Ježíš již nechtěl prodlužovati její utrpení. Jak se zaradovala, když jí řekl: »Ó, ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak žádáš. I uzdravena jest její dcera v tu hodinu.

Poznámky k rozhovoru.

Na mapě ukázat kraj, kde se událost odehrála. — Kanaanejci, potomci původních obyvatel svaté země. — Procházeli se v území Dekapolis. Bylo to svobodné město, které podléhalo přímo císaři.

Říká: smiluj se nade mnou, ač šlo o zdraví její dcery. Bolest dceřina, bolestí matčinou.

VYSVĚTLENÍ.

Viděl jsem, jak pěkně jste sledovali vypravování o této ženě. Překvapila vás jistě láska matčina k dceři i zdánlivě strohé jednání Kristovo. Byla to bezvýznamná žena z kteréši zapadlé vesnice samařské a přece po tisíciletí budou lidé o ní slyšet a číst. Bude vzorem neobyčejné důvěry v Boha.

Ona doufala — očekávala od Boha, že jí pomůže. Byla pohanka, prosila o věci časné — zdraví své dcery. Pro nás však platí slova Pána Ježíše: »Hleďte nejprve království Božího a všechno ostatní vám bude přidáno.« Pán Ježíš chce, abychom se snažili o nebe. Každého z nás chce spasit. Proto zvláště od Boha doufáme odpuštění hříchů, milost pro nebe potřebnou a věčné spasení. Hřích, naší spáse překáží, milost jí pomáhá. Kristus nás ujistil, že nám dá Bůh vše, oč ho budeme prosit. Kdysi pravil apoštolům: »Mějte víru v Boha! Vpravdě pravím vám, kdo řekne této hoře: Zdvihni se, vrhni do moře, a nebude pochybovati ve svém srdci, nýbrž věřiti, že se stane, co praví, stane se mu. Proto pravím vám: začkoli budete prositi v modlitbě, že obdržíte a stane se vám to.« Odpustí nám tedy Bůh i hříchy a dá nám potřebnou milost. Bůh může a chce nám dáti všechno, čeho k věčné-

mu spasení potřebujeme. To je opora naší naděje, která vyrůstá z víry jako strom z kořene. Věříme v Boha, víme, že je všemohoucí — může nám tedy vše dáti. Víra mluví též o Boží dobrotě a milosrdenství, Bůh chce nám vše dáti. Kolikrát už v Písmě svatém ukázal, že je nejvš pravdomluvný a věrný a tedy vše, co nám slíbil, opravdu dá. Vždyť on řekl ústy proroka: »Může-li zapomenouti na dítě své žena? Bez citu s jedináčkem býti? A byť ona zapomněla, já přece nezapomenu tě. Aj, na své ruce jsem si tě poznamenal.«

Můžeme doufat i ve věci časné.

Kristus Pán neřekl: Jdeš-li do kostela, modlíš-li se, zanech své starosti doma, nemysli na ně. Naopak! V modlitbě Otčenáše učil nás prositi: Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Můžeme očekávat, že nám splní naše přání časná. Ovšem nesmíme očekávat od Boha příliš mnoho. Modlíváme se obyčejně za více než za obyčejný chléb. Modlíme se za své vzdušné zámky, za přepych, za zdar našeho podniku a není divu, že se někdy zklameme ve svých tužbách.

Ovšem nedostatek důvěry v Boha je hříchem. Ne-důvěrou jakobychom ztráceli víru v Boží dobrotu a všemohoucnost. Král Saul, když byl obklíčen od nepřátel, mečem se probodl. Ztratil důvěru v Boha a propadl zoufalství. A tak to dělají mnozí lidé podnes, když je druzí pronásledují, jim škodí; berou si život. Musíme si být vědomi toho, že život člověka je vlastně směsicí radosti a bolesti. Obojí je rozděleno nestejně. Neztrať naděje, když se zle děje — neprofadej zoufalství. Jednou šel ulicemi římskými sv. Filip Nerjský. Tu zvolal: »Zoufám si!« Slyšel to jeden kněz, který ho napomínal. Filip odpověděl: »Otče, zoufám si, hledím-li na sebe; avšak všecku důvěru skládám v Boha.« Tento světec každý den říkával Bohu: »Pane drž svou ruku nad Filipem, jinak tě Filip ještě dnes zradí.« Jak sebevědomá je naproti tomu řeč sv. Petra při poslední večeři. Ujišťuje Pána Ježíše: »Byl všichni se pohoršili, já se nepohorším.« A dodává: »Bych měl umřítistebou, nezapru tebe.« A netrvá to dlouho, on, apoštol Páně, před služkou přísahá: »Neznám člověka tohoto.« Příliš spoléhá na sebe. Více ještě hřeší, kdo opovážlivě spoléhá na Boha.

Tomáš Morus napomínal jednoho šlechtice, aby se polepšil. Ten mu odpověděl, že stačí v okamžiku smrti tři slova a člověk je spasen. Tento šlechtic jel na koni, kůň se splašil, skočil do řeky. Jaká byla poslední slova? »Ať to vezme čert.«

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Naděje v životě katolíka.

Jako stromek v zahradě potřebuje opory, aby mohl růst přímo k nebi, tak i duše lidská, má-li zůstat nezlomena v bouřích života, potřebuje pomoci, za kterou by se mohla zachytit a tou jest křesťanská naděje. Jsme stvořeni pro dvojitý život: přítomný a budoucí, který teď prožíváme, druhý, který je pouze v našem doufání, kterým se těšíme. Rolník zasévá obilí a má naději, že vzroste, pohromy mu je nezničí. Trpíme a máme naději, že bolest přejde. Dějiny naděje jsou dějinami hrdinství. Mučedníci jdou na popraviště. Co je sílí? Sestra prodlévá noci u nemocného. Proč? Matka těžce pracuje, obětuje se pro své děti, má naději v nich, že jí odplatí, má naději v Bohu, který ji za veškerou péči odmění. Naděje sílí v bolesti. Oba snad trpí stejně, ten, kdo doufá, i ten, kdo zoufá, ale jaký rozdíl mezi nimi. Jeden trpí se zařatou pěstí, druhý s úsměvem.

Eucharistické jiskry.

Kristus plní to, co slíbil. Kdysi řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.« Každé svaté přijímání posiluje v nás naději života věčného. Kdy půjdete zase k sv. přijímání?

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Rozdávala se vysvědčení. Okno ve třídě bylo otevřené. V mžiku objevil se v něm jeden hoch. Skočil. Bylo to v 2. poschodí. Za chvíli našli ho na zemi. Zmítal se v posledních křečech. Studenti odpovězte na otázku: mohou být v životě okolnosti, z nichž si člověk pomůže jen útekem ze života?

Student se dopustil hříchu zoufalství. Kdo hřeší proti svaté naději? Co znamená slovo doufám? Co znamená doufám v Boha? Co zvláště máme od Boha očekávat? Můžeme doufat také věci časné? Pokud . . . ? Proč doufáme v Boha?

Myšlenky o naději u našich spisovatelů.

Sládek:

Kdo Boha má za pevný hrad,
nic nemusí se zlého bát,
i v bouři může kliden být,
neb nad ním Bůh drží svůj štít.

Nad vrchy, doly, vodami,
jest jeho ruka nad námi;
jen spoléhejme pevně naň
a dál se jeho vůle staň!

Klostermann:

»Já pak v prachu a pokoře modlím se srdcem i ústy k Hospodinu Bohu a prosím jej, aby mi dal zachovati víru, která blaží člověka, před zoufáním chrání a nezkalené myslí dodává.«

Dvořák: Biblické písně: Hospodin je můj pastýř.

UŽIVOTNĚNÍ.

Pouze zavržení v pekle nemají naděje. Ti nemohou čekati úlevy svých muk; jakmile by byla naděje na vykoupení, přestává být peklo peklem. Naděje vyplývá z víry, jak to krásně vyjádřil Klostermann. Pečujme o víru, naděje se posílí. Zakončíme modlitbou Věřím v Boha.

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SV.

»Byť mne i Bůh zabil, nepřestanu v něho doufat.«

»Všecko zmohu v tom, který mne posiluje.« (Fil.)

»Lépe jest doufati v Hospodina, než doufati v člověka. Lépe jest naději skládati — míti v Hospodina, než naději vkládati v knížatech.« (Ž 117, 8, 9.)

»Odevšad trpíme soužení, ale nestýskáme si; býváme v nesházích, ale nebýváme opuštěni; protiventství trpíme, ale nebýváme bez pomoci zanechání; býváme poraženi, ale nehyneme.« (II. Kor. 4, 8, 9.)

»My duchem z víry očekáváme naději spravedlnosti.« (Gal. 5, 5.)

MILOVATI BUDEŠ PÁNA BOHA SVĚHO.

K.: § 76, M.: § 22.

Příprava.

Když ve škole pan učitel vzal při zpěvu do rukou housle a zanotil: Osířelo dítě, všiml jsem si, že mnohý z nás míval při této písni slzy v očích. Býti sirotkem! Ztratit tatínka a maminku. Cítil jsem to. Nikdo sirotka nepohladí, nikomu si nemůže postěžovat. Někdo však na něj jistě nezapomněl, kdo ho měl dříve rád než jeho matka. Bůh první miloval nás (1. Jan, 4, 9.) A tuto lásku Boží krásnými slovy opěvuje sv. Pavel v listu ke Kor. Přečtu vám jej.

NÁZOR.

»Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící. A kdybych měl proroctví a znal všechna tajemství a veškerou vědu a kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. A kdybych rozdal pokrmu chudých a veškeren statek svůj a vydal své tělo ke spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo ... láska nikdy nepomíjí ... Nyní však trvají víra, naděje, láska — tyto tři; ale největší z nich je láska ...«

Poznámky k názoru.

Víra pomine, až budeme patřit na Boha tváří v tvář, naděje pomine, až obdržíme věčnou blaženost, láska nepomine, bude trvati i v životě věčném.

VYSVĚTLENÍ.

Snad nikde ve světovém písemnictví nebylo napsáno tak vřelých slov o lásce, jak jste právě slyšeli. Právem sv. Pavel tak horoucně promlouvá o lásce k Bohu i lidem. Kristus sám ji poručil, ale i rozum a cit nás k ní vede.

Jsme zde, jsme na světě. Již za to bychom mohli být Bohu vděční. Je vždy lépe žít, nežli nežít. Rozhlédněte se kolem sebe, jak tu vše hlásá lásku Stvořitelovu. Sám Kri-

stus Pán upozorňuje: »Pohleďte na lilie polní, pohleďte na ptactvo nebeské.« Vše mluví o tom, jak dobrý je Bůh.

Miluje nás nezištně. Na zemi do každé naší lásky vkrádá se nějaký zájem, závaznost, pokrevní příbuzenství. Milujeme druhého proto, že byl k nám laskav, že se nám zalíbil, nebo, že ho potřebujeme. My jsme si však lásky Boží ničím nezasloužili. Bůh nás miloval, když nám dal dobré rodiče a přátele. Miloval nás, když nám dal zdraví a duševní schopnosti. Jsme ještě dnes dojati, slyšíme-li slova Pána Ježíše: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří nezahynul, ale měl život věčný.«

Vy, když jste se narodili, bylo už všechno připraveno. Panna Maria nemá však kam malé dělátko uložit. Jeho první kolébkou jsou jesle ve chlévě. Nekonečná dobrota však září z jeho dětských očí. Chtějí Ho zabít, do chladné ciziny musí utíkat. Učí, každou bolest utiňuje, matce vrací syna, nemocnému zdraví, chudému naději a sám při tom nemá, kam by hlavu sklonil. Odmitá korunu královskou, aby tím více se mohli k němu přitulit všichni, kteří mají těžký život. Ale to mu ještě nestačí. Obětuje i svůj život. Jeho ruce, které tak rády žehnaly, jsou probodeny ostrými hřeby, jeho nohy, které ho jen za lidskou bídou vedly, jsou přibity na kříž. V jeho žilách je ještě krev, i tu vylévá za hříšné lidi. A z kříže jako sedm pramenů, krví svou vykupuje sedm pramenů milosti, sedm svátostí. — Křtem svatým každý z nás se stal dítětem Božím. Bůh nás posvětil. Když člověk klesne, ani tehdy Bůh ho od sebe neodhání; jako pastýř hledá ztracenou ovci, tak on hledá hříšnou duši. Vše dobré máme od něho. Máme Boha milovat, protože jest náš otec nebeský, od něhož máme všechno dobré.

V Olomouci jest krásný pomník jihoslovanských vojáků, kteří zemřeli u nás. Na pomníku jest nápis: Věrnost za věrnost. Lásku za lásku. Tak spláceli mučedníci. Vše obětovali, než by Boha opustili a Jej zradili. 20. ledna slaví církev památku sv. mučedníků Marka a Marceliána. Byli popraveni za císaře Diokleciána. Před provedením rozsudku byla jim dána lhůta k zachránění života. Podmínka byla: odpad od víry. Přicházejí k nim přátelé a domlouvají. — Přijde matka a prosí: »Slitujte se, synáčekové, nade mnou, která jsem vás

pod srdcem nosila. Kdyby vás nepřátelé polapili, běžela bych za nimi, vrhla bych se na meče jejich, abych vás vysvobodila. Kdybyste do zajetí padli, vedrala bych se tam, abych s vámi a za vás zemřela. Ale vy sami žádáte si kata. Svévolně chcete zemřítí, staré rodiče zde nechati.« — Přichází otec. Vyčítá jim: »Já jsem se domníval, že synové moji mě pochovají a oplakávají budou otce svého a zatím já ubožák sám jim budu strojit pohřeb. Kéž by osleply oči moje, aby neviděly hynouti vás rukou katovou.« — Přišly i manželky jejich s dětmi v náručí, ukazovaly je mužům a volaly: »Co bude z nás a z těchto ubožátek?« Bratři, ač jim srdce pukalo, vytrvali.

Milovali Boha nade všechno. Nad své přátele, nad své rodiče, nad své ženy a děti. Tak miloval Boha Abraham. Má jediné dítě. Bůh mu předpověděl, že bude praotcem velikého národa. Tu přichází rozkaz: Obětovat syna. Abraham se nerozmýšlí a jedná. Neodkládá. Jde na místo oběti. Rozhodnut vykonat příkaz Boží i když srdce krvácelo. — Boha miluje nade všechno, kdo si ho více váží, nežli vše na světě a je hotov raději všeho se vzdátí, než Boha těžce urazití. (Ot. 167)

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Lásku mějte nelíčenou, nenávidíce zlého a přidržující se toho, co jest dobré.« (Řím. 12, 10.)

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Sv. Augustin byv otázan, co je podstatou svatosti, místo dlouhého vypočítávání odpověděl: »Miluj Boha a dělej, co chceš!« Proto píše svatý Pavel v listě k Římanům: »Lásku mějte nelíčenou, nenávidíce zlého a přidržující se toho, co jest dobré.« (12, 10) a ubezpečuje . . . »víme, že těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému.« (Řím. 8, 28.)

Podle čeho poznat lásku k Bohu?

Máte doma slunečnici? Odkud má jméno? Všimněte si, že je vždy obrácena směrem k slunci. Jakoby chtěla být slunečnicí paprsky neustále prozařována. Již z první otázky katechismu víte, kterým směrem má býti obrácen náš život. K čemu jsem na světě? Jako slunečnice touží ne-

ustále po slunci, měli bychom i my snažiti se neustále žít v přítomnosti Boží. Máme-li někoho rádi, tu také rádi o něm slyšíme, chceme mu býti na blízku, jej vidět, újeji poznat. Jak bychom jej bránili, kdyby byl napaden! Také vy jste rádi v blízkosti Boží? Jak svědomitě Ho v neděli navštěvujete? Slyšíte rádi o Pánu Bohu vypravovat v náboženství, v kostele při promluvě?

Bůh nás chce celé.

Kristus Pán řekl: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého.« Proto pryč s polovičatostí! Říká se o některých lidech, že zapalují svíčku Pánu Bohu i ďáblu. Co to znamená? Nepatří mezi takové někteří z vás? »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti.« (Mt. 6, 24.)

Nejsvětější srdce Ježíšovo.

Čím se znázorňuje láska? Srdcem! Srdce je sídlo lásky, představuje celého člověka. Říkáme ten má dobré srdce, nebo ten má kamenné srdce. A srdce, které nás mělo nejvíce rádo, bylo Srdce Božského Spasitele. Tímto přesvatým srdcem proudila krev, která v mučivých úzkostech v zahradě Getsemanské se perlila na Jeho čele; krev, která při bičování z otevřených ran skrápěla tělo a zemi, toto srdce bylo probodnuto na Kalvarii, aby poslední kapka byla za nás prolita. Všechno utrpení, všechny bolesti umírajícího Spasitele toto Srdce protrpělo. Nic nám tak lásku Boží nehlásá, jako Srdce Páně. A kdybychom chtěli mluvit o svátku lásky Boží, pak bychom mohli tak označit svátek Božského Srdce Páně, který se světí v pátek po Božím Těle.

O rozšíření úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu zvláště se zasloužila řeholnice Maria Markéta Alocque. Této světicí zjevil se Pán Ježíš a pronesl několik zaslíbení svým ctitelům. Mezi jiným přál si Pán Ježíš smírného svatého přijímání na první pátky a těm, kdo po 9 měsících bez přerušení je vykonají, dal své »veliké zaslíbení«, t. j. zaslíbení šťastné smrti.

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Kristu Ježíši ani obřízka nic neplatí, ani neobřízka, ale víra, která působí skrze lásku.« (Kol. 3, 14)

»Za to se modlím, aby láska vaše víc a více se rozhojňovala v poznání a veškerém citění.« (Fil. 1, 19)

»Kdo nemiluje, nezná Boha, neboť Bůh jest láska.«
(I. Jan, 48)

»Potom poznal jsem lásku Boží, že on život svůj položil za nás; i my máme za bratry život položit.« (I. Jan, 3, 16)

»Soužení-li, aneb úzkost, neb hlad, neb nahota, neb nebezpečení, neb pronásledování, neb meč? Kdo nás odloučí od lásky Kristovy?« (Řím, 8, 15)

»Řekl-li by kdo, že miluje Boha a bratra svého nenávidí, lhář jest. Neboť, kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, kterého nevidí?«

UŽIVOTNĚNÍ.

Myšlenka smíru.

Legenda vypravuje o ptáčeti, které přilétlo na Kalvarii, usedlo na kříž a usilovně se namáhalo, aby zobáčkem vytrhlo trn z koruny, věnčící zmučené čelo Kristovo. Nepodařilo se to! Památkou mu zůstala na hrdélku krvavá skvrna. Lásku za lásku. Kristus se obětoval za naše duše. A přece my dosud v písni mariánské zpíváme: Kolik duší zlobou pekla zmirá denně v hříších svých. Kolik lidí pohrdlo touto láskou Boží. My můžeme je k Bohu přivést. I my kolikrát trpíme, přineseme tuto oběť za druhé.

Myšlenka k přemýšlení.

Ve vašich letech, studenti, leckdy dotkne se vás pocit opuštěnosti. Bude se vám zdát, že vás nikdo na světě nemá rád. Pamatujte, že je nad vámi Bůh — Otec — který dopustí, ale neopustí. Promyslete si, kolik dobrodiní jste již od Boha dostali.

Bůh nás má rád. Proč i my máme Boha milovati? Jak zní hlavní přikázání Páně? Co napsal sv. Pavel o lásce? Bůh si zaslouhuje naší největší lásky. Kdo miluje Boha nade všechno? Které znáte příklady lásky k Bohu v Písmě sv.? Také svatí našeho národa milovali Boha. Čím oni prokázali velikou lásku k Bohu? Je možno svaté napodobit? Kteří z vás aspoň v něčem se o napodobení pokusí?

JEN PÁNU BOHU SE BUDEŠ KLANĚTI.

K.: § 77, M.: § 24, 25.

Příprava.

Máte před sebou na lavici také biblické dějiny. Není v nich obsaženo všechno, co nám Bůh zjevil a co napsali mužové Duchem Svatým osvícení. Z Písma svatého je v biblických dějinách pouze část, to nejdůležitější. Dnes vám budu vykládat zajímavý příběh, který v knize nemáte.

NÁZOR.

Asi 500 let před narozením Krista Pána vládl v Babylonii král Nebukadnezar. Ten měl jednu zvláštní sen. Zdálo se mu, že vidí strom, jehož větve se prostírají po celém světě. Tu sestoupil s nebe anděl a řekl: »Podetněte tento strom, osekejte větve jeho, otlučte jeho listí a rozhodte jeho ovoce. Pařez s kořeny mu nechejte, ale svažte jej prutem železným a měděným. Se zvěří ať má svůj úděl. Srdce lidské ať se změní, ať je mu dáno srdce zvířecí, dokud sedmero časů nevyprší.«

Sen krále Nebukadnezara vyděsil. Na svém dvoře měl vykladače snů. Povolal si je a žádal od nich, aby mu sen vyložili. Žádnému se to nepodařilo. V Babyloně byl také prorok Daniel. I toho král povolal. Daniel králi sen vyložil: »Strom, králi, který jsi viděl, jsi ty. Tvá moc sahá po celé zemi. Ale nebudeš počítán mezi lidi, bydleti budeš s divokou zvěří a trávu jak hovězí dobytek budeš jísti. To bude tak dlouho trvati, dokud se nepřesvědčíš, že panuje nejvyšší Bůh nad tvým královstvím.«

Daniel již dříve králi vyložil jeden sen. Král byl tak udivený, že mu chtěl prokázat božskou úctu. Daniel ovšem odmítnul. Žádal od krále, aby se klaněl jedinému Bohu. Král to neučinil, naopak přikázal, aby se všichni klaněli modle.

Král Nebukadnezar byl skutečně stížen zvláštní duševní nemocí. Měl představu, že jest býk. Potuloval se po zahradě, nedbal na svůj zevnějšek, zarostl na hlavě a na tváři . . . nechal si růst nehty, které se zahnuly, že se podobaly ptačím drápům.

VYSVĚTLENÍ.

Čeho žádal Daniel od krále Nebukadnezara? Aby se klaněl jedinému Bohu. Bohu se klaněti znamená: Boha za nejvyššího Pána uznávat, jemu nejvyšší úctu prokazovat a jeho svaté vůli se podrobovat. Již zde na zemi, čím vyšší pán, tím větší úctu jemu prokazujeme. Docela jinak se chová na př. Jiří Kocman k Bušinovi, než k panu třídnímu profesorovi nebo p. řediteli.

Bůh nade všechny vyniká, jsme povinni jemu největší úctu prokazovat. Tuto největší úctu vyjadřujeme slovem klanění.

Uznáváme Boha za nejvyššího Pána.

Víme, že není nikdo mocnější nad něho. On nám dal všechno, co máme. (Řím. 14, 18.) Jsme na něm úplně závislí.

Nejvyšší úctu k Bohu prokazujeme modlitbou, zbožnými úkony, obětí. Co je modlitba? Rozmluva s Bohem. Bůh je náš nejvyšší Pán; jak tu musíme být při rozmluvě s ním uctívi! Dnes jsem si právě některých povšiml, jak stojí při modlitbě. Celé držení těla ukazovalo, že jejich myšlenky nebyly právě k Pánu Bohu pozvednuty. A ty ruce! Jak mají být sepjaty? Kam mají směřovat vaše oči? Kde je Bůh zvláště přítomen? Tam před ním klesáme i na kolena. I to je projev naší velké úcty k Bohu. Jakoby se celá naše postava zlomila a my klesali v prach země. Chceme tím naznačit, jak jsme před Bohem nepatrní.

Člověk od pradávna věděl, že je kdosi mocnější nad ním. Je to Bůh. Proti Pánu Bohu se prohřešili první lidé. Za hřích měl člověk Bohu něco dát. Měl sama sebe za tak velikou urážku obětovat. Toho však si Bůh nepřál. Proto lidé přinášeli místo sebe oběť rostlinnou i krvavou. Tak to bylo také ve Starém zákoně. V Novém zákoně Pánu Bohu nejvyšší poctu vzdáváme obětí mše svaté. Při mši svaté se obětuje Kristus Pán sám. Církevní příkázání vám nařizuje, abyste byli přítomni oběti mše svaté aspoň jednou za týden — v neděli. Někteří z vás chodívají častěji. Dávají dobrý příklad. Činí tak jistě z lásky k Pánu Bohu. I v kostele je třeba projevít úctu.

Když vstupujete do kostela, žehnáte se svčenu vodou. Co to znamená? Pokropení značí předsevzetí, že nechcete vnést s sebou všední myšlenky, že se chcete oddat

zeela modlitbě. A což, když se někteří chovají jako by byli na promenádě, kde je možno prohlížet si přítomné, je kritizovat a snad se jim vysmívat. To není zbožná účast na mši svaté.

Kristus Pán nepředepsal všech obřadů, které vidíváte v kostele. Je vybudovala láska církve k Bohu. Z velké úcty a lásky k Bohu vytrysklo tak veliké bohatství obřadů a bohoslužebných rouch.

Církev zvláštním způsobem zasvěcuje vše, co je určeno k počtě Boží. Již v sekundě jste slyšeli o svěcení kněžském. Kněz jakoby se stával majetkem Božím. Lidé vzdělaní i prostí ke knězi se velmi uctivě chovají. Někdy vidíte i jeho ruce líbat. Tyto ruce byly při svěcení biskupem pomazány svatými oleji, biskup při obřadech vyslovoval přání, aby cokoliv požehnaly, bylo požehnáno. V těchto rukou drží kněz denně tělo Páně.

Uctivě se chováme i na místech Bohu zasvěcených. Takové místo je kostel, hřbitov. Velmi krásné jsou obřady svěcení kostela a hřbitova.

MYŠLENKY K PROHLoubENÍ.

Obřady svěcení kostela.

Jsou velmi zajímavé, třebas dlouhé. Již základní kámen bývá posvěcen. Na místě, kde má stát oltář, je vztyčen kříž. Když je kostel dostavěn, biskup obchází třikrát zvenku kostel, kropí jej svěcenou vodou, po každé se zastaví u hlavních dveří chrámových, udeří na ně berlou a žádá, aby byly otevřeny. Až po třetím zaklepání dveře se otevrou, biskup učiní znamení kříže a vstoupí do kostela. Trojí obcházení značí zasvěcení trojjedinému Bohu. U hlavního oltáře modlí se biskup k Duchu sv. a litanii ke všem svatým. Žehná pak znovu kostel třikrát. Na podlahu kostela je nasypán popel a biskup koncem berly píše řeckou a latinskou abecedu na znamení, že všichni národové jsou povoláni do Církve. Pak svatořehořskou vodou kropí oltář a kostel. Na hlavním oltáři musí být uloženy ostatky mučedníka. Biskup se odebere pro ně a ve slavném průvodu jsou nesený do kostela. Dříve ještě biskup křížmem maže hlavní dveře a prosí, aby těm, kteří budou jimi vstupovat, byly branou pokoje a spásy. Také vyhloubeniny v oltáři pomaže kříž-

mem a do ní uloží ostatky. Okuřuje oltář, pak maže na pěti místech oltářní desku křížem a olejem křtěnců. Dále maže křížem chrámové stěny na dvanácti místech označených křížem, které značí 12 apoštolů. Když se vrátí, klade na místa oltářní desky, které pomazal svatými oleji kadidlová zrna v podobě kříže, a na ně položí voskové křížky a zapálí je. Potom slouží slavnou mší svatou. Toto slavné svěcení biskupské nazývá se konsekrace.

Svěcení hřbitova.

Hřbitov — svaté pole. Místo odpočinku nás všech, kde budeme očekávat slavné těla vzkříšení. I ono je zvláštním způsobem svému účelu zasvěceno. Již den před svěcením je postaveno na hřbitově 5 křížů rozestavených v podobě kříže. Před každým je kůl, na němž jsou upevněny tři svíce, které se při svěcení rozžehnou. V den svěcení biskup před prostředním křížem promluví o posvátnosti hřbitova a prosí Boha za spásu těch, kteří budou na svatém poli odpočívat. Pak se zpívají litanie ke všem svatým, na to biskup hřbitov třikrát žehná. Po těchto obřadech obchází hřbitov, kropí jej svěcenou vodou, snímá s každého kůlu svíce a staví je na kříže a kříže okuřuje kadidlem.

Důstojnost křesťanské bohoocty.

Mnohé z moderních myslitelů uchvacuje krása katolické liturgie. Snaží se pochopit bohatou symboliku obřadů, modlí se mší svatou zároveň s knězem, jsou nadšeni projevy křesťanské zbožnosti. Až budete starší, zamyslete se někdy i nad vnější krásou modliteb, zpěvů, pohybů při mši svaté. Není divu, že právě mladí studenti a akademici snažili se i věřícímu lidu obřady církve přiblížit. Pracují v tak zvaném liturgickém hnutí. Také vy už se snažte i potěto strance se zapracovat. Mnozí máte misálky, přečetli jste si v knihách, které jsem vám doporučil, bližší vysvětlení obřadů. Vytrvejte na této dobré cestě.

UŽIVOTNĚNÍ.

Klaněti se Bohu znamená také se podrobovati jeho svatě vůli. Být Boha poslušní. Kolikrát se stalo, že jste chtěli spíše prosadit svou vůli před vůlí Boží. Kristus Pán sám napomíná: »Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do krá-

lovství Božího, ale ten, kdo plní vůli Otci mého.« Bylo by velkou chybou se domnívati, že život křesťana záleží pouze ve vnějších obřadech, nebo pouze ve vnějším plnění náboženských povinností. Máme-li se Bohu klaněti v duchu a pravdě, pak je k tomu potřebí ducha Kristova, tichého a pokorného, který před smrtí volá: »Ne má, ale Tvá vůle se staň!«

Jakým způsobem dnes projevíte svoji úctu k Bohu?
Myšlenky z Písma svatého.

Pěvec ustanovený králem Davidem zpíval před archou úmluvy:

Velkýť je Pán a chvály nejvyšší hoden ...
Vzdávejte Pánu čest příslušnou jeho jménu ...
Klaňte se Hospodinu v okrase svaté.

(I. Par. 16, 29.)

SLÁVA NA VÝSOSTECH BOHU . . .

MYŠLENKA K PŘEMYŠLENÍ.

Co znáte o projevech bohopocty jiných náboženství? (Židé, mohamedáni, budhisté.) Všelicos jste už slyšeli v dějepise. Porovnejte!

Kterým slovem vyjadřujeme nejvyšší úctu? Co znamená »Bohu se klaněti?« Čím prokazujeme nejvyšší úctu Pánu Bohu? Které osoby jsou Bohu zasvěcené? . . . Která místa? . . . Které věci? . . .

XIII

JEN PÁNU BOHU SE BUDEŠ KLANĚTI.

K.: § 77, M.: § 24, 25.

Příprava:

Krále Nebukadnezara stihl těžký trest. Neklaněl se pravému Bohu. — Zhřešil proti poctě Boží. Proti poctě Boží se zvláště prohřešuje, kdo zanedbává modlitbu, kdo proti Bohu reptá a kdo se dopouští pověry nebo svatokrádeže. (Ot. 168)

Východní národové jsou velmi pověřčiví. Nebukadnezar nebyl výjimkou. Každý sen chtěl mít vyložený, při-

kládal mu zvláštní význam, kterého snad ani neměl. — (Ovšem Bůh někdy i snu může použít, aby zjevil své záměry. Nestává se tak ovšem často!) — Pohané i v nepatrných věcech viděli zasáhnutí vyšších mocností. Tak jednou kterýsi římský občan potkal známého Katona a při rozhovoru se ho ptal: »Myši mi rozhlodaly botu, pověz mi, co to znamená.« Kato jemu vtipně odpověděl: »Že ti myši rozhlodaly boty, to neznámá nic, kdyby ti však boty pokousaly myši, to by znamenalo mnoho.«

Pověra je tak nesmyslná a nekonečná jako lidská hloupost. Nestačila by nám dnešní hodina, kdybychom chtěli vypočíst všechny druhy pověry. Kolik času bylo by potřeba věnovat jenom pověrám studentským. Které to jsou? Tyto jsou obyčejně neškodné, ale v každém případě pověra je proti zdravému rozumu. Církev ji zakazuje. — Český kníže Břetislav dal vyhnati ze země všechny, kteří hádáním, čarováním, vykládáním karet šálili lid. — Za nynějších časů by takových hadačů musel z větších měst vyhnati celé stovky. Stačí otevřít si jenom některé časopisy, jeden jsem vám přinesl na ukázkou, v každém čísle najdete množství inserátů různých věštkyň, jasnovidkyň atd.

Zvláštní duch pověry je vyvolávání duchů. Je to pověra známá pod jménem spiritismus. Tato začala teprve ve větším měřítku v minulém století v Americe, kde se zjevil jedné rodině duch klepáním na zeď. Dokonce si sestavili s duchem jakousi značkovou abecedou a tak se dorozumívali. Klepání si vysvětlovali působením ducha zemřelého.

Jak to teď vypadá při takových schůzkách? Společnost se sejde, usadí kolem stolu, chytanou se za ruce a tvoří tak uzavřený kruh. Jeden z nich je medium, které se vyzná ve vyvolávání duchů, a volá duchy zemřelých. Dokonce se dá do pohybu i stůl a jiné předměty. Na otázky odpoví stůl klepáním, duch píše odpovědi, ba se i zjevuje.

Jaké stanovisko k tomu zaujmout? Můžeme říci, že zručnost nejsou žádné čáry. Mnohdy se stalo, že právě velmi proslulá media byla přistižena při podvodu. Ovšem nelze nazvat podvodem všechno, co se jako podvod neprokáže. Mnohé věci nejsou zatím vysvětlené — dosud všech sil přírodních neznáme. Jsou-li to i duchové, lidské

duše to nejsou! To nedá se naprosto spojit se vznešenou myšlenkou o Bohu, ani s vážností věčného života, že bychom mohli vyvolávat duše zemřelých dle naší nálady a jak se nám zlíbí. Kdykoliv několik lidí nemá co na práci a udělají si sedánky, mají se k tomu propůjčit duše zemřelých, aby dělali cirkusové kejkle? Církev dovoluje vážné zkoumání psychologům, badatelům o lidské duši, přírodě, ne však lidem z pouhé zvědavosti. My pak si musíme říci: Nevěřím v kouzelnou moc nějakého talismanu, ani v proroctví nějaké věstkyně, ani ve výklad karet, či ve zjevení duchů, ale věřím v Boha! —

Daniel se dostal do zajetí Nebukadnezarova zároveň s ostatními vznešenými obyvateli Jerusalema r. 587, kdy král oblehl svaté město, dobyl ho, posvátné náčiní a bohoslužebné nádoby pobral, Jerusalema i s chrámem zapálil a zbořil, krále i vznešené rodiny jerusalemské odvedl do zajetí. Tato zločinná loupež nepřinesla králi požehnání. Netrvalo dlouho a již se objevila první útočná vojska nadaného vojevůdce Kyra před branami Babylonu. Vládl tam nástupce Nebukadnezarův Baltazar. Lehkomyslný panovník spoléhal na opevněné město, nedbal na nebezpečí a bezstarostně hýřil celé dni a noci. Již zpitý dal rozkaz přinést posvátné nádoby jerusalemské. Z nich bylo za hýření naléváno jemu i hostům. — Všichni trnuli. Na stěně se ukázala ruka a ta psala prstem vysoko na stěně. Jasně světlo ze svícnu padlo v ta místa. Všichni utichli a hleděli zděšené na tajemné místo. I král zbledl a roztrásl se hrůzou. Dal povolati mudrce, aby mu písmo rozluštili. Nedokázali to. Konečně zavolal proroka Daniela. Ten pověděl králi přímo: »Ty jsi zneuctil nádoby zasvěcené Hospodinu; tím jsi potupil krále nebes. Proto dal ti sem napsati: Mane, Tekel, Fares. — Spočetl. Zvážil. Rozdělil. Víte již, co po těchto slovech následovalo. Téže noci byl zabit král Baltazar a Peršané s Medy se rozdělili o říši babylonskou.

Bůh nebývá posmíván. I svatokrádež je hříchem. Svatokrádeže se dopouští, kdo nehodně přijímá některou svátost a kdo zneuctívá osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené. (Ot. 169.)

Již samo jméno svatokrádež říká, že hříšník bere svatou věc, na kterou nemá právo. Když Bůh takovým tre-

stem stihl Baltazara jen proto, že nehodně užíval posvátných nádob, jakým asi trestem zasáhne ty, kteří nehodně přijímají svátosti. Nikdy se neodvažujte ve stavu těžkého hříchu jíti k svatému přijímání. Také před přijetím ostatních svátostí živých je potřeba být ve stavu milosti Boží. Proto před svatým břimováním jste byli u svaté zpovědi. I snoubenci před přijetím svátosti stavu manželského přistupují k svaté zpovědi a k sv. přijímání.

Hřeší, kdo zneuctívá osoby Bohu zasvěcené. Ve starších dobách o mnoho přísněji byl souzen ten, kdo vztáhl ruku na osobu, která přijala aspoň tonsuru. Duchovní bývali také vyňati z pravomoci státních soudů.

Nebukadnezar znesvětil jerusalemský chrám. I to je zločinem před Bohem. Kostel je zneuctěn, je-li v něm spáchána vražda anebo dojde-li ke krveprolití. Církevní zákon zakazuje vstup do kostela spolkům s prapory, které vyznačují smýšlení církvi nepřátelské, také není dovoleno konat v kostele divadelní představení. Není důstojné v kostele jíst.

Zločinem je uloupení nebo zneuctění věcí službě Boží zasvěcených. Není dovoleno používat bohoslužebných rouch k divadelním představením, mikulášským zábavám. V církevním právu nazývá se také svatokrádeží uloupení církevního majetku. Znáte už částečně dějiny. Víte, že čas od času se u některých národů ozývají hlasy: seberte církvi a dejte chudým. Mnohde se bájí o obrovském církevním majetku. Je pravda, že v některých kostelích jsou opravdové poklady umění a drahokamů. To všechno však je určeno ne k prospěchu kněží, ale k poctě Boží. I biskup chodí jako soukromý člověk v rouchu bez jakékoliv vnější nádhery, slouží mši svatou jako kterýkoliv jiný kněz. V našich zemích mluvilo se o velikém církevním bohatství pozemkovém. Ano, bývalo kdysi. To zbožní naši předkové odkázali, aby na ně bylo pamatováno při mši svaté. Tak v olomouckém dóme každý rok je obětováno ještě několik mší svatých za zemřelé příslušníky rodu Přemyslovců. Víte, kdy byli vyvražděni, ale památka jejich dosud žije v dobrých skutcích, které prokázali církvi. Tento majetek českými knížaty a králi církvi odkázaný se ztenčil na nepatrnou míru. Mnoho pobral již před 200 roky císař Josef II. Ten aspoň

se zavázal, že z majetku, který byl tehdy odhadován na 2.000,000.000 korun, bude vydržovati kněze. Kdyby to stát úrokoval pouze 5%, činilo by to za rok pouze 100,000.000 K. Zatím stát přispívá na plat kněží o mnoho méně. Kněží jsou vydržováni vlastně poplatky věřících, které tito odvádějí při tak zvané štole. Štola je kněžstvu započítána do platu a dle její výše jsou na platu srážky. Tak farář většího města nedostává od státu žádný plat, ba musí vyplácet ještě kaplany.

Bylo by tedy loupeží chtít vzít poslední zbytek církevního majetku, který byl u nás ponechán při pozemkové reformě. Již Josef II. měl s ožebračením církve smutné zkušenosti.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Simonie — svatokupectví dopouští se ten, kdo prodává neb kupuje něco, co je určeno k spáse lidí, ať už je to posvěcená věc nebo úřad. Jméno simonie je odvozeno od Šimona kouzelníka, který si chtěl od apoštolů koupit moc konat zázraky. Již však ve Starém zákoně dopustil se tohoto zločinu sluha Eliseus, který chtěl od uzdraveného Naamana odměnu. Nejvíce kvetlo svatokupectví ve středověku. Panovníci i šlechta dávali církevní hodnosti těm, kteří jim nejvíce za ně nabídli, ať už byli hodní nebo nehodní. Proto tak energicky se proti tomu zlořádu postavil papež Řehoř VII. Dosud církevní zákon ustanovuje nej přísnější tresty pro ty, kteří by se simonií prohřešili.

UŽIVOTNĚNÍ.

Vídávám náš studentský kostel pěkně vyzdobený. To některé studentky si vzaly na starost, vše upravit tak, aby se kostel líbil. Obětují se, každou sobotu všechno čistí, květiny donesou, mají radost, jak je to všechno nastrojeno. Jsem jim vděčný za jejich práci! Vynahrazují Pánu Bohu všechnu tu neuctivost některých lidí. Také vy můžete přispět k výzdobě kostela. Zatím v době, kdy jsou květiny, když je v sobotu do kostela donesete. Až budete starší, pomůžete jinak. U vchodu téměř každého kostela bývá pokladnička s nápisem: Pro výzdobu kostela. Budete kdysi mít také nějakou korunu v peněženke, nezapomeňte pak na svůj kostel a jeho výzdobu!

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Doma bývají některé věci posvěcené. Které to jsou? (Hromnička, svěcená voda, křída.) Kdy se jich používá? Co všechno bývá svěceno? (Dům, škola, auta, stříkačky.) Jaký je význam svěcení u těchto věcí?

Otázky:

Kdo se prohřešuje proti poctě Boží? Kdo zanedbává hříšně modlitbu? Kdo se dopouští pověry? Co soudit o spiritismu? Kdo se dopouští svatokrádeže? Kdo se dopouští simonie?

XIV.

ÚCTA SVATÝCH.

K.: § 28, M.: § 26.

Příprava:

Již jste slyšeli v dějepisu, že reformátoři Luther, Kalvín a jiní vystupovali proti úctě svatých. Prý není dovolena a zmenšuje se jí úcta k Bohu.

VYSVĚTLENÍ.

Kdo je svatý?

Svatými se nazývají osoby, které ctnostným životem vynikali, zbožnou smrtí zemřeli a tak blaženého patření na Boha došly a které proto od církve věřícím za příklad ctnosti na zemi a za přímlyvce na nebi jsou doporučeny.

Jsmo oprávněni svaté ctít? Na náměstí (v parku) je postavena socha slavnému skladateli Bedřichu Smetanovi. Proč tam stojí? To vděčný národ vzpomíná jeho zásluh o naše hudební umění. V den výročí jeho narození a smrti vidáváte tam položenou kytíčku květin. Je jisté krásné, když tak vzpomínáme zásluh velikého muže. I Církev uctívá hrdiny . . . hrdiny lásky k Bohu a bližnímu. Kdo ctí svaté, ctí i Boha, který jim dal tolik milostí.

Jakým způsobem svaté ctíme? Ctíme je zvláště modlitbou, ctěním ostatků a obrazů svatých.

Modlitba k svatým je úplně odlišná od modlitby k Bohu. K Bohu se modlíme, aby nám pomohl, k svatým, aby nám pomáhali svou přímluvou u Boha. Proto v litanii se modlíme: smiluj se nad námi, prosíme-li Boha, a ihned za tím následuje: oroduj za nás, vzýváme-li svaté. Které znáte modlitby k svatým? Které písně?

Ostatky svatých jsou pozůstatky těl svatých a světců Božích a předměty, které byly v úzkém spojení se světcem, Ctím je proto, že Bůh mnoho zázraků skrze ně učinil a že těla svatých byla nástrojem jejich ctností.

Je už to tak mezi námi lidmi, že máme v úctě památky na osoby nám drahé. Až vám tatínek neb maminka zemře, nebo až odejdete daleko od domova, vezmete si fotografii svých rodičů, i jiné památky s sebou.

V Skutcích apoštolských vypravuje svatý Lukáš, že v Efesu vkládali sátky a pásy z těla Pavlova na nemocné a ti byli uzdravováni. Bůh dokonce použil i tak nepatrné věci jako je stín, aby světce oslavil. V Jerusalemě vynášeli nemocné na ulici, aby stín sv. Petra, když šel kolem, padl na nemocné a ti byli uzdraveni. Bůh ještě dosud oslavuje ostatky svatých.

Tak někteří z vás byli již v Praze. Jistě jste se zastavili v nádherném svatovítském dómě. Je tam stříbrná rakev s tělem svatého Jana. Čím proslul tento světec? — Kdo by zde pochyboval o zasáhnutí Božím, mohl by si zajet na 19. září do Neapole. Tam ctí patrona města sv. Januaria. Byl za pronásledování umučen, jeho krev byla však křesťany zachycena a zároveň s jeho lebkou je zachována a uložena v neapolském dómu. Ve výroční den světcovy památky děje se zvláštní věc. Z vlastní zkušenosti víte, že krev, která vychází z rány, ihned sseďá a ztuhne. Taková je krev sv. Januaria po celý rok. Ale když 19. září, na jeho svátek donese arcibiskup krev v nádobce a pokládá ji k lebce svatého Januaria, každoročně se opakuje velký zázrak s jeho krví. Krev se stává tekutou, vře, jakoby právě z uťaté hlavy vytryskla.

I ve Starém zákoně nalézáme příklady oslavení ostatků Pánem Bohem. Klidně odpočívaly kosti proroka Eliše ve svém hrobě. Jednoho podvečera blížil se pohřeb. Tu najednou z okolních roklí se vyrojila tlupa lupičů. To nebylo

nic příjemného setkat se s nimi na odlehlém místě. Pohřeb musel být ukončen dříve, než lupiči doběhnou. Rychle chtěli nebožtíka položit do vytesaného hrobu. V soumraku však hroby spletli. Mrtvého položili do hrobu Eliseova. Sotva se tělo nebožtíkovo dotklo statků Eliseových, oživilo a povstávalo z hrobu. Dovedete si představit zděšení lupičů!

Úcta obrazů svatých má své rozumné důvody. Svaté obrazy ctíme, protože představují něco ctihodného. Pocta se nevztahuje na obraz sám, ale na předmět obrazem vypodobněný. Již v katakombách bylo mnoho obrazů. Až přijdete někdy do Olomouce, zajděte si také podívat se na dóm. Tam na hlavním oltáři jsou krásné sochy. Byly vykopány v katakombách. Arcibiskup Fürstenberg, který dóm přestavoval, dovezl je z Říma a umístil je na hlavním oltáři. Úcta svatých obrazů je tak stará jako křesťanství samo.

Úcta obrazů svatých není nějakým křesťanským modlářstvím. My víme, že příčinou zázraku není kámen neb malované plátno, ale Bůh, který před obrazem nebo sochou vyslyší naše modlitby. My se nemodlíme: ty, kameni, který představuješ svatého Antonína, oroduj za nás, ale: svatý Antoníne, oroduj za nás. Ani zázračným obrazům a sochám na poutních místech nepřikládáme nějakou vnitřní moc. Rádi se před nimi modlíme, poněvadž napomáhají soustředění při modlitbě.

Úcta obrazů má neobyčejný význam pro umění. Mnohý prostý venkovský kostelík má skvosty umění. Snad sami znáte obrazy světového jména od význačných umělců. Jmenujte některé. Vzpomeňte si, které obrazy jsou v našem kostele. Jakou mají historii. Památné sochy! Jak máte vyzdobenou domácnost?

Svatí jsou přátelé Boží a za nás se u Boha přimlouvají. Bůh sice nepotřebuje tlumočníka, aby naše prosby vyslyšel, ale dobře připomněl sv. Augustin: »Mnoho věcí neuděluje Bůh, jestliže nepřijde pomoc a příčinění prostředníka a přímlovce.« Dějiny zjevení Božího samy ukazují, že Bůh skutečně pomohl na přímlovu svatých. Tak Abimelechovi byly odpuštěny hříchy na přímlovu Abrahamovu. Lot byl též na jeho přímlovu zachráněn. Přátelům Jobovým přímo Bůh rozkázal, aby žádali Joba o přímlovu.

I pro náš život má úcta svatých neobyčejný význam. Víte, jak pomáhala Augustinovi. Co si říkal: Mohli ti, mohly ony, proč ty ne, Augustine?

Některé svaté vzýváme ve zvláštních potřebách. Sami jste to už zakusili. V časných potřebách vzýváme svatého Josefa, sv. Judu Tadeáše. V nebezpečí ohně obracíme se k sv. Floriánu, který byl r. 304 utopen pro křesťanskou víru, na hrdlo mu pověsili velký kámen, ale vlny přece jeho tělo donesly na břeh, kde je chránil orel do té doby, než křesťané přišli a uctivě pochovali. Když pak u nás bylo před dvěma sty lety nařízeno, aby v každé vesnici byla postavena zvonice, kde by bylo zvoněno v čas ohně, tu v tisících našich vesničkách a městech předkové postavili kapličky k počtě tohoto světce.

V únoru zase přijímáte požehnání svatoblažejské, aby Bůh vás uchránil od krčních nemocí. — Na venkově modlí se k sv. Rochu, aby Bůh zachránil dobytek. Tento světec žil ve Francii ve 13. století a když zuřil mor, horlivě ošetřoval a uzdravoval morem nakažené lidi.

Někteří z vás, když něco ztratíte, tak se modlíváte k svatému Antonínovi. Tomu ukradl kdysi klášterní bratr knihu jím psaných přednášek. Když zloděj z kláštera prchal, zjevil se mu veliký obr, který hrozbou ho donutil, aby ukradenou knihu vrátil.

V Prostějově v krásně umělecky vyzdobeném kostele mají starobylý oltář 14 svatých pomocníků. Jsou různého stavu a věku a byli již v prvých dobách křesťanských velmi uctíváni. Až na jednoho (svatého Jiljiho) jsou všichni mučedníci.

I národy mají své přímluvce u Boha. Když bojoval Juda machabejský o samostatnost své země, viděl Mojžíše a Eliáše, jak se za svůj lid modlí. Také v našich dějinách se zjeví naši svatí ochráncové a prosili za náš lid. Vzpomeňte si na bitvu u Chlumce! Kteří jsou naši svatí patronové? Znáte jejich životopis? Kde odpočívají jejich těla?

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Svátek Všech svatých. Původně slavila Církev pouze výroční den smrti mučedníků. Brzy však dostoupil jejich počet vysokého čísla, nebylo možno každému věnovat

poroučí

abychom

	věřili	doufali	milovali	klaněli se
proč	<p>pro</p> <p>a) pravdomluvnost Boha</p> <p> </p> <p>b) neomylnost Církve</p>	<p>Bůh</p> <p> </p> <p>a) může</p> <p> </p> <p>b) chce</p> <p>dát co potřebujeme</p>	<p>Bůh</p> <p> </p> <p>a) je náš otec</p> <p> </p> <p>b) vše dobré máme od něho</p>	<p>Bůh</p> <p> </p> <p>a) je náš nejvyšší Pán</p> <p> </p> <p>b) jsme povinni úctou</p> <p> </p> <p>c) podrobiti se jeho vůli</p>
jak	<p>a) pevně</p> <p> </p> <p>b) činně</p> <p> </p> <p>c) vytrvale</p>		<p>nadevšecko</p>	<p>zacházet uctivě k Bohu zasvěceným</p> <p>a) osobám</p> <p>b) místům</p> <p>c) věcem</p>
co	<p>a) všechno</p> <p> </p> <p>b) zvláště pravdy základní</p> <p>+</p>	<p>a) odpuštění</p> <p> </p> <p>b) milost</p> <p> </p> <p>c) věčné spasení</p>		

v I. přikázání

zakazuje

hříchy proti

víře	naději	lásce	klanění se
pochybnost			
 zapírání víry			
 vydávat víru v nebezpečí			zanedbávání modlitby
 poslouchání řečí víře nepřátelských	nedůvěra		
 spřátelení	zoufalství		reptání proti Bohu
 spolčování s ne- věrci a jinověrci			
	opovážlivé spoléhání		pověra
 lhostejnost			
 nevěra			svátokrádež
 bludařství			
 odpadlictví			

jeden den v roce. Proto Církev ustanovila svátek Všech svatých mučedníků. Nejdříve byl slaven v Antiochii a to první neděli po Svatém Duchu. Později papež Bonifác přeměnil starobylý Pantheon v kostel. 13. května 610 zasvětil jej Matce Boží a všem svatým mučedníkům. V 9. století byl přenesen svátek na 1. listopad a rozšířen na celou Církev. V tento den Církev bojující raduje se nad slávou Církve vítězné.

Úcta svatých v liturgii. Církev svatá, když bránila úctu svatých proti Lutherovi, doporučila zvlášť uctívání svatých, které jest dobré a užitečné. (ses. 25) Církev také využívá každé příležitosti, aby nás k úctě svatých povzbudila. V minulém roce byli jste někteří přítomni křestním obřadům. V předmluvě kněz zdůrazňuje přání církve, aby křtěnec dostal jméno světce. Přejí-li si rodiče jména jiného, tedy aspoň druhé dostane po nějakém světcí. Také u svátosti biřmování dostáváme druhé jméno světce. Svátost biřmování nás uschopňuje bojovat proti nepřítelům spasení. Světec je vzorem tohoto boje.

Dříve se datovalo podle jmen světců. Najdete to ve všech starých listinách. Co to znamená? Že všichni znali jména svatých a světců nazpaměť, každý den si připomínali jejich světlý příklad.

Zásluhy svatých o lidstvo: 1. Mateřskou řečí knihy svaté psali — přinesli vzdělanost. 2. Podpořili Církev (Sv. František, Ignác L., Don Bosko). — 3. Vzorem a přímluvou zachraňují od smrti duše.

UŽIVOTNĚNÍ.

V dřívějších dobách téměř v každé dobré křesťanské rodině byly životopisy svatých. Zajímavé a laciné životopisy svatých byly vydány exercičním domem ve Frýdku. Abyste poznali, jak krásně jsou tam životy svatých popsány, přečtěme si jeden.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ:

Význam světců pro naši vlast.

Otázky: Kdo je svatý? — je dovoleno svaté ctít? — Co jsou ostatky svatých. Proč ctíme svaté? Význam úcty svatých pro náš duchovní život.

POSVĚTĚ SE JMÉNO TVÉ.

K.: § 78, M.: § 29.

Příprava.

V zákonech států je téměř vždycky pamatováno na ochranu vladaře. Nikdo nesmí bez trestu o něm neuctivě mluvit. Ve starověku byl to tak zv. zákon *crimen laesae majestatis*, který provinění proti vladaři trestal smrtí. Tak byli umučeni někteří křesťané, protože odepřeli vzdávati božskou poctu římským císařům. Také Hospodin ve svém zákoníku, stručně vyloženém v desateru, přidává ihned trest: *»Nevezmeš jména Hospodina Boha tvého nadarmo, neboť nenechá Hospodin bez trestu toho, kdo bude bráti jméno Hospodina, Boha svého, nadarmo.«* (Ex. 20, 7) Bůh též svoji hrozbu splnil.

NÁZOR.

Syn jedné ženy izraelské rouhal se Hospodinu. Bůh pak řekl Mojžíšovi: *»Vyved'te ho ven za stany, a všichni, kteří ho slyšeli, vloží mu své ruce na hlavu a všechen lid ho ukamenuje.«* — Hospodin pak přikázal, aby se tak stalo každému, kdo by jméno Boží zneuctíval ať je cizinec nebo domácí.

VYSVĚTLENÍ.

Není to malicherné, žádá-li Bůh jako nějaký pozemský vladař úctu ke svému jménu? Jistě zbytečné vyslovování jména božího, samo o sobě, by nebylo tak velikým hříchem, ale za jménem stojí osoba jím označená. Rouhač neuráží pouze jména božího, ale Boha samého. Jméno boží světíme, když je uctivě vyslovujeme a když uctivě mluvíme o Bohu, o svatých osobách a svatých věcech. (OC. 170)

Izraelité měli jméno boží ve zvláštní úctě. Dosud ještě židé jméno boží píší, ale nevyslovují. V době Kristově bylo jméno boží při čtení v synagogách vynecháváno a z obavy, aby papír nebyl někde pohozen, úmyslně zaměňovali písmenka, jimiž se označovalo jméno boží. Užívali

také k označení jména božího zvláštních značek. Slovo Bůh mohl vysloviti pouze velekněz, a to šeptem v den smíření a při tom ještě zpívali levité, aby snad někdo jména Božího neslyšel.

Také my z úcty píšeme jméno Bůh s velkým začátečním písmenem, užíváme ho jen v modlitbě nebo když vážně mluvíme. Bohužel často vyslovujeme jméno Boží nadarmo!

A přece není v nikom jiném spásy! *Neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom mohli dojít spasení.* (Sk. 4, 12) Ve jménu Ježíše Nazaretského byli uzdravováni nemocní, toto jméno hlásali apoštolé, s tímto jménem na rtech umírali a umírají mučedníci, tohoto jména užívá Církev při svých modlitbách, jedině skrze toto jméno dojdeme vyslyšení.

Kdy je dovoleno vysloviti jméno Syna Božího?

— Svatý Pavel vyslovuje je ve svých listech asi dvěstěkrát a věřící poučuje: *»Cokoliv činíte slovem nebo skutkem, všechno činite ve jménu Pána Ježíše Krista.* (Kol. 3, 17) Je tedy dovoleno vysloviti jméno Ježíš v každé vážné potřebě. Naši předkové začínali obyčejně práci ve jménu Páně. V jeho jménu začínáme také každou naši modlitbu. V jeho jménu přijímáme požehnání.

Není proto divu, že i v zákonech naší země byl trest na ty, kteří se proti jménu Božímu prohřešovali.

Proti jménu Božímu se prohřešuje, kdo jméno Boží vyslovuje lehkomyšlně nebo ve hněvu, kdo se Bohu rouhá a kdo neuctivě mluví o Bohu, o svatých osobách anebo věcech. (Ot. 171.)

Mezi články, které předložil český sněm nově zvolenému králi Ferdinandovi I. bylo také ustanovení, že se panovník zavazuje netrpěti ve své zemi žádné rouhání proti velebným svátostem, proti matce Boží a proti svatým. V dřívějších staletích zakazoval Justiniánův zákoník rouhání pod trestem smrti. — V některých zemích za starodávna vytrhávali rouhačům jazyk. — Filip, král francouzský, dával rouhače topiti. — Podle církevního práva v prvých dobách musel rouhač za pokání stát 7 neděl před kostelem a 7 pátků se postiti. — Sv. Jeronym se domnívá, že rouhání je těžším hříchem než krádež, cizoložství, vraž-

da. Všechny ostatní hříchy pocházejí buď z křehkosti nebo z nevědomosti. Rouhání však má svou příčinu jedině ve zlomyslnosti.

Častěji než rouháním se prohřešují lidé lehkomyšlným vyslovováním. Někteří rádi užívají zase zkomolenin jména Božího k tak zv. klení. Klít původně znamenalo přát někomu něco zlého. Lid nyní pod tímto slovem označuje různé zkomoleniny: sakra, krucifix, himl atd. . . to už jste asi někdy slyšeli. Tato neúplná slova neznamenají ničeho, proto nejsou hříchem, ale něčím krásným také ne! Jen hrubí lidé jich používají. Mnozí klejí ze zlosti, že se jim práce nedaří, jiní ze zvyku. — V některých zemích ve veřejně přístupných místnostech bývá nápis: Zde se zapovídá klítí.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

V Holandsku jsou plakáty s touto výzvou: »Věříte-li v jednoho Boha všemohoucího a jediného, ctěte jej a neberte jeho jména nadarmo, Nevěříte-li, pak se toho jména nedotýkejte, neboť se činíte směšnými a urážíte bližního.«

My jsme věřící. Denně se v Otčenáši modlíme: Posvěť se jméno tvé. Každý z vás ať vyslovuje jméno Boží, co nejuctivěji. Uctivé vyslovení jména Božího je střelnou modlitbou. V našich krajích je dosud krásný zvyk zdravit se jménem Božím: Pochválen buď Ježíš Kristus. Tento pozdrav je vyznáním katolické víry, jím se lišíme od pohanů. Ti si přáli při setkání vždy něco dobrého, bez vztahu k Bohu. Některé naše pozdravy bývají bezobsažné, nic nevyjadřují, jsou to jen povrchní fráze. Má úcta, rukulíbám atp. Na uctivé vyslovení jména Božího uděluje církev odpustky.

Klení je známkou zavržení. Podle slov sv. Petra z úst křesťana má vycházet jen požehnání. (I. Petr. 3, 9) Někdy se děje pravý opak. Lidé se stávají horší ďábla. Ten se jména Božího aspoň bojí a před ním prchá. — Dle řeči poznáme nejen kterému národu člověk přísluší, ale také, zdá žije pro nebe nebo pro peklo. — Svatý Pavel v listě ke Korintským vylučuje zlolajce z království nebeského. (I. Kor. 6, 10)

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Kdo kamenem vzhůru hází, na hlavu jeho padne.«
(Sir. 27)

»Proto známo vám činím, že žádný, kdo Duchem Božím mluví, nezlořečí Pánu Ježíši!« (I. Kor. 12, 13)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Najděte si doma litanii k nejsvětějšímu Pánu Ježíši. Možná, že některé prosbě nerozumíte. Příkladně mně řekněte a já vám ji vysvětlím.

XVI.

POSVÁTNY SLIB A PŘÍSAHA.

K.: § 79, M.: § 28.

Příprava.

Naši předkové měli posvátnou úctu před přísahou. Velmi dobře tuto pěknou vlastnost zachycuje zfilmovaný román Boží mlýny. Chodský sedlák, který zapřel vypůjčené peníze, je obžalován u soudu. Má přísahat. Ví, co se o přísaze vykládá mezi lidem. Domnívá se, že důsledkům přísahy unikne, změní-li způsob přísahy. Ale soudce zná zvyky křivopřísežníků. Nutí ho, aby přísahal řádně. Sedlák konečně se odhodlá ke křivé přísaze. Výčitky svědomí a trest Boží jej stihne. Tu zkrušen neštěstím, chce vrátit peníze věřiteli. Ten je však nepřijme. Lpí na nich skvrna křivé přísahy. Je však dovoleno přísahat?

NÁZOR.

V Písmě svatém jsou zdánlivé protiklady. V Mojžíšově zákoníku je desatero dále vysvětleno; tam se otevřeně mluví o přísaze na několika místech, ba přísaha je přímo doporučována. (II. Mojž. 22, 11; Mojž. 6, 13.)

Již dříve jste slyšeli vyprávěti o králi Herodovi, který přísahal křivě. Slavil narozeniny. Podle pohanského zvyku při nádherné hostině se tančilo. Přišla tam i jeho nevlastní dcera. Uchvátila krále krásou svého tance. Zař-

bila se knížeti velice. Proto jí řekl: »Požádej, co chceš, a dám ti to.« Ano, přísáhl jí: »Dám ti, cokoliv požádáš, i kdyby to bylo polovic mého panství.« Víte, jak to skončilo . .

Zdá se však, že Kristus Pán přísahu vůbec zakázal. Bylo to při kázání horském. Tehdy připomenul: *»Opět slyšeli jste, že řečeno starým: nebudeš křivě přísahati, ale splníš Bohu přísahy své. Já však pravím vám, abyste nepřisahali vůbec: ani nebem, ani zemí, neboť jest podnoží jeho nohou, ani Jerusalem, neboť jest to město velikého krále, ani hlavou svou nebudeš přísahati, neboť jediného vlasu nemůžeš učiniti bílým nebo černým. Budiž však vaše řeč: ano, ano; ne, ne. Co nad to jest, ze zlého jest.« (Mt. 5, 33—37.)*

VYSVĚTLENÍ.

K porozumění slov Pána Ježíše je potřebi znáti zvyky na východě. I soudobí cestovatelé po Malé Asii vypravují, jak často se tam přísahá a dovolává Allaha nebo aspoň brady prorokovy, při každé maličkosti. Také v době Krista Pána u židů byla přísaha velmi častá. Mezi farizeji byly spory, která přísaha má větší význam; zda přísaha skrze chrám, oltář, skrze zlato chrámové, nebe atd. (Mt, 23, 16—22). Dokonce tehdy panoval názor, že přísaha, ve které nebylo vysloveno jméno Boží, neváže. Proti tomu zlořádu vystoupil Pán Ježíš. — Proč lidé přísahají? Aby se vyhnuli nedůvěře, která by vznikla z nebezpečí, že bližní lže. Nebude-li lží, nebude třeba ani přísah. Kristus Pán chce mít křesťana pravdomluvného. Zde jako by nám předkládal ideál křesťana plného lásky k pravdě. Nechce však tím říci, že přísaha je zbytečná. Vždyť sám se dovolává svědectví svého Otce v nebesích. »Já jsem to, jenž svědčím sám o sobě, a svědčí o mně Otec, který mě poslal.« (Jan 8, 18) (Jan 5, 36—37) Přisahal i Bůh a Pán Ježíš odpověděl veleknězi, který ho zapřisahal jménem Božím. Též svatý Pavel přísahal.

Kristus se dovolával svědectví Božího. Slovo přísahám znamená: Boha za svědka bráti, že pravdu mluvím neb, že chci splnit to, co slibuji. (ot. 172) Ovšem Boha se možno dovolávat přímo, ale také nepřímo: evangelia, nebe, svatí). Někdy také mohou nastat pochyb-

nosti, zda šlo o přísahu, či pouze o zdůraznění tvrzení. V tom případě je dobré dotázat se zpovědníka.

Ne vždy je přísaha slavná. Taková je obyčejně u soudu, kdy se dovoláváme Boha, jako svědka pravdy. Je tam kříž, který značí všudypřítomnost Boží, jsou po boku rozžehnuté svíce — světlo pravdy, tři prsty zdvižené k nebi: Nejsvětější Trojice. Slavná přísaha je též při od-
davkách.

Aby přísaha byla platná musí přísahající skutečně mít v úmyslu přísahat a musí ji pronést určitým způsobem. V církevním zákoníku je předepsáno, aby přísahající se dovolával Boha a evangelia. Též státy ve svých zákonících mají přesně vyjádřeno, jakým způsobem se má přísaha konat. Avšak ten způsob, který neobsahuje vzývání Božího, nemůže být považován za přísahu náboženskou. Formule, která sice obsahuje jméno Boží, ale neužívá ho jako vzývání, není též přísahou.

Přísaha je úkone m náboženským. Přisahající dovolává se Boha, jeho spravedlnosti, vševědoucnosti, pravdivosti. Jako Bůh chrání své jméno, aby nebylo zbytečně vyslovováno, tak i přísaha je čímsi posvátným, co je vyňato z našeho denního života.

* * *

K dovolenosti přísahy je třeba splnit tři podmínky: aby přísaha byla pravdivé, nutná, spravedlivá.

Pravdivá. Přisahou dovolávám se Boha, který všecko ví. Jestli že však pod přísahou vědomě mluvím nepravdu, pak je to urážka Boží. Když athenského státníka Perikla sváděl jeho přítel ke křivé přísaze, odpověděl Perikles: Jsem přítelem až po oltář.

Naše výpověď nemá býti ani dvojsmyslná. Tomáš Morus, kancléř anglického krále Jindřicha VIII. mohl si snadno zachránit život, kdyby přísahal na slova: Chci se podřídit nařízením svého pána a krále. Radili mu, aby tak učinil — vždyť při vyslovování přísahy může mít na mysli Boha, jako svého Pána a Krále. Morus tento návrh odmítnul a zemřel na popravišti.

Nutná. Herodes v povznešeném stavu po napití vína přísahá bez rozmyslu na cokoliv. To byla jistě přísaha hříš-

ná. Proti takové přísaze Kristus Pán zvláště bojoval. Správně přirovnává sv. Jan Zlatoústý přísahu k léku. Ten se užívá zřídka, jen když je ho opravdu potřebí.

Spravedlivá. Obrácení apoštola Pavla vzbudilo velký rozruch mezi obyvatelstvem Jerusalema. Když začal kázat, tu dřívější obliba u lidu změnila se v nenávist. Mláď je zvláště prudké a není divu, že 40 mladých mužů se rozhodlo pod přísahou nic nejísti a nepít, dokud neusmrtí sv. Pavla. To se jim ovšem nepodařilo.

Byla tato přísaha spravedlivá? Přísaha musí se týkat pouze toho, co Bůh dovoluje, co je počestné, čím Boha neurážíme. Tak nesmí zloděj přísahat, že někoho vykrade, prudký člověk, že někoho zabije.

Hříšná přísaha. Není-li splněna některá z těchto podmínek, pak přísahající se dopouští hříšné přísahy. Hříšně přísahá, kdo přísahá křivě bez potřeby, nebo na něco nedovoleného. Hříšně přísahající dopouští se velikého hříchu. Přísaha je poslední mez u vzdělaných národů, kdy se ještě možno dopátrati pravdy. Křivou přísahou se však právní řád, pravda a věrnost ruší. Není proto divu, že křivopřísežníky již ve starověku trestali smrtí. — V prvých dobách církve, kdo křivě přísahal, musel 40 dní o chlebě a vodě se postiti a 7 let činiti veřejné pokání. — Císař Karel Veliký vydal pro své území zákon, aby každý křivopřísežník byl zbaven ruky. V pozdější době utínali křivopřísežníku tři prsty. Přísaha je zdůraznění slibu.

*

*

Co jest slib? Slib je dobrovolná Bohu učiněná přípověď, v níž pod hříchem se zavazujeme vykonati něco bohumilého. Slib se tedy liší od předsevzetí. Na př.: Dnes odpoledne se budu doma učiti, všechno si do školy řádně připravím. To jest předsevzetí. Nedo-drží-li se toto předsevzetí, hřeší student leností, ale ne proti druhému přikázání.

Skutečný slib vyslovila matka Samuelova Anna. Neměla dětí, to byla největší pohroma pro židovskou ženu. Považovali bezdětnost za trest Boží a pohanu. Jen posměch takovou rodinu provázel. Proto Anna připutovala do Silo, kde byla tehdy uschována archa úmluvy, a tam s plá-

poroučí

co	světiti jméno Boží
kterak	<p>a) uctivým vyslovením</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>b) uctivým mluvením o</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Bohu</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>svatých</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>o všem, co je posvátné</p>
čím	<p>a) přísahou</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>b) slibem</p>

v II. přikázání

zakazuje

co	hříchy proti jménu Božímu
které	a) vyslovení jména Božího ve hněvu lehkomylně
	b) rouhání
	c) neuctivá řeč o Bohu svatých o všem, co je posvátné
	d) křivá přísaha nedodržení slibu

čem učinila slib: »Hospodine rozpomeň se na mne milostivě. Dáš-li mi syna, zasvětím jej Tobě, aby Ti sloužil po celý život.« — Hospodin ji vyslyšel a dal jí syna. Nazvala ho Samuel. Anna snažila se také svůj slib splnit. Ještě byl Samuel maličký a už mu tkala bohoslužebná roucha a vedla ho ke službě u svatostanu.

Každý slib neváže. Jen, který byl učiněn s rozvahou a svobodně. Malé dítě, které ještě nemá plné užívání rozumu nemůže něco právoplatně slibovat. Někdy se můžete stát, že slibující nemůže závazek dodržet. Ku př. slíbí dar na kostel, zatím přišlo neštěstí, závazek nemůže splnit. Nebo je slib učiněn pod podmínkou: budu-li zdravý. Prozřetelnost Boží rozhodne jinak, není povinnosti slib splnit.

Zrušiti slib mohou představení. U dítěte rodiče, v klášteře představení řádoví. Kristus Pán dal církvi moc sli prominouti. Znáte památná slova: »Cokoliv svázete na zemi bude svázáno i na nebi . . .« Jsou-li důvody, slib může býti také zaměněn. Slibující sám může změnit slib za lepší neb rovnocenný, za méněcenný pak s vědomím zpovědníka.

Ze slibů vyšlo již mnoho dobrého. Kolem r. 500 vypukl v jižní Francii veliký hlad a mor. Biskup Mamert konal prosebný průvod do polí. Učinil slib, že takové průvody bude činiti každoročně, jestliže Bůh mor a hlad odvrátí. Bůh prosby vyslyšel a z těchto prosebných průvodů ve Francii vyvinuly se průvody o křížových dnech.

UŽIVOTNĚNÍ.

»Čeho nemáš, neslibuj!« — říkali naši předkové. My však máme možnost dodržeti Bohu to, co jsme slíbili. Vzpomeňte, co slíbili místo vás vaši kmotrové při křtu svatém. Proč jste povinni i tento slib dodržet? Obnovíme dnes křestní slib.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Izraelský soudce Jefte měl před bojem. Vítězství bylo nejisté. Tu učinil slib, koho potká prvního ze svého domu, až se bude vracet, toho Hospodinu obětuje. V boji zvítězil. První, koho potkal, byla jeho dcera. Byl povinen svůj slib splnit?

Co znamená slovo přísahám? Kdo přísahá hříšně? —
Co znamená slovo slibuji Bohu? Kdo může slib zrušiti?
Kdo může slib zaměnit?

XVII.

POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL.

K.: § 80. M.: § 28.

Příprava.

Je po přestávce, na chvíli jste si oddechli. Teď se dáváte zase do práce. Jak by vám však studium šlo, kdybyste vůbec přestávek neměli? To by s vámi nebylo k vydržení. Úplně zmalátnění, nic byste z vykládaného neměli, případně byste si i zdřímli. Již přirozenost člověka žádá, aby měl od práce nějaký oddech. Mnoho dní věnuje člověk práci pro tělo, a proto je třeba najít si také čas pro duši. Téměř u všech národů světa ve starověku i v novověku byly ponechány určité dni v roce odpočinku a poctě Boží. Ovšem u všech národů to není stejné. Které dni mají být věnovány poctě Boží, o tom nás poučil Bůh a jím zplnomocněná církev.

NÁZOR.

Bylo to za rachotu hromu a blesku na hoře Sinai, kdy Bůh slavnostně prohlásil: »*Pomni, abys den sváteční světíl! Šest dní budeš pracovat a dělati všechna díla svá: sedmého dne jest sobota Hospodinova.*« A jeho slova nebyla řečena do větru. Jak Bůh si žádal, aby jeho příkaz byl splněn poznáte z jeho slov, která vám přečtu přímo z Písma sv. (Ex. 20, 8.) — Bůh tedy přesně vypočítává, kdo všechno má odpočívati, aby se snad Izraelité nevymlouvali, že to nevěděli. Tak Izraelité zachovávali sobotu až do dob křesťanských.

Také Pán Ježíš plnil přikázání o sobotě.

Ale jinak tomu bylo po Nanebevstoupení Páně. Křesťané vděčně vzpomínali Kristova života, zvláště si pak připomínali den, zmrtvýchvstání, kdy po hlubokém smutku zaplavila jejich srdce bezmezná radost a den se-

slání Ducha Svatého, kdy jejich srdce, zkormoucené a bo-
jácné odchodem Kristovým, potěšil Duch Svatý. Proto se
v tyto dny rádi shromažďovali k bohoslužbám. Ovšem ne-
děle jako den odpočinku byla ustanovena až v době, kdy
křesťané mohli svobodně vyznávat svou víru. Ve 4. sto-
letí byla zavedena většina svátků, které slavíme
dosud.

VYSVĚTLENÍ.

Kterak máme svétiti den sváteční, i to je zřejmo
z řeči Pána Boha k Izraelitům. Hospodin zakázal ja-
koukoliv práci tělesnou, pokud nebyla omluvena ně-
jakým vyšším důvodem.

Od časů apoštolských slaví Církev sv. místo soboty ne-
děli. Kdybyste už znali dobře latinsky, dověděli byste se,
že v latině je neděle nazývána: Dies Dominica. To zna-
mená: Den Páně; den Bohu zvláštním způsobem zasvě-
cený. Bohu má být sice zasvěcen celý život katolického
křesťana, každý den má býti službou Boží, neboť Bůh nás
stvořil, dal nám tolik schopností a nadání, a proto nás může
kdykoliv z tohoto světa povolát, avšak člověk musí také
pracovat, nemůže za své pouti pozemské věnovat tolik služ-
bě Boží jako andělé v nebi. Bůh proto ustanovil sobotu a
později neděli, abychom aspoň jeden den v týdnu mohli
věnovati službě Boží. Nejlepší bohoslužbou je oběť
mše svaté. V neděli pak máme možnost mše sv. se zú-
částniti.

Ríkáváte, že se na neděli velmi těšíte, neboť je to den
radosti pro vás. Vynasnažte se také, aby neděle byla dnem
radosti i pro ty, s nimiž přijdete do styku: Dnem radosti
chudých, kterým v tento den dáte almužnu, nemocných,
které navštívíte; mrtvých, na které vzpomenete ve svých
modlitbách.

Všimli jste si, že muži si na neděli oholí vždy zbytečné
vousy. Až vám narostou vousy, budete to také dělat. Ne-
chcete se v neděli objeviti na ulici bez svátečních šatů, za-
rostlí a střápatí. Jak to vypadá však v duši? Nemělo by zní
býti odstraněno leccos, co jí krásy nepřidá? Je proto neděle
i pro vás vhodnou příležitostí jíti ke sv. zpovědi a ke
stolu Páně.

Sváteční den tedy světíme, když odpočíváme od práce tělesné, zúčastníme se bohoslužeb (mše sv.) a konáme dobré skutky.

MYŠLENKY K PROHLoubENÍ:

Den smíru.

Neděle je dnem Nejsvětější Trojice. V neděli začal Bůh Otec stvoření, v neděli vstal z mrtvých Bůh Syn a v neděli sestoupil Bůh Duch Svátý. Proto také každou neděli po Svatém Duchu a po Zjevení Páně zpívá kněz prefaci o Nejsvětější Trojici. Ve středověku byla na neděli připojena také památka na křest, který podle sv. Pavla je vzkříšení duše k novému životu. Proto kněz prochází v neděli kostelem a kropí věřící svěcenou vodou za zpěvu *Asperges* nebo *Vidi aquam*.

Uživotnění:

Jak jste posvětili svou poslední neděli? Těžké práce nekonáte, studium není pro vás prací služebnou, ale jak to bylo s bohoslužbami? Kolik dobrých skutků jste vykonali? Jak posvětíte příští neděli?

Myšlenka k přemýšlení:

Naším životním cílem je dosažení Boha. Přemýšlejte doma, jak k dosažení tohoto cíle nám pomáhá neděle?!

XVIII.

SVÁTEČNÍ KLID.

K.: § 81, M.: § 28.

Příprava.

Kristus zachovával biblická ustanovení o dni svátečním. Nedbal však malicherných výmyslů zákoníků. To bylo vhodnou záminkou farizejům, aby Pána Ježíše dostali do léčky a obžalovali ho u lidu jako rušitele zákona. Již dávno před tím pásli po takové příležitosti, až jednou se jim naskytla. Tu se však uplatnilo přísloví: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Do léčky se chytili farizejové sami.

NÁZOR.

Aby mohli pozorovati Pána Ježíše zblízka, pozvali ho na hostinu. Kristus pozvání neodmítl. Zasedli ke stolům, když tu se zjevil před nimi vodnatelný člověk. Již na jeho zevnějšku bylo poznat jeho těžkou nemoc. Toužil jistě po uzdravení. Byla však sobota, a předpisy o zachování svátečního klidu byly velmi přísné. Nemocný si ani netroufal požádat Krista Pána o uzdravení, jen pohledem o to žebroňil. Tu se obrátil Kristus Pán k farizejům s otázkou: »Je dovoleno uzdravit někoho v sobotu?« Farizeové zůstali odpověď dlužni. Báli se, aby se snad nedostali do rozporu se zákonem a předpisy. Kristus jim však řekl: »Kdyby někomu z vás spadl osel nebo vůl do jámy, zdali byste ho nevytáhli, byť by to byl den sobotní?« Na to mu nedovedli odpověděti.

Poznámky k názoru.

Pozvání se stalo na sobotu. V tento den farizeové rádi strojili hostiny. Toto pozvání nebylo však z dobročinnosti. — Na východě není nic zvláštního, spadne-li zvíře do cisterny, neboť studně jsou ještě dodnes neohražené.

VYSVĚTLENÍ.

Jaké práce zakazuje církev v den sváteční?

Kristus Pán rozlišuje: Ač jinak plní přikázání desatera, nerozmýšlí se ani okamžik v sobotu uzdravit člověka, třeba podle názorů farizeů to mohlo být považováno za přečin. U nás, křesťanů, jsou v neděli zakázány jen práce tělesné. Tou se rozumí práce dělnická, řemeslná a rolnická. (Ot. 176) Sv. Alfons považuje za práci služebnou tu, kterou konali dříve otroci a která je spojena s velkou námahou tělesnou. Ovšem zde mohou vzniknout pochybnosti, je-li dovoleno psát v neděli na stroji, je-li dovoleno tesat sochy, malovat obrazy, šít, fotografovat?

Které práce církev dovoluje? Církev sv. není farizejsky úzkostlivá ve svých předpisech. S církevním dovolením anebo z nutné příčiny smí se konati tělesná práce. Tak je omluven rolník, který po deštivých dnech, když obilí trochu oschlo, je sváží do stodoly. Omluveni jsou zaměstnání v domácnosti, dále ti, kteří nemohou práci pře-

rušiti. Některé omlouvá zvykové právo (holiči, šoféři, prodavači novin). Povolení dává pro celou církev sv. Otec, nebo biskup pro diecesi a farář pro svou farnost.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Sváteční den — dobrodiní pro lidské tělo.

Měli jste jistě v ruce luk. Kdyby byl stále napjatý, daleko by nedonesl. Také lidskému tělu je potřeba odpočinku. Celý vesmír je toho příkladem. Jabloň, která stojí u školy, nenese ovoce po celý rok. V zimních měsících shromažďuje sílu, aby mohla v příštím roce zase plodit. — Víte, že rolník nezasévá každý rok na totéž místo stejné obilí, protože si musí země odpočinout. Tak i člověk. — Jeden německý lékař učinil pokus. Dva vozy, naložené o stejné váze, se stejným několikatýdenním cílem se vydaly na cestu. Jeden jel i v neděli a ve svátek, kdežto druhý nikoliv. Který byl dříve u cíle? Ten, který světil den sváteční. — Dnešní lidé tolik nařikají na nervosu. I od terciánů je to někdy slyšet. Právě oni potřebují vysazení aspoň na těchto 24 hodin z práce. Dělník, který je unaven stejnoměrnými pohyby v továrně, úředník, který sedí po celý den v kanceláři nad prací shrbený, učitel, který má stále napjaté nervy při vyučování. — Peníze v neděli vydělané nám nezůstanou, neboť je vydáme lékaři a lékárně.

Sváteční den — dobrodiní pro hospodářský život.

Svatý farář arský řekl: »Chcete-li kdo zchudnout, ať dělá dvě věci: Pracuje v neděli a krade. To jsou osvědčené prostředky k chudobě.« Svěcením dne svátečního nepoškozují bohatství národa, neboť právě ty země, kde se světí den sváteční nejprísněji, jsou nejbohatší (Anglie, Holandsko, Belgie). V Holandsku můžeme často čísti provolání, vyvěšená na kostelních dveřích: »Nenakupujte v neděli.« — Vy, kteří sbíráte známky, jistě jste si povšimli u belgických známek, že je tam naspodu útržek s nápisem: Ne delivrer pas dimanche, t. j. v neděli nedoručovat! Je-li potřebí, aby byl dopis rychle dodán adresátovi, okraj se odtrhne a dopis se doručí i v neděli. Jinak ne!

Rušením dne svátečního mizí požehnání Boží.

Naši předkové měli přísloví: »Kdo v neděli vydělává-prodělává.« Krásně napomíná Mojžíš: »Šetřte mých somot a mějte v úctě svatyni mou . . . budu dávat v příhodný čas deště, země bude vydávati úrodu a stromy budou plny ovoce. Mláčení potrvá od vinobraní do vinobraní a vinobraní potrvá do setí. Budete spáti a nikdo vás nebude vyrušovati.«

Neděle — dobrodiní pro rodinu.

Často tatínek některých vašich spolužáků musí za práci po celý týden jinam. Jindy zase časně ráno vstává, kdy vy spíte, večer se z práce vrací, když vy o tom ani nevíte a už se vám něco pěkného zdá. Nevíte, jak se takový tatínek na neděli těší. Je doma, volný, mezi svými, může si povykládat a také děti se na tatínka těší.

Hřeší tedy proti svátečnímu klidu, kdo den sváteční bez nutné potřeby nebo bez církevního dovolení tělesnou práci koná, dovoluje nebo poroučí. (Ot. 177)

UŽIVOTNĚNÍ.

U vás, studenti, ve vašem budoucím životě není nebezpečí, že byste se tělesnou prací prohřešili. O jedno se však vymasnažte: aby druhým bylo umožněno den sváteční světit. Nikdy nedovolujte v budoucnosti svým podřízeným, aby práci konali a ať se nikdy nestane, že byste jim pracovat poroučeli.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Vysvětlete přísloví: Svěť svátek, nebude ti tvůj statek krátek. — Pravda nezneuctí, almužna neochudí, mše neopozdí.

Otázky:

Jaké práce zakazuje církev v den sváteční? Uveďte příklad. Které práce jsou dovoleny? Význam svěcení dne svátečního pro tělo člověka? Význam svěcení dne svátečního pro duši člověka?

PROČ MUSÍM CHODITI DO KOSTELA.

K.: § 82, M.: 28.

Příprava:

Církev svatá pamatuje v neděli hlavně na duši. Proto nařizuje v druhém přikázání církevním: v neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.

NÁZOR.

Proč asi tuto povinnost církev svatá svým věřícím ukládá? Je nutné chodit do kostela? Aby se člověk mohl pomodlit, k tomu není přece potřebí kostelních zdí. Kristus Pán řekl Samaritánce, která se Ho ptala, kde má být uctíván pravý Bůh: *»Ženo, věř mi, že přichází hodina, že praví ctitelé budou obětovat v duchu a v pravdě na každém místě ... Bůh jest duch, a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě se mu mají klanět.«*

Při jiné příležitosti Kristus Pán napomíná: *»Když se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a pomodli se Otcí skrytě a Otec tvůj, který vidí v skrytě, odplatí tobě.«* (Mt. 6, 6.)

To vše jsou vám již známé věci. Za okamžik vám je vysvětlím.

Třebas se zdálo, že Kristus Pán tolik zdůrazňuje modlitbu ve skrytu, hlas zvonů každou neděli vás zve, abyste naplnili kostel. Proč? Abyste byli přítomni obnově oběti Ježíše Krista na kříži: mši svaté. Kolikrát jste si přáli být na blízku Pánu Ježíši, záviděli jste těm, kteří s Ním chodili. Zůstal skrytý mezi námi. Vy Ho nemůžete každý den navštívit. Podívejte se za ním aspoň v neděli.

Rozmluva Krista Pána se Samaritánkou. Jak rozumět slovům Pána Ježíše? Mezi Židy a Samaritány byl spor, kde má být Hospodin uctíván, zda na hoře Garizim nebo v Jerusalemě. Zvědavá žena chce, aby jí neznámý prorok její spor rozřešil. Kristus Pán však poukazuje, že pře bude brzy bezvýznamná. Zmizí oběti starozákonní a

místo nich nastoupí oběť nekonečné ceny. Tato oběť bude přinášena na každém místě, po celém světě. Židé při oběti dbali na zevnější, ale při nové oběti je potřebí zdůraznit vnitřní smýšlení.

Z Písma svatého je možno dokázat, že není Boha, vytrhnou-li se slova ze souvislosti. Tak je tomu také s různým nesprávným vysvětlováním napomenutí Pána Ježíše, abychom se modlili pouze ve skrytě. Kdo přečte celou řeč Kristovu, pozná, že Pán Ježíš odmítá jediné vnějškovost farizeů, kteří se rádi modlili na rozích ulic, aby je lidé viděli a chválili.

VYSVĚTLENÍ.

Máme obětovat v duchu a v pravdě, tak si to přeje Kristus Pán. Záleží tedy mnoho na úmyslu, proč jdu do kostela. Někteří objeví se v kostele několikrát za rok o velkých svátcích. Jinak kostel jako by pro ně ani nebyl. — Někdo jde zase, aby se ukázal v nových šatech. Vidíváte to obyčejně na Vzkříšení a o Božím Těle. — Ve městech jsou často zváni ke zkrášlení slavných bohoslužeb výborní zpěváci. Tu se najdou lidé, kteří z ranní procházky odbočí do kostela jen proto, aby si poslechli krásný zpěv. — Jsou lidé i tak pohodlní, že si v neděli dají přinést do postele snídaní a při tom poslouchají vysílání obřadů mše svaté radiem. Nikdo z těchto vyjmenovaných nesplnil II. přikázání církevního.

Mojžíš dostal přikáz v blízkosti Boží sundati obuv s nohou. Byl to projev úcty. Svaté místo je i katolický kostel. Tam Kristus — Syn Boží — sestupuje denně na oltář. — V kostele jsem tedy na blízkou Boha. Proto úcta k Bohu mi káže, abych se v kostele objevil v počestném oděvu. Mohou to být i starší šaty, jen když jsou čisté. — V Itálii se stala mnohým našim krajkám nepříjemná věc: před vstupem do kostela upozornil je kostelník, že nesmějí dovnitř s krátkými rukávy. — Také držení našeho těla vyjadřuje, jak dovedeme býti uctiví. — Říká se: Je ticho jako v kostele. Nechtějte žádný z vás rušit posvátný klid kostela zbytečným ohlížením, smíchem, řečí.

Kdo je přítomen mši svaté v duchu a v pravdě, snaží se porozumět tomu, co se na oltáři koná. Dává pozor na

jednotlivé části mše svaté, má v rukou misál nebo sleduje mši svatou zpěvem mešní písně.

Kdo je na mši svaté z úcty k Pánu Bohu, chová se při ní uctivě a sleduje pozorně, co se na oltáři koná, ten slyší mši svatou pobožně a plní II. přikázání církevní. (Ot. 178.)

Kdo má povinnost být na mši svaté? Kristus Pán přikázal pouze Bohu se klaněti, k němu se modlit, jemu obětovat. Církvi přenechal, aby sama ustanovila, kdo je povinen každou neděli být přítomen mši svaté. Dle církevního zákona býti v den sváteční na mši svaté je povinen každý katolický křesťan, po sedmém roce věku svého, není-li omluven řádnou příčinou. (Ot. 179.)

Řádná omluva je nemoc, nedostatečný oděv, škoda na zdraví nebo majetku, kdo má daleko, zvláště při špatném počasí. — V návštěvě bohoslužeb brání také zaměstnání. Když je znemožněno jít do kostela, je velmi vhodné pomodlit se i při práci.

Zvláště krásné je, jde-li při veřejné slavnosti celý spolek na mši svatou a vyprosí si pomoc Boží pro svou práci. — Jinak je třeba dbát, aby návštěva mše svaté výletem neutrpěla. Proto si mnozí raději ráno přivstanou, aby mohli splnit přikázání církve a získati užitky mše svaté.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Význam společných bohoslužeb. Včera byla neděle. Náš studentský kostel byl přeplněný. Všichni nadšeně zpívali. Duše každého z nás jako by se v společné modlitbě pozvedala k nebesům. Cítili jsme všichni pravdivost slov Pána Ježíše: *»Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.«* Víte již, že i Kristus Pán se rád zúčastňoval společných bohoslužeb. Uvedte příklady!

Kdo se prohřešuje proti sváteční mši svaté?

Kdyby některý z vás byl pozván k obědu na 12. hod. a přišel bez omluvy až v jednu, právem by se hostitel mohl zlobit. Již slušnost káže přijít na mši svatou v čas. Hřeší,

poroučí

co	světiti den sváteční — neděli
proč	<p>a) v neděli Ježíš Kristus vstal z mrtvých</p> <p>b) seslal Ducha Svatého</p>
kterak	<p>a) odpočinkem od práce služebné</p> <p>b) účastí na mši svaté</p> <p>c) konáním skutků bohubných</p>
kdo plní přikázání	<p>a) nekoná práci dělnickou rolnickou řemeslnickou</p> <p>b) je na mši svaté z úcty k Pánu Bohu chová se uctivě sleduje pozorně</p> <p>c) slyší kázání přijímá svátosti koná skutky milosrdenství</p>

v III. přikázání

zakazuje

hříchy proti

	nedělnímu klidu	sváteční oběti
	kdo práci služebnou:	kdo úplně neb částečně:
kdo hřeší	a) koná b) dovoluje c) poroučí	a) zanedbá b) chová se při ní neuctivě c) je dobrovolně roztržit

kdo ji úplně nebo částečně zanedbá. To nebývá všem právě jasné. Někteří se domnívají, že stačí být na mši svaté od obětování do svatého přijímání. Hřeší však, kdo lehkovážně vynechá třetinu mše svaté, i když to nejsou hlavní části. — Kdo přijde na mši svatou po obětování, je povinen být na druhé mši svaté opět až do obětování, a to pod těžkým hříchem. Kdo přišel po pozdvihování, je povinen zúčastnit se celé mše svaté, která následuje.

Kristus Pán vyhnal kupce z chrámu. Nechovali se tam dosti uctivě. Někdy by bylo bohužel potřeba i v našich kostelích vzít důtky a vyhnat všechny, kteří si nejsou vědomi posvátnosti místa. Hřeší, kdo se při mši sv. chová neuctivě a kdo je dobrovolně roztržit. (Ot. 180.)

UŽIVOTNĚNÍ.

Jděte si pro požehnání Boží! Když Kristus Pán chodil po zemi, všude dobře činil, požehnání rozséval, nemocné uzdravoval, útěchu do duše vléval. I teď chce nám dát své požehnání. Musíme si však přijít pro ně. Když není možno ve všední den, tak aspoň v neděli. Vždyť »bez Božího požehnání marné lidské namáhání.« Všimněte si, že vždy o ně prosíme v mešních písních ke konci mše svaté:

»Vylej, Otče, na děti
věrné, bohabojné —
z dnešní svaté oběti
požehnání hojně.
Dej, ať s Tebou smířeni
z chrámu vycházíme
a kdys bez zastínění
slávu tvoji zříme,«

Myšlenka k přemýšlení: Ve IV. třídě omlouval jeden hoch neúčast na mši svaté, že prý byl v neděli v chrámu přírody. Byla to řádná omluva? (Ještě nikoho z trampů jsem neviděl v chrámu přírody se modlit.)

Otázky: Jak zní druhé přikázání církevní? Co znamená slyšeti mši svatou pobožně? — Kdo je povinen být v den sváteční na mši svaté? — Kdo je omluven řádnou příčinou? Kdo se prohřešuje proti sváteční mši svaté?

MILUJ, DOKUD JEŠTĚ MILOVATI MŮŽEŠ!

K.: § 84, M.: § 46.

Příprava.

Příkázání desatera dělíme obyčejně na dvě části. Jsou nestejně. Rozdělení je podle obsahu, ne podle počtu. Prvními třemi Bůh si zajistil svá práva, druhými sedmi určuje práva člověka. Viděti z toho, jak si Bůh váží lidské důstojnosti. Bůh s touže závazností upravuje poměr mezi lidmi. To mluví o vznešené myšlence Boží: Nemůže Boha milovati ten, kdo nemiluje svého bližního.

Druhá skupina příkázání Božích usměrňuje lásku k bližnímu. Poněvadž každému jsou nejbližší rodiče, je zcela přirozené, že první příkázání z této skupiny upravuje poměr mezi rodiči a dětmi.

Názor.

Jedné věci jistě jste si všimli: tatínek i maminka mají na ruce prsten. Je to připomínka na slavný den jejich života. Kdysi se setkali, poznali, že mají tytéž zájmy, že Bůh jim určil, aby šli spolu životem. Jednoho dne si dali slib, že uzavřou sňatek manželský. Pak přišla ta šťastná hodina, kdy klečeli před oltářem. Kněz požehnal jejich svazku a oni slavnostně si slíbili až do smrti věrnost a lásku. Na paměť tohoto slibu posvětil jim kněz zlaté prsteny a dal jim je na ruce. Přijali tehdy svátost stavu manželského. I tato svátost dává zvláštní milosti Boží. Bůh věděl že snoubenci jeho mimořádné ochrany budou potřebovat. Vždyť jim předal zvláštní moc. Měli se stát pomahači Božími v díle stvoření a udržování lidského pokolení. Bůh mohl každého z nás stvořiti přímo. My však přijímáme lidské tělo od rodičů. Dítě tedy děkuje za život nejen Pánu Bohu, ale také svému tatínkovi a mamince. Žádnému z andělů Bůh takovou moc nepropůjčil, jistě zasluhují rodiče naší úcty.

Bůh, který se o všechny otcovsky stará, přenechal péči o náš život otci a matce. Boží péče pramení v jeho veliké lásce k tvorům. I rodiče myslí stále na naše dobro jen z veliké lásky. Sám Bůh přirovnává svoji lásku k lásce mateřské: *»Může-li žena zapomenout na své dítě, může*

být bez citu s plodem své krve? A byť i ona zapomněla, já nezapomenu.»

Všechno tvorstvo Boha poslouchá. Tím spíše jsou dítky povinny poslouchati zástupců Božích — svých rodičů.

Jsme tedy povinni k svým rodičům úctou, láskou poslušností. (ot 182) Tak si to přeje Bůh a tak to také ve čtvrtém přikázání poroučí.

VYSVĚTLENÍ.

Jsme povinni úctou. U Arabů, vchází-li syn do stanu své matky, musí nejdříve zouti svou obuv na znamení, že půda v blízkosti matky je posvátná. Tam se musí tiše a skromně chovat. K druhým jsem často samá uctivost, samé prosím a račte a doma zatím . . . Už pozdrav rodičům, říká mnoho o úctě k nim. — Nevím, zda by to dokázal některý z vás, co před tisíciletími dokázal Josef Egyptský. Prodán od svých bratří, vyrostl bez otce v cizí zemi. Dosahuje nejvyšších úradů. Dozví se, že jeho otec je v nouzi. Nenechá ho strádat, ale pozve k sobě. Otec Josefův přichází — a není to příchod knížecí. Vždyť ve vlasti zuřil hlad. Jistě i on přichází vychrtlý, ano i otrhaný, samá bída a nouze. Co učiní Josef, když je mu oznámeno, že přichází otec? Opustí královský zámek, jde vstříc svému otci, před celým shromážděním, on, přední úředník, padá k nohám chudého otce. Kdo z vás by to dokázal? —

Jsme povinni láskou. Miluj, dokud milovati můžeš. Jednou přijde hodina, kdy tvá drahá matička nebo starostlivý otec od tebe navždy odejde. Nejlepší útěcha v těchto smutných okamžicích bude myšlenka, že jsi věrně splnil synovské povinnosti. Zasluž si každý z vás chválu, kterou mohla dát na úmrtním loži sv. Monika svému synovi Augustinovi: Neřekl jsi mně ani jedině nelaskavé slovo.

Anglický spisovatel vypráví o matce-vdově. Sama byla, chudé políčko obdělávala, dřela od rána do večera. Jediným jejím potěšením byla dceruška. Denně s ní sedávala před domkem. Dceruška dorůstala, začala choditi do školy. Matka poznala, že dítě v lásce k ní ochladlo. Ptá se proto dcerušky: »Ty už mě nemáš tak ráda jako dříve?« Dcerka klidně odpovídá: »Ty nejsi tak krásná jako druhé maminky. Tvé tváře jsou vrásčité, samá rýha, vlasů téměř

nemáš, ruce tvé kostnaté jako led.« Smutně odpovídá maminka: »Poslechni, co se stalo! Před lety to bylo, byla jsi ještě maličká. Pracovala jsem na poli. Tu uvidím, že ve vesnici hoří. Zdálo se, že je to blízko našeho. Utíkala jsem. Náš dům hořel — a tys byla v něm. Prosila, volala jsem, aby tebe vynesli. Nikdo se neodvážil. Tu já se vrhla doprostřed plamenů. Zděsili se. Za chvíli jsem tebe vynášela. Omámená dýmem klesla jsem mimo dosah plamenů. Jedinou radost jsem měla, že tě mám u svého srdce. Proto jsem tak nehezká.« Dceruška další slova matky umlčela polibky a svými slzami.

Lásku za lásku! Kdo miluje, nezarmucuje! Nehněvá, vše obětuje pro milovaného! Již to tak Bůh podivuhodně zařídil, že dítě potřebuje péče rodičů, staří rodiče potřebují zase péče dětí. Kristus Pán sám dává příklad synovské péče. Na kříži byl, smrt mohla přijít každým okamžikem, ale na svou matku nezapomněl! Věděl, že bude potřebovat pomoci. Svěřuje ji nejmilejšímu ze všech apoštolů.

Velmi pěkné napomenutí má kniha Sirachovce: »Synu, zastaň se ve stáří otce svého a nezarmuť ho po celý život jeho. Zeslábně-li na rozumu, měj slitování a nepohrdej jím. A nezapomínej na bolesti matky své.«

Poslušnost první ctnost.

Zdá se vám snad někdy, že rodiče vás dosti nechápou. Vy byste si přáli to neb ono, rodiče řeknou: ne, a musí vám to stačit. Rodiče mají veliké zkušenosti životní, vědí, co nám škodí neb prospívá, jest jejich povinností, aby nás vedli ke všemu dobrému. Jsou zástupci Božími na zemi. Dovedeme-li poslechnout jejich příkazů, dokážeme i poslouchat Boha, kterého nevidíme. Zajímavé budou vaše odpovědi na otázku, jak dlouho jsme povinni rodiče poslouchat ve všem dobrém, co nám přikáže? Musí poslouchat syn, který má už vlastní rodinu?

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Jsem já strážcem bratra svého?

Znáte jistě všichni tato slova z vypravování Písma sv. Kdo je řekl? Jsme tedy odpovědni i za své příbuzné. Co znamená slovo odpovědnost, odpovídati? Je-li ku př. bratří-

ček svěřený vaší péči a přihodí-li se mu něco z vaší nedbalosti, jste vinni vy neštěstím. Někteří z vás máte mladší bratry neb sestry. I za ně jsme my starší zodpovědni. Jako ze slunce neustále září teplo a světlo, tak vytryskuje z vašeho příkladu síla, která jiné v dobrém neb špatném posiluje. Říkáte-li bratru neb sestře něco dobrého neb pěkného, je to tak jako byste jim podávali ruku neb pomáhali; konáte-li něco špatného, jako byste jim nohu nastavovali, aby upadli. Nic nekonáme sami, všechny naše zvyklosti, jsou darem pro jiné. Řekové si vykládali báji o čarodějnici Kirke, která měla proutek, jehož dotekem mohla koho chtěla změnit ve vepře. Každý člověk má vlastně takový kouzelný prut, který může proměnit ty, kteří s ním přijdou do styku. (Dle Foerster: Životospráva.)

Zajímavým způsobem krotí v Indii divoké slony. Co s nimi udělají? Zavrou s nimi několik krotkých slonů. I u nás lidí by tomu tak mělo být. Rodiče nemohou často věnovat tolik péče mladším, jako těm starším. Proto máte povinnost pomáhat jim. Ovšem ne tak: »Pojď sem, chci tě vychovávat, zde máš pohlavek za lhaní a tu za mlsání.« Největším uměním není při výchově vůbec kárati a nadávat, ale usnadňovat cestu k dobrému. Pro každého je to milost, má-li mladší sourozenec vychovávat. To působí radost mnohem větší než ošetřovat vlastní zahrádku. Takovému človíčkovi pomáhat růst, špatné výhonky mu uřezávat, opatřovat mu dobrou půdu, slunce a potom viděti, jak se duše rozvíjí, není nic krásnějšího.

Rodinný krb (pro dívčí školy).

Již si snad ani nedovedete představit, co to krb je. Byl to zvláštní dost prostranný výklenek v českých chalupách, který byl z části zaklenut ve zdi, z části vyčníval do světnice. Nahoře končival otvorem, který vedl do komína. V krbu udržovali oheň. Příkladali loučku za loučkou a zvláště za dlouhých zimních večerů se všichni členové domácnosti okolo něho tlačili. Tam četli, zpívali, vypravovali. Krb byl středem a srdcem rodinného života. Krb zmizel a zmizelo i rodinné teplo. Je třeba obnoviti. Jak má vypadat byt. Útulný, prostranný, což vždy není, ale může být vždy čistý. Malá domácí knihovna, náboženský obraz, kříž, hudební nástroj. Američané jsou tak praktičtí a přece ve vět-

šině rodin mají piano. První podmínkou rodinného života jest, aby všichni členové rodiny rádi se doma zdržovali, aby je tam půda nepálila. V domácnosti udržovat dobrou náladu. To můžete i vy již teď. Zachovávat zvyky po předcích zděděné. (Mikuláš, vánoce, velikonoce, atd.)

UŽIVOTNĚNÍ.

U všech přikázání odměnou za jejich zachování je život věčný. Pouze u IV. činí Bůh výjimku. Zde slibuje odměnu již na zemi: dlouhý život a štěstí. Jako ctíme a milujeme ty, kteří nám život dali, tak je nám odměnou dlouhý a šťastný život za splnění těchto povinností.

Těžce hrozí Písmo svaté těm, kteří povinnosti synovské neplní: »Oko, které se posmívá otci a pohrdá matkou, jež mu život dala, vyklubají krkavci u vody a orlové je snědí.« I kdyby rodiče měli nějaké chyby, nejsme oprávněni jimi pohrdat.

Ve Starém zákoně za vzpurnost proti rodičům byl trest smrti ukamenováním. V údolí Josafat, na východní straně města Jerusalema, na břehu řečiště cedronského stojí dosti vysoký náhrobek, zvaný náhrobkem Absolonovým. Když jdou židé mimo něj, zvednou kámen a hodí po něm. Tomu učí také své děti. Proto je okolo náhrobku vysoká hromada drobného kamení. Tím naznačují, že Absolon, který zosnoval vzpuru proti svému otci, zasluhuje hlubokého opovržení, stejně tak jako děti, které by se stejného poklesku dopustily.

Čím projevíte lásku? Úctu? Poslušnost? Oč poprosíte v důležitých okamžicích života? (Požehnání.)

XXI.

VRCHNOSTI DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ.

K.: § 35, M.: 47.

Příprava.

Je zajímavé pozorovat vás, když odcházíte ze školy. Málokdy jdete odděleně, každý zvlášť. Čekááte jeden na druhého, a to někdy dosti dlouho. Všichni znáte cestu na

nádraží, a přece se vám samotným nechce jít. Potřebujete společnosti, potřebujete druhých. Tak to Bůh už vložil do naší přirozenosti.

Jdete-li ku př. na nádraží, je to jen společnost nahodilá. Nemá dlouhého trvání. Člověk však žije ve společnosti trvalejší. Je to rodina. Ta má svůj účel: výchova dětí. Rodiny jsou spojeny ve vesnice, města, zemi, stát. Ke sdružování vede nás naše přirozenost. Přirozenost je od Boha, tedy i zřízení státní má svůj důvod v Bohu. Jak si lidé stát zařídí, to ponechal Bůh již jejich rozumu.

Ve čtvrtém přikázání je sice pouze řeč o poměru dětí k rodičům, ale jako pod slovem děti si můžeme myslet všechny podřízené, tak pod slovem rodiče zase všechny představené církevní i státní. I k těmto vrchnostem máme své povinnosti.

NAZOR.

Poučil nás o tom Pán Ježíš. Vyvolil 72 učedníky a poslal je do světa. Dříve než se rozešli, řekl k nim: *»Jděte ... kdo vás slyší, mne slyší ... kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.«* (Luk. 10)

Jindy zase usvědčil farizeje. Stále usilovali dostati ho do nějaké léčky. Věděli, že lid má Krista Pána rád. Žárlili na něho, byli by ho rádi odstranili. Jen strach před lidem jim v tom bránil.

Jednou přišli stoupenci farizeů s Herodiány ke Kristu Pánu. Nejdříve mu podle východních zvyků zalichotili: *»Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží učíš správně a na nikoho se neohlížíš. Pověz nám tedy: Má se platiti daň císaři nebo nemá.«* — Kristus poznal záludnost jejich otázky: *»Co mě pokoušíte vy pokrytci? Ukažte mi peníz daně.«* Podali mu peníz. Vzal jej do ruky, ukázal jim jej a řekl jim: *»Čí je tohle obraz a nápis? Farizeové museli přiznat, že císařův. Tu Kristus Pán jasně prohlásil: »Tedy dávejte, co je císařovo císaři, co jest Božího Bohu.«*

Byla to sprcha na záludnost farizejů. Museli odtáhnout s nepořízenou.

Kristus Pán také zachovával předpisy jak zákona státního, tak církevního. Bylo to v Kafarnaum. K Petrovi jednou přistoupili výběrčí chrámové daně. Tázali se ho: »Váš mistr neplatí této daně?« On pak řekl: »Platí.« — Tento dotaz byl mu asi podezřelý, proto šel jej ohlásit Pánu Ježíši. Kristus Pán jako by věděl, co se ho bude Petr ptát, předešel ho otázkou: »Co myslíš Šimone, od koho vybírají daň pozemští králové: od svých dětí neb od cizích?« — Šimon odpověděl: »Od cizích.« I řekl mu Pán Ježíš: »Synové království jsou tedy od daně svobodní. Abychom však nedali pohoršení, jdi k moři a spusť udici. Rybě, která první uvázne, otevři ústa, najdeš tam stříbrný peníz. Ten vezmi a dej jim za mne i za sebe.« — Petr tak učinil.

Svatý Pavel jen blíže vysvětlil slova a skutky Pána Ježíše, když napsal: »Vyšší moci buď každý poddán, neboť není moci — leč od Boha. Kdo se tedy vyšší moci protiví, zřízení Božímu se protiví. Dávejte proto všem, co jste povini: komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu čest, tomu čest.« (Řím. 13, 1, 2, 7 (Ot. 186.)

Poznámky k názoru.

Z ustanovení Božího nařídil Mojžíš, aby každý izraelský muž od 20. roku odváděl na potřeby chrámové svatyně určitý peníz. Když byl postaven pevný chrám, tato daň se odváděla ročně.

Král nežádal daně od svých dětí. Chrámová daň byla odváděna pro dům Boží. Kristus — Syn Boží — nebyl povinen platiti tuto daň. Aby však nedal pohoršení, přece ji zaplatil.

VYSVĚTLENÍ.

Mám zde stříbrný peníz. Byl ražen ještě před světovou válkou. Možná někteří budete mít podobný doma. Je na něm hlava panovníkova a kol' dokola nápis: Dei gratia. To jest: z milosti Boží král český ... Dei gratia — tato slova si obyčejně přidávali panovníci ke svému titulu. Měli na to právo?

Byl čas, kdy byl pouze Pán Bůh. On vše stvořil. On je pánem všeho. Je králem nad králi, panovníkem nade všemi panovníky, jak píše sv. Pavel v listě k Titovi. Každý

tvor, a to od toho nejmenšího ža do toho největšího, poslouchá jeho rozkazů.

Z Boha vychází všechna moc a vláda lidská. Proto svatý Pavel napsal: ... není moci leč od Boha. Proto také panovníci nevykonávají moc svou, ale Bohem svěřenou. Vůči Bohu jsou jen jeho náměstky, zástupci, místodržitelé, kteří svým poddaným jen jménem Božím a mocí Boží vládnou a poroučejí. Proto se nazývají panovníky z milosti Boží.

Slyšeli jste již v první třídě obecné školy, že Bůh je nejvyšší moudrý, svatý, milosrdný spravedlivý. Proto i panství světských vladařů mají tyto vlastnosti zdobiti.

Když Bůh svěřil část své vlády světským panovníkům, poddaní jsou povinni vladaře poslouchati ve všem, co se nepřičí vůli Boží.

Dopouští se proto zločinu proti Bohu a hříchu, kdo vrchnosti drze haní a tupí. 2. Kdo se jim protiví a proti nim se bouří; 3. kdo jim povinné dávky odpírá. (ot. 187)

Ovšem řekl jsem již že i panovník je zavázán plnit vůli Boží. Jest-li toho opomene a požaduje něco proti zákonu Božímu, pak nejsme povinni takových rozkazů poslechnout. Tak mučedníci machabejští raději podstoupili smrt, než by byli poslechli, co král poroučel proti zákonu Božímu.

Velerada zakazovala apoštolům hlásati nauku Kristovu. Co jim odpověděl svatý Petr?

Sv. Martin dal se proti vůli rodičů zapsati mezi žáky křesťanské, aby se připravil ke křtu svatému.

Lidí nesmíme poslouchat, když nařizují nebo dovolují něco proti zákonu Božímu.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

»Všechna moc pochází z lidu.« Tato zásada, která byla na prvním místě v ústavách některých států, není zcela oprávněná. Chápe-li se tak, že lid má všechno právo, moc a vládu bez zřetele k Bohu je špatná. Místo bohovlády hlásá lidovládu.

Komu daň, tomu daň. Váš tatínek musí vyplňovat každý rok daňové přiznání. Podle toho je mu vyměřena

daň. Z peněz získaných daněmi stát uhrazuje společné potřeby nás všech. Platí vojsko, které nás chrání, úředníky, kteří zemi spravují, silnice, dráhy, které nám umožňují snadnější styk, stará se, aby každému se dostalo, co mu patří. Proto podle velikosti našich příjmů jsme povinni státu na jeho výdaje přispívati.

UŽIVOTNĚNÍ.

První křesťané ve státě. Křesťané prvých století zůstanou nám vždy vzorem. Víte již z obecné školy, že byli krvavě pronásledováni. Miliony a miliony jich zahynulo pod mečem katovým. Dovedete mi vyjmenovati některé mučedníky

Kdo je pronásledoval? Císaři římsí? Co proti tomu podnikali křesťané? Pohané od nich žádali, aby císaři prokazovali božskou poctu. To ovšem oni nemohli. Proto se obhajuje již r. 180 biskup Theofil a píše na výtku, že císaři se neklaní jako Bohu: »Protože nebyl stvořen, abychom se mu klaněli, ale, abychom ho ctili přiměřenou úctou.« Jaká má být tato úcta? Coradísvatý muž: »Cti císaře, měj lásku k němu, modli se za něho, aby plnil vůli Boží, buď ho poslušný.« Co tedy Theofil doporučí: Lásku, poslušnost, modlitbu, nikdy však pocty božské.

Tak mučedník Polykarp (155) přikazuje: »Modlete se za krále, vladaře a knížata a za ty, kteří vás pronásledují a nenávidí a za nepřátele kříže Kristova.« — Křesťané nejen, že plnili řádně své povinnosti, ale byli přímo oporou státu svým vzorným životem. Proto sv. Justin píše v obhajobě křesťanů: »Nemáte na celém světě lepších pomocníků k udržení pořádku, jako nás ...«

Otázky: Kdo zastupuje místo boží ve státě? V církvi? Kdo náleží k vrchnosti duchovní? — Kdo náleží jmenovitě k vrchnosti světské? — Kterak zachovával Pán Ježíš ustanovení vrchnosti duchovní? — Kterými slovy nás poučil o poslušnosti k vrchnosti světské? — Co napsal svatý Pavel o vrchnostech? Kdo se zvláště prohřešuje proti vrchnostem? — Kdy nesmíme lidí poslouchat?

LÁSKA K VLASTI.

K.: § 86, M.: § 48.

Příprava.

Měli jste pochodové cvičení. Když byl dán povel, zazpívati národní píseň, jakoby cosi do vás vjelo. Postava se napřímila, krok zaduněl a píseň zaburácela plným hlaholem. Zpívali jste z plna srdce. Při rozchodu jste volali: *Vlasti zdar!* — Přemýšleli jste však už někdy o tom, co je to vlast?

NÁZOR.

Tak často slycháváte při slavnostních příležitostech mluvit o lásce k vlasti. Co je to však vlast? — Je to země, vesnice, hory, dědiny, kraj, o němž zpíváme, že je to zemský ráj na pohled? Ano, cosi nás k tomu kraji poutá, ale to je zvyk. Právě tak po letech bychom si mohli zvyknout třeba v *Brasilii*. — Je to řeč? kterou máme milovati, kterou je tvořena vlast? Slyšeli jste snad už někdy o *Švýcarsku*. Žije tam několik národností. Žádný příslušník těchto různých národností by nechtěl svůj stát rozbít. Všichni mají rádi to své *Švýcarsko*.

Svatý Tomáš, velký křesťanský filosof, který žil ve 13. století, srovnává lásku k vlasti s láskou dítěte k rodičům. Dítě vděčí rodičům za svůj život, za své vychování. Stejně i my vděčíme vlasti za naše bytí, za naši vzdělanost, za společné dějiny. Vlast je to, co společně vlastníme. Je to tedy země, někdy stejný jazyk, společná vzdělanost.

VYSVĚTLENÍ.

Máme-li povinnost milovat rodiče, máme povinnost také projevit lásku k vlasti. Písmo svaté dává dosti příkladů. *Málokde* byla vyvinuta tak horoucí láska k národu jako u *Izraelitů*. Přál bych vám, abyste si přečetli *žalmy*, které zpívali *Židé* v zajetí. — *Ester* ochraňuje své soukmenovce na dvoře krále. — *Judit* odvažuje se *hrdinského* skutku, aby zachránila rodné město. — *Juda* zosnuje povstání, aby svrhl nenáviděnou nadvládu. K slzám dojíhá *Pláč Jeremiáše* proroka nad zbořeným *Jerusalemem*.

I srdce Pána Ježíše hořelo vřelou láskou k vlasti. Bylo to nedlouho před jeho smrtí. Přichází k městu Jerusalemu. Se svahu hory Olivetské je vidět Jerusalemu. Ulice bez ladu a skladu, nad nimi však nádherná stavba chrámu. Každý žid byl na něj pyšný. Do očí Kristových vkrádají se slzy, slzy bolesti. Nezůstane z tohoto města kámen na kameni. Přijdou nepřátelé, město obklíčí konec bude slávy ...

V čem záleží láska k vlasti — zemi, v níž jsme se zrodili, od které nejvíce dober jsme přijali? Láska k vlasti nezáleží pouze v planých citech, ohnivých slovech, ale v práci a oběti. Tak to pochopil továrník Baťa, když dal heslo: Budujeme stát pro 40 milionů a když si vzal za životní úkol službu veřejnosti.

Křesťanské vlastenectví není vášnivé, fanatické. Nepohrdá cizími jazyky, varuje se násilností proti příslušníkům druhého národa. Sv. Pavel píše, že není v Kristu rozdíl mezi pohanem a židem, mezi Řekem a Skythou. Křesťanství usiluje všechny národy spojit v jednotu synů Božích.

Zmínil jsem se vám o Švýcarsku. Tam Boží prozřetelnost svedla několik národů do téže vlasti a přece se mají všichni navzájem rádi. A jde to. — Ovšem čas od času se vyskytnou štváči, kteří chtějí rozdmýchat národnostní spory. Těch nikdy neposlouchejte! Pamatujte na slova Pána Ježíše, že království proti sobě rozdělené spustne a dům na dům padne.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Praha a Řím. Církev je naše matka, která má mnoho dětí z různých národů. Zdá se, že někdy jsou tyto děti žárlivé. Domnívají se, že Církev miluje víc ten neb onen národ. Také u nás je někdy hlásáno, že Církev byla nepřátelská našemu národu. Stačilo by však přečísti naše dějiny a nemíti na očích brejle mámení, jak o nich píše Komenský. Kolik lásky a péče věnovala Církev od počátku našemu národu. S jakými poctami byli přijati sv. Cyril a Metoděj v Římě. Když byl sv. Metoděj uvězněn, sám pa-

poroučí

rodiče a vrchnosti

a) ctíti

|

b) milovati

|

c) poslouchati

ve IV. přikázání

zakazuje

hříchy

proti rodičům	proti vrchnosti
1. a) neuctivé chování b) zlé mluvení c) za rodiče se stydět	1) drze vrchnosti haniti tupiti protiviti se jim
2. a) na ně se hněvati b) v potřebách nepomáhati c) za ně se nemodliti	2) povinné dávky neodváděti
3. a) rozkazů b) napomenutí c) výstrah nedbati	

pež se postaral o to, aby byl z vězení propuštěn. Tak můžete procházeti celými dějinami, všude najdete stopy starostlivé péče Církve o náš národ. — Ovšem když se v našem národě vyskytli jednotlivci, kteří chtěli jednotu víry trhati, bylo nezbytné, je z Církve vyloučit. Byly k nám také vedeny křížácké výpravy. Ty však nebyly namířeny proti národu, ale proti zlu, které tehdy mohlo z naší vlasti vzejíti. Dějiny by vám řekly, kdo více poškodil naši zemi, zda křížácké výpravy nebo bratrovražedný boj Čechů mezi sebou. I bitva bělohorská byla štěstím pro náš národ. Vrátila naše předky víře otců. Když po prohrané vzpouře jinověrci z Čech utekli a ponechali vlast svému osudu, byli to vlastenečtí kněží, kteří probouzeli národ k novému životu.

Církev a stát.

Není století, ba ani desítiletí, aby někde nebyla Církev katolická pronásledována. Zažili jsme pronásledování Církve v Mexiku. Práva Církve byla pošlapána. Ona dostala úkol od Pána Ježíše zvěstovat jeho učení, rozdílet milosti, vést lidi ke svatosti.

Jaký je vztah mezi církví a státem?

Jaké úkoly má stát? Pečovati o pozemské blaho občanů. Stát i Církev mají svou vlastní hlavu, vlastní správu, i vlastní zákony. Jsou obory, kde stát na Církvě je naprosto nezávislý. Stejně i Církev nechce, aby jí do jejich vnitřních věcí mluvili úředníci státu. Tak jako Církev nerozhoduje, kdo má být okresním hejtmanem třeba v Kyjově, tak stát neurčuje, kdo má být farářem v nějaké zapadlé vesnici, Jsou však jiné obory, kde se stýká pravomoc státu i Církve. Na př. manželství. S hlediska státního je to občanská smlouva, s hlediska církevního zase svátost. Jest si přátí svornou spolupráci ve všem, co je vrchnosti duchovní i světské společné.

Všechny země nemají stejně vřelý poměr k Církvě. Tak na počátku tohoto století provedena byla ve Francii rozluka. Církev byla oloupena o svůj majetek, zakázáno bylo vyučovat náboženství, náboženské řády byly rozpuštěny. Ale Francie se tím nestala šťastnější.

Jiný druh rozluky je ve Spojených státech severoamerických. Tam je Církev na státu naprosto nezávislá, není tam však nepřátelství proti Církvi. Schůze kongresu bývají zahajovány modlitbou, vláda se zúčastňuje náboženských slavností, rušení volnosti náboženského projevu je trestáno.

Některé státy domluvily s Církví smlouvu, zv. konkordát. Tato řeší všechny sporné otázky a bývá uzavírána slavnostním způsobem.

XXIII.

MILOVATI BUDEŠ BLIŽNÍHO SVĚHO.

K.: § 86, M.: § 37.

Příprava.

Jednou budete stát u lůžka, na němž bude dožívat poslední okamžiky svého života váš tatínek. Jak pozorně budete naslouchat jeho slovům! Do smrti na ně nezapomenete!

Tak bychom měli mít nesmazatelně vryta do své duše poslední slova Pána Ježíše. Promlouval je sice pouze k apoštolům, ale jsou určena i pro nás.

Bylo již po poslední večeři. Posvátný klid, cosi tajemného bylo v srdcích apoštolů. Všichni cítili vážnost okamžiku. Tu Kristus Pán mezi jiným k apoštolům mluvil tak, jako hovořivá otec k milovaným dětem: *»Synáčekové, přikázání nové dávám, abyste se milovali ve spolek, jako já jsem miloval vás. Z toho pozná svět, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.«*

Povšimli jste si, že jsem dal důraz na slovíčko přikázání nové dávám vám. Proč nové? Co pak se lidé před Kristem Pánem neměli rádi? Proč tak Kristus Pán mluvil, vysvětlí příběh o milosrdném Samaritánu.

NÁZOR.

V jazyku aramejském, kterým se mluvílo ve Svaté zemi, v době Kristově, bylo také slovíčko bližní. Koho však po-

važovat za bližního? O to se právě přeli židé mezi sebou. Přišli se dotázat Krista Pána. Ten jim otázku nějak učeně nezodpovídal. Vypravoval jim překrásný příběh o milosrdném Samaritánu. Znáte jej již z dřívější doby. Kdo se na něj dobře pamatuje? Vypravujte.

Ano, ještě dnes je nebezpečné cestování v těch místech. Kdybyste přijeli do Svaté země a chtěli z Jerusalema do Jericha, dali by vám stráž. Za časů Kristových nejhorší pověst měla úzká rokle. Byla zvána údolím smrti. Po obou stranách byly četné jeskyně, takže lupiči se mohli v nich ukrýti.

Kristus Pán napjatě poslouchajícím farizeům a lidu postavil proti sobě jednání levity a kněze na jedné straně a pohrdaného Samaritána se strany druhé. — Židé považovali Samaritány za lidi zasluhující odkopnutí. Nazvat někoho ze židů Samaritánem, bylo velkou urážkou. — Dát něco k jídlu Samaritánovi, bylo tak velkým hříchem, jako požit vepřového masa.

VYSVĚTLENÍ.

Kdo je můj bližní? — Kristus Pán mohl klidně říci apoštolům: Prikázání nové dávám vám. Bylo proto nové, že se lišilo od prikázání a výkladu lásky bliženské ve Starém zákoně důvodem, proč máme bližního milovat, účelem i obsahem.

Proč máme bližního milovat? — V příběhu o milosrdném Samaritánovi ukázal názorně Kristus Pán, že není rozdílu mezi příslušníkem toho neb onoho národa, potřebuje-li kdo naší lásky. Všichni máme jednoho Otce, který jest v nebesích. Jsme všichni po Adamovi jako bratři — k obrazu Božímu stvoření. Kristus Pán také chtěl všechny spasit, za nás za všechny zemřel na kříži. (Ot. 189).

Účel lásky k bližnímu u židů byl: uchovat náboženskou i národní jednotu v moři pohanstva. Proto byla tolik zdůrazňována láska k příslušníkům téže víry, téhož národa. Byla to spíše láska přirozená, než aby pramenila v Bohu.

Láska k bližnímu u farizeů měla velmi malý rozsah. To Samaritán měl širší srdce. Měl porozumění pro raněného žida. S jakou asi péčí naléval hojivý olej do ran! Sám měl jistě v úpalu slunečním žízeň a přece víno obětoval nešťastníkovi. Jeho láska byla účinná. Nelitoval pouze, ale pomáhal. (Mat. 7, 12).

Jaká má být naše láska k bližnímu? Cestu naší lásky ukázal svým životem sám Spasitel. Píše o něm svatý Pavel: *»Syn Boží miloval nás a vydal sebe sama za nás. (Gal. 2, 20) Větší lásku nemá nikdo, aby život položil kdo za přátele své. (Jan 15, 13)*

Sv. Pavel ji popsal: *»Láska jest shovívavá, dobrotivá; nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou; všechno snáší, všemu věří, všeho se naděje, všechno přetrpívá. Láska nikdy nepřestává.«*

Kristus Pán znal dobře lidskou duši. Abychom mohli dobře pochopit velikost naší lásky k bližnímu, nedal nám nějaké učené pravidlo. Věděl, že každý z nás máme sami sebe dosti rádi, přejeme si ho nejlepšího. Vysvětlil proto přikázání lásky velmi stručně: *»Co chcete, aby lidé činili vám, čiňte také vy jim.« (Ot. 19)* Kdybychom tato slova si zapamatovali, snad nikdy bychom bližnímu neukřivdili.

MYŠLENKY K PROHLoubENÍ.

Je láska k bližnímu dostatečným náboženstvím? Snad v žádné době není tak postaráno o člověka v nouzi společenským zařízením jako nyní. Státy mají ministerstvo sociální péče, o sirotky pečují moderně zařízené dětské domovy, pro děti velkoměst jsou budovány prázdninové osady, přestárlí mohou svá poslední léta ztrávit v útulcích, pro nezaměstnané byly zřízeny kuchyně a ohřívárny, dělník má zajištěno své stáří sociálním pojištěním, nemoci se brání nemocenskou pokladnou, úrazu úrazovým pojištěním. Za takových okolností by se zdálo, že nebude člověka, kterému bychom mohli pomoci. Všechny

tyto velkolepé instituce byly státy vybudovány většinou na podkladě ideálů humanitních, lidskosti. Bohužel velmi často ti, kteří dostávají pomoc prostřednictvím těchto ústavů cítí chlad. Cosi této péči chybí. Opravdu, to není láska, pouze péče. Tato humanitní péče je jako strom bez kořene. Nestáčí místo bohoslužby zařídit službu lidstvu. Láska k bližnímu má svůj základ v lásce k Bohu. Dobře to řekl Kristus Pán: »Milovati budeš Pána Boha svého . . . Toto je první přikázání. To druhé je podobno jemu.« (Mat. 22, 37, 38).

Hrdinná láska k bližnímu. Bližního máme milovat jako sebe. Příkaz nám neukládá přímé povinnosti milovat bližního více jako sebe. Proto moudré panny nedaly nemoudrým oleje, aby samy neměly nedostatku. Opravdový křesťan se však neomezuje pouze na povinnost. Dá víc než musí. — Sv. Martin dal polovici svého pláště. — Když se potápěl Titanic, kněží nabídli záchranu jiným a sami utonuli v hlubinách.

Přátelství. Pán Bůh již v ráji řekl: Není dobré býti člověku samotnému a stvořil ženu, aby si s ní Adam mohl pohovořit a také, aby mu včas potřeby pomáhala. Člověk potřebuje někoho, komu by se mohl svěřiti, s kým by si mohl promluvit o svých starostech. Potřebuje přítele. Také vy poznáte, až budete starší, co to znamená pro člověka dobrý přítel. — Poláci mají přísloví: Hedvábnou rukou přítele vybírej a drž železnou. To znamená buď opatrný, navazuje-li přátelství. — Není každý člověk hodný naší důvěry. Když se však přítel osvědčil, pak ho hledět pevně držet. — Od přítele i rány milé. — Právě přátelství ukáže se v neštěstí. Jako stěhovaví ptáci zdržují se u nás dokud svítí slunéčko, ale odletují s prvním mrazem, tak opouštívá člověka špatný přítel. Mnohý se chtěl za bouře životní o svého kamaráda opřít a poznal, že je to třtina.

Právě přátelství trvá až za hrob. Četl jsem nápis na hřbitově: Hranice života, ale ne lásky.

UŽIVOTNĚNÍ.

Když Kristus Pán domluvil příběh o milosrdném Samaritánovi, řekl k tázajícímu se farizeovi: »Jdi a čiň podob-

ně.« — Přemýšlejte o tom, jakým způsobem byste mohli projevit vy lásku k bližnímu. Příští hodinu se vás na to optám, jsem zvědav, který to řekne nejlépe.

Otázky: Kdo je můj bližní? — Proč máme bližního milovat? — Kterými slovy vysvětlil Kristus přikázání lásky k bližnímu? — Je láska k bližnímu dostatečným náboženstvím? — Co je to hrdinná láska k bližnímu? —

XXIV.

STUDENT V PŘÍRODĚ.

Příprava.

Na některých nádražích, zvláště ve větších městech, bývají upevněny tabulky s nápisy: Šetřte přírodu! Proč tato výzva je dávana výletníkům tak nápadně před očí? Najdou se asi lidé, kteří si přírody nedovedou vážit a chovají se v ní vandalsky.

VYSVĚTLENÍ.

Vím, že i vy se těšíte na přírodu. O prázdninách mezi lesy, skalami, lučinami, vystaveni palčivým slunečním paprskům, jak využíváte všech těchto darů Božích! Snad si také někdy v přírodě vzpomenete na slova mešní písně: Jitřní záře, duhy krása, světlý den i jasná noc, všecko slávu Tvoji hlásá, všecko hlásá Tvoji moc.

Ano jitřní záře, duhy krása, světlý den, jasná noc, důrazně mluví o Stvořiteli. Proto podle slov sv. Pavla božská moc i sláva, ač neviditelné, jsou poznávány z věcí stvořených. Příroda je naší vůdkyní k Bohu.

Tak se díval na přírodu sv. František. Každá i nepatrná bytost mu pomáhala na cestě do vlasti nebeské. Celý svět byl před ním jako zrcadlo, v němž se odrážela moudrost Boží. Radoval se ze všeho, co učinil Bůh. Po stopách, které jsou otištěny tvorům, šel všude za milovaným Bohem, ze všeho si tvořil chodník k Božímu trůnu.

Pozoroval-li včely, býval světec často stržen k radostným chvalozpěvům na Boha, který tak moudře jejich život

zařídil. V zimě předkládal včeličkám med a víno, aby netrpěly hladem nebo žízní.

I prosté červíčky si zamiloval. Vždyť tolik mu připodobňovali Pána Ježíše, o kterém zpívá žalmista: »Červ jsem a ne člověk.« Zvedal červíčky se země a kladl je na bezpečné místo, aby je mimojdoucí nepošlapali.

Když oslepl a krásy přírody již nemohl vnímati rozpomínal se aspoň na četná dobrodiní a útěchy, kterých se mu od tvorů dostalo za celý život. Překrásný je jeho chvalozpěv na Boha. Přečtu vám jej.

Buď veleben, můj Pane, s veškerým tvorstvem svým,
zvláště se vznešeným bratrem svým sluncem,
jež tak nádherně nám svítí světlem svým,
jest jasné a září leskem velikým, jsouc, o Pane, Tvým
obrazem.

Buď veleben, můj Pane, od sestry luny i hvězd,
na nebi jsi je stvořil
jasné, skvostné a krásné.

Buď veleben, můj Pane, bratrem větrem
i vzduchem a mraky,
i počasím, ať jasným či nevlídným,
jímž udržuješ na živu veškeré tvory.

Buď veleben, můj Pane, i sestrou vodou,
která jest velmi užitečná a pokorná,
spanilá i cudná.

Buď veleben, můj Pane, bratrem ohněm,
kterým osvěcuješ noci,
a jenž jest krásný a jarý,
mocný a silný.

Buď veleben, můj Pane, matkou zemí,
která nás živí a opatruje
a všelike plody nám skýtá,
i pestré byliny a květy . . .

Chvalte a velebte Pána mého
a díky mu vzdávejte, všichni tvorové
v pokoře nejhlubší, služte mu. Amen.

Celá příroda je dílem rukou Božích. I jí věnuje Bůh svou péči. Šatí lilie polní, které jsou krásnější než roucho Šalomounovo. Stará se o ptactvo nebeské, které nepracuje, neseje, nežne a do stodol nesváží a přece je Bůh živí. Ani vrabec nepadne na zem bez vůle Otce. (Mat. 10, 29). Zařídil jejich život tak, aby měli přirozenou ochranu. Všimněte si ku př. malého broučka zobonosky. Na cestě do školy je možno jej najít téměř na každé břízce nebo lísce. Jak podivuhodně Bůh chrání budoucího brouka. Bůh dal tvorům pud, který často obdivujeme. Dal jim i zbraně, kterými se mohou bránit. U některého je to barva. (skřivánek) u jiného síla (lev), ostny (ježek), rohy (jelen) atd. Křeček, aby mohl přezimovat, nastřádá si potravu. třeba se teprve na jaře vylíhl a zimy ještě nezkusil. Celou tuto přírodu odevzdal Bůh člověku, aby jí vládl. (Kdy se tak stalo? Po stvoření světa.)

Člověk má přírodě, jako moudrý panovník vládnout, ne však ji ničit. I zvířata pocítují bolest. Najdou se zvrhlí lidé, kteří citu s přírodou nemají. Kolikrát i vy jste se dopustili ukrutnosti ke zvířatům? Vidět vás často na jaře ku př. trápit chrousty. — Někteří zase jste horliví rybáři. Chytáte na udici a neumíte to. — Líto je člověku koně, který musí táhnout přetížený náklad a při tom je ještě bičem poháněn do předu. Není také důstojné trápiti zvířata pro zábavu. Na př. býčí zápasy ve Španělsku.

Někdy je potřebí odstraniti škodnou zvěř, aby se příliš nerozmohla. To je dovoleno. Bylo by však zločinem zabíjeti užitečná zvířata a ptactvo bez rozumného důvodu. Bohužel děje se tak často jen k vůli lidské módě. Kolik vlaštovek, které slyšíte teď zpívati příští rok nás již nebude obveselovat. Pozabíjí je, když unaveny sednou si na březích moře.

Závěr.

Péče o přírodu nesmí nás však vésti k přecitlivělosti. Mnohdy se má pes neb kočka lépe než dítě. — Ukazuje dobré srdce, kdo v zimě stará se o potravu mrznoucímu ptactvu. Byli jste k tomu vedeni již na obecné škole, vytrvejte i dále. Připodobněte se tak Bohu, který na žádného ze svých tvorů nezapomíná. »Víš zbožný o potřebách dobytka svého, ale srdce bezbožných je ukrutné.« (Přísl. 12, 10.)

KRISTUS V NAŠICH BRATRECH.

K.: § 87, M.: § 40.

Příprava.

Dal jsem vám minule úkol. Měli jste přemýšlet, jak projevít lásku k bližnímu. Někteří jste to pěkně pověděli. Chytřejší podívali se o několik řádků dále v mravouce, kde se pojednává o skutcích tělesného a duchovního milosrdenství.

Dříve než vám o nich budu vykládat, dám vám něco k rozluštění. Nad vchodem studentského domova byl nápis: *Christo in adolescentibus*. Co tato slova znamenají? Vysvětlí vám je dnešní výklad.

NÁZOR.

Bylo to večer, krátce před umučením Páně. Příroda plná jarní krásy, a z úst Kristových slyšet vážná slova. Sedí na kameni v zahradě Olivetské, měsíční světlo ozařuje jeho klidnou tvář, apoštolé napjatě poslouchají, když jejich Mistr tiše hovoří: *»Při soudu posledním řekne král těm po pravici: »Pojďte požehnaní Otce mého, do království nebeského. Neboť lačněl jsem a dali jste mi jísti. Žíznil jsem, a dali jste mi pítí. Cestou jsem šel, a pohostili jste mne. Nahý jsem byl, a ošatili jste mě. Nemocný jsem byl, a navštívili jste mě. V žaláři jsem byl a přišli jste ke mně.«*

I budou se tázati vyvolení: »Pane, kdy jsme tě tak viděli a posloužili tobě? Král jim odpoví: Amen, amen pravím vám: co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.«

VYSVĚTLENÍ.

Proč Kristus ty, kteří tolik dobrého vykonali pozval do nebe? Proč pak druhé, kteří neviděli bídy bližního, zavrhli? Nestačí pouze víra ke spáse, je potřebí také skutků. Proto svatý Jakub upozorňuje: *»A kdyby bratr neb sestra byli nazí a měli nedostatek denní výživy, někdo z vás by jim řekl: »Jděte v pokoji, ohřívajte se a nasycujte,«*

avšak nedali byste jim věci potřebných tělu, co to prospěje? Tak i víra, nemá-li skutků je mrtvá sama v sobě!« (Jan 2, 15—17)

Ze slov Kristových je zřejmo, že doporučuje zvláště některé skutky milosrdenství. Čítá se jich obyčejně sedm. Prvních šest jsou ty, o kterých se zmiňuje Kristus Pán, sedmý pak je přidáván z knihy Tobiáše.

1. Hladové sytiti. Smrt hladem je strašná. V naší době není tak častá. Ale ani u nás není to dlouho, kdy lidé hlady umírali. Nebylo sýpek, nebylo zásobáren. Nuzní byli odkázáni pouze na milosrdenství zase nuzných. Když vypukla neúroda, neměl nikdo nic. Proto také do litanie ke všem Svatým byla vsunuta prosba: Od hladu, moru a války vysvoboď nás Pane.

2. Žízlivé napájeti. K pochopení toho skutku milosrdenství je zase potřebí znáti Svatou zemi. V čase sucha je půda úplně vyprahlá, jen někde na spodu cisterny najde se trochu vody. Není divu, že Kristus slibuje odměnu tomu, který by podal pocestnému pohár studené vody.

3. Pocestné do domu přijímati. Ani dnes není všude hotel, aby v něm bylo možno najíti nocleh. A také každý nemá dosti prostředků, aby se tam mohl ubytovati. Jak asi bylo smutno Panně Marii, když v prosincové noci obcházela osvětlená okna betlemských domků, klepala na dvěře a všude ji odkazovali. Ve křesťanském středověku zakladatelé řádů zvláště zdůrazňovali pohostinnost. Kdybyste některý z vás byl hostem třeba u benediktinů, budete seděti na nejčestnějším místě. Dosud tyto řády plní starobylá ustanovení. Ale i dnes máme příležitost mnohdy tento skutek učinit.

4. Nahé odívati. Člověk potřebuje oděvu. Ten bývá dosti drahý. Někteří z vás máte šaty ještě dobré, vyrostli jste z nich. Není, kdo by je dotrhal. Přišly by leckomu vhod. Doneste je příští hodinu. — Dáme je do sirotčince.

5. Nemocné navštěvovati. Už jste to někdy zkusili, je to dlouhá chvíle, když člověk musí nečinně ležet na lůžku. Jindy byste si přáli trochu prázdna, ale při nemoci zdá

se to být hodně dlouhé. Onemocní spolužák. Tak rád by leccos se dověděl, co je ve škole nového. Jakou bude mít radost, když ho někdo z vás navštíví. Ovšem vyžádejte si napřed dovolení jeho rodičů. Někdy se může stát, že by delší návštěva ho unavila. Aspoň mu tam přineste nějaký vzkaz brzkého uzdravení, kytičku květin. Jsou to maličkosti, ale ty dovedou potěšit.

6. Uvězněné osvobozovati. Pěkně by se vám poděkovali u okresního soudu, kdyby některý z vás tam přišel a chtěl zavřené osvobozovat. Jsou tam jistě spravedlivě. Ve starověku však byl mnohdy zavřen ten, který něco dlužil a to tak dlouho, dokud jeho příbuzní za něj nezaplatili. To pak ovšem záleželo na nich neb na někom, kdo se nad uvězněným smíloval a dluhy zaplatil. Ve středověku se zase často stávalo, že byli zajímáni do otroctví. Byl založen i jeden řád, který se staral o vykoupení otroků (Trinitáři).

7. Mrtvé uctivě pochovávatí. U nás s pohřbem mrtvého nejsou velké potíže. Na vrchu nikoho ani úřady nenechají. — Ve Svaté zemi byla horší nesnáz. Tam býval hrob vykopaný ve skále. Mrtvý pak byl obyčejně pochován ještě téhož dne. Proto musel mít každý již svou hrobku připravenou. Není divu, že si toho každý nemohl popřát. Bylo to dosti nákladné. — Ale i nyní můžeme prokázat zemřelému poctu, když jej na poslední cestě doprovodíme.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Charita. Je to řecké slovo, česky znamená tolik jako láska. Je to spolek, který z darů katolíků pomáhá potřebným. Vydržuje sirotčince, nemocnice, starobince, chudobince, domy pro mrzáčky atd. Stojí to ročně miliony, ale přece ještě se vždy najdou lidé, kteří pamatují na ubohé. Vám dal a uchoval Pán Bůh tatínka a maminku. Jsou děti, kteří už jich nemají. Vzpomeňte si na ně. Zavedu vás do sirotčince. Uvidíte tam děti, které nejsou tak šťastné jako vy. Bůh vám dal zdraví. Přijdou však na svět také mrzácci. Sami si vydělat tolik nemohou. Ovšem i oni pracují. Slepí mají vyvinutý sluch, ladí piana. Možná, že už takový ladič u vás byl. Chromí zase pletou různé věci, skládají růžence, dělají hračky atd.

Mějte porozumění pro chudého. Když sv. Pachel nicého neměl, co by mohl dát žebrákovi, daroval mu aspoň kvítko ze zahrady. Turgeněv, ruský spisovatel, vypravuje, že ho jednou potkal na ulici žebrák a prosil o nějaký dárek. Turgeněv hledá v kapsách, hledá v peněženke, právě tentokrát nechal peníze doma. Když však žebrák stále natahoval oteklou ruku, uchopil ji pln soustrasti a řekl: »Nenaléhej bratře, nemám nic.« A žebrák cítě teplo jeho ruky, vida soucit v jeho očích, poděkoval: »Inu i zato zaplať Pán Bůh, je to také dar bratře!«

Chléb sv. Antonína. V kostelích vidíváte sošku sv. Antonína a pod ní nápis: Chléb sv. Antonína. Tento způsob podpory chudých není dávný. Stalo se to ve Francii. Žila tam obchodnice. Nevěděla mnoho o svatém Antonínovi. Snad jen to, že by se měla k němu pomodlit, ztratí-li nějakou věc. Jednou chce vstoupit do svého obchodu a je překvapena: zámek byl polámaný. Chtěli se tam asi vloupat. Poslala pro zámečníka. Ten celým svazkem klíčů hodinu se namáhal dvěře otevřít. Tu napadla obchodnici myšlenka: obětuji něco chleba pro chudé, ke cti sv. Antonína, snad půjdou dvěře otevřít bez násilí. Zámečníci chtěli dvěře vylomiti. Poprosila, aby to zkusili ještě jednou bez násilí. Nasadili klíče a dvěře se otevřely bez všech obtíží, jakoby klíč do zámku patřil. Obchodnice tuto zajímavost sdělila svým známým, kteří ve svých potřebách doporučeli se k sv. Antonínovi, prosili jej o přimluvu a slibovali chléb pro chudé. Později do kostela byla dána soška sv. Antonína s pokladničkou, jejíž obsah byl určen pro nužné. Mnoho osob bylo takto vyslyšeno a tak úcta k sv. Antonínovi rozšířila se po celém světě.

Krása naší bliženské lásky. Z dějin víte, jak až do časů Kristových zacházel člověk s člověkem. Slyšeli jste o úžasných útrapách otroků. Byli zbožím svých pánů. Slabá novorozeňátka pohazovali, starce rozsekávali a dávali rybám. Platilo tehdy heslo: Člověk člověku vlkem = homo homini lupus. Časem vystoupil některý moudrý člověk-filosof a hlásal, že člověk má mít skutečně lidská práva. Teprve když přišel Kristus Pán na svět, prohlásil: Člověk, toť druhý já.

Jak máme bližního milovat? Kristus Pán nás o tom poučil. Mohl říci: »*Milujte se jako bratři, nebo milujte se jako vojíni.*« On však řekl: »*Milujte se vespolek jako já jsem miloval vás.*« (Jan XIII, 34) Většina bližních netouží po drobtu našeho majetku, ale lační po drobtu našeho srdce. Dáti neznamená dáti život, ale dáti něco ze svého života, jinak nedáváme ničeho.

UŽIVOTNĚNÍ.

Kristus Pán odsuzuje ty po levici pro to, že si nepovšimli nouze potřebných. My se obyčejně zpovídáme pouze z toho, co jsme špatného vykonali, ale zapomínáme na to, co jsme dobrého vykonat mohli a neudělali jsme tak. Na které straně budeš státi ty? Kolik dobrého jsi opomněl včera vykonat? —

K chůzi jsou potřebné dvě nohy a chcete-li dojít nebe, je potřebí také dvou: lásky k Bohu a lásky k bližnímu. Když jedna z nich chybí, člověk kulhá a sotva dojde cíle. Myšlenka k přemýšlení.

Vysvětlete přísloví: Láska lásku rodí. — Kde poklad tu srdce, kde bolest tu srdce. — K lásce nepřinutíš ani prosbou, ani hrozbou.

XXVI.

SKUTKY DUCHOVNÍHO MILOSRDENSTVÍ.

K.: § 87, M.: § 40.

Příprava.

Kardinál Faulhaber vyslovil kdysi slovní hříčku: Duší charity je charita duše. Co to charita je, slyšeli jste minule a dnes jste znovu sami vysvětlili. A předním úkolem naší lásky k bližnímu měla by být péče o jeho spásu. V katechismu máte také vyjmenováno sedm skutků duchovního milosrdenství. Vysvětlím vám je.

VYSVĚTLENÍ.

Hřešící káratí. To je jedno z největších umění upozorniti člověka na jeho chybu. V každém z nás je vložena

jakási hrdost, neradi si přiznáváme, že jsme se dopustili něčeho zlého, i před svým svědomím se omlouváme. Proto mnohý je odhodlán vykonati hrdinný skutek, zachránit třeba tonoucího, ale upozornit přítele, že jde o život nebo smrt jeho duše, k tomu nemá dosti odvahy. Ovšem naše upozornění musí vycházeti z dobrého úmyslu a je třeba zachovati pořádek, který nám Kristus určil. *»Zhřešil-li pak proti tobě (bratr tvůj), jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi bratra svého, pakli neuposlechne, přiber sobě ještě jednoho nebo dva, aby ústy dvou nebo tří svědků věc byla zjištěna. Nebude-li dbáti, pověz Církvi. Neuposlechne-li však ani církve, budiž tobě jako pohan a publikán.«* Tak jednal svatý Pavel, když káral Korintské, výslovně jim napsal: *»Ne proto, abych vás zahanbil, to píši, nýbrž napomínám jako milované děti.«* (I. Kor. 4, 14) Timoteovi doporučí: *»Na muže staršího se neosopuj, nýbrž domlouvej mu jako otci, mladším jako bratrům, ženám starším jako matkám, mladším jako sestram ve vsi čistotě.«* (I Tim. 5, 1, 2) Naše pokárání má míti důvod v lásce k duši bližního a láskou má býti prozářeno každé naše slovo. —

Každý z nás má povinnost, je-li na chybu upozorněn, vděčně napomenutí přijmouti. Písmo sv. často zatvrzelého hříšníka, který nedbá napomenutí, nazývá nemoudrým, bláznem. (Přís. 21, 29; 12, 1; 13, 1.) Prohlašuje, že takový je odsouzen k smrti (Přís. 15, 10; 29, 1)

I když pokárání je spojeno s velikými obtížemi, povinnost nám káže je vykonat. Získáme si také napomenutím velkých zásluh pro nebe. Sv. Jan píše: *»Bratři moji, jestliže by kdo mezi vámi pobloudil od pravdy a někoho obrátil, věz, že kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.«* (Jak. 5, 19, 20) —

Neumělé učiti. Tento skutek Církve vykonávala od pradávna. Jako u nás přinesla zároveň se světlem víry i kulturu-vzdělanost, tak tomu bylo u všech jiných národů, ke kterým přišla hlásat Krista. Poučila lidstvo o ceně lidské duše, o Bohu, o zjevení. Rozšířila i jeho vzdělání pozemské. Kláštery, střediska vzdělanosti, školy, univer-

sity, to všechno je dílem Církve. Dosud papež římský dbá, aby křesťané byli na výši, zakládá ústavy, nejlépe je vybavuje, aby byly vzorem po všech stranách. Ovšem hlavní úkol církve je poučovati ve věcech náboženských. Kněží na všechno za nynější doby nestačí. Také vy máte povinnost nejen získat si náboženské vědomosti, ale sdělit je dále. —

Pochybujícím dobře raditi. Říká se dobrá rada nad zlato a rozumný člověk každý důležitý krok si dobře rozváží, poradí se se zkušenými. Budete-li vy moci někomu poradit, neopomeňte to, avšak svoji radu nikomu nevnucujte.

Zarmoucené těšiti. Jako náplast na ránu těla působí konejšivě, tak i laskavé soucitné slovo na ránu duše. Člověk, který má bolest, přímo na takové potěšující slovo čeká. Je rád, má-li někdo s ním soucit. Projevte soustrast při úmrtí, v neštěstí poukažte na Boha, Boží prozřetelnost, v nouzi pokud možno pomozte vlastními prostředky. —

Křivdy trpělivě snášeti. Jsou rostliny, které se nazývají netýkavky. Jakmile se někdo takové rostliny dotkne, ihned stáhne své listy. Jsou i lidé netýkavky, každá maličkost je pro ně velkým bezprávím. —

Ubližujícím ochotně odpouštěti. O tomto dobrém skutku uslyšíte později. —

Za živé i za mrtvé se modliti. Církev svatá koná tento dobrý skutek neustále. Svým kněžím nařizuje, aby denně se modlili breviář, při mši svaté jsou vzpomínky na živé i mrtvé. Také jste si povšimli, že v neděli při farních bohoslužbách věřící dávají na modlitby za jejich drahé živé i zemřelé. I vy v modlitbách vzpomínejte na své dobrodince (kteří to jsou?), na duše v očistci . . .

BLAHOSLAVENÍ TIŠÍ.

K: § 80.

Příprava.

Modlíváte se denně desatero. Při modlitbě zpytujete svědomí. Páté přikázání pravděpodobně lehce přejdete. Nikoho jste přece nezabili. Tak smýšleli i farizeové. Domnívali se, že je hříšný jenom vnější skutek. Kristus Pán však dobře znal lidskou duši a věděl, že každý náš čin má hluboké příčiny v našem nitru. Proto blíže vysvětlil páté přikázání v kázání horském.

NÁZOR.

Pravil tehdy: *»Slyšeli jste, že bylo řečeno starým: »Nezabiješ!« A kdo by zabil, je hoden soudu. Já však vám pravím, že soudu propadne každý, kdo se na bratra svého je- jenom hněvá.«* Je to jen několik slov, ale přece tolik znamenajících. — Tak to máte psáno v biblických dějinách. — Doslovně řekl však Kristus Pán více: *»Kdo však by řekl bratru svému racha (t. j. hlupáku) propadne vederadě a kdo by řekl blázne, propadne ohni pekelnému.«*

VYSVĚTLENÍ.

Kristus Pán sice řekl, že hoden je soudu, kdo by se hněval na bratra svého. Ale dnes jsme si opakovali, že my všichni jsme po Adamovi bratři. Slovo bratře tedy znamená každého člověka. —

V židovské zemi si lidé často nadávali racha — hlupáku, stejně jako u nás. Říci však někomu blázne, byla nejhorská nadávka. Aramejské slovo moros značí sice blázna, ale bylo ho užíváno jako označení pro neznaboha a bezvěrce a naznačovalo nejhlubší stupeň mravní zvrhlosti.

Z řeči Pána Ježíše je vidět, jakou důležitost přisuzuje všemu tomu, co by předcházelo zabití. Hněv ze srdce a nadávku z úst je nutno odstranit. Hřeší tedy srdcem, kdo se na bližního hněvá, jemu závidí, na něho žárlí.

Hněv.

Studenti, něco vám doporučím. Když to bude ve vás všechno vřít, bude se zdát, že to všechno najednou vybuchne, a že tak projevíte svůj hněv, vytáhněte si zrcátko ze své kapsy. Podívejte se na výraz svého obličeje. Jsem jist, že byste tak k fotografovi nešli, neboť fotografie by nebyla moc pěkná. Což když je při hněvu obličej tak ošklivý, jak teprve to musí vypadat ve vaší duši? Žádný z vás jistě nechce ještě opustit tento svět. — Závista hněv ukracují dnů. (Sir. 30, 26.)

Někdy však je hněv oprávněný. O takovém mluví apoštol Pavel, když napomíná: »*Hněvejte se, ale nehřešte. Slunce nezapadej nad hněvem vaším.*« (Ef. 4, 26.) — Tak se rozhněval také Mojžíš, když sestupoval s hory Sinaj a uviděl, jak jeho soukmenovci se klanějí modlám. — Eliáš zabil kněze Bálovy. — Matatiáš, když viděl, že jeden z jeho vesnice obětuje modlám, rozpálil se velkým hněvem nad zrádцем a zabil ho. Jan Křtitel vyčítal Herodovi a farizeům.

Závist.

Takový je už život lidí, že jeden se srovnává s druhým. Je po konferenci. Obyčejně máte pečlivě napsané známky svých spolužáků. Svě pak, nejsou-li nejlepší, vynecháte. Jaká to bývá závist ve třídě. Kolik je tu dohadů, srovnávání a závisti. Už v ráji byla závist. Dábel záviděl lidem. Závistí byl Kain přiveden k vraždě, závistí byli puzeni bratři Josefovi, když ho chtěli zahubit. Podobentství o závisti vypravoval Kristus Pán v příběhu o dělnících na vinici. Pěkně začíná, ale špatně končí. Také farizeové záviděli Pánu Ježíši lásku lidu.

Proste Pána Boha, aby se závist nikdy nezmocnila vašeho srdce. Závistivý není s ničím spokojen, nic se mu nechce dařit, na všechno naříká, je vnitřně úplně rozervaný. Jsou to lidé nejnešťastnější. Působí jim bolesti nejen utrpení vlastní, ale i štěstí jiných. Závist jest jediná z hříchů, kterou se člověk neukojí.

Mnohdy závist vede k pošetilostem. Tak o císaři Caligulovi se vypravuje, že dal ostříhat každého mladíka, u něhož uviděl krásnější vlasy nežli měl sám.

Vedoucí národa dr. F. L. Rieger ve své závěti varuje: »Prosím konečně, aby národ všemožně dusil v sobě hřích závisti, u nás bohužel tak častý. Tento ohavný hřích, jenž dusí vznik a vzlet člověka, jenž pokálí každou zásluhu, podezřívá každou nezištnou práci, strhá v bláto každou velikost, ano potlačuje ji v samém zárodku, nedopouští skutků šlechtných, aby povzbudily jiné.« — Když psal sv. Pavel o lásce, poznamenal, že láska je shovívavá, a že nezávidí. Kdyby záviděla, přestala by být láskou. —

Od hněvu a závisti není daleko ke slovům nadávky, vyhrožování a proklínání. I ten, kdo bližnímu nadává, kdo mu vyhrožuje a jej proklíná, hřeší proti 5. přikázání.

Nadávati znamená asi tolik, jako zlehčovat čest bližního. To nechceme naší mateřskou řečí a proto užíváme jazyků cizích. Někteří zase rádi k nadávání užívají výrazů z říše živočišné. Které jsou to nadávky není třeba, abych vám vysvětloval. Vím, že byste mi jich dovedli vypočítat celou řadu. Je však přímo podlé, když někdo používá k nadávání vad bližního. Je třeba s hrbatý a lidé se mu proto vysmívají a ve hněvu mu tak nadávají. Nedovedete si ani představit, jak je takovému ubožákovi v duši. — Blízko nadávání jsou ti, kteří rádi špičkují. Oni sice nenadávají přímo, ale slovo nakousnou, aby se ho mohl jiný domyslit. Nadávání je bohužel tak rozšířeno, že kdyby z nadávání byla zavedena daň, vynesla by jistě dosti veliký obnos.

Studenti, bylo by vás to nedůstojné, kdybyste si neodvykli nadávat.

Nadávání je známka nevychovanosti. Cti to také člověku nepřidá, když má celý repertoar nadávek ve svém slovním pokladu. Když my, lidé, vynikáme nad zvířata darem řeči, nechtějme poklesnout pod jejich úroveň jejím zneužíváním.

Člověk obyčejně nadává ve hněvu a tu často se k nadávání připojují vyhrůžky, ba někdy i proklínání. Proklíná ten, který svolává tresty Boží. Toto všechno: Hněv, závist, žárlivost Kristus Pán v kázání horském odsuzuje a to plným právem. Vždyť Bůh si v 5. přikázání přeje a poroučí, abychom v lásce a pokoji se ve spolek snášeli, o zdraví a život pečovali, každému dobrý příklad dávali.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Bůh miluje tiché. Ne bez příčiny se zjevil Duch Svatý v podobě holubičky, Kristus Pán se rád připodobňoval k beránku, který mlčí i když je na smrt veden. Proto tichým slíbil Pán Ježíš vládu nad zemí. Síla ducha přemáhá svět. Všimněte si rostlin! Když na jaře uhodí mráz, víte, že rychle zavírají květ, jakmile však vyjde sluníčko, hned rozkládají své krásné květy hřejivým paprskům slunečným. Jak to vypadá, když přijde kosa na kámen? Když jsem šel do školy, viděl jsem srážku aut. Dvě tělesa prudce do sebe narazila a z obou zbyly jen trosky.

UŽIVOTNĚNÍ.

Článek, který jsme právě četli, má nadpis: Blahoslavení tiší. Co to má znamenati? Nemáte bouchat dveřmi, křičet, nebo máte chodit potichu? Snad i ono vnější chování ukazuje, jak to vypadá ve vašem nitru.

Kristus Pán však od nás žádá ctnost, kterou se varujeme zbytečných svárů a snažíme se s každým ve svornosti vyjít. Tak nás tomu učil on sám.

Jak přemohu závist? (Konáním dobra!)

Otázky: Co poroučí Bůh 5. přikázáním? Kdo se prohřešuje srdcem proti 5. přikázání? Kdo se prohřešuje slovem proti 5. přikázání Božímu?

Nehněvejte se cestou.« (Mojš. 45, 24.)

XXVIII.

MILUJTE NEPŘÁTELE SVÉ.

K.: § 88, M.: § 37.

Příprava.

Šel jsem dnes po chodbě a tu vidím jednoho primána: z nenadání uhodí svého souseda a už byli v sobě. Nezbylo než je rozehnat, aby si něco neprovedli. Vzpomněl jsem si na dvě věci: na nádraží je automat. Vhodí se do něho koruna, zatáhne se, uvnitř to zaharaší a něco vypadne. Někdy se automatu podobá člověk. Je-li uhozen, také

v něm to zaharaší a buď zněho vypadne nějaké zlé slovo nebo rána. To byla jedna věc. — Druhá věc, na kterou jsem si vzpomněl, byl nadpis článku v katechismu, o kterém vám chci dnes vykládat: Milujte nepřátele své. *Názor.*

Myslím, že žádný z vás nežije s druhým v nepřátelství. Když se někdy pohašteříte mezi sebou, tak je to podle příkazu apoštola, slunce neazpadá nad hněvem vašim. Jinak tomu bude až dorostete. Pak možná poznáte, že sluněčko vždycky nesvítlí na cestu života, najdou se lidé, kteří mnoho stínů přinesou; poznáte, jak bolí neláska, hněv, nepřátelství. A když vám někdo zle ukřivdí, těžko, těžko, se vám bude odpouštět a ještě hůře plnit příkaz Kristův: toho, kdo ublížil milovat. To se vám bude zdát nad vaše síly.

A přece i to Kristus Pán přikázal. Z minulého roku znáte kázání horské. Něco z něho vám bylo vysvětleno již dříve, další vysvětlím dnes. Právě v tomto kázání promlouvá Kristus Pán o lásce k nepřátelům. Jaké měl posluchače? Byli to lidé prostí, rybáři, rolníci, řemeslníci, lidé celkem nemajetní. Museli mnoho útrap snést než si z tvrdé země vyždímali na trochu chleba. Těžká práce by je snad ani tak netrápila, kdyby zde nebylo výběřčích daní, kteří je nesnesitelně ždímalí. Tak tomu bylo ještě do počátků tohoto století.

K lidem takového smýšlení promlouval Kristus Pán, a přece jim přikazoval: *»Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují. Budete tak podobni Otci nebeskému, který zajiště velí slunci svému vycházet na dobré i zlé a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé. Buďte jako váš Otec nebeský, neboť vaše odplata bude hojná.* (Mat. 5, 44, 45) (Ot. 193)

Kdybychom tak nečinili, neměli bychom většího práva na odplatu v nebesích než celníci neb hříšníci či pohané. Vždyť i celník miluje toho, který ho miluje. I hříšník půjčí tomu, kdo mu oplatí. Také pohan odpoví na pozdrav svého známého. Proto Kristus Pán napomíná: *»Buďte tedy dokonali jak Otec váš v nebesích, jenž je dobrotivý i ke zlým a nevděčným.»*

Když v Zajordání misionář kázal o těchto slovech vech beduinům, tu prohodil jeden z posluchačů: Abuna chalaz — je toho až příliš. Zvláště na východě požadavek lásky k nepříteli zdál se být veliký. Tam byl považován za nepřítele již ten, který nenáležel k vlastnímu kmeni. Jsou tam způsoby, jaké mají naši kluci na vesnici: sotva uvidí některého hochu z jiné vesnice jít přes náves, již se za ním sype kamení. — My však považujeme za nepřítele pouze toho, kdo nám vědomě ublížil.

A tu právě záleží na nás, dovedeme-li se přemoci. Jak to mnohdy nás žene, odplatit zlé zlým. A přece i apoštol Pavel napomíná: *»Nikomú neodplácejte zlým zlé.«*

Nesmíme se mstítí. U židů bylo pravidlo: oko za oko, zub za zub. Kristus Pán však káže: *»Já však pravím vám, abyste zlu neodpírali?«* Jak těmto slovům rozuměti? Nechat zlo růsti? To rozhodně ne. Zlu odpírá zlem, kdo se brání proti křivdě křivdou, proti hříchu hříchem. — Tak se vlastně zlo rozrůstá. — Je lépe nakaziti člověka dobrem. I dobro má velký vliv. Proto vybízí svatý Pavel: *Lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej, a žízni-li, dej mu pít; to čině uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlu, nýbrž zlo přemáhej dobrem.* (Řím. 12, 20, 21)

Kristus Pán přímo rozkazuje, abychom se s nepřítelem smířili, chceme-li obětovat dar Hospodinu. Kdyby člověk nějaký už byl přichystán, nesl obětní dar v ruce, aby jej položil na oltář, kdyby však si v tom okamžiku rozpomněl, že má něco proti svému známému, ať opustí místo oběti, vrátí se, smíří, a pak teprve obětuje. Že si tak Bůh opravdu přeje vidíme také z podobnosti o nemilosrdném služebníkovi. — V nejkrásnější modlitbě učil nás Kristus vysílati prosbu k nebesům: *odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům.*

Pán Ježíš sám je velkým vzorem lásky k nepřátelům. Kdo více od nepřátel trpěl než on? Bez viny, jako beránek byl k zabití veden. Kolik křivd musel snést. A přece ještě s kříže modlí se za své nepřátele. Odpustil, nemstil se jim a dobře činil.

Myšlenky k prohloubení.

Zdá se, že v Písmě sv. je protiklad. Kristus Pán v kázání horském prohlásil: Blahoslavení pokojní, neboť oni synové Boží slouti budou. (Mat. 15, 9) Jinde však praví: »*Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč. Přišel jsem zajisté, abych rozdvojil člověka proti otci jeho a dceru proti matce její.* (Mat. 10, 34, 35). Jak si tato slova vysvětlit? Kristus Pán nežádá od nás, abychom zachovali pokoj a mír za každou cenu. Nesmíme k vůli uchování pokoje zanedbat to, co od nás žádá Bůh, nebo vykonat to, co zakazuje. Planá je tedy výmluva: udělal jsem to, abych měl pokoj.

Svornost. V některých amerických státech je zaveden týden dobré vůle, u nás byl den smíru. I stát má zájem na tom, aby občané byli svorní. Zvláště my, příslušníci malého národa musíme vynikat vzájemnou láskou. I pro celý národ platí slova sv. Pavla: »*Zapřisáhám vás bratři skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista, abyste všichni mluvili jednomyslně, a aby nebylo mezi vámi roztržek.* (I. Kor. 1, 10)

UŽIVOTNĚNÍ.

Všimli jste si, že pes chňapá po kameni, který byl po něm vhozen. Včela bodne žihadlem a umírá, nechtějte se jim připodobnit.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

V biblických dějinách slyšeli jste vypravovat o některých lidech, kteří vynikali mírumilovností. Prolistujte doma biblické dějiny, příště se vás optám, zda jste si na někoho vzpomněli.

Otázky: Kterými slovy káže Kristus Pán milovat nepřátele? Kdo je naším nepřítelem? Proč je Kristus vzorem lásky k nepřítelům?

Myšlenka z Písma sv.:

»Dobrořečte těm, kteří vám protivenství činí, dobrořečte a nezlořečte. (Řím. 12, 14)

Příprava.

Bůh dokončil stvoření nebe i země. Viděl, že všechno učinil dobré. Tu si řekl: »Učiňme člověka k podobnosti a obrazu svému.« A stvořil Bůh člověka k podobnosti svému. Dal mu ráj a všechno, co potřeboval k životu. — Tělo i duši máme od Boha. Není našim majetkem. Je to vlastnictví Boží. (1 Kor. 6, 13) Se svým tělem nesmíme činit to, co bychom chtěli, nýbrž, co chce Bůh. Nemáme práva ničit majetek Boží ani u sebe, ani u jiného. Proto výslovně prohlašuje Bůh: Nezabiješ, ani sebe, ani bližního.

NÁZOR.

Sebevražda.

Bylo to na statku. Měli studentku. Chodila do blízkého města na studie. Jednou v neděli ráno třeskla statkem rána. Utíkají do světnice! Jediná dcera rolníková ležela na zemi v tratolišti krve. Přiběhla i její matka. Slzami stírala krev se tváře své dcery. Umírající najednou otevřela oči. Slabým hlasem zvolala: »Maminko.« Matka klečela u ní. »Co chceš?« »Život . . . život . . .« slábnoucím hlasem pronesla, to byla její poslední slova. Maminka už jí život dát nemohla. — Zavraždila sebe. Měla na to právo?

Měla si uvědomit, že život není darem, ale povinností. Svým životem musíme tak dlouho plnit plány Stvořitelovy, dokud si nás nezavolá sám. Ano, někdy se zdá, že člověka stihnou takové rány, že jich neunesou.

Tak král Saul v bitvě ztratil všechno vojsko; zdálo se, že on také upadne do zajetí. Prosí zbrojnoše, aby jej probodl. Když tak nechce zbrojnoš učinit, sám naléhá na meč. Ale naproti tomu vidíme, že král David, jeho nástupce, byl ještě v horší situaci. Měl pouze hlouček věrných okolo sebe. Pronásledoval jej jeho vlastní syn. Co on učinil? Vzpomíná si na své hříchy a z jeho nitra vznáší se k nebesům prosba v žalmu, který se denně církev svatá modlí při

mši svaté. Jsou tam tak krásné myšlenky, že byste jej měli znát nazpaměť. —

Kam utíká sebevrah? Chce uniknout bídě a vrhá se v bídu ještě větší. I pohané byli přesvědčeni, že božská spravedlivost stihá sebevrahy.

Jsou lidé, kteří se domnívají, že některé zločiny lze smýt pouze krví. Jaké však zadostiučinění dá sebevrah? Je to jistě mnohem hrdinštější dát se do boje s neszázemi. — Otec před tisnivými starostmi unikl sebevraždou. Zůstala po něm vdova, která se dala do boje a dobře vychovala šest dětí. Kdo vám víc imponuje?

Naše náboženství neuznává ani jedinou okolnost, kdy by bylo člověku dovoleno vzít si život.

Co obyčejně vede k sebevraždě? První a základní příčina je ztráta víry v Boha. — Dále, někteří se domnívají, že jsme na světě jen proto, abychom se měli dobře. Jakmile se jim něco stane, už se dopouštějí sebevraždy. Tak se někdo třebas otráví, že mu posel kanárek, jiný zase, že mu nebyly včas ušity šaty, jiná, že měla větší nos, než jí bylo milo. Často to bývá zklamaná láska, neutěšené poměry, student, bojí-li se výprasku. — Znal jsem studenta, který byl velmi vděčný tomu, že propadnul. Nechtělo se mu studovat, tatínek jej k tomu stále poháněl; no, ale nedalo se nic dělat, musel zanechat studií, šel na zámečnictví, udělal odbornou průmyslovou školu. Má teď svůj závod, který mu hodně vynáší, je plně spokojen. — I kdyby se u vás stalo a některému studium příliš nešlo, neměli jste k tomu nadání, neberte to tak těžce, když budete museti zanechat studií. —

Pro nás křesťany za všech okolností životních budou platiti slova Pána Ježíše: *»Pojďte ke mně všichni, kdo jste obtíženi a já vás občerstvím.«*

Sebevražda je vždy hříchem: proti Bohu, duši, rodině. Sebevrah hřeší proti Bohu, poněvadž si bere to, co je právem Božím. Hřeší proti duši, kterou uvádí do záhuby, hřeší také proti rodině, které působí zármutek a hanbu. Církev sv. odpírá sebevrahovi pohřeb. Nesoudí ho při tom, neříká, že by snad v posledním okamžiku nemohl dostat milost a poznat svou chybu. Chce pouze ukázat, jak velkým hříchem je sebevražda.

My ovšem míváme obyčejně hrůzu před sebevraždou hrubou, kde po činu následuje ihned smrt. Kolik lidí však předčasně umírá vlastní vinou. Je nemocný, nepoužije všech mu přístupných prostředků k uzdravení. Najde se někdo mlsný, rád sladkosti a tolik, že mu škodí na zdraví. Lehkomyslný vydává svůj život v nebezpečí. — V Olomouci byla povodeň. Morava se vylila z břehů. Septimáni chtěli zkusit přeplavat. Pustí se do proudu, jednomu nestačí jeho síly. Už k břehu nedoplaval. Za několik dní našli mrtvolu.

Proti vlastnímu životu se tedy prohřešuje, kdo si bez potřeby škodí na zdraví, kdo život vydává lehkomyslně v nebezpečí a kdo sám sebe vraždí. (Ot. 197)

* *
*

Vražda.

O vraždě bych ani u vás nemusel vykládat. Mohl bych učinit to, co udělal starověký zákonodárce Solon. Ten když sestavoval zákoník, vynechal otcovraždu. Když ho přátelé na to upozorňovali, odpověděl jim: »Učinil jsem tak úmyslně, neboť jsem se domníval, že se nikdy zvrhlé dítky nevyskytnou, které by byly schopny zabít otce!« Stejně bych mohl i já říci: »Z vás studentů se nikdo vraždy nedopustí a proto možno výklad o vraždě vynechat.« Ale znal jsem jednoho, který také studoval až do kvarty a teď sedí zavřený pro loupežnou vraždu, spáchanou na starci.

Nemáme práva život bližního ohroziti. Kolik neštěstí se stalo neopatrným zacházením se zbraní. Ve škole objeví se hoch. Obličej i ruka celá ovázaná. Co dělal? Dal do láhve vápno, nalil vody, uzavřel, ale láhev mu vybuchla v ruce. Poranil nejen sebe, ale i kamaráda. Nebyl to jistě právě příjemný pocit, když lékař mu vybíral neopatrné střepiny skla z ruky a tváře. Zapřisahal se, že už podruhé takový pokus nebude dělat.

Trest smrti. Někdy vyskytnou se tak děsné projevy lidské špatnosti a zloby, že stát podle zákona je trestá smrtí. Má k tomu stát právo? Ano, tentýž Bůh, který dal

Mojžíšovi přikázání nezabiješ, připomíná Mojžíšovi několik hříchů hodných smrti. Lépe by ovšem bylo, kdyby nikdy toho trestu nemuselo být užito, ale v krajním případě může být připuštěn.

Válka. Je však dovolena válka? Jsem-li napaden, mohu se bránit proti násilí. Má-li právo jednotlivec, má toto právo také celý národ. Je povinností národa, aby své právo hájil, ano má dokonce nárok kraje mu uloupené vzít si zpět.

Souboj. V dřívějších dobách nebylo soudů jako jsou dnes. Tam si své spory vyřizovali přímo. Jakýsi zbytek ze starých dob je souboj. V souboji nevitězí právo, nýbrž síla a obratnost. Ze souboje nedá se poznati, kdo z protivníků je čestný, kdo je v právu.

Proti životu bližního se prohřešuje, kdo mu zdraví a život ukracuje, kdo jej zlomyslně bije neb zraňuje a kdo je j bezprávně usmrcuje. (Ot. 198)

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Euthanasie. Těm, kteří čtou noviny, je už toto slovíčko známé. Zvláště v poslední době se o euthanasii — klidné smrti — hodně píše. Usiluje se, aby bylo i zákonem dovoleno těžce nemocného dáti lékařsky ošetřit a v případě, že lékaři zjistí, že není naděje na záchranu, dát chorému tak silné uspávací prostředky a jedy, po kterých by nemocný člověk bezbolestně skončil a tak bylo ukráceno jeho utrpení. Na prvý pohled zdá se být tento návrh opravdu plný soucitu s nemocným. Vždyť život na smrt nemocného nemá ceny. V několika dnech zemře tak jako tak. Proč by se měl nešťastník dlouho trápit?

Avšak tento návrh má své slabiny. Předně žádný lékař není tak jistý svou vědou, že by mohl bezpečně prohlásit beznadějnost vyléčení a blízkou smrt. K tomu přistupuje ještě lidská špatnost. Někdo očekává dědictví. Má bohatého, starého a nemocného strýce. Není už naděje, že by ještě okrál. Nemoc se však protahuje. Snadno by si lidská dychtivost spojená s chytrostí a zlobou našla cestu jak pomocí euthanasie dosáhnout smrti. Konečně nezhojitelně chorý netrpí zcela bezúčelně. Kolik již duší

bylo bolesti přivedeno k Bohu. Na př. svatá Luitgarda (její socha je na Karlově mostě v Praze). Byla děvčetem jako některá z vás. Dokonce bruslila. Upadla však a narázila páteří na tvrdý led. Bylo jí tehdy 15 let. Za nějaký čas rána začala hnisat, ochrnula na těle, ležela bez vlády téměř 38 let. Lékaři prohlásili, že se už nikdy neuzdraví. Musela ležet stále naznak, nemohla spát ani jíst. Dovedete si ještě k tomu představití, jak jí bylo, když slyšela kamarádky veselé a zdravé. Nemoc se zhoršovala. Na jedno oko oslepla, druhé zase bylo tak citlivé, že nesneslo denního světla. A to vše dovedla hrdinně snášeti.

Křesťanství není však kruté. Je dovoleno zmírniti bolesti nemocného přiměřenými prostředky, i když tyto prostředky zbavují jej na čas vědomí. Není však v žádném případě dovoleno usmrtiti nemocného přímo.

UŽIVOTNĚNÍ.

Slyšeli jste, že poslední příčinou sebevraždy je ztráta víry a s tou souvisí ztráta naděje a lásky k Bohu.

Otázky: Kdo se prohřešuje proti vlastnímu tělu? Proti komu hřeší sebevrah? — Kdo se prohřešuje proti životu bližního? — Je trest smrti oprávněný? — Je dovolený souboj? — Kdo ohrožuje cizí zdraví a život? — Čím se bližnímu život ukracuje?

XXX.

PEČUJ O SVÉ ZDRAVÍ!

K.: § 90. M.: § 32.

Příprava.

Kristus Pán léčil nejen duši, ale i tělo. Duši i tělo Bůh vybavil vzácnými dary. Duši dal rozum, svobodnou vůli, cit. Duši nevidíme, tělo však je stálým svědectvím lásky a dobroty Boží. Stačilo by povšimnout si krásy člověka.

Pozorujte lidské oko. Kolik krásy je v něm ukryto! Básníci je opěvují, spisovatelé o něm píší, lékaři je obdivují. Přál bych vám, abyste mohli studovat medicínu. Tam byste se teprve dověděli mnoho zajímavého. Nešetřili byste

obdivem nad důmyslným lidským strojem. Takový žádný vynálezce nesestrojil a nesestrojí! V těle je 213 kostí. Na kostech jsou připevněny svaly a celá síť cév a žil rozvádí krev. Nejen to! Na křtu svatém tělo se stalo chrámem Ducha Svatého. Prostřednictvím těla přijímáme posvěcení duše. Máme proto k tělu určité povinnosti! *»Ať žijeme neb umíráme, Páně jsme.«* (Řím. 14, 8)

Vysvětlení.

Jsme povini opatřiti tělu všechno, co k jeho zachování slouží: pokrm a nápoj, šat, byt, odpočinek, léčení v nemoci.

P o k r m.

Když bylo sv. Antonínovi, poustevníku egyptskému 90 let, napadla ho myšlenka, zda by se našel na poušti ještě jiný mnich, který by tak dlouho sloužil Bohu jako on. Tu uslyšel jednou v noci hlas: *»Antoníne, tam daleko v poušti žije svatý poustevník o mnoho lepší než ty. Vyhledej ho.«*

Hned z rána vydal se Antonín na cestu. Po velkých námáhách v divokých krajích pouště, kde nebylo lidské stopy, přišel konečně k jeskyni, kterou obýval svatý poustevník Pavel. Oba poustevníci pozdravili se jako bratři a vypravovali si, jak jich Bůh miluje. Tu přiletěl havran a položil chléb k nohám Pavlovým. Tak jej už Bůh po 6 let živil. Tentokrát přinesl pták dvojnásobnou dávku. Svatí mužové pomodlili se, a sedli k jídlu. Nikdo si však nechtěl vzít první. Pavel říkal, že Antonín je jeho hostem. Antonín zase nabízel Pavlovi, protože byl starší. Odložili jídlo až k večeru. Večer pak si oba zároveň ulomili, každý půl. Vedle pak byl pramen, který uhasil jejich žízeň.

Jak tito svatí mužové se živili? S díkem Bohu, skromně, střídmě.

Děkovat Bohu za chléb vezdejší! Kolik z vás se ještě doma modlí před jídlem a po jídle? Kdo umí modlitbu před jídlem? Tak se ji modlivali po staletí naši předkové. Když jdete k jídlu, nehrňte se! Jste-li naopak pozváni nedejte se do jídla příliš nutit. Je to mnohdy na očích poznat, jak byste chtěli, i když na oko říkáte: *»Ne!«* K jídlu má přijít člověk čistý a v pěkných šatech. Snažte

se u jídla zachovat společenské chování, co nejlepší. Není slušné foukat do horké polévky, raději pohybovat mírně lžící. Chléb, sůl, koření se nebere prsty. Chléb se nabodne na vidličku, koření, sůl na špičku nože. Nůž nikdy nestrkejte do úst. Omáčky si vezte pouze tolik, kolik je třeba k příkrmu. Působí odpudivě cinkání, srkání, mlaskání. Dokud je sousto v ústech, nemluvit! Při řeči pak nevypravovat takové věci, které u druhých budí ošklivost. Není-li právě nutno odběhnout, vytrvejte u stolu, až je dáno znamení k odchodu.

Sv. Antonínovi a Pavlovi stačilo k živobytí trochu chleba a vody. Nenaříkali si. Neříká maminka o některém z vás, že jste v jídle vybíraví? To nemůže, to mu škodí, z onoho je mu špatně — chuděrka maminka pak neví, co svému princovi udělat, aby jí nezhubl. Vzpomeňte na Esaua, o co ho připravilo jídlo, které měl rád! A byla to obyčejná čočka!

Byli střídmi. Netoužili po opojném nápoji. Studenti je to opravdu smutné, že i někteří z těch, kteří zde před vámi sedávali, obraz Boží v člověku strhali právě nemírným požíváním vína neb piva, někdy i dokonce ostrých lihovin. Zapomněli, že jsou stvořeni k obrazu Božímu a lihoviny je připravili o užívání rozumu tak, že byli pod obraz Boží, podobali se zvířatům, které se plazí po zemi.

Alkohol je hrobem vašeho zdraví. Nemoce žaludku, srdce, jater, ledvin, mají často původ v nemírném požívání lihovin. Viděli jste snad už někdy tvář opilce, jak je zduřelá, červená, nezdravá. Tak byste mohli jednou vypadat vy. Opilý člověk je často hrubý, hněvivý, uráží jiné, ubližuje i své rodině. Děti opilcovy bývají neduživé, duševně nemocné, náchylné ke zločinům. —

Ovšem, používá-li člověk mírně alkoholických nápojů, to není hříchem, ale musí být opatrný. Matka sv. Augustina sv. Monika za svého mládí nosila ze sklepa rodičům víno. S počátku jen ze zábavy si trochu vzala. Byla by však propadla opilství. Zachránila ji služka, která ji jednou v hádce nadala opilců. To ji připomnělo, k čemu by mohlo dojít a od té doby neokusila opojných nápojů.

Snad podobné předsevzetí nepoužívat opojných nápojů — udělali jste si také někteří z vás. Máte možnost poznat, jak je to těžké nejit se stádem. Někdy musíte snášet úsměšky

svých spolupřáků. Uvědomte si však: Čím vyšší cíle své cesty, tím osamocenější se stáváš. —

Šat.

Když zvíře přijde na svět, má už s sebou oděv, který chrání jeho zdraví. Nemusí jej jít kupovat. Tak se stará o zvířenu Bůh, že dal přírodě zákony, aby srst za každé roční doby vyhovovala. V létě kožíšek opelichá, v zimě zase je huňatý, aby mráz neuškodil. Také přední úkol šatu u člověka je ochrana zdraví. První oděv musel si člověk zhotovit sám. Stalo se tak již v ráji po hříchu prvotném. Šat, který si prarodiče urobili z fíkového listí měl zastřít jejich stud. Další úkol šatu je ochrana mravnosti. — Říká se: šaty dělají člověka. Slouží tedy šat také k ozdobě. Jak má být šat zhotoven určuje v současné době móda. I katolický student nebo studentka má právo řídit se v oblékání modou. Není psáno ani v Písmě svatém ani uchováno v ústním podání, že bychom měli se oblékat vždy podle stříhu z minulého století. Ovšem hříchem by bylo, kdyby oblek podle mody urážel mravnost anebo byl nad naše poměry.

Byt.

Zatím jste bytem odkázáni na své rodiče. Až se osamostatníte i vy budete si hledat byt. Snažte se zařídit si byt takový, aby se vám v něm líbilo. Mnoho lidí už ztroskotalo nepořádným a neúhledným zařízením svého bytu. Nic je domů nelákalo, raději byli v hostinci. Zvláště milý a útulný byt snažte se najít za vašich vysokoškolských studií.

Osvěžení.

je kořenem života. Jídlo kořeníme, aby nám bylo příjemnější, osvěžení vyhledáváme, aby se nám příjemněji žilo a pracovalo. Osvěžení je nejen dovolené, ale i prospěšné lidskému zdraví. Luk nemůže být stále napjat, tělo člověka potřebuje odpočinku. Nejlépe si člověk odpočine v dobrém pokojném spánku. — Lepší spaní než medlízání. — Není dobře spát příliš mnoho ani příliš málo.

Také je nezdravé přikrývat se těžkou peřinou, povalovat se ráno v posteli. —

Člověk osvěží se zábavou, rozptýlením. To je různé. Někteří jdou na vycházky, cestují, jdou do lesa, k vodě. Jiné zase více zajímá divadlo, hudba, biograf. Každá zábava je dovolená, která nepoškozuje zdraví, neohrožuje mravnost a neodvrací od povinnosti. —

Každý člověk snaží se vyhledat zábavu přiměřenou svému stavu. Jak se bavíte vy? Čím vy se nejlépe osvěžíte?

Léčení.

Naše zdraví je podmíněno různými okolnostmi. Nastane-li porucha, jsme na to upozorněni bolestí — onemocníme. Bolest je dobrem pro naše tělo, žene nás k tomu, abychom co nejdříve se postarali o nápravu. Jsme povinni v nemoci dbát pokynů lékaře, nedělati ze sebe hrdinu, kolik vydržíme, snadno bychom mohli přijít o život. Často nemoc je k prospěchu duše. Připomíná pomíjejcinnost všeho pozemského. S v. Ignáce přiblížila Bohu, z důstojníka stal se generál jesuitů. Sytý hladovému nevěří, kdo netrpěl neporozumí také bolesti bližního. Vlastní nemoc budí také soucit s nemocí našich bližních.

Zdraví však není náš nejvyšší statek. Mnozí lidé s neobyčejným zdravím provedli nejsurovější zločiny, nebo žili docela bez užitku, zatím, co lidé chatrného zdraví dokázali obrovské věci. Někdy vidíme, že zdraví se obětuje něčemu vyššímu. Kdyby se váš kamarád na ledě probořil a topil, vy uměli plavat, zachránili byste ho, či byste se rozmýšleli: když skočím do vody, zachladím se, byl bych nemocný, poškodil bych si zdraví, tedy tam raději nechám tonout přítele? Kdybyste takto uvažovali, právem by vás považoval každý za padouchy. Je hrdinným skutkem, když někdo z lásky k Bohu a bližnímu obětuje svůj život, jako ochránce vlasti, lékař, který ošetřuje nakažlivě nemocného, misionář mezi pohany, mučedník, aby nezapřel Boha a svou víru.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Křesťanství a sport. Žijeme v době, kdy je opravdu dobře postaráno o zdraví těla. Je to doba sportu. I vy

v pondělí si honem kupujete noviny, abyste podrobně zjistili, jak se odehrály v neděli zápasy, na jejichž výsledky dovedli jste trpělivě čekat do desíti večer. To ovšem není ještě sport. — Sport vyvolala potřeba dnešní doby. Kolik lidí musí být schýleno po celý den u jednotvárné tovární práce, jejich údy potřebují trochu se protáhnout. Proto otužují své tělo v četných sportech. Sportovní cvičení mají velký význam pro zdraví těla i duše. Sport otužuje nejen tělo, uschopňuje k další práci, ale také vede k sebezáporu, družnosti, má velký význam při výchově povahy, nutí k hbitému rozhodování, zvyšuje duchapřítomnost. Sport se však nesmí stát cílem, povoláním. Proto v některých státech je zakázán profesionalismus. Křesťanskému duchu neodpovídá také honba za rekordy, při nichž je riskován často život a zdraví. Ani akrobacie není ideálem osvěžení. —

Katolický student nejlépe pečuje o své zdraví v oddílech katol. skautů, které jsou založeny téměř už v každém městě.

Na prázdniny zase můžete navštívit letní tábory katol. studentstva. Už je jich vybudována celá řada. Pro hochy do kvarty je pěkná chata u Nové říše. Studenti vyšších tříd mají chatu Schwaigrovku v nádherném okolí sv. Hostýna. Další tábor je na hradě Buchlově. Pro dívky nižších tříd v údolí u Rajnochovic. Přeplněný bývá tábor pro studentky vyšších tříd v Kostelním Vydří u Telče v lesnatém kraji zaplněném rybníky. Také poutní místo Provodov u Zlína nabízí půvaby svého kraje pro studentky vyšších tříd. Výlety do Luhačovic, Zlína, Slovensko odtud jsou velmi krásné.

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Vysvětlete slova Písma svatého: »Oděv na těle, smích — kde se zuby ukazují a chůze člověka vypravují o něm. (Sir. 19, 27)

Otázky: Které povinnosti máme k svému tělu? Je dovoleno oblékat se podle mody? Kdy je moda hříšná? Je zdraví náš nejvyšší statek? Jaký je význam sportu?

ČTNOSTI SPOLEČENSKÉHO STYKU.

M: § 45.

Příprava.

Žijeme ve společnosti, mezi lidmi, kteří ze zevnějšku usuzují na vnitřek. Když potkáte člověka o berlách, řeknete, že je chromý. Když se někdo bude na vás mračit, jistě si nebudete představovati, že vás má rád. Tak mnohdy naše tvář prozrazuje, co se děje uvnitř. I když si říkáte, že na tom nezáleží, co děláte, hlavní věc, když v duši to nemíníte zle — nemáte pravdu. Viděli jste již člověka, který by se modlil a měl ruce v kapsách? Všechno nás to pudí, abychom to, co cítíme v duši, projevili na venek. Je potřeba i pro srdce osvojit si ctnosti společenského styku.

VYSVĚTLENÍ.

Skromnost. Sv. apoštol Pavel nás napomíná: *Uctivostí předcházejte jeden druhého.* (Ř. 1410.) Každý člověk nese obraz Boží v duši. — Tělo člověka je chrámem Ducha Svatého. Proto každého člověka máme mít v uctivosti. Kdo ctí Boha, musí ctít i lidi. Ve společnosti se velmi mile projevuje skromný člověk.

Proto Kristus Pán upozorňoval: *Jsi-li pozvaný na svatbu, nesedej na místo první.*« Bylo by tedy zname-ním vaší ubohosti, kdybyste si ve společnosti stále blýskali svými vědomostmi, nebo kdybyste se nesnažili dokázat jiným, že jsou hloupější, jak vy, poněvadž nemají přelouskané latinské spisovatele, neumí algebru a integrály. Nejmodřejší lidé bývají obyčejně nej-skromnější. Co říkával Sokrates, o kterém jste slyšeli v dějinách? »Vím, že nic nevím.« Francouzský filosof Montaigne měl napsané nad vchodem do svého domu: »Co vím?« —

Nevěříte ani jak je to nevkusné, chce-li někdo si dáti důležitosti zvláštní strojeností v řeči neb v chování. Směšné je, když by někdo ve společnosti stále mluvil o sobě a jen skloňoval já, mne . . . Nezakládejte si ani na

bohatství rodičů. Nic není tak nejistého jako toto. Tatiněk je třeba vysokým úředníkem. Kde to stojí psáno, že si ho Bůh brzy nezavolá? Kým se pak budete blýskat?

Vlídlost. Apoštol Pavel napsal: »*Vlídlost vaše buď známa všem lidem.*« (Fil. 4, 5) To znamená: nebuď stále nabručený jako medvěd, který vrčí i když mu nikdo nic nedělá. Ovšem vlídlost se nedá nacvičit, není-li srdce zušlechťené. I když by člověk stavěl se vlídny a v srdci byla hořkost a zloba, je to vždy poznat. Naši předkové měli přísloví: více nachytáš na kapku medu než na sud octa. — Lehké je být vlídny k bohatým a mocným. Ale lidi můžeme nejlépe poznat, jak se chovají ke slabým a bezbranným a k těm, kteří jsou jim podřízeni. — Někdy se stane, že přijdete do styku s člověkem, který svým zevnějškem a jednáním bude ve vás budít odpor. Ale i k němu je potřebí chovat se vlídně. Mnohdy za to ani nemůže, neměl takovou výchovu jako vy. Dovést být vlídným i k těm, kteří ublížili, dokáží pouze duše silné.

»Každý je moliřem své tváře,« napsal německý vychovatel Foerster. Jak je asi vymalována vaše tvář? Očem mluví? Jsou v ní rysy hrubé, či jemné? Jak je to krásné, když se o někom řekne, to je člověk jemného chování.

Vděčnost. Ti, kteří nám prokázali nějaké dobrodiní, zasluhují naši vděčnosti. Zajímavým způsobem vysvětluje svatý Ambrož, proč Bůh stvořil člověka z prachu země. Mohl přece jej stvořiti z nejjemnějšího vzduchu, nebo z nejčistšího zlata nebo z průhledného mramoru, anebo ze světlé látky hvězd. Vzduch je příjemný, ale žádné plody nepřináší; zlato se svítí, ale je neplodné, drahokamy se lesknou, ale nevynášejí; rovněž obloha a hvězdy nenesou ovoce. Jen do země stačí zasít několik zrněk a co plodů přinese. Z nepatrného žaludu vyroste obrovský dub. Bůh stvořil člověka ze země, aby se učil vděčnosti, poněvadž země rozmnožuje semeno, které přijala. Naše přísloví praví: Strop a podlaha pekla — samá vděčnost, a po stěnách ostatní hříchy. Vysvětlete to! — Komu máme být zvláště vděční? Jak se ukázal nevďečný Jidáš. Z mnoha lidí si ho vyvolil Pán Ježíš za apoštola, jemu svěřil i úřad pokladníka. Jak toho zneužil! Znáte slova Caesarova, již

v druhé třídě jste je slyšeli: »Et tu Brute . . .« Vzpomeňte si, proč mu tak řekl!

Snášenlivost. Kdyby někdo z nás žil na pustém ostrově úplně sám, tak by se mohl roztahovat, jak by chtěl. Kde jsou však lidé pohromadě je potřebí, aby se dovedli snést. Je to veliké umění, vyjít se všemi lidmi. Jako na palci každý z nás má jiné rýhy, tak každý máme jinou povahu. Někdy rozdělily povah narazí. Snažte se každý z vás, aby těchto srážek bylo co nejméně. Nevyhledávejte to, co by mohlo vašeho bližního urazit, co by vyvolalo hádku. — Moudřejší ustoupí. Není právě krásný přívlastek: on je hašteřivý, on je svárlivý. Kde svornost, tam Boží požehnání. — Na radnici v Prostějově je nápis: Svorností malé obce vzkvétají, nesvorností velké padají. — Jednejme jako jednal Kristus Pán: Byl tichý a pokorný srdcem.

Ovšem to neznamená, že jsme povinni každému špatnému jednání uhnouti, abychom snad souseda nerozčílili. Nemáme povinnost nechat růsti zlo, proto hněv není hříchem, je-li spravedlivým rozhořčením nad špatným jednáním a nevybočuje-li z mezí. — Sv. Václav je vzor člověka mírumilovného. Vypravujte, kdy tuto krásnou vlastnost projevil.

Zdvořilost. Člověk jemný je zároveň zdvořilý. Zdvořilost se sice nepůjčuje, ale jsme ji každému dlužní. J. A. Komenský napsal kdysi pravidlo zdvořilosti: K vyšším uctivě, k sobě rovným přátelsky, k nižším vlídně, ke všem laskavě a přátelsky se chovej.

Lidé společensky vychovaní si navykli v osobním styku na určité způsoby. O těchto způsobech poučili některé z vás doma rodiče, jiní jste si přečetli knihu o slušném chování, o něčem se vám dnes stručně zmíním sám.

Předně vaše chůze. Ta má být klidná a nenucená. Je to ještě těžké zachovat u terciána, ale není krásné i u terciána, řekne-li se o něm, že je splašený. Nenesete-li nic při chůzi venku, vezte si přece něco do rukou (klíčky, knihu, noviny, až budete starší, rukavice); nevyjímají se pěkně ruce v kapsách. Sedáte-li si pak, sedte klidně, rovně, ne pokrouceně, nebo škrobeně. Rozmlouváte-li s někým, pak stoupněte, nepřešlapujte však jako

husa na ledu. Ruce nám Pán Bůh nestvořil k tomu, abychom jimi při řeči šermovali, v nose neb uších jimi vrtali.

Zívání je znamení nudy. Obyčejně rukama přikrýváme otevírající se ústa. Společensky vychovaný člověk také snaží se utlumit kašel kapesníkem a nevydává zvířecí ryk a povyk při zakýchnutí.

Při řeči dívejte se mluvícímu přímo do očí, ale nedotýkejte se nosem jeho brady. Snažte se, aby řeč nebyla ani příliš hlasitá, ani zase tichá. —

Tercián ještě není tak důležitá osoba, aby musel chodit na čestné pravé straně, jde-li s někým. Pozdravuje-li druhý, pozdravte též, nevyptávejte se však na celý rodokmen pozdravovaného. Také na každý pozdrav slušně poděkujte.

Ve společnosti nevskakujte nikomu do řeči, odpovídejte vlídně a ochotně. Urážkou by bylo, kdybyste ve společnosti šeptali druhému něco do ucha. Mluvte jen to, co mohou všichni slyšet.

Přijde-li k vám host, slušně jej přivítejte, jděte mu vstříc, pomozte svléci kabát, nabídněte židli, předložte nějaký zákusek. Když se jeho návštěva protáhne více jak je milo nedávejte to na jevo. V nutném případě pak se omluvte a hosta doprovodte.

Jste-li pozváni, bez vážného důvodu neodmítejte. Při návštěvě se příliš neupejpejte. Chovejte se skromě a nenuceně.

UŽIVOTNĚNÍ.

Ctností společenského styku jsem vám dnes vyjmenoval trochu mnoho, ale prospěje vám, když si je osvojíte. Prozpýtujte své svědomí v čem jste proti společenským způsobům dosud chybovali. — Všechny mají základ v sebeovládání. Jak jste v tomto směru pokročili. Co jste již dnes odepřeli? Co si odepřete zítra?

BĚDA SVĚTU PRO POHORŠENÍ.

K: § 92.

Příprava.

Na každou cennou věc dáváme pozor, abychom ji neztratili. Nejcennějšího, co máme, je naše duše, i když někteří si toho neuvědomují. V jedné písni zpíváme: Duši-li ztratíš, všechno ztracené máš. Nezabiješ, vztahuje se také na duši, ať už vlastní nebo bližního. Duši bližního škodí ten, kdo ji kazí nebo-li pohoršuje. Pohoršení se chtěl vyhnout Eleazar.

NÁZOR.

Bylo mu již 90 let. Jeho vlast byla v porobě krále syrského Antiocha. Ten chtěl v lidu židovském vyhubit víru v jednoho Boha. Jeho zřízenci chodili od osady k osadě a nutili věřící obětovati modlám a jísti zapovězené vepřové maso. Někteří odpadli. Zřízenci královi přišli také ke starci Eleazarovi. Nepochodili však. Násilím mu i ústa otevřeli, ale on maso vyplivl. Hrozili mu, že ho umučí. Přátelé Eleazara lítovali a chtěli mu pomoci. Přišli na nápad: doneseme Eleazarovi maso dovolené a před úřady řekneme, že splnil příkaz králův a požil vepřového masa. Tak ho dostaneme z vězení.

Svěřili se Eleazarovi se svým záměrem. Eleazar odmítnul: *»Přetvařovat se je hřích. A mladí by řekli: Starý Eleazar odpadl a odpadli by také. Ostatně, co by mi to pomohlo, mukám lidským bych ušel, Všemohoucímu neuše! bych ani mrtev. Proto z duše rád podstoupím smrt.«* A šel na popravu.

VYSVĚTLENÍ.

Eleazarovi stačilo slovíčko a mohl žít. Neučinil tak, věděl, co by bylo následovalo. Jiní by byli svedeni jeho vzorem. Nechtěl dát špatný příkla d. Cítil by se spoluvinný na odpadu svých soukmenovců, nechtěl dát za žádných okolností pohoršení.

Pohoršením se prohřešuje, kdo bližnímu dává špatný příklad, kdo jej úmyslně svádí ke hříchu a kdo je jinak na jeho hříchu spoluvinen. (ot. 199)

Špatný příklad. Mladý člověk rád napodobuje. Šla studentka z tělocvičny, primánka to byla. Spolužačky už byly venku. Najednou jí nemohla otevřít dvěře. Tu se ozve chodbami ústavu jaderné zasakování. Slyší ji právě profesor náboženství. »Od koho jsi se tomu naučila? Prosím starší sestra, septimánka, to doma stále říká.

Každý z nás má vliv na druhé, ať už dobrý nebo špatný. Představte si rybník, do něhož vhodíte malý kamének, vlny se šíří a šíří až ku břehu. Tak mnohdy je to s naším příkladem. Často nepatrné slovo — a jaké může mít následky.

Zvláště bedlivě by měli na sebe dávat pozor rodiče před dětmi, představení před podřízenými, starší před mladšími. Ne nadarmo se říká: jablko daleko od stromu napadne. — Jaký pán, taký krám.

Může se někdy stát, že jsou lidé pohoršení, aniž by k tomu měli řádného důvodu. Tak se také pohoršují nad církevními úřady, když nedovolí křesťanský pohřeb sebevrahovi, když odmítnout udělit svátosti rozloučenému. Za takových okolností hřeší ti, kteří se pohoršují bezdůvodně, Je to pohoršení farizejské. Farizeové se pohoršovali nad Kristem Pánem, že v sobotu uzdravuje, že odpouští hříže se prohlašuje za syna Božího. Kristus nedbal na jejich pohoršení, uzdravoval v sobotu, ale vysvětlil jim, proč tak činí: »Kdo z vás by nevytáhl v sobotu ovci, která by spadla do jámy? Zda není člověk mnohem lepší než ovce? Proto sluší v sobotu dobře činiti.« (Mat. 12, 11.)

Svádění ke hříchu, je cosi ďábelského. Satan první se pokoušel člověka odtrhnouti od Boha. Dosud má dosti následovníků. Někteří svádějí slovem. Kolik v našich krajích bylo svedeno k odpadu jen nabubřelými, jedovatými řečmi. Jednáním svádí, kdo víru druhých úmyslně podrývá, kdo proti náboženství mluví nebo píše, kdo špatné spisy půjčuje, prodává nebo rozšiřuje, kdo nemravné obrazy maluje a vystavuje, a kdo dovoluje přístup na místa mravně nebezpečná.

Na některých knihách, zvláště náboženského obsahu

všimli jste si, že na přední straně bývá napsáno latinsky: nihil obstat t. j. kniha neobsahuje nic závadného. Dále tam bývá napsáno: imprimi potest, t. j. kniha může být vytištěna. Takovým způsobem církevní úřady oznamují, že kniha neohrožuje spásu duše věřících.

Spoluvinen na hříchu cizím byl Heli. Měl syny a dcery, netrestal jich, třeba se dopouštěli těžkých zločinů. Proto pohrozil mu Hospodin: »Oznamuji, že jsem odsoudil dům jeho na věky pro tu nepravost, že věděl jak nešlechtné činí synové jeho a netrestal jich.« Jeho vina byla v tom, že mlčel k pokleskům svých dětí, ačkoliv měl povinnost je pokárat.

Kdo nosí nepočetný oděv může také být spoluvinen na cizím hříchu. Jsem přesvědčen, že byste se nesmírně styděli, kdybyste měli rozkázáno jíti v neděli přes náměstí pouze v košili. Kdyby se však vybrala celá třída, už byste si dali spíše říci, ačkoliv množství by bláznovství neumenšilo. — Tak vypravuje známý kazatel Toth o jedné divoké huse. Byl jeden sváteční střelec, který namířil a trefil husičku přímo do ocasu. Huse se nestalo nic, jen byla zbavená krásy. Skleslá objevila se tak mezi svými družkami. Smály se jí druhé husy. Všecka smutná rozhodla se, že odletí do jiného rybníka. Objeví se tam, a tu všechny husy spustí posměšný pokřik. Jedna si však povšimla, že přiletěla z daleka. Tu jí napadla myšlenka: to je snad nová moda. Svěřila se se svým názorem druhým husám. Jedna husa za druhou zmlkla a odeplula do svého hnízda. Na druhý den ráno všechny mladé husy měly vytrhaná pířka z ocasu. Chtěly být vystrojeny podle mody. A netrvalo dlouho i staré husy nechtěly zůstat pozadu a vytrhaly si svou okrasu též. —

Oděv, který nosíme je takřka naší součástí, vydává svědectví o nás. Proto oblékejte se hezky, slušně a důstojně. Jistě je oprávněno přísloví: parádivá žena, a krásně vázaná kniha, zřídka kdy mají vzácný obsah.

Pohoršení není maličkostí. Málokdy mluvil Kristus Pán tak přísně, jako když promlouval o pohoršení. Řekl tehdy: »Kdo by pohoršil jedno z dětí věřících ve mne, tomu by bylo lépe uvázati na hrdlo mlýnský kámen a pohroužiti jej do hlubiny mořské. Běda člověku tomu, skrze něhož přichází pohoršení.« (Mat. 18, 6, 7) —

Již naše svědomí nás vede k tomu, že se cítíme zavázání, nahradit cizí majetek, který jsme poškodili, i kdyby se tak stalo neúmyslně. Tím spíše jsme povinni nahradit škodu na duši způsobenou pohoršením. Před 20 lety vzbudil velký rozruch odpad jednoho kněze. Zároveň s ním opustilo církev mnoho věřících. Zbloudilý kněz poznal však, že chybil. Nejen, že se kajícně vrátil, ale veřejným listem v tisku projevil lítost nad odpadem a snahu napravit škodu na duších.

Pohoršení jsme povinni napravit dobrým příkladem, slovem, modlitbou.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Verba movent, exempla trahunt. Dobrý příklad je němá řeč, plná důrazu, která se nepozorovaně vkrádá do našeho srdce, ponenáhlu se zmocňuje nitra a svou přesvědčivostí ovlivňuje naši vůli. Děláme obyčejně to, co vidíme na druhých. I ve starověku byli lidé moudří a ideální, kteří dovedli velmi pěkně vykládat o ctnosti a dobrém životu, což bylo však jen rozumové vysvětlení bez praktického použití. Také váš rozum vám říká, že konat dobro je šlechetné, křesťanský život ideální, poslušnost Božích příkázání chvályhodná, ale nic z toho mnozí nepěstujete, protože je toto přesvědčení jenom v rozumu, ale ne ve vůli. Jak působil na sv. Augustina příklad: *potuerunt hic, potuerunt haec, et cur tu ne Augustine?* Dovedete to již přeložit. Život jiných byl mu pobídkou v nesnázích vlastního života. Naší předkové počítali datum podle světců. To proto, že svatí byli vzorem jejich života. My máme též prostředky k ušlechtilému a svatému životu jako oni. Použijte jich!

UŽIVOTNĚNÍ.

Žij tak, abys mohl říci: »Ode mne se nikdo nenaučil hříchu!«

MYŠLENKY Z PÍSMĀ SV.

»Buďte mými následovníky bratři a patřte na ty, kteří tak žijí, jak máte příklad na nás. Neboť mnoho žije těch, o nichž jsem vám často pravil a nyní s pláčem pravím, že jsou nepřáteli kříže Kristova.« (Fil. 3, 17).

poroučí

a) vespolek se snášet v lásce a pokoji

—

b) o zdraví a život vlastní i bližního pečovati

—

c) každému dobrý příklad dáti

V. přikázání

zakazuje

hříchy proti

	lácae k sobě a bližnímu	péči o zdraví	pohoršení
hřeší, kd o	a) se hněvá	1. a) kdo si škodí na zdraví	a) kdo dává špatný příklad
	b) závidí	b) lehkomylně se vydává v nebezpečí	b) úmyslně svádí ke hříchu slovem
	c) žárlí	c) sámsebevraždí	jednáním
	d) zlé přeje	2. a) kdo bližního nebezpečně ohrožuje b) život ukracuje c) bezdůvodně usmrcuje	c) je na hříchu spoluvinen

Příprava.

Svaté tajemství. Byl jsem na návštěvě u rodičů jednoho studenta. Podivil jsem se, jakou má krásnou sbírku motýlů. Dokonce mi ukazoval i housenky, které snažil se krmit a tak motýly si vychovat. Některé byly již zakuklené. Nebylo možno pozorovat, co se tam uvnitř pod tkání děje. Až jednoho dne kukla se rozpadne a vylétne pestrobarevný motýl. Bůh zahalil vznik života čímsi tajemným. Nevidíme, jak klíčí zrníčko obilí v zemi, jak se tvoří krystaly v útrobách skal. Svatým tajemstvím je i vznik lidského života. Hrubá ruka neměla by odhalovat clonu, která toto tajemství zastírá. I vám toto tajemství bylo skryto. Leccos jste slyšeli, ale nerozuměli jste tomu.

VYSVĚTLENÍ.

Plán Boží je vznešený. Každéhoznás mohl Bůh stvořit přímo, jako stvořil nescíslné řady andělů. Bůh nám však důvěřoval. Přenesl jiskřičku tvůrčí síly na člověka a propůjčil tak pozemskému životu nesmírný půvab, vroucí srdečnost, ale také nesmírnou zodpovědnost.

Oč by byl život člověka studenější, kdyby Pán Bůh neupravil zrození člověka podle nynějšího způsobu. Nebylo by žádných dětí na světě. Každý by byl dospělým mužem, dospělou ženou, nebylo by radostí mládí. Důvěra Boží ukládá člověku odpovědnost, aby užíval této tvůrčí síly jen k jedinému svatému účelu, k němuž ji Bůh určil a to jen v jediném zákonném rámci, jaký Bůh od počátku ustanovil: *v nerozlučném manželství.*

Tato tvůrčí síla začíná se projevovat i u vás. Jste v letech, kdy z dítěte přecházíte v dospělého člověka. Cosi zvláštního se děje ve vašem nitru. Cosi jakoby se probouzelo, nová krev jakoby proudila v těle. Mění se vaše tvář, dostává tvrdší, mužné rysy, údy vašeho těla se prodlužují, hlas, zdá se někdy jakoby se přetrhl, i ten zesílí a dostane jiné zabarvení. Je to jedna z nejdůležitějších dob vašeho života. Velmi mnoho bude záležet na tom, jak ji prožijete. I vaše duše podléhá změnám, jste náladoví, pře-

dráždění, někdy vzdoroviti, nesnesete nad sebou žádnou autoritu. Starší říkají, že prožíváte klackovská léta.

Vaše obrazotvornost pracuje zvlášť rychlým tempem. Vybavuje vám obrazy, které přinášejí bouři ve vašem nitru. Podobáte se někdy Herkulovi na rozcestí. Ve vaší duši je uložena touha po dobru, statečnosti, ale z druhé strany vás láká zlo a neřest. Vy máte se rozhodnouti na kterou stranu se přidáte. Pudy budou doléhati víc a víc, již, již se snad bude zdát, že neztvrdíte. Je třeba býti na stráži.

K náležitému ovládnutí tvůrčí síly v nás vede ctnost čistoty.

Svatá čistota. Písmo svaté oslavuje krásu čistoty: V knize Moudrosti čteme: *»Ó jak krásné jest čistotné plémě ve své skvělosti. Nesmrtelná jest památka jeho, neboť u Boha známo jest i u lidí.«* (4, 1) V kázání na hoře blahoslavlí Kristus Pán lidi čistého srdce a slibuje, že Boha viděti budou.

I pohané vážili si této ctnosti. V Řecku Pythie až do konce života musela zůstat čistou, čistě musel žít velekněz řeckých chrámů. V Římě i v Athénách byl zbudován chrám bohyni čistoty. V Římě dokonce na její počest razili mince. Slyšeli jste o Vestálkách. Na ulici musel se jim vyhnout sám konsul; potkal-li člověk odsouzený k smrti vestálku, byl mu darován život. V Egyptě byly panny zdobeny zvláštními náhrdelníky, na nichž byly okrasy a nápisy, vybízející k čistému životu. —

Viděli jste již někdy rozvitou lilii? Jak je krásná! — A když napadal první bělostný sníh. Celá krajina třpytí se v miliardách dýmání. — Tisíckrát krásnější je mladý člověk, který si uchová ctnost čistoty. Zdravé a pružné je jeho tělo, oko jasně září, krok je křepký, pohyby elegantní, řeč příjemná. — Tři věci prý nám zbyly z ráje: jitřenka, krása květin, nevinné oko dítěte. A zář nevinného oka můžete mít také vy. Vaším okem má prozařovat cosi božského. Neboť Bůh sám si vyvolil tělo člověka za svůj chrám. Duch Svätý je na křtu sv. posvětil. Proto svätý Pavel připomínal křesťanům v Korintě: *»Což nevíte, že chrámem Božím jste, a že Duch Boží přebývá ve vás?«* (I. Kor. 3, 16) A přidal k tomu napomenutí: *»Oslavujte tedy Boha v těle svém.«* (I. Kor. 6, 20)

Kristus Pán pod způsobou chleba dokonce živý přichází do našeho srdce, naše tělo aspoň na několik okamžiků se stává ciboriem. A snesli byste pohled na nečisté ciborium, v kterém je uložena Nejsvětější svátost oltářní? Jistě ne! A když se bude schylovati k poslednímu zápasu před odchodem z tohoto světa, také tělo vaše bude posíleno k boji svátostí posledního pomazání. Dokoná-li svůj boj na zemi vítězně, pak bude očekávati radostného těla vzkříšení. Jak to bude radostné, až budeme, dá-li Bůh, všichni stát na pravici Pána se svým tělem oslaveným. Toto tělo také bude mít velký podíl na naší věčné blaženosti. I Bůh si váží našeho těla a proto

Bůh nás chrání, — dal nám stud.

Bůh vložil do našeho nitra jako anděla strážného k ochra-ně svaté čistoty posvátný cit: stud. Tento cit, který máme všichni, nám říká, že některé části našeho těla mají být zakryty, že o těch věcech nemáme bez potřeby mluvit, ani přemýšlet. Proto stydlivý člověk bez náležité potřeby se na určitá místa nedívá, nedotýká se jich ani na sobě, ani na jiných. Také nepřipustí, aby se ho někdo nepočestně dotýkal.

Stud projevil se již u našich prarodičů. Vzpomeňte si! Vzali zapovězené ovoce, pojedli, zhřešili. První, co se u nich objevilo, nebyl ani strach, ani lítost, ale styděli se. S fíkového stromu natrhali listí, udělali si zástěru. Po-všimli jste si, že jsem dal důraz na podmínku: bez náležité potřeby. Všechno, čeho je nutně potřeba, aby se tělu ulevilo, aby zůstalo zdravé a zevně čisté, to se smí, to není hřích. A kdyby někdo viděl, na co se nemá hledět, ale viděl by to jen náhodou, nechtěl toho však vidět, a hned oči obrátí jinam a potom se tam již nedívá, hříchu nemá. A kdyby někomu napadlo něco nestydatého, a on se tomu brání a nechce na to myslet, nemá hříchu. Ano má z toho zásluhu, že se tomu pokušení bránil a s pomocí Boží se též ubránil. Tak to má být, tak to poroučí Bůh šestým přikázáním.

Šestým přikázáním poroučí Bůh, abychom

v myšlenkách a pohledech, slovech a skutcích
byli stydliví a počestní. (Ot. 201.)

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Čistota zjednává nám lásku Boží. Víme to z Písma svatého. Koho Bůh zvláště vyznamenával? Sami si na to už vzpomínáte. Koho zvolil Bůh za matku svého Syna? Koho vyvolil za pěstouna Pána Ježíše? Kterého z apoštolů měl Pán Ježíš nejraději?

Čistota chrání víru. Kristus Pán sám řekl: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« Čistá duše již na zemi hlouběji poznává Boha. Mnohdy prostá sestra v klášteře pronikla nejtěžší záhady bohovědné a psala o nich. Člověk čistého srdce nemusí se bát věčného soudce, proto nehledá výmluv a pochybností.

Čistota posiluje vládu nad tělem. Člověk nemá vždycky to, čeho by si přál. I tělo nás svádí ke hříchu. Kdo dokáže ovládnouti pud, který ohrožuje svatou čistotu, snáze ovládne pudy jiné, které nejsou již tak prudké. Stále bude platiti pro člověka: Přemoz sebe sama.

Čistota prospívá zdravému a tělesnému vývoji. V našem těle jsou různé žlázy, které navzájem souvisí a tak souvisí i žlázy, do nichž Bůh vložil tvůrčí sílu, se žlázami, které pomáhají tvoření kostí a vrůstu lidského těla. Hřeší-li kdo proti 6. přikázání, omezuje výkonnost vzrůstových žláz, tělo nemůže se plně rozvíjeti.

UŽIVOTNĚNÍ.

Stojí to za to ctnost svaté čistoty si uchovat. »K vyšším věcem jsem zrozen, než, abych se stal otrokem náruživosti« — říkával svatý Stanislav Kostka. I vy nejste stvoření pouze pro tuto zemi, máte dojít dalekého cíle: nebe a Boha.

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Téměř každou hodinu slyšíte v náboženství črtu ze života některého světce. Vzpomeňte si, kteří svatí vynikali ctností svaté čistoty, označte jejich jména do poznámkového sešitu.

ABY DUŠE ČISTÁ BYLA. CO ČISTOTU CHRÁNÍ.

K.: § 95, M.: § 82.

Příprava.

Dal jsem vám minule úkol poznačit jména světců, kteří vynikli v čistém životě. Jistě jste uposlechlí mé výzvy. Kterak zvítěziti? Mohl by to vyjádřit stručně třemi slovy: Odepřeli, vzývali, pamatovali.

VYSVĚTLENÍ.

Odepři. Dovedete snad už přeložiti latinské přísloví: *principiis obsta, sero medicina paratur*. Snažte se zamezit počátkům, za několik okamžiků bylo by již pozdě pomýšlet na lék. Když se do vaší duše vloudí pokušení, zaujme celé vaše myšlení, těžko se pak dostává z něho ven. Ihned při první zlé myšlence ovládnout sebe sama. Zde bude vždycky platit, v útěku je spása. Není radno s ohněm si zahrávat. —

V berlínském museu je vystaven zvláštní obraz, vyvolávající ponuré myšlenky. Tmavá, hluboká, lesní propast. Na jejím dnu bouří prudká horská bystřina. Přes propast je položen most, který se ke středu zúžuje. Tryskem prchá po mostě jinoch, planou mu tváře, co nejrychleji chce přejet. Tam na protějším vrcholku kyne mu na pozdrav víla. Skok a přeletí nejužší část mostu. Vedle něho stojí kostlivec-smrt s přesypacími hodinami. Už, už, proklouzla téměř všechna zrnka písku uzoučným otvorem. Kůň nepřeběhne, padá do otevřeného jícnu propasti. Uposlechl lákání víly. Těžko mu bylo zastavit.

Staří spisovatelé vypravují o magnetové hoře, která trčí prý kdesi ze širého moře. Když se k ní přibližuje loď, zmocní se jí hora nezdolnou silou, táhne ji k sobě, vytáhne železné hřeby a svory — a loď klesá na dno, rozpadávajíc se na tisíc kusů. — Vypravuje se o Sirenách, které dojemným zpěvem lákají plavce na svůj ostrov a tam je zahubí.

Ve skutečnosti neexistuje ani hora, ani Sirény, ale prudké lákání ke hříchu v nás. Je potřebí proto vycvičit svou vůli, abychom lákání odolali. —

Ve středověku cvičili vůli sebezáporem, odřikali se jídla i pití, dokonce se i bičovali. To byly prostředky minulých let. Mohou být použity i nyní, nic neztratily na své ceně. Dobrý sportovec provádí tyto skutky sebezáporu i teď. Víte, že závodníci se musí snažit, aby byli stále ve formě. Netušíte ani, co vše si musí odřici. Proto jsem přesvědčen, že rozumně prováděný sport, posvěcený myšlenkou cvičiti vůli, je velkým požehnáním pro vás mladé. Ani starší člověk by se mu neměl vyhýbat.

I rozumný způsob života, který pomáhá k uchování čistoty, žádá si od nás obětí. Není radno jíst příliš mnoho pokrmů, ve kterých je hodně bílkovin, také není dobré jít spát s plným žaludkem. Proto obyčejně večeříváme několik hodin před spánkem. Pije-li kdo večer opojné nápoje, k uchování čistých myšlenek to neprospívá. Také je zdravé spát na tvrdém lůžku, ne příliš přikrytý. »Dábel je velký pán, vstává později« — toto rčení má svůj význam. Povalování v posteli napomáhá k různým nečistým myšlenkám. Není třeba, aby oděv byl příliš teplý. Přes den, každý by se měl snažit o plné zaměstnání. Ne nadarmo se říká: Zahálka matka hříchu. Stojatá voda hnije. O lenivém člověku se také říká, že je shnilý. Taková vlastnost není právě vyznamenáním. Zvláště o prázdninách vynasnažte se najít nějaké poctivé zaměstnání.

Přijímej. Tázali se svatého Karla Boromejského, jak to, že zachoval si svatou čistotu. Odpověděl: »Chodíval jsem každou neděli ke stolu Páně.« Svatá čistota souvisí s čistotou duše od hříchu. Jsem-li postříknutý blátem, očistím se. Kolikrát za den špína stříkne i do naší duše. Je potřebí ji umýt. Častou svatou zpovědí. Čím více pokušení doráží, tím upřímněji se zpovídat. Velký význam pro vás má také dobrý zpovědník. Máte-li možnost zpovědníka si vybrat, učínte tak po dobré rozvaze. Často se za zpovědníka také modlete a přesně dodržte, co vám řekne.

Pamatujete, když byl Josef egyptský sváděn ke hříchu, tehdy se bránil slovy: »Kterak bych mohl to zlé činit a hřešit proti Bohu svému.« (I. Mojž. 39, 9) — Zuzana byla ochotna raději zemřít, než zhřešit. »Než bych před očima Páně zhřešila, raději nevinná půjdu na smrt.« (Dan. 13, 23)

ABY DUŠE ČISTÁ BYLA. CO K POKUŠENÍ ČISTOTY SVĚDÍ.

K.: § 94, M.: § 30.

Příprava.

Jindřich II., král francouzský, byl neobyčejně dobře vyzbrojen k turnaji. Nebylo místečka, kde by neměl pancíř. Pouze oči měl nekryté. To se mu stalo osudným. Štěpina z kopí vlétla do oka. Lékaři jej nezachránili. — Ne turnaj, ale opravdový boj musíme podstoupit o zachování čistoty. Je dobré povšimnouti si, nemáme-li také v duši místečko, jímž by se hřích mohl vlouditi do našeho srdce, nebo neohrožuje-li nás nepřítel z v e n ě í.

NÁZOR A VYSVĚTLENÍ.

Bojiště vnitřní. Jak se hřích zmocnil Davida? Viděl ženu svého vojína u vody. Někdy jakoby se člověka zmocňovala nezřízená zvědavost. Kdo chce všechno vidět, snadno utkví pohledem na věcech, které vedou k nečistým myšlenkám nebo žádostem. Jak by byl David o mnoho šťastnější, kdyby byl pohled ihned odvrátil. —

Neobdělané pole rodí bodlák a jako páchnoucí výpary stojaté vody vznikají ze zahálky v lidské duši zlé myšlenky. Proto naši předkové říkali, že zahálka je čertova poduška. Sodomští hřešili zahálkou a víte, jak to s nimi dopadlo. —

Svatá čistota obyčejně se ztrácí tam, kde bují nestřídomost. Za dnů Noemových lidé jedli a pili, hřešili proti svaté čistotě. Bůh je potrestal potopou. Proto je velmi užitečné, dovede-li si mladý hoch odepřít opojné nápoje. Také je dobré, když si častěji připomene přísloví: Jez do polosyta, pij do polopita, vyjdou ti naplno léta. —

Bojiště vnější. Tam zvítězila Zuzana. Do češtiny bychom přeložili její jméno: lilie. Měla plné právo takovým jménem se honosit. Vždyť musela vytrpět těžké okamžiky a přece nezhrěšila. V domě jejího muže zasedal soud. Jeho členy byli také dva židé, na první pohled lidé vážení, ale v srdci to byli zlosynové. Ti chtěli svést Zuzanu

ke hříchu. Věděli, že chodívá do zahrady. Tam na ni číhali. Když jim nechtěla být po vůli, hrozili jí: »Nesvolíš-li, udáme tě soudu a lidé tě ukamenují. Těžko bylo se rozhodnout: buď nevinná být vystavena pohaně smrti ukamenováním, nebo svolit ke hříchu a tak si zachránit život. Jak se rozhodla? Povzdychla s a řekla: »Smrt mě čeká, ať učiním to neb ono. Ale než bych před očima Páně zhřešila, raději půjdu nevinná na smrt.« Vzkřikla o pomoc, ale oba zlosynové volali a křičeli, že ji dopadli ve hříchu.

U soudu byla usvědčena. Víte, kdo ji zachránil těsně před smrtí? ... vypravujte! ...

Raději zemřít než těžce zhřešit. I z venku je útočeno proti čistotě naší duše. Takovým nebezpečím pro svatou čistotu je zvláště pohled na nemravné obrazy, četba nemravných knih. Celé naše tělo je sice dílem Stvořitelovým. Co on učinil, všechno bylo dobrým. Když však první člověk zhřešil, ztratil nevinnost, v srdci povstala zlá žádostivost a z té pochází, že pohled na obnažené lidské tělo může být blízkou příležitostí ke hříchu. Proto katolický křesťan nekoupí si k výzdobě svého bytu obraz, který byl namalován třeba od nejlepšího umělce, ale při tom vzbuzoval v duši špatné myšlenky. Vy také sami obnažením nedávejte příležitost ke hříchu druhým.

Stejně není možno nazvat uměleckým dílem román, který snad má i kladné stránky ve formě slovesné, ale ukazuje pouze lidské bahno a v tom si libuje. I když takový spisovatel říká, že chce ukázat hrůzu hříchu, více způsobí zla než dobra. Znáte takové některé knihy? Co čtete? Neříkejte si ve své duši, že vám neuškodí dráždivá kniha, nemravný obraz. Stopa po špíně vždycky ve vaší duši zůstane.

Stejně nebezpečné může být přátelství zkažených lidí. Kolik už na střední škole musíte slyšet oplzlých vtípů, předhůzek: jsou zde ještě děti, je zde kdosi bosý atd. Nechtějte být tuctovými. Slaboch obyčejně podvolí takovým předhůzkám, chce se vyrovnat ve zkaženosti. Vy tak nesmíte učinit, i kdybyste se měli rozejít se všemi přáteli. Myslím, že žádný z vás by blíže nepřistoupil ke kamarádovi, který by vydával ze svého žaludku rozkládající se potravu, kterou měl k obědu. I řeč může uka-

zovat, že člověk zvrací zkaženou duši. Lékař podle jazyka pozná nemoc, i vy můžete poznat nemoc duše podle řeči. Budete muset někteří plouti proti proudu, ale z toho si nic nedělejte. Vítězství bude vaše.

Velké obezřetnosti vyžaduje přátelství s druhým pohlavím. Stává se totiž studentovi, sotva mu začnou rašit první fousky, už se domnívá, že získá na své prestiži, bude-li chodit s děvčetem. Je to hřích někdy si promluvit s dívkou? Rozhodně ne! Je hřích mít známost? Také ne! Ba naopak známost je možno doporučit tam, kde je naděje na brzký sňatek. Vždyť křesťanské manželství je nerozlučitelné a je potřeba, aby se snoubenci navzájem dobře poznali. Není však pravděpodobné, že by terciánka nebo kvintán chtěli přijmouti brzy svátost stavu manželského. Mají na známosti oba dost času.

Jed nečistoty v menších, ale někdy prudkých dávkách, přijímá člověk návštěvou divadla nebo biografu. Již dávno divadlo přestalo být prostředkem vzdělanosti, poučením, pozvednutím duše člověka k ideálům. Mnohý tak zvaný moderní umělec dopouští se pustého podvodu, když pod rouškou umění podává obecenstvu vydražďování zvířecích pudů.

Ani tanec nepodporuje čistý život. Je sice v Písmě svatém zmínka, že tancem byl oslavován i Hospodin (David), také v různých náboženstvích primitivních národů je tanec součástí bohoslužby, má v sobě dosti půvabu (naše národní tance), ale krokem o tisíciletí nazpět jsou tance doporučované nám z černošských krčm na pobřeží Ameriky. Student, vědomý si své lidské důstojnosti, nesníží se na úroveň zpitých černochoů.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Čistému všecko čisté. Už jste snad někteří slyšeli tato slova. Jak jsou obyčejně vykládána? Je skutečně čistému všecko čisté? Podívejte se na ruce. Máte čistý prst? Strčte jej teď do kalamáře. Bude i teď čistý? Určitě ne. Brodím-li se ve špíně, není možné, abych se nepotřísnil.

UŽIVOTNĚNÍ.

Voda ve studánce má cenu pouze tehdy, je-li čistá. V dřívějších dobách bývaly na našich vesnicích studny. Podob-

né ještě vidíváte u strážních domků na dráze. Časem se pramen ve studni zanesl. Bylo potřebí jej vyčistiti. I v našem nitru mohou se najít různé usazeniny, které znečisťují život naší duše. Nebyla by vhodná příležitost v sobotu nebo v neděli přikleknout ke zpovědnici a duši očistiti?

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Vysvětlete příští hodinu některé z těchto přísloví: *Ďábel neoře, ani nekope, proto o zlém přemýšlí. — Uzřel, zachtěl. Pospolu ty věci chodí: dým za plamenem, hřích za nestoudným pohledem. — Opatrnosti nikdy nezbyvá. — Z knihy, jako včela z byliny, ssaje člověk med i jed. — Kdo často do mlýna chodí, zamoučí se. — Úhel jestli nepálí, špiní. — Kdo lehá mezi otruby, přichází vepři pod zuby. — Vedle suchého dříví i zelené shoří.*

XXXVI.

NESESMILNÍŠ! HŘÍCH A JEHO NÁSLEDKY.

K: § 94 M: § 30.

Příprava.

Svatý apoštol Pavel napsal: *»Smilství a veškerá nečistota nebuď ani jmenována mezi vámi.«* Proto ani já nebudu vám obšírně vykládat o hříších proti svaté čistotě. Víte sami, které to jsou. Vaše svědomí již předem vás poučilo. Je potřebí snad jen přesněji vyjádřiti to, co tušíte, upozorniti na těžké následky nečistoty.

VYSVĚTLENÍ.

Myje-li někdo schody, nezačíná od posledního, ale jde od shora. Počátkem hříchu je myšlenka, žádostivost. Nebezpečné myšlenky, touhy, vnikají do naší duše, i když nechceme, nepominou, i kdybychom chtěli. I zde platí lidové přísloví: *Nemaluj čerta na zdi.* Není radno vyvolávat úmyslně hříšné myšlenky. Kdyby se snad bez vlastní vůle vloudily do naší duše, pak je musíme zatlačiti. O prostředcích jsem se vám již zmínil. Co pomáhá k zachování svaté čistoty?

Abyste však neměli zbytečných obav, připomeňte si též, že ne každá myšlenka je již těžkým hříchem. Hřešíme pouze tehdy, jsme-li za své myšlenky plně odpovědni. Proto máme napsáno v katechismu: proti svaté čistotě hřeší, kdo má dobrovolně nečisté myšlenky a žádosti. (Ot. 203)

Je-li v srdci nepočestná myšlenka, projeví se na venek nepočestnou řečí, žertem, písni. Co na srdci, to na jazyku. Je-li v srdci kal a špína, nezbytně se musí projevit i vnějším způsobem. Bylo by pod vaši důstojnost takové špinavé řeči poslouchat. A svědčilo by to o ubohé vaší úrovni, kdybyste je dokonce pronášeli. Buďte opatrní i ve výběru písni. Máme tolik krásy uloženo v našich písniích národních. Nač u našich bystrin a řek prozpěvovat kuňkavé, mnohdy dvojsmyslné popěvky amerických trampů od Niagary.

Žádostivost, myšlenky, podněcuje nepočestný pohled. Nepočestnými pohledy hřeší, kdo se dobrovolně dívá na to, co vzbuzuje nečisté myšlenky a žádosti. Upozorňuji však, že nahé tělo lidské není samo o sobě hříšné. Vždyť i ono vyšlo z rukou Božích. Často bylo námětem umělci. Jenže je velký rozdíl. Umělec starověku a středověku a některý i současné doby i když namaluje aneb vytesá obnažené krásné lidské tělo, dovede i do hmoty vdechnout ducha. Bylo možno práci těchto umělců se obdivovat, a při tom nepociťovat rozrušení našich myšlenek. Avšak nynější tak zv. umělci se snaží vykreslit pouze to, co probouzí smyslnost, myslí jen na hmotu, kterou neproduševní. —

V boji s nečistotou vychází poražen, kdo se dopouští skutků proti svaté čistotě buď sám neb s jinými.

Co soudí Bůh o hříchu nečistoty:

Jsou lidé, kteří říkají, že hříchy proti 6. přikázání nejsou ničím. Opravdu to nic není? Vzpomeňte si na vypravování Písma sv. Hned na počátku čteme, že se v prvních pokoleních lidé dopustili těžkých zločinů. Kain zabil svého bratra, Bůh jej potrestal. Cham se posmíval svému otci, i jej neminul Boží trest. Když však člověk strhal hříchem nečistoty svou lidskou důstojnost, tu Písmo sv. praví, že

Bůh litoval, že stvořil člověka. A trest jeho byl strašný: potopa. — Viděl jsem něco podobného ve filmu Uragan. V každém z nás zanechal tento film nezapomenutelný dojem. Moře se bouří, vlny se přelévají, blesky se křížují, lidé vylézají na stromy, všude úzkost a strach, shromáždění na nejvyšším místě, nápor vln se opírá, stěny se řítí dolů, příboj splachuje vyděšené tváře do hlubin rozbouřených vod. Nic nezůstává z kvetoucí země. —

Lidstvo však brzy zapomíná na tresty Boží. Netrvá to dlouho a hřeší znovu. V hanebnostech proslulo několik měst. Jaký byl jejich konec? Oheň a síra zničily všechno. Tam, kde bujel kdysi život plný rozkoší, je poušť a poutníku, zbloudivšímu tam, ukazuje průvodce, kde kdysi stávala Sodoma a Gomorra.

Hříchy proti čistotě mají své smutné následky již v pozemském životě. Jiné hříchy trestá Bůh obyčejně až na věčnosti, tyto však bývají trestány již na zemi. Málokterý státní zákoník se zabývá tímto hříchem, ale příroda sama trestá strašlivě. Hříšníka stíhá nejen hanba, ale i mnohdy nezhojitelné nemoci, nakažlivé a často dědičné. Přál bych vám někdy navštívit ústav pro choromyslné. Tam by vám lékař ukázal množství těch, kteří se dostali na tato místa zneužitím tvůrčí síly, kterou Bůh dal člověku. Až budete starší, dostane se vám poučení i o strašných nemocech, které vznikají, hřeší-li člověk nečistotou. Nesmíme zapomínat, že jsme chrámem Božím, a že Duch Svatý přebývá v nás. Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh, neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy. (Kor. 3, 16).

Tento hřích také obyčejně odvádí od Boha a náboženství. V životě člověka mohou přijít události, které otřesou jeho nitrem, zakolísá jeho víra, není to však nebezpečné, dokud čistě žije. Něco jiného je u člověka, který hřeší proti svaté čistotě, vidí neustále rozpor mezi vírou a svým životem. Chce se ospravedlnit, omlouvá se, bojí se, zodpovídání před osudem Božím, dostává nechuf k náboženským úkonům, nechodí ke svátostem, ztrácí víru a jako nekající umírá.

SVĚHO SI HLEĎ!

K.: § 29, M.: § 95.

Příprava.

Při vstupu do třídy jsem viděl, že někteří ještě dojídali přesnídávku. To maminka, jim ji přichystala. Tatínek zase dal peníze, aby se všechno potřebné mohlo koupit.

Pro svůj život potřebujeme různé věci: stravu, oděv, knihy, stroje atd. Všechno toto může si zaopatřit pouze ten, kdo má k tomu prostředky, kdo má majetek. Čeho kdo spravedlivým způsobem nabyl, to jest jeho soukromý majetek.

VYSVĚTLENÍ.

Jak možno majetku spravedlivě nabýt? Obvykle nabýváme majetku prací v určitém povolání. Studenti rádi nazývají práci dřinou, je jim jakousi přítěží života a domnívají se, že je dobré někdy se ulít a jít za školu. Zatím však práce není pouze dřinou, ale požehnaním pro člověka. Vše kolem něho je v neustálém shonu a kvapu. Když se podíváte na nebe, tamty nepatrné, miliardy km vzdálené hvězdy nesetrvávají na místě; naše země je neustále v pohybu, a když jdete na procházku i ten brouček na zemi, kterého div nezašlápnete, je v namahavé práci. Rostliny, i ty, když jsou svými kořeny pevně zachyceny v zemi neustále pracují, výživné látky berou ze země a zpracovávají je pro svůj vzrůst. Každé zvíře shání se po své potravě, pracuje. Když Bůh postavil prvního člověka do ráje, tak mu neřekl: Lehni si a všechno ti padne přímo do úst, ale Písmo sv. poznamenává, že první člověk byl postaven do ráje, aby ho obdělával. Jistě pro něj tato práce nebyla námahou. Námaha při práci jest trestem pro člověka až po hříchu dědičném.

I teď práce jest zdrojem všeho dobrého pro člověka. Práce podporuje zdraví. Všimněte si stojaté vody, když jdete okolo ní, dáváte si kapesník k ústům. Rozkládá se. Nepracuje-li člověk, neotuzují se svaly, zakrňuje mozek, krev se rozkládá, všem nemocem jsou dveře otevřeny.

Práce přináší blahobyt. Mnozí dříve snažili se práci odbýt, ale jakmile práce v době nezaměstnanosti pozbyli, tak volali: My chceme pracovat, dejte nám práci! Neměli, co jíst, ale také zahálka je unavovala. Práce přináší člověku radost. Jak je člověk šťastný, když se mu něco dobrého podaří udělat. Řemeslník, když udělá pěkný nábytek, rolník, má-li dobrou úrodu, profesor, když vidí zájem u svých žáků. Práce také člověka zušlechťuje. Zoceluje jeho vůli, chrání jej před hříchem.

Proto má povinnost pracovat každý práce schopný člověk. Příroda sama neposkytuje potřebných věcí k životu bez práce. Bylo by nespravedlivé, kdyby jen někteří potřebné dobývali a druzí pouze užívali. Od druhých přijímáme práci jejich rukou neb myšlení. Jsme povinni jim splatit zase svou prací. — »Člověk se rodí k práci, pták k letu,« je napsáno už v knize Job. — Kristus Pán vypravoval podobenství o hřivnách. Slyšeli jste už o něm. Vykládejte. Ten ze služebníků, který nic nevytěžil, který hřivnu zakopal, byl odsouzen. Měl povinnost pracovat!

Kristus Pán, aby nám dal vzor, sám také až do své veřejné činnosti pracoval a jeho práce nebyla právě lehká.

Ovšem Pán Bůh už to tak moudře zařídil, že každému z nás dal určité sklony k té či oné práci. Někdo pracuje rukama, někdo zase si oblíbil práci duševní. Obojí práce je čestná. Také všechna povolání mají stejnou mravní cenu. Nezáleží tolik na tom, ve kterém povolání člověk pracuje, ale jak poctivě a svědomitě svou práci koná.

Abyste se vám práce líbila je potřebí, abyste si dobře zvolili povolání. Již teď byste se za to měli modlití. Záleží na volbě mnohdy celé štěstí a spokojenost životní. Při rozhodování dbejte na způsobnost a náklonnosti. Tak ať nechce být lékařem ten, kdo nemůže dostudovat tercii, a nepůjde na profesora, koho zajímá strojnictví.

Práci je potřebí také vykonávat svědomitě. I tu práci nejmenší. Ku př. oprašování. Když se někdy stane, máte pod sebou papíry, pan profesor vám poručí je odstranit, není to právě svědomité, když je odkopnete pod svého souseda. Snažte se vykonat důkladnou práci i tam, kde vás nikdo nevidí. —

Jistě každého z vás by těšilo, kdyby o vás zněl úsudek: To je svědomitý žák! —

Prací pouště v ráj se mění, praví naše přísloví. To činili také u nás mniši řádu sv. Benedikta. Na místech nehostinných a bažinatých, zakládali své kláštery, obdělávali pole, rolníky z okolí učili hospodařit. Tento řád měl heslo: Ora et labora! — Modli se a pracuj!

Někteří lidé tak dychtí po výdělku, pracují až od úpadu, že zapomínají na svou duši. — Bez Božího požehnání, marné lidské namáhání. — S Bohem začni každé dílo, podaří se ti zamilo. — Proto dříve než rolník vyjel z jara po prvé na pole, toto požehnal. — Mnohdy se osvědčilo: »Člověče přičiň se a Bůh ti požehná.«

Bůh prací učinil člověka účastným na své tvůrčí činnosti. Kdo svou prací se přičiňuje, že země vydává více plodin, stává se podobný tvůrci a kdo prací něco velkého vykonal jeho památka dlouho žije. Tak stále se budou učit v dějepise o stavitelích, malířích, kteří dovedli krásné věci.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Jediné však prací je možno nabýt majetku? Tak se domnívala část filosofů a reformátorů hospodářského života v minulých letech. Vy jste ještě mladí a přece už ze zkušenosti víte, že majetek možno spravedlivě nabýt ještě jiným způsobem než prací. Jak přišel k majetku váš otec? Většina z vás je z rolnických rodin. Tatínek statek převzal od vašeho dědečka. Zdědil jej. Je to spravedlivé či ne? Tedy i dědictví je spravedlivý prostředek k získání majetku.

Kdybych zde měl tisícikorunu a dal ji některému z vás, přijali byste ji? Byla by spravedlivě nabytá? Mám právo darovat?

Je dovolen úrok? Někteří ušetřili si peníze a nic si za ně nekoupili, ale uložili je do záložny. Žijí pak z úroků uložených peněz. Je to dovoleno? Je! Vkladatel dává možnost i tak vydělat jiným.

Soukromé vlastnictví.

Slyšeli jste, jak možno spravedlivým způsobem majetek nabýt. Je však dovoleno majetek spravedlivě nabytý si podržet? Jsou lidé, kteří se domnívají, že tomu tak není. Prý pak se může stát, že jen několik lidí má majetek, je jim na světě dobře, kdežto ostatní jsou v chudobě a někdy i v bídě. Země prý byla dána ve společné vlastnictví všem. Tedy má se společně obhospodařovat. Všichni si máme být majetkově rovni. Je to možné?

Avšak zkušenost ukazuje, že soukromé vlastnictví člověku prospívá. Dodává mu pocit svobody a neodvislosti. Nemusí se o všechno doprošovat. Člověk není zvíře, stará se o svou budoucnost. Chce ji mít zabezpečenou pro své stáří. Přejde také při práci k úrazu, co potom, když nemůže již víc pracovat? Často úrazové pojištění na život nestačí. Už je taková přirozenost lidská, že člověk tím usilovněji pracuje, když ví, že bude mít z toho nějaký zisk.

Ovšem člověk si nemůže úplně se svým majetkem dělat, co chce. Jsou zde povinnosti, které je třeba vyplnit, tak, kdyby se stalo, že člověk nějaký by byl v nebezpečí smrti hladem, má právo vzít si z majetku druhého. Někde je podniká-nastavba dálnice, jde někomu přes pole. Je to jeho soukromým vlastnictvím, ale když toho žádá veřejný prospěch, je povinen se toho vzdát za spravedlivou náhradu.

Je možná úplná rovnost majetková? Jediná možná odpověď je záporná. Napřed by se musel změnit člověk a Pán Bůh by musel to jinak zařídit. Ve třídě je vás zde pouze třicet a přece, jak veliké jsou mezi vámi rozdíly. Všichni máte stejné profesory, všichni máte téměř stejné možnosti naučiti se, a přece výsledky jsou tak rozdílné! Bůh nám všem nedal stejně nadání, ani skálopevné zdraví. Kdyby byl majetek všem stejně rozdělen, vydrželo by toto rozdělení sotva několik dní.

Chtít soukromý majetek proti vůli vlastníků rozdělit nebo zespolečnit, bylo by nespravedlivé a lidské společnosti škodlivé.

NEPOKRADEŠ!

K.: § 31 M.: § 96.

Příprava.

Sedmé přikázání se zamlouvá i těm, kteří neradi zachovávají přikázání předcházející. Zakazuje přivlastniti si cizí majetek vnějším činem. K tomuto přikázání bývá připojováno přikázání desáté, které ucpává pramen vnějšího činu: hříšnou touhu po cizím majetku. Takovou touhu měl král Achab.

NÁZOR.

Král Achab občas sídlival v Jezraeli, městě vzdáleném asi 20 km od Jerusalema. Měl tam královský palác. Vedle něho byla vinice měšťana, který se jmenoval Nabot. Byla by se králi hodila k zaokrouhlení majetku a snad k zřízení parku. Chtěl, aby mu ji Nabot prodal. Tento si však vážil půdy po otci zděděné. »Bůh mne chraň, abych prodal dědictví po otcích!« Tak mu odpověděl. Král se rozhněval, až zuby skřípal. Doma hodil sebou na pohovku, obrátil se ke zdi a hněvem nejedl. Manželka Jezabel brzy vyzvěděla, co mu je. Vysmála se napřed, jaký je to král, když nedosáhne splnění své vůle. Žádala ho, aby jí dovolil, že to zařídí. Víte už jak to dopadlo . . . vzala křivé svědky, kteří měli dosvědčit, že Nabot zlořečil králi. Na to byl trest sebrání majetku. Falešní svědkové k soudu se skutečně dostavili. Nabot byl odsouzen, vinice připadla králi. Za zločinem přišel brzy trest: Prorok Eliáš jej ohlásil: . . . jako psi lízali krev Nabotovu, tak budou lízati krev tvou . . . a Jezabelu psi sežerou . . .

VYSVĚTLENÍ.

Jezabel a Achab dopustili se několika zločinů proti cizímu majetku. Achab nejdříve uchovával v srdci svém touhu po cizím majetku. Z touhy povstal zločin. Jezabel podvodně ukradla neb lépe řečeno uloupila cizí majetek, a jej nespravedlivě zadržela.

Kdo majetek krade, dopouští se zla. Případně je to vyjádřeno v češtině slovem zloděj. Krade ten, kdo odcizuje

potajmu, bez násilí, bez vědomí majitele. Jezabel však odcizila majetek násilím. To nazýváme loupeží. Světský zákon činí mezi krádeží a loupeží velký rozdíl. Loupež je o mnoho tíže trestána.

Jezabel dosáhla vinice podvodně, pomocí falešných svědků, lstivě. —

Obchodník dopouští se podvodu, když má špatné váhy, méně dobré zboží vydává za výborné, prima.

Někteří využívají dobrodiní zákona o úpadku a dopouštějí se podvodů, kterými mnozí jsou připraveni o své jmění. Zákon totiž dovoluje, aby dlužník, který nezaviněně upadl do dluhů, zaplatil pouze část dlužného obnosu. Dlužník to věřitelům oznámí a ohlásí, kolik asi bude moci z dluhu zaplatit. Často se stává, že věřitelé na jeho nabídku přistoupí a vyrovnají se s ním. Tak obnos, který by musel nezaviněně ztratiti jeden, je rozdělen na víc a ztráta tolik nebolí.

Jezabel nespravedlivě majetek Nabotův si přisvojila. Podobně jedná, kdo nevrací, co našel. I to je upraveno státním zákonem. Je-li nalezena nějaká věc, nálezce může sám vyhledat majitele. Jinak je povinen nalezenou věc odevzdat úřadům.

Proti sedmému přikázání hřeší i dlužník, který nechce vrátiti vypůjčenou věc. Buďte zvláště v této věci opatrní! Nedělejte dluhů. Člověk si často říká: však já to zaplatím, a potom nemůže.

Hříchem do nebe volajícím je zadrženi mzdy a zkrácení majetku vdov a sirotků.

Není daleko od zlodějství, kdo povinnou práci zanedbává nebo ji koná povrchně. Může způsobit mnohem větší škodu než zloděj. Spadlo létadlo, úplně se roztránilo. Vyšetřovali příčinu: povrchní prohlídka před startem.

Opravdu zlé srdce musí mít ten, kdo cizí majetek zlomyslně ničí. Tak udělal člověk nepřítel v podobnosti o koukoli a pšenici.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Jsou na světě lidé, kteří rádi si vypůjčují, ale neradi oplácejí. Je dovoleno vzít si odškodnění z jejich majetku bez

jejich vědomí? Ano, ale je potřebí, aby byly splněny některé podmínky: předně, aby bylo naprosto jisto, že je právo na straně věřitele, dále není-li nebezpečí, že vše bude zapláceno dvakrát a konečně neupadne-li do nebezpečí obvinění z krádeže jiná osoba.

Proti cizímu majetku se tedy prohřešuje: Kdo krade nebo loupí; 2. kdo se dopouští lichvy nebo podvodu; 3. kdo cizí majetek nespravedlivě zadržuje nebo poškozuje. (Ot. 206)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Proč lidé kradou? (z bídy, z lenosti, z lakoty, ze zvyku).
Co je to kleptomanie?

XXXIX.

PÉČE O MAJETEK.

K.: § 96, M.: § 34.

Příprava.

Jest majetek, bohatství, hříchem? Co o tom soudíte studenti? Kolikrát jste slyšeli, že Kristus Pán řekl: *»Běda vám bohatým.«* (Lk. 6, 24), blahoslavil chudé. — Zdá se, že většina z vás by odpověděla, že ano. Tak to aspoň také na prvý pohled naznačuje příběh s jedním bohatým izraelským mladíkem.

NÁZOR.

Stávalo se někdy na ulicích v Jerusalemě, že zastavil chodce docela neznámý člověk, který zkormouceně prosil, aby mu pověděl, co ještě má činit, aby byl dokonalý. Dělávali to tak někteří farizeové, kteří se domnívali, že už všechny prostředky ke spáse vyčerpali. Snad jedním z takových byl i mladík, který přišel k Pánu Ježíši. I on se tázal, co by měl činit, aby dosáhl království nebeského. Všechno, co předpisoval zákon, splnil a ještě chtěl činit víc. Tu Kristus Pán láskyplně pohleděl na něho a řekl: *»Jedno ti ještě chybí: Chceš-li být dokonalý, jdi prodej, co máš,*

a peníze rozdej chudým, tak budeš mít poklad v nebi. A potom přijď a následuj mne.» Mladík tak zdánlivě toužící po svatosti najednou sesmutněl. Představil si to v mžiku, co všechno by měl opustit. Příliš však lpěl na všech svých věcech. Se smutkem v duši odchází od Pána Ježíše. Tu Ježíš obrátil se ke svým učedníkům a řekl: *»Synáčkové jak těžko je bohatému vejíti do království Božího! Pravím vám: spíše velbloud vejde v ucho jehly, než boháč do království Božího.*«

VYSVĚTLENÍ.

Když se mladík tázal, co by měl dělat, aby měl život věčný, Kristus Pán mu dal příkaz: Zachovávej přikázání. Když však se tázal po dokonalosti, dal mu radu rozdat všechno, co má, jít za ním. Jistě to bolelo srdce Pána Ježíše, když mladík se od něho vzdaloval, aby šel raději za svým majetkem. Proto také zatrpklá slova: *»Spíše vejde velbloud uchem jehly . . .*« Bylo to přísloví, kterého užívali židé, aby tak označili těžkou věc. Kristus Pán však těmi slovy nechtěl prohlásit, že každý bohatý člověk je hříšník. Vždyť on sám měl bohatého přítele Lazara; účastnil se hostin u bohatých lidí a je pro bohatství neodsuzoval. Ale neskrýval také přesvědčení, že je bohatým těžko dojítí dokonalosti.

V minulé hodině jsem vám vysvětlil, že máme právo a to právo přirozené, které nemá nikdo na zemi dovoleno bez velmi závažných důvodů rušit, mít soukromý majetek. Ten však je třeba nabýt spravedlivým způsobem. Zde už však je nebezpečí mamonárství, přílišné touhy po majetku a z toho vznikající hlavní hřích lakomství. Proto Kristus Pán volá, chraňte se lakomství. (Lk. 12, 13)

Těžký život má lakomec. Je zatvrzelý, nemá vnitřního pokoje. Nenávidí téměř všechny lidi. Chudé, protože se bojí, aby ho o něco nepřipravili, bohatým závidí, že nemá jejich jmění. K nikomu není dobrý, sám k sobě nejhorší. Žádnému dobře nečiní, leda když zemře. Řekové se domnívali, že lakomci jsou trestáni k znovuzrození, aby tak viděli, jak jejich majetek bývá obyčejně rozhazován.

I bohatství má svůj původ v Bohu. Satan vyčítá Hošpodinovi, když se ho tázal, zda při svých cestách po

zemi viděl Joba, nad kterého v bohobojnosti není: *»Zda tys Bože neohradil jej i dům jeho a vše, co mu patří kol dokola. Dílu rukou jeho požehnal jsi a majetek jeho vzrůstá.«* (Job 1, 10.) Izraelité v knize Přísloví měli zaznamenáno: *»Bohatý a chudý potkali se spolu; stvořitel obou jest Hospodin.«* (22, 2) Požehnání Boží na majetku je často i odměnou již zde na zemi. Našli se i bohatí, kteří zbožně a dobře žili. Sami byste mohli vyjmenovat některé, které znáte z biblických dějin?! —

Ovšem někdy je snad možno majetku lehkou nabyt, ale také lehkou pozbyt. Práci můžeme majetek vydělat, ale šetrnost dává nám příležitost majetek zachovat. *»Nauč se strádati, nebudeš strádati.«* Proto již od malička někteří máte pokladničky, do těch si dáváte, co právě neutratíte anebo nesmíte utratit. Kdo z vás má pokladničku, vkladní knížku? — Jak přijdete k penězům, které si ukládáte? Vydělával si už někdy některý z vás sám? Jakým způsobem? — Šetrnost není lakomství. Neznáme, co nás v budoucnosti čeká. Proto chovej bílý grošík na černý den, říkali naši předkové. — Sbírají se odpadky. Tím šetří národ. Co jste ušetřili vy? — Kdyby každý z nás ušetřil denně haléř, jaké bohatství by měl celý národ. Vypočtete si to! Když Kristus Pán rozmnožil tolik chleba, že obrovské zástupy mohly být nasyceny ještě poroučí: *»Seberte drobty!«*

Jsou lidé, kteří si nedovedou cenit majetku. Když jej mají, snaží se jej co nejdříve utratit. Říkáme o nich, že jsou marnotratní. Marnotratný utrací lehkomyšlně na věci mnohdy zcela zbytečné. Ač na to nemá, pořídí si auto, platí za kamarády, dá si ušít přepychové šaty, pořádá hostiny. Proto oděv, stravu — podle stavu.

Kdo má majetek, má také povinnosti. Kristus Pán radí, nastřádat si poklady, které ani mol ani rez nekazí, kde jich zloději nevykradou a nerozkradou. — A svoji řeč o správci nepoctivě prozíravém ukončil výzvou: *»Čiňte si přátele z mamonu nepravosti pozemského, aby vás přijali (Bůh, andělé a svatí) do stanů věčných až dokonáte.«* — Mojžíš poroučel ve svém zákoníku, kdyby snad schudl některý Izraelita, druhý měl povinnost jej přijmout a pomoci jemu. (III. Moj. 25, 35, 36.) — *Na úrok Bohu půjčuje, kdo*

se nad chudým smilovává. (Přís. 19, 17) Sv. Pavel připomíná svému zástupci, biskupovi Timoteovi: »Boháčům tohoto světa prikazuji, ať se nepyšní ani neskládají své naděje v nejisté bohatství, nýbrž v Boha živého, jenž dává všem bohaté k požívání, ať činí dobře a bohatnou v dobrých skutcích, ať jsou štedří a sdílní, skládajíce si dobrý poklad pro budoucnost, aby dosáhli života věčného.« (Tim. 6, 17—19) Bůh ti nadělil, abys udělil. — Máš-li příjmy početné, měj i srdce šlechetné. — Dělej, jak ti řemen stačí. — Pamatuji na zadní kola.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Jak žili první křesťané. Píše o nich Tertulián: »My křesťané máme sice jmění své, ale užíváme ho střídmě a opatrně; neutrácíme daremně, nečiníme zbytečného nákladu. Užíváme pokrmu, ale na potřebná hodování jmění svého nevynakládáme, ani na zbytečný nádherný oděv. My pamatujeme na budoucnost a sdílíme se s chudými a sirotky a s těmi, kteří v neštěstí úpí.«

Příklady ze života svatých: Sv. Mikuláš, sv. Václav.

XL.

NEBUDEŠ LHÁTI! (Mojž: 23, 7)

K.: § 97, M.: § 45.

Příprava.

Jsme stvořeni k obrazu Božímu. To znamená, že máme usilovat, abychom se obrazem Božím skutečně stali. Bůh je pravda sama, nemůže lháti. (Žid. 6. 18). Proto chce Bůh, abychom i my v řeči vždy dbali pravdy.

Co bychom soudili o hodinkách, které by ukazovaly jiný čas, než který ve skutečnosti je. Tak i člověk má ukazovat na venek správně, co se v srdci děje. Proti pravdě zhřešil a byl potrestán v Starém zákoně služebník Elizeův Ghiezi, v Novém zákoně Ananiáš a Safira.

V Samaři žil prorok Elizeus. O jeho podivuhodných skutcích dověděl se syrský vojevůdce Naaman. Přijel s mnohými dary za Elizeem. Žádal proroka, aby ho uzdravil. Elizeus poručil mu celkem maličkost: umýt se v řece Jordánu. Naaman se chvíli zdráhal, nedoufal, že by ho taková obyčejná koupel mohla uzdravit. Na radu svých služebníků přece uposlechl, vykoupal se a byl uzdraven.

Byl Elizeovi velmi vděčný za navrácení zdraví. Nabízel mu hojně dary. Elizeus jich však nepřijal. Tu zželelo se darů služebníkovu Elizeovu Ghiezimu. Naaman již odjížděl. Ghiezi rozběhl se za ním. Vojevůdce, když uviděl služebníka prorokova, seskočil s vozu, běžel mu vstříc. Pln vděčnosti ptal se ho, zda si něčeho přeje. »Ano, pán můj vzkazuje, že přišli jemu noví dva žáci. Dej jim hřivnu stříbra a dvoje roucho na převléknutí.« Vojevůdce dal Ghiezimu ne jednu hřivnu, ale dvě.

Když se sluha vrátil, ptal se ho Elizeus: kde jsi byl Ghiezi? Těžko bylo odpovídat! Ghiezi zapřel: »Služebník tvůj nikde nebyl.« Lhal. Za trest malomocenství Naamano vo stihlo jej. —

Za časů Petrových žil v Jerusalemě muž jménem Ananiáš. Tehdy celá obec věřících jakoby měla jednu duši a jedno srdce. Dělili se o všechno. Peníze přinášeli apoštolům, aby tito je rozdělovali potřebným. Také Ananiáš prodal pole. Chtěl se udělat hezkým v očích apoštolů. Z utržených peněz si něco ponechal, zbytek přinesl apoštolům a předstíral, že dává všechny peníze. Také se o tom domluvil s manželkou Safirou. Petr však poznal jeho přetvářku a lež. Vytýkal mu to: »Ananiáši, pole bylo tvé, nemohl jsi je ponechat sobě? A když jsi je prodal, nebyly peníze také v moci tvé? Proč jsi z nich si nechával lstivě. To ďábel tě svedl, abys selhal. Nelhal jsi lidem, nýbrž Duchu Svatému.« Když to uslyšel Ananiáš, padl na zemi a skončil. Za několik okamžiků stejný osud stihl také jeho manželku Safiru.

Kterými hříchy se prohřešil Ananiáš, Ghiezi? Lež, přetvářka, lest, křivé svědectví.

Proti pravdě se prohřešuje, kdo lže, kdo křivě svědčí, kdo se přetvařuje. (Ot. 208)

Lež. Lže, kdo vědomě mluví nepravdu. Snad jste se už někdy setkali s člověkem, který vám vědomě lhal. Jak to na vás působilo? Jistě jste si řekli, s tím již nechci nic mít. Ztratili jste důvěru. Lháři nevěříme, ani když pravdu mluví. Proto všichni jen poněkud ušlechtilejší národové nenávidí lež a váží si pravdy.

Tak vypravuje Herodot, že u Peršanů jest lež věcí nejhanebnější. Král Artaxerxes dal lháři přibít jazyk třemi hřeby na šibenici.

Někteří lhou, aby odvrátili zlo. To je tak zvaná lež služebná. Student: neučil se, omlouvá se pak ve škole, že ho bolela hlava.

Svatí nelhali ani žertem. Když studoval svatý Tomáš, spolužáci ve škole najednou se nahrnuli k oknu a volali: »Vůl letí.« Když se sv. Tomáš z okna podíval, vysmáli se mu. On však dobromyslně jim řekl: »Spíše je možno věřit, že voli létají, než, že křesťané lhou.«

Đáblu připodobňuje lež škodolibá. Jsem přesvědčen, že k takové nízkosti se žádný z vás nepropůjčí, abyste lži poškodili bližního.

Mohou však nastat okolnosti, kdy je dovoleno zamlčet pravdu. — Těžké okamžiky zažil za svého života patriarcha Atanáš. Pětkrát musel prchat před svými nepřáteli. Jednou byl již na moři. Nepřátelé ho stíhali, on pak rozkázal jeti jim vstříc. Nepoznali ho a tázali se, jak je daleko Atanáš. Odpověděl jim: »Není daleko.« — Tak neselhal, neprozradil se. Kdybyste snad také vy byli někdy v úzkých, pravdu říci nemohli, lhát nechtěli, vymluvte se jiným způsobem. Řekněte třeba: Nemohu se ve věci vyjádřit, otažte se někoho jiného, nezajímá mne to. I u soudu můžeme dát vyhýbavou odpověď. Když hledali u sv. Cypriána mladého křesťana a ptali se ho, zda skutečně je u něho, odpověděl: »Dej hledati, tedy ho najdeš.« — Někdy však příbuzní zatajují nemocnému jeho stav. Těžce se provinují proti jeho duši, nepřipraví-li se nemocný na odchod z tohoto světa.

Lež jest proti přirozenosti. Přirozeným úkolem řeči je, aby jí člověk dával na jevo, co si myslí. Kdo lže, ten tohoto daru Božího zneužívá. Lež jest také proti rozumu. Naši předkové asi ze zkušenosti říkali: kdo lže, ten i krade. I když nebéře přímo cizí majetek, okrádá lidskou společnost o pravdu.

Kdo lže nemusí vždy těžce hřešit. Lež sama o sobě je lehkým hříchem. Smrtným hříchem se stává tehdy, když je jí způsobena velká škoda, neb dáno velké pohoršení. To však neznamena, že se přibližuje Bohu, kdo v maličkostech lže.

Křivě svědčí, kdo lže o někom před soudem. Křivě byl obžalován Josef Egyptský, Zuzana, Pán Ježíš u Piláta. Podle Písma sv. křivý svědek je nenáviděn Hospodinem (Přís. 6, 19), také je stíhán světským soudem.

Přetvářka je lži v chování. Přetvařuje se, kdo si dává jinou tvář, t. j., kdo se chová tak, aby bližního svým vnějším jednáním oklamal. Tak se přetvařoval Jidáš na hoře Olivetské, když políbil Krista Pána. Herodes se tvářil před mudrci jako ctitel nově narozeného Mesiáše. — Zvlášť ošklivé je pokrytectví. Pokrytectvím hřeší, kdo je na oko zbožný. — Proti přetvářce bojoval Kristus Pán: *»Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, jste podobni hrobům obilným.«* Ty jsou zevně ozdobeny, ale v nitru plny hniloby. Právem tedy přirovnává svatý Klement pokrytce hromadě hnoje pokryté zářícím sněhem.

Nebezpečná je lež lichocením. Pěkně to vyjadřuje bajka o huse a lišákovi. Šel lišák hladový od lesa k vesnici. Za plotem uvidí bělostnou, tučnou husu. Všechny sliny měl na jazyku. Jen, jak k ní? začne jí lichotit: Ó slečno, jaký máte krásný hlas. Slyšel jsem vás dnes zpívat . . . hned jsem se rozhodl na vás podívat. A ty, krásné vaše nožky jsem celý unesen . . . a co to vaše peří, takové čistouchké . . . jak, máte štíhlý krček . . . tak dobře by na něj se hodil pěkný náramek. Mohl bych vám vzít míru? — Husa celá blažená nad tímto lichocením prostrčila krk v plotě, lišák vzal jí míru svými zuby, že ani hlásku nevydala. Lehce se potom zmocnil husy celé. Tak mnohý má v ústech med a v srdci jed. Kdo miluje lichocení, ten

si přeje ošizení. — Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.

Po boku pravdy stojí upřímnost a věrnost. Zvláště upřímného člověka má každý rád. Takový má důvěru všech. Vynasnažte se vždy v životě také věrně zachovat vše, co jste slíbili. Ať už je to svěšené tajemství, úřední či listovní, ať je to slib věrnosti víře, vlasti. Na náhrobku našeho buditele je nápis: »Dokud a kde ti Bůh žítí povelí, buď věren víře, vlasti, příteli.« Také manželé přijímají prsten na znamení věrnosti.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Účel světí prostředky. Tomu prý měli učit jesuité. Lež prý je dovolena, když z ní může vzejít dobro. Avšak dosud ještě nikdo neprokázal, že by tomu jesuité skutečně učili. Ten, kdo tuto pomluvu vymyslel řídil se asi Voltairovým heslem: »Bratři, lžete jen, ale jen hodně směle, něco přece uvízne.«

UŽIVOTNĚNÍ.

Máme pět smyslů, všechny jsou volné, jen jazyk je opatřený ohradou zubů a rtů na znamení, že máme být velmi opatrní, než něco proslovíme. Denně zkoumejte, zda se o vás může říci, že jste upřímní.

MYŠLENKA K PŘEMYŠLENÍ.

Archanděl Rafael představil se Tobiášovi jako syn vznešeného žida Azariáše. Lhal tehdy?

Přijde k vám někdo vypůjčit si peníze, nechcete mu půjčit. Je dovoleno mu říci: Nemám peněz?

»Pravda osvobodí vás.«

XLI.

DOBŘÉ JMÉNO — VZÁCNÉ JMĚNÍ.

K.: § 98, M.: § 44.

Příprava.

Ve škole se učíte různým předmětům. Jednomu byste se měli zvlášť naučit: mít smysl pro vlastní čest i pro čest bližního.

Co nazýváme cti? Jsou to vyznamenání, čestné úřady, bohatství, vědomosti? Cti rozumíme zevnější projevy příznivého smýšlení o nás. — To je čest osobní.

Někdy jste slyšeli, že důstojníci se zavazují na svou důstojnickou čest, kněží na svou kněžskou čest. To je čest stavovská.

VYSVĚTLENÍ.

Lidé podle různého vychování, společenského vzdělání a postavení o cti také rozdílně soudí. Katolík pokládá za čestné všechno, co se s vůlí Boží shoduje, za nečestné, co od Boha vzdaluje. Také vy při činu nesuďte podle toho, co by řekli lidé, ale, jak se na věc dívá Bůh. Někdy je ovšem potřeba míti ohled i na lidský názor o cti.

Mnohý člověk, i když nemá majetek a bohatství, je hrdý na svou čest. Též vy chraňte svoji čest. — Opatruj oděv za nova a čest z mládí.

Ztráta cti je pro člověka velké neštěstí. Už si pak z ničeho nic nedělá. Má snad ještě strach z četníka, ze žaláře, ale člověk prý zvykne i na šibenici. — Máme právo i povinnost napadenou čest hájit. Činil tak Kristus Pán před svou smrtí. — Skvělým dokladem víry prvních křesťanů jsou jejich obhajoby-apologie proti nactiutrhačům z řad pohanských a židovských.

Není však dovoleno usilovat o čest hříšnými prostředky. Stejně nebezpečné je přeceňování sebe, které vede často k nedůtklivosti, urážlivosti, domýšlivosti, marnivosti, vychloubačnosti a neúměrné ctižádosti.

Jako máme povinnost vlastní čest hájit a šetřit, tak jsme také povinni bližnímu čest nechávat a prokazovat myšlením, slovem, jednáním.

Proti dobrému jménu bližního se prohřešuje: 1. Kdo bezdůvodně o bližním špatně smýšlí; — 2. kdo jej pomlouvá nebo jeho chyby neprávem vyjevuje; — 3. kdo mu donáší, co druhý o něm zlého mluvil. Špatně o bližním smýšlí, kdo bezdůvodně podezírá, nelaskavě posuzuje a odsuzuje. (Ot. 209)

K Pánu Ježíši se přibližovali celníci a hříšníci. Toto farizee velmi popouzelo a když jich Kristus Pán neodmítal,

reptali: »Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.« Takových farizeů je hodně mezi námi. — Vytrhněte si některý z hlavy vlas — dejte jej proti slunci. I tento vlas má svůj stín. Na to mnozí zapomínají.

Podezřívavost je snad tak stará jako lidstvo samo. Přátelé Jobovi domnívali se, že Job musel být velkým hříšníkem, když byl stížen takovými ranami. — Po seslání Ducha Svatého zástupy byly přesvědčeny, že apoštolové jsou opilí. — Snaž se ze svého srdce podezřívavost odstranit! Vnější známky tak často klamou. Na nádraží byl člověk s velkým zarudlým nosem. Bylo slyšet poznámky: Ten toho musel vypít. Zatím měl znetvořený nos od úrazu z dětských let a jinak byl abstinent. — Také z jednoho poklesku nesmíme soudit na celý mravní stav. Někdy cítíme k druhému přichylnost, zatím co jiný působí na nás odpudivě. Tu se nesmíme dát řídit citem. I křivé dříví rovně hoří a na černém poli nejlepší pšenice se rodí.

Soud nad lidmi patří Bohu. Ptáka poznáme po peří, zvíře po srsti, člověka po řeči. Čím srdce plno, tím ústa přetéka. Kdo zlé mluví, ukazuje, že zlé je v jeho srdci.

Zajímavý je nápis na jednom domě v Českém Krumlově: Veni, vide et tace, si vis vivere in pace ... Od špatného smýšlení není daleko k pomluvě. Bližního pomlouvá, kdo lživě o něm vykládá nebo píše něco zlého, nebo skutečné chyby vyjevuje. Dobře by bylo na světě, kdyby to každý tak udělal jako holič krále Midase. Ten měl dlouhé uši. Nikdo však o této královské vadě nevěděl, protože to král úzkostlivě tajil. Jeden to však přece musel vědět: holič. Ten to však pod trestem smrti měl zakázáno o dlouhých uších někomu se zmíniti. Těžko však bylo zachovat tajemství v srdci. Ve dne v noci ho to mučilo. Neodolal, když nemohl jinak, vyhrabal si na břehu rybníka jamku a do ní tajemství pošeptal. —

Lidem, kteří nějakým způsobem čest bližního poskvřňují, říkáme právem nactiutřači. Už samým slovem jakobychom chtěli naznačiti, že utrhnou částku cizí cti. Mnozí lidé zapomínají na vlastní chyby, pro cizí mají velmi dobrou paměť. Správně poznamenal jeden lékař: »Mnohdy lidé kašlou, když jim něco závadného přišlo do

krku. Kdyby lidé museli kašlat i tehdy, když jim něco zavadného z hrdla vychází, nemělo by kašláni konce.«

Kdo poškozuje čest bližního hřeší proti křesťanské lásce ... Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.

Hřeší i proti spravedlnosti. Každý má právo, aby mu neztenčený majetek byl ponechán. Staří Římané vpalovali nactiutrhačům znamení C (= Calumniator). — Vestředověku nactiutrhačné ženy trestali zase jiným způsobem: byly přivázány k prknu a s ním několikrát ponořeny do vody.

Proč lidé berou čest bližního? Někteří tak dělají ze zlomyslnosti, jiní podle sebe soudí druhého, nebo chtějí odstranit jim nepohodlnou osobu. Aby pomluva ještě více působila, začínají obyčejně úvodem: pan X. Y. je hodný a vzácný pán ... ale — a teď vysypou všechnu svoji jedovatost.

Právo na svou čest má i národ, Církev. Sami byste mi mohli říci, že zvláště Církev je od nepřátel a zlých lidí pomlouvána.

Jsou však okolnosti, kdy chyba bližního se smí vyjevit. Chyba bližního se smí vyjevit, když je toho potřebí k jeho polepšení nebo k zamezení většího zla. — Učinil tak Josef, který z lásky k bratřím otci svěřil, co zlého učinili.

Je však potřebí varovati se donášení. Donášením hřeší, kdo bez potřeby někomu vyjeví, co nepřívětivého druhý o něm řekl, aby je zneřátoval. Po lidských žlabech kalná voda teče, bylo by pod vaši čest ji roznášet.

Jsme povinni křivdu a škodu nactiutrháním způsobenou nahradit. Někdy napadený musí hájit svou čest soudně. I světský zákon prikazuje pomluvu odvolat a uraženého odprosit. Pomluvou může být také způsobena velká škoda na majetku. Ku př. je-li pomluven obchodník, řezník, řemeslník, hostinský, že nemají dobrého zboží. I zde jsme zavázáni ve svědomí pokud možno veškerou škodu nahradit. Mnohdy to jde velmi těžko, je proto lépe dát si dobrý pozor na řeč.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Ševče, drž se svého kopyta! — Už jste asi někdy slyšeli toto rčení. Zajímavým způsobem povstalo. V Řecku

vystavoval známý umělec Apelles krásný obraz. Aby slyšel úsudek lidí, schovával se za obrazem. Na výstavu přišel také jeden athénský švec. Prohlížel si pátravým zrakem obraz a povšimnul si, že na střevíci osoby není něco dobře namalováno. Kritisoval to. Umělec ihned chybu opravil. Po druhé zase přišel švec a zjistil, že prý jsou špatně namalována zase záda. To už bylo na umělce trochu mnoho, vystoupil z pozadí obrazu a řekl: »Ševče, drž se svého kopyta!« Nekritisujte, čemu nerozumíte!

Lidé se obyčejně baví vypravováním o chybách jiných. Šikovným způsobem tomu předešel jednou německý mnich. Šel navštívit do města nemocného. Cestou potkal ženu. Přidala se k němu, aby jí cesta lépe uběhla. Po malé chvíli začala . . . »důstojnosti ani nevíte, jaká je má sousedka zlá žena.« Ihned jí vpadl mnich do řečí: »Pomodleme se za ni tedy růženec, aby se obrátila.« Tak se pomodlili celý růženec. Konečně byli u konce a žena byla ráda, že se bude moci vypovídati. A začala znovu: »S mojí sousedkou to není k vydržení.« Pak se pomodlete, abyste to vydržela. Ve jménu Otce . . . Když se domodlili, zbýval ještě kus cesty. Žena navazovala rozhovor: »Ani nevěříte, co její muž zkusí!« . . . »tak se pomodleme za ubohého muže vaší sousedky, aby nesl svůj kříž trpělivě.« U posledního zdrávasu růžence byli už na konci cesty. Řeholník řekl dobrácky: »Půjdete-li ještě jednou do města, bude mi velkým potěšením s vámi jít, statečně jste se modlila.« — »Ne, důstojnosti, odpověděla mrzutě, s vámi už do smrti nepůjdu.«

UŽIVOTNĚNÍ.

O křtu svatém vložil kněz každému z vás sůl moudrosti na jazyk. Užívejte tedy jazyka moudře: *»Buď každý z vás rychlý k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení.«* (Jak. 1, 19)

Nechtějte se podobat žabám, ty ve dne obyčejně mlčí a za tmy kvákají. Tak jedná člověk pomlouvačný, když o chybách za zády druhého vykládá. — Velkou společenskou neslušností je vzít si na mušku kolemjdoucího a všechny jeho vady vyzvonit. Tak to dělají psičí, že štěkají za člověkem. Pomluvou také škodíte nejvíce sami sobě. — Co datel kluje, na prsa mu padá.

Když někdo ve vaší přítomnosti bude chtít mluvit o chybách bližního, snažte se převést rozhovor na jiné koleje. Kdyby nebylo posluchače, nebylo by pomluvače. — Spišovatel Viktor Hugo, kdykoliv pozval někoho k sobě na hostinu, umístil vždy v jídelně pohovku s nápisem: Nepřítomni jsou zde.

Nesnižte se také nikdy k útoku na čest bližního anonymním dopisem. Ten se obyčejně hází do koše a autor takového dopisu je právem pokládán za člověka bezcharakterního.

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

Vysvětlete přísloví: »Co datel kluje, na prsa mu padá.
Myšlenky z Písma svatého:

»Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí vaše skutky dobré a slaví Otce vašeho, který jest v nebesích.« (Mat. 5, 16)

»Nebývejme marné chvály žádostivi, jedni druhých pouzejíte a jedni druhým závidíce.« (Gal. 5, 26)

»Nehledali jsme chvály od lidí, ani od vás, ani od jiných.« (Sol 2, 6)

»Také sám hledím, abych měl svědomí bez úrazu před Bohem i před lidmi.« (Sk. ap. 24, 16)

»Pravím vám, z každého prázdného slova, které budou mluvit lidé, vydají počet v den soudný.« (Mat. 12, 36)

Otázky: Co rozumíme ctí? Máme právo vlastní čest obhajovati? Kdo se prohřešuje proti dobrému jménu bližního? Kdo špatně smýšlí o bližním? Kdo bližního pomlouvá? Smí se chyba bližního vyjevit? Jak křivdu a škodu pomluvou způsobenou napravit?

XLII.

ÚKOL ŽENY V LIDSKÉ SPOLEČNOSTI.

Příprava.

Někteří se domnívají, že prý žena v Církvi je pokládána za cosi nižšího. Když přijímá svátost manželství je nucena slíbit muži poddanost a poslušnost. Nesmí přijímatí úřadů církevních.

Povšimněme si však nejdříve, *jaké postavení měla žena před příchodem křesťanství*. Dosud jsou pokládáni za nejvzdělanější národy starověku Řekové a Římané. U těchto národů žena byla pouze hříčkou v rukou mužových. Byla předmětem, kterým se obchodovalo. Byla pokládána za věc mužovu. I velký filosof Plato děkoval Bohu za to, že se nenarodil jako žena. Ženy prý mají málo sklonů ke ctnosti.

V Číně dosud narodí-li se chlapec, všichni září, rodičům je blahopráno. Běda však, narodí-li se děvčátko. Pláč a nárek rozléhá se po domě. Příbuzenstvo vyslovuje soustrast.

V Japonsku děvče musí říkat svému sourozenci pane bratře. V Indii věří, že narození děvčete přináší kletbu celé rodině. Ženy musí prokazovat mužům téměř božskou poctu.

Také o křesťanech se říká, že prý o ženě smýšlí špatně. Vždyť sv. Pavel napsal: »Žena ať mlčí v církvi.« (1. Kor. 14, 34). Vytrhne-li někdo tato slova ze souvislosti, právem by se pohoršil nad smýšlením sv. Pavla. Co touto větou však sv. Pavel míní? Zakazuje pouze veřejné vystupování v kostele. Ale právě z tohoto zákazu můžeme poznat, že sv. Pavel znal lidskou duši jak málokdo. Moderní věda zv. psychologie ukazuje, že jsou veliké rozdíly mezi duševním životem muže a mezi duševním životem ženy. Žena je více citová, snadno podléhá cizím vlivům, schází ji klidná rozvaha a ráznost. Úřady církevní vyžadují od člověka určitých vlastností, které nejsou obvyklé u žen. Proto ne bez důvodu byly úřady církevní svěřovány pouze mužům. Ti jsou odvážnější, ráznější, statečnější v boji.

To však neznamená, že by se ženy nemohly činně účastnit na šíření evangelia. Sv. Pavel sám chválí četné ženy, které jemu pomáhaly.

V listu ke Galatským zvlášť upozorňuje, že není rozdílu mezi mužem a ženou, neboť jsme všichni jedno v Kristu Ježíši.

V listu k Efeským žádá sice sv. Pavel, aby žena byla poslušná muže ve všem a jemu poddaná, ba dokonce v listu ke Kološským, aby se muže bála. Avšak poslušnost není zlem, ba říká se »poslušnost první ctnost.« Svobodný, kočující divoch není o nic cennější než občan spořádaného státu.

poroučí

abychom :

- a) bohumile pečovati o svůj majetek t. j.
zacházeti s ním šetrně, užívat ho k dobrým
skutkům
- b) každému nechávati
| dávati
| a prokazovati co jeho jest
- c) škodu napraviti

poroučí

abychom byli:

- a) pravdomluvní
| upřímní
| věrní
- b) cti a dobrého jména bližního
| šetřiti
| hájiti

v VII. přikázání

z a k a z u j e

krádež

loupež

lichvu

podvod

zadržetí a poškozéní majetku

v VIII. přikázání

z a k a z u j e

hřichy proti

pravdě	dobrému jménu bližního
a) lež křivá svědectví přetvářka	a) špatné smýšlení pomluva bezprávné vyjevení chyb donášení

Slovo báti má spíše v Písmě sv. význam míti v úctě. Tak zpíváme v jedné mešní písni: s bázní, ale beze strachu . . .

Jaký je vlastně *názor sv. Pavla*, poznáme nejlépe z dalších jeho slov: »Milujte jeden každý manželku svou tak, jako sebe sama, manželka pak boj se muže svého. (Ef. 5, 33).

Sv. apoštol nemohl ani jinak psát, chtěl-li zůstat věrným žákem Pána Ježíše. *Kristus Pán je největším osvoboditelem ženy*. U Židů byl dovolen rozvod, otec mohl svou dceru provdat za manželku. To všechno Kristus Pán zakázal. Uchránil ženu hříšnou od ukamenování, smiloval se nad Maří Magdalenou, která byla sklíčena u jeho nohou. Není divu, že zbožné ženy často provázely Krista Pána na jeho cestách a ony to byly, které vytrvaly pod křížem do posledního dechu.

V současné době některé tak zvané moderní ženy chtějí se vyrovnat ve všem mužům. Mluví se o emancipaci-osvobození žen. Co o tom máme soudit?

Náš názor je takový, jaký je možno dovoditi ze zjevení Božího. Co praví Písmo svaté o stvoření ženy? Vzpomeňte si na první třídu. Čemu jste se tehdy učili z biblických dějin? Adam byl zprvu jediný člověk na zemi. Řekl tedy Bůh: »Není dobře býti člověku samotnému. Učiňme mu pomocníci. I dal Adamovi tvrdě usnouti a když usnul, vyňal mu jedno žebro. Ze žebra učinil Hospodin ženu a přivedl ji k Adamovi.«

Velmi krásně tuto zprávu o stvoření vysvětluje *sv. Augustin*: »Kdyby byl Bůh chtěl, aby žena byla otrokyní mužovou, byl by ji stvořil z Adamových nohou. Kdyby byl chtěl, aby panovala nad mužem, byl by dal ženě vzniknouti z mužovy hlavy. Ale že chtěl, aby byla jemu rovnocennou družkou, stvořil ji z Adamova žebra.«

Jinak tomu bylo po hříchu prvotném. Tehdy pravil Hospodin ženě: »Mnoho budeš trpěti s dětmi a muž bude pánem tvojím.«

Z těchto slov Písma svatého plyne několik důsledků:

I. Muž a žena po stránce lidské přirozenosti, duše i milosti Boží, jsou si rovnocenní. Žena není o nic horší muže,

stejně jako on může dosáhnouti všech milostí a věčné blaženosti.

Z toho však neplyne, že se musí ve všem vyrovnat muži. Jsou zde určité rozdíly, které Bůh vložil již do přirozenosti lidské. Zcela jinak je stvořeno tělo ženy, rozdílné od těla muže. Bylo by proto nerozumné, kdyby některé ženy si řekly: Chceme vystupovat stejně jako muži. Hloupost není omezena časově na některé století, není divu, že i v našem věku objevily se takové bláznivé snahy. Některá žena si myslí, jak je moderní, oblékne-li si mužské šaty, dovede-li kouřit, mluví-li drsně. Takové mužatky jsou čímsi nepřirozeným, mohou vzbuzovat jen odpor a hnus. Přes všechno své úsilí nestanou se muži, ženami být nechtějí.

II. Třebas tělo ženino je slabší než tělo mužovo, přece může žena vykonati některé úkoly, které obyčejně jsou zaměstnáním muže. Zcela dobře může se žena stát advokátkou, lékařkou, učitelkou, studovat. Nebývalo tak sice dříve zvykem, ale víme již ze Starého zákona, že žena (Debora), zastávala soudcovský úřad.

Avšak toto zaměstnání nesmí ji trhat od jejího hlavního úkolu: rodinného života. Rodina je základem lidské společnosti. Potřebuje zvláštní péče. Muž je povinen starat se o ni svou prací výdělečnou, ženě pak je svěřena starost o to nejdražší, co otec a matka mají: o dítě. Víte sami, kolik starostí jste potřebovali vy. Jen si vzpomeňte na ty okamžiky, kdy maminka se skláněla nad vámi nemocnými, jak se o vás starala. Kdyby byla zaměstnána, jak by se vám byla mohla věnovat?

UŽIVOTNĚNÍ.

Jste katolické studentky. Jasně vám byly řečeny zásady vašeho jednání. Nedbejte toho, kdyby se vám snad někdo vysmíval. Budou to jen ženy slabé duchem, často mravně zchátralé, pohodlné, bez životní hloubky. Vy budete kdysi zastávat v životě důležité úkoly. Vynasnažte se, abyste je splnily dle vůle Boží.

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SV.

»Ženy ať se zdobí oděvem slušným se stydlivostí a cudností, nikoli vrkoči a zlatem, neb perlami neb rouchem

drahým, nýbrž jak se sluší na ženy, které se přiznávají ke zbožnosti, skrze dobré skutky. (Tim. 2, 9) »Ženu statečnou kdo nalezne?« (Přísl. 31, 10).

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

Vyjmenuj vynikající ženy z dějin Starého zákona!... z dějin Nového zákona!

Co napsal sv. Pavel o ženě? Jak těmto slovům rozuměti? Jaký byl osud ženy u národů starověku? Co udělal pro ženu Kristus Pán? Co souditi o emancipaci žen?

XLIII.

CÍRKEVNÍ PŘIKÁZÁNÍ.

Příprava.

Desatero Božích přikázání je pouze prohlášením toho, co je vepsáno do našich srdcí, čemu říkáme přirozený zákon Boží. Tímto zákonem je vázán každý člověk, žid či mohamedán, křesťan, budhista i pohan. Mimo tento zákon jsou však ještě jiné zákony. Z vůle Boží dává zákony nejen vrchnost světská, ale také vrchnost duchovní. Je celý zákoník církevního práva, jemuž se říká *codex*. Tento studují na právnických fakultách a v bohosloví. Prostému člověku by však bylo těžko si všechna ustanovení *codexu* zapamatovat. Proto bývá zdůrazňováno pouze pět přikázání, která se všech katolíků přímo dotýkají. Dnes a v příští hodině vám je vysvětlím.

Co je Církev? Společnost pravověřících křesťanů. Může být nějaká společnost bez stanov, stát bez zákonů? Církev je rozšířena po celém světě. Dá se představit, že by ji Kristus Pán nedal moc zákonodárnou?

NÁZOR.

Má Církev právo dávat zákony? Vzpomeňte si na slova Kristovo před jeho nanebevstoupením. Co řekl apoštolům? »Dána je mi veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte do celého světa, učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, učíce je zachovávat všechno co jsem já přikázal vám. Kdo uvěří a pokřtěn bude...« Nevím, milí studenti, jestli jste si v těchto známých slovech Pána Ježíše povšimli jedné věci. Nejdříve přikazuje

apoštolům: Jděte a učte.... tedy vykládejte to, co jsem já vám říkal... a pak znovu zdůrazňuje: A učte je zachovávat všechno, co jsem já přikázal vám.

VYSVĚTLENÍ.

Církev měří každému stejně. Její zákony váží jak panovníka, tak i chalupníka. Proto také vy jste podřízeni zákonům církevním. Jak jste je plnili dosud? V čem je potřebí, abyste se napravili?

Církev má tedy ve jménu Pána Ježíše vést lidi k věčné spáse. Dohledem, napomínáním a přikazováním. Dostala od Pána Ježíše i moc z á k o n o d á r n o u. Řekl apoštolům: »Cokoliv svážete na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« Snad jste někteří z vás četli cestopisy Musilovy. Byl dlouhá léta na východě mezi Araby. Procestoval místa, kde se odehrávaly události, o nichž slýcháváme v náboženství. Vypravuje ve svých cestopisech, jak rádi východňané mluví obrazně. Tak je třeba rozumět i slovům svázat a rozvázat. V knihách židovských učenců znamenají tato slova asi tolik, jako dáti a zrušiti zákony.

Kristus Pán dal církvi také právo odsoudit. Promlouval jednou o bratrské smiřlivosti a napomenutí: »Zhřešil-li pak proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi bratra svého. Pak-li neposlechne, přiber si ještě jednoho neb dva, aby ústy dvou nebo tří svědků byla každá věc zjištěna. Nebude-li dbáti, pověz Církvi. Neuposlechne-li však ani Církev, budiž ti jako pohan a celník.« (Mat. 18, 15—17.) Církev má tedy právo i potrestat.

Život křesťanů prvých století vyznačoval se neobyčejnou horlivostí. Věřící přinášeli i velké oběti, aby se mohli co nejčastěji účastnit mše svaté. Sváteční dni téměř celé ztrávili v bohoslužbě a duchovní četbě. Půst u nich nebyl vzácností. Na velké svátky připravovali se odříkáním radovánek a jídla, půst v adventě a před velikonoce byl o mnoho delší a ostřejší než v dnešní době. K svatému přijímání jich nemusel nikdo nutiti, poněvadž chodili při každé mši sv.

Později však horlivost u křesťanů poněkud polevila. Někteří vynechávali už svatou zpověď, nechodili na bohoslužby, u jiných zase opomíjení starých zvyků budilo po-

chybnosti, jsou-li také oni povinni zachovávat všechno, co bylo od počátku obyčejem. Církev proto použila moci jí Pánem Ježíšem dané a pevně stanovila pro všechny křesťany, jaké povinnosti mají. Tyto povinnosti jsou závazné pro všechny katolické křesťany a jsou obsaženy v pateru přikázání církevních. Možná, že je znáte už z obecné školy. Vyjmenujte je. Jak zní patero přikázání církevních? Která vám byla už letos vykládána?

Přikázání církevní jsou sice vydána pro všechny věřící, ale tito jsou jimi vázáni z ustanovení církevního až v době, kdy mají plné používání rozumu. To jest od sedmi let. Tak děti do sedmi let nejsou povinny jít v čas velikonoční ke svatě zpovědi a ke svatému přijímání.

POZNÁMKY K VYSVĚTLENÍ.

Církevní tresty.

Často slyšíte v dějepisu o některých církevních trestech. Mnohdy tomu nerozumíte, jaké to tresty jsou. Nikde byste nenašli v církevním zákoníku trest tělesný, jako ku př. bývalo v zákonících státních. Jsou to spíše tresty duchovní, kdy věřící je vyloučen ze společenství církevního, pokud se nenapraví. Takové tresty jsou exkomunikace a interdikt.

Exkomunikace je asi tolik jako vyloučení. Exkomunikovaný pozbývá práva být přítomný službám Božím nemí přijímat svátosti, není účastný milosti Církve. Interdiktem stížení jsou sice ve společenství církve, ale jsou jim zakázány některé bohoslužebné úkony. Interdikt se může týkat místa nebo osoby.

Dispens. Církev používá také někdy své moci, aby zákony změnila nebo prohlásila jejich neplatnost. Některé z důležitých příčin promíjí. Tak ku př. církevním zákonem jsou stanoveny překážky manželství, ale některá tato překážka může být za určitých okolností prominuta. Pro označení slova prominutí bývá užíváno latinského slova dispens.

UŽIVOTNĚNÍ.

V roce 390 vypuklo v Soluni povstání, v němž byl místodržitel zavražděn. Když se o tom dověděl císař Theodosius, přísahal městu krutou pomstu. Byl však uprošen milán-

ským biskupem, svatým Ambrožem, ale když byl podněcován některými svými rádci, vydal přece rozkaz ke krutému trestu. Přes 7.000 vinných i nevinných, žen i dětí a starců bylo povražděno. I Milán byl vzrušen tak přísným trestem. Svatý biskup napsal císaři dopis plný úcty a lásky, ale zároveň pevný a rázný, který měl císaře pohnouti k pokání. Když jednoho dne chtěl panovník bez předchozího pokání být přítomen službám Božím, zabránil mu biskup Ambrož vstup do chrámu. Císař se omlouval, že David také hřešil. Ale sv. Ambrož mu odpověděl: »Zhřešils jsi jako David, čiň pokání jako David«. Po 8 měsíců konal přísné pokání a teprve o vánočních svátcích, když Ambrož uznal, že se již panovník opravdově kál, dovolil mu, aby se mohl zúčastnit bohoslužeb.

Jsme povinni poslouchati zákonů církevních? Když rozesílal Kristus Pán své učedníky, mezi jiným jim řekl: »Kam však vejdete a nevezmou vás, bude Sodomě v den soudný lehčeji než tomu městu. Kdo vás přijímá, mne přijímá, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

XLIV.

PŮST TĚLESNÝ A DUCHOVNÍ.

K.: § 37, M.: § 100.

Příprava.

Už jste jistě v době svatopostní poslouchali zpívanou mši svatou. Je škoda, že neumíte ještě tolik latinsky, abyste mohli porozumět kráse modliteb. Tak v prefaci, zpěvu před pozdvihováním, kněz se modlí:

Deus, qui corporali jejunio
vitia comprimis,
mentem elevas,
virtutem largiris ac praemia.

Pokuste se to přeložit. Pomohu vám . . . Kněz se modlí k Bohu, který tělesným postem naše zlé náklonnosti potlačuje, pozvedá naši mysl, uštedřuje ctnost a odměny. Tak tento zpěv jmenuje důvody, proč bychom se měli postit.

NÁZOR A VYSVĚTLENÍ.

Vitia comprimis . . . nepravosti potlačuješ. Být páнем sebe je největší umění. Žádný učený však s nebe nespadl!

Je potřeba se vycvičit. Půst dává k tomu příležitost. Kdo svou vůli denně cvičí, bude dobře vyzbrojený v čas pokušení. Slyšeli jste o horolezcích. Zkoušívají občas spustit úplně jen jednu nohu a druhou při tom natáhnouti. Chtějí vědět, jestli je ještě svaly poslouchají. Také člověk by měl čas od času zkusit, zda si dovede něco odepřít. Vaši bratři bývali dříve povoláváni k výcviku, aby nezapomněli jezdit na koni a střílet. Tak musíte i vy občas povolati sebe samy k výcviku v dobrovolném postění. Postiti se znamená odepřít si některý pokrm neb značnější část potravy.

Postem se učíme přemáhat sami sebe a také usmiřujeme Pána Boha. Slyšeli jste už o prorokovi Jonášovi? Dostal rozkaz od Boha: »Hříchy města Ninive volají ke mně. Vstaň tedy a jdi tam kázat!« Zdráhal se tam jít. Víte, co ho cestou na moři stihlo. Prosil Boha o pomoc a z nitra ryby byl zachráněn. Ale rozkaz zněl znovu: »Jdi do Ninive a kaž tam pokání!« Co učinil Jonáš? Chodil městem a kázal: »Ještě 40 dní a město zahyne.« Kázání působilo. Ninivetští uvěřili slovu Božímu, uložili si půst a velcí i malí se oblékli v roucho kající. Sám král si posypal hlavu popelem a dal provolati: »Každý ať zanechá zlé cesty své; snad odpustí Hospodin a nezahyneme!« A Bůh viděl jejich pokání, smiloval se, a Ninive nezahynulo.

Proč byl poslán Jonáš do Ninive? Proč měli činiti Ninivetští pokání? Jak činili pokání? Obrátili se k Bohu; trestali sami sebe, postili se, modlili se. Pomohly tyto skutky pokání?

Lidstvo postilo se od pradávna. Už přikázání v ráji bylo postní. Jak znělo toto přikázání v ráji? Také v zákonu Mojšově byl půst předepsán. — V den Smíření Izraelité nesměli celých 24 hodin nic jíst. — Měli zakázané pokrmy a raději zemřeli, než by jich požívali. Znáte takové příklady z Písma sv. Starého Zákona. (Eleazar, bratři machabejští.) — Daniel postil se za svůj národ, aby dosáhl milosrdenství Božího. (Dan. 9, 3). — »Nařídte svatý půst!« vybízel prorok Joel za dnů Božího navštívení. — Vidíte, že kající skutek, usmiřuje Boha a zhlazuje časné tresty. Bůh odpustil Ninivetským, smiloval se často nad svým lidem. Půst krotí zlé žádosti. Jich byl jistě prost Jan Křtitel, který nejedl nic jiného, než kobyly a lesní med.

Kristus Pán dal také příklad postu. Před svým vystoupením 40 dní se postil. Nedal však příkazu, v které určité dny bychom se měli postiti. Také apoštolové před každým důležitým úkolem se postili. Když byl vysvěcen na kněze Pavel a Barnabáš, představení Církve se na svěcení připravili modlitbou a postem.

V prvotní Církvi brzy se ujal zvyk postit se z jara na památku 40denního postu Páně. Také postili se celý týden na sklonku každého čtvrt roku — quatembr — čtvero suchých dnů. Kdy jsou? Je přirozené, že i v den, kdy Kristus za naše hříchy přinesl oběť života, křesťané z vděčnosti si odpírali, co měli rádi. —

Mentem elevas. Sebezápor zušlechťuje člověka, mysl povznáší. Postem člověk se stává duchovnějším. — Dobrý postřeh je zachycen v přísloví: plenus venter non studet libenter. Je-li člověk připoután požívačností k zemi, těžko vzlétá jeho duch k výšinám. — Zkušenosti máte konečně sami. Po výborném obědě tělo je unaveno a nejraději by se uložilo k odpočinku. Proto vynikající myslitelé starověku, jako Plato, Sokrates, Pythagoras a jiní, zachovávali posty a byli přesvědčeni, že půst přispívá k dosažení moudrosti a duševní chápavosti. Humboldt, slavný přírodopisec, když psal vědecké dílo, které vzbudilo obdiv v celém světě, živil se jen chlebem a vodou. —

Půst prospívá i tělesnému zdraví. Ve Slezsku na několika místech jsou lázně, kde jsou nemocní léčeni jen postem. Musí prodělat léčebné období trvající několik neděl a k jídlu dostanou jednu housku na dva dny a skleničku vína. Každý takové léčení nevydrží, nemá-li dosti pevné vůle. Kdo však prodělá všechno předepsané, vychází z lázní jako znovu zrozený.

Mniši na poušti neměli vybrané stravy, kousek chleba, trochu vody, s tím vystačili. A přece jak vysokého věku se dožili. Každý stroj i ze železa potřebuje opravy a oddechu. Také žaludek. Proto lékaři předpisují půst nucený — dietu. *Jest tedy užitečno se postiti, protože postem činíme pokání za hříchy, učíme se přemáhati a prospíváme svému zdraví.* (Ot. 213)

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Křesťanská askese.

V dnešní době věnuje se neobyčejná péče lidskému tělu. Celé řady spolků i státních ústavů pečují o tělesnou zdatnost jednotlivců i celého národa. Je proto slyšet hlasy, které říkají, že půst, sebezápor, askese, je středověkým přežitkem, který se nehodí pro člověka 20. století. Studenti, i vy potřebujete mít v této věci jasno. Co je smyslem křesťanské askese? Zničení těla? Život o chlebě a vodě? Bičování? To rozhodně ne! Ani ve středověku se nebičovali ze zábavy, poustevníci neodcházeli na poušť z nudy. Ke skutkům sebezáporu vedly je velké myšlenky: vyrovnání lidského nitra, odčinění hříchů.

Hřích rozpoutal boj mezi tělem a duší. Po hříchu prvotním byla zničena rovnováha. Tento boj zla s dobrem v našem nitru pociťujeme všichni podnes. Sebezápor pomáhá k vnitřnímu ukáznění a vyrovnání našeho nitra. Lidské vášně jsou jím vychovávány a usměrněny k vyšším cílům. Proto askese zůstane vždy neocenitelným darem pro lidstvo.

Hříchem jsme si vzali to, na co jsme neměli práva. Sebezáporem odřikáme se toho, na co právo máme. Dochází tak k jakémusi vyrovnání vážek božské spravedlnosti. Proto za pokání v křesťanském starověku byl tak často ukládán dlouhý půst.

Proč se první křesťané postili? Píše o nich tehdejší dějepisec: »Je-li u nich někdo nuzný nebo chudobný a nemají-li ničeho přebytečného, postí se dva nebo tři dny, aby mohli udělit chudým, čeho mají zapotřebí.« Postili se z lásky k chudým. — Didaché vybízí: »Postte se za své pronásledovatele.«

Jak se postili naši předkové? Dovedli dobře pochopit ducha postu, který nezáleží v nějakých neobyčejných skutcích sebezáporu. Často je větší obtíž odřici si nepatrnou věc, na kterou jsme zvyklí. Vypravuje a tom spisovatel Šmilovský v knize: »Rozptýlené kapitoly.« Jeden ze stařečků si odřekl ve svatém týdnu šňupání, druhý rybolov, jiní zase nekouřili, nešli do hostince atp.

UŽIVOTNĚNÍ.

Při hrách je vidět, jak rádi závodíte. Jste skutečně mladou, tělesně zdatnou generací. Nechtějte se však podobat člověku, který by měl snad neúměrně vypěstovanou ruku, či nohu, zatím co by ostatní zakrnělo. Ve zdravém těle, zdravý duch. K zdraví ducha napomáhá sebezápor, půst. Postní příkázání v nynější době jsou celkem nepatrná, snažte se však i v maličkostech ukázat věrnost.

Poznámka: Předpisy o postu nejsou v těchto katechesech rozbírány, poněvadž jejich výklad je dost obsažně podán v katechismu i mravouce.

Otázky: Co znamená postiti se? Proč jest užitečno se postit?

XLV.

POHŘEB ŽEHEM.

Příprava.

Každého roku ve sbírce zákonů a nařízení vychází sta a sta nových předpisů a zákonů. Také zákonodárství církevní neustrnulo na několika předpisech. Když se jeví potřeba, svatý Otec, z moci mu Pánem Ježíšem dané, přikazuje nebo zakazuje, co máme konat. V posledních desetiletích vznikly pochybnosti, zda je dovoleno, aby katolický křesťan byl pohřben žehem. Církevní zákon odpovídá záporně. Vysvětlím vám dnes důvody.

VYSVĚTLENÍ.

Nejdříve něco z dějin lidstva. Na samém počátku lidské historie jsou slova Hospodinova k prvému člověku: *»V potu tváře své budeš jísti chléb svůj, dokavad se nevrátíš do země, z které vzat jsi; neboť prach jsi a v prach se obrátíš.«* (I. Mojž. 3, 19)

Od pradávna člověk se tímto rozsudkem řídil. Cestovatelé a vědečtí badatelé prozkoumali, že již u nejstarších národů světa byl zvyk pohřbívat do země. Nejen to, v Egyptě před tisíciletími snažili se uchovat lidské tělo pokud možno nejdéle, mrtvé balzamovali, nad hroby postavili obrovské pyramidy, aby nikdo k tělu neměl přístup.

Tu a tam vyskytlo se někdy spálení mrtvol. Stalo se tak u padlých vojáků, bylo-li nebezpečí, že jejich těla

padnou do rukou nepřátel a budou zneuctěna. Byla také spalována těla zločinců, aby co nejdříve zmizela jejich památka s povrchu zemského.

V národě izraelském od nejstarších dob pochovávali do země a hrob je dosud židům místem velmi posvátným.

Křesťané od počátku své mrtvé kladli do země. Tak byl do země pohřben ten, kterého nejvíce ctili a milovali — Pán Ježíš. On byl také jejich nadějí, že vstanou z hrobu, tak jako on vyšel vítězně z hrobu hlídaného a zapečetěného.

Pohané znali toto přání křesťanů, aby byli pohřbeni stejně jako jejich Mistr, a proto na potupu dávali spálit těla mučedníků. — Tak křesťané pohřbívali své mrtvé téměř po celá dvě tisíciletí. Teprve v minulém století začalo se šířit hnutí pro pohřeb žehem. Hlavní důvod tohoto hnutí pak byl odpor proti Církvi, která bojovala proti bludné filosofii materialistické. Ovšem na venek byly uváděny důvody takové, aby je mohl prostý lid pochopit.

Důvody pro spalování mrtvých.

Důvody jsou působivé a mnohostranné. Žádný člověk i když o tom po smrti nebude vědět, nepřál by si, aby jeho tělo bylo dáno na pospas červům. Také pohled na rozkládající se tělo prý není příliš příjemný. — Dále na níže položených místech může být spodní voda a jak by k tomu přišel člověk, který po dlouhý čas svého života vodu nepil a najednou měl v ní po smrti plavat. Tyto důvody hodně působí na krasocit člověka. — Zapomíná se však, že v hloubce, do které jsou lidská těla ukládána, červi už neřádí, těla ponenáhlu zetlívají a zpráchnivějí. Také není třeba mít obavy ze spodní vody. Půda, do které má být pohřbíváno, je napřed důkladně prozkoumána, zda vyhovuje. —

V dnešní době je také hlad po půdě. Vy, kteří jste z vesnic, víte, kolik je zájemců, prodává-li se kousek pozemku. Dalo prý by se mnoho půdy ušetřit, kdyby nebylo hřbitovů. Urnový háj zabere velmi málo místa. — I tyto důvody pokulhávají. Porovnejte si rozlohu vašeho vesnického hřbitůvku s rozlohou všech polí (katastru), která patří do vaší obce. —

Z hrobu prý se šíří nebezpečí nákazy a moru. Na hřbitovech jsou ukládáni lidé nakažlivě nemocní, zkázonosné

bakterie by mohly zamořit celý kraj. V ohni je všechno zničeno. — Ten, kdo tak mluví, obyčejně neuváží, že nebožtík není ihned pohřben do země, naopak je převážen do místa, kde je krematorium, a nebezpečí nákazy je tím větší.

Rozhodnutí Církve.

Církev zakazuje katolickému křesťanu dát se pohřbít žehem a kdo by tak přece učinil, je mu odepřen církevní pohřeb. Tento zákaz nemá důvodu ve věrouce. Církev by mohla klidně dovolit i pohřeb žehem a neprohřešila by se na svém poslání. Je to spíše věc církevní kázně. Pohřbů spálením bylo obyčejně používáno v boji proti nauce Kristově o slavném těla vzkříšení. Pohřeb žehem byl šířen z odporu proti církvi svobodnými zednáři.

Mohou se ovšem najít věřící, kteří snad jinak svědomitě plnili všechny své povinnosti k Bohu. Církvi i lidem a přece by se rádi dali spálit. Nechtějí tak učinit z nenávisti proti Církvi. Církevní úřady však anizde nepřipouštějí výjimky, aby z výjimky se nestalo pravidlo.

UŽIVOTNĚNÍ.

Hřbitov pro katolického křesťana není místem hrůzy. I vy se rádi zastavíte u hrobu svých milých. Víte, jak dojíká vzpomínka na mrtvé v předvečer dušiček. Až vás Bůh z tohoto světa zavolá, bez bázně odevzdejte svá těla zemi, ze které jste vzati.

XLVI.

HLAVNÍ HŘÍCHY.

K.: § 105, M.: § 15.

Příprava.

Znáte při lehkootletických závodech běh přes překážky. Při některých disciplínách je nařizeno, aby závodník běžel s určitým zatížením. Sv. Pavel také náš život přirovnává běhu o závod. Nevítězíme lehce. Jsou nám v cestu stavěny překážky: pokušení, zlý příklad, svádění ke hříchu. Máme však i přítěž sami u sebe. Jsou to zlé náklonnosti, které jsou v našem nitru jako neblahý následek prvotního hříchu. Takových náklonností čítá se obyčejně sedmero, a to:

k pýše, lakomství, smilstvu, závisti, nestřídmosti, hněvu a lenosti.

Tyto zlé náklonnosti bývají pramenem mnoha jiných hříchů. Říkáme jim proto hlavní hřích y. Svátí Otcové se domnívají, že každý z nás má zvlášť silný sklon aspoň k některému z hlavních hříchů. O některých jste již slyšeli, ostatní vám vysvětlím dnes.

VYSVĚTLENÍ.

Pýcha je posledním důvodem každého hřichu. Satana vedla ke vzpouře, první lidi pobádala k rovnosti s Bohem, jak to skončilo, víte dobře. — Kristus Pán v podobenství o farizeovi a celníkovi vykreslil ošklivost pýchy. Vzpomínáte si na jeho vypravování. Povšimněte si jednání farizeova. Vstupuje do kostela s pohrdáním k druhým. Jak asi šel, jak se asi povýšeně díval. A to chlubení před oltářem. Mnoho dobrého neučinil a s tím málem šel na trh . . . není jako ti druzí . . . postí se . . . dává desátky i z nepatrných věcí . . . podává Hospodinu celou bilanci — účet dobrých skutků. Děkuje Bohu — jaká pokora.

Je dosti lidí, kteří jsou mu podobní. Někdo se pyšní, že má pěkný grunt, jiný zase, že má nový klobouk, nebo že něco více ví než jeho kolega. Neuvědomují si, že je-li na nich co cenného, pak pochvala nenáleží jim, ale oné příčině, novému klobouku či vědomostem, které jsou konečně zdarma dány od Boha a právě tak se mohl člověk objevit na světě bez nich jako s nimi.

Pyšného nemá rád Bůh, ani lidé. »*Bůh se pyšným protiví . . .*« (Jak. 4, 6) a pokorným dává milost. Vyjmenujte příklady potrestané pýchy, jak je znáte z biblických dějin (Goliáš, Absolon)! —

Lidé vtipně o pyšném říkají: Nosí mozek pod kloboukem. Někdy je vtip až ostrý: »Vyhýbejte se, hadr jde.« Potrestané pýše se vysmívají: Krákala vrána, když vzhůru letěla, a když dolů, i křídla svésila. —

Při křtu svatém jste slíbili, že se odříkáte ďábla a veškeré pýchy jeho. Jak tento slib plníte? Nejeví se u vás marnivost, vychloubačnost? Opakem pýchy je pokora.

Pokora je základem všech ctností. Pokorný člověk si na ničem nezakládá. — Setník v Kafarnaum praví Kristu Pánu: »Pane, nejsem hoden . . .« Měl úřad, bohatství, vykonal

mnoho dobrého, a přece nevystavuje své skutky na odiv. Pokorný je si vědom toho, že vše dobré má od Boha, modlí se o požehnání Boží. Zná své slabosti. Ví, kdyby měl všechny své hříchy napsané na čele, že by si čepici stáhl až na uši. Klidně jde proto ke svaté zpovědi a není mu proti mysli říci: . . . já bídný hříšník. — Ve společnosti je milý, nevypíná se, nechlubí se, je srdečně zdvořilý. Každý ho má rád.

Nejkrásnější příklad pokory nám dal Kristus Pán. Byl Syn Boží, sestoupil s nebes, dobrovolně žil v poníženosti a chudobě, byl služebníkem jiných, laskavý k lidem, nejponíženější smrtí usmířil svého Otce v nebesích za naše viny. Nás pak vybízeli: *»Učte se ode mne, ježto jsem tichý a pokorný srdcem.«* (Mat. 11, 29)

Pokorný má slíbeno království nebeské. On se poníží, bude na věčnosti povýšen. O něm platí slova: *»Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.«* (Mat. 5, 3)

Vzpomeňte si, při kterém přikázání jsem vám vykládal o lakomství . . . smilstvu . . . závisti . . . hněvu . . . Zbývá ještě poslední z hlavních hříchů, který je velmi rozšířený v řadách studentských: lenost.

Lenost. Křesťané nepracují v neděli, Řekové v pondělí, Peršané v úterý, Asyřané ve středu, Efezští ve čtvrtek, Turci v pátek, Židé v sobotu, . . . lenoch každý den. V srdci lenocha bují nechuť k jakémukoliv zaměstnání, které vyžaduje nějakou tělesnou nebo duševní námahu. — V celé přírodě je neustálý ruch a proudění, vezměte si jen kapku vody z potoka, co tam najdete mrštných droboučných živočichů. Podívejte se na tělesa nebeská, vše krouží, pracuje, jen lenoch má na všechno čas. — Je lenost dvojí: první týkající se věcí pozemských, druhá má vztah k věčné spáse.

Lenost — zahálka. Mnohý student říká: Já bych mohl být s vyznamenáním, kdyby se mi chtělo tak studovat, jako se mi nechce. Bez vyznamenání lze sice dojít království nebeského, s leností však se nedosáhne ani štěstí pozemského. — Mladí ležáci, staří žebráci. — Kdybyste přišli do lesa, všimněte si jedné věci: stromy tvoří nahoře jednu rovinu: některé však zůstávají pozadu. Nestačily růst

a byly udušeny. Také u lidí jdou schopní ku předu, leniví zůstávají pozadu.

Lenoch nemůže cítit se šťastným ani ve svém srdci. Nuda a rozervanost nedají mu klidu, po kterém tak touží. Včely trubce vyhazují. U Egyptanů na konci roku musel se vykázat každý člověk, čím se po celý rok zaměstnával.

Lenost k věčné spáse. Bohužel touto náklonností je postiženo mnohem více lidí než zahálkou. Tato lenost je dobrovolná nechť k pracím, které se týkají naší věčné spásy. — Kristus Pán prohlásil: »*Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.*« (Mat. 11, 12.) Kristus také chválí moudré panny, které neodpočívaly a opatřily si potřebný olej. Stejně pochvalně se zmiňuje i o služebnících, kteří s hřivnami dobře pracovali a vyzískali další. — Každý strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřazen a na oheň uvržen. (Mat. 7, 19)

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ.

Je každý hlavní hřích těžký? Lidé se často domnívají, že hlavní hřích je zároveň těžký, ba těžší než ostatní. Avšak hlavní hřích jeví se obyčejně s počátku jako hřích lehký, teprve když se mu člověk podvolí a hřích jeho srdce opanuje, stává se hříchem těžkým.

UŽIVOTNĚNÍ.

Bylo dáno heslo: mladí vpřed. Na vás bude, zda pilnou prací vyplníte místa starých zde i na věčnosti.

XLVII.

DOKONALOST LIDSKÉ OSOBNOSTI.

K: § 109.

Příprava:

Athéňané měli kdysi zvláštní podívanou. Za jasného dne, v poledne, kdy slunko hřálo až nebylo milo, objevil se na náměstí muž, který měl v ruce svítilnu. Udivení všichni pozorovali zajímavého člověka. Ti, kteří ho neznali, domnívali se, že to nemá v hlavě v pořádku.

Muž však měl mezi obecnstvem přátele. Ti se nestyděli přistoupit k němu a otázati se ho, co hledá se svítilnou za jasného dne na ulici. Odpověď byla velmi stručná: »Hle-

dám člověka!« — Dále si už tázajících nevyšel a pokračoval v hledání. Byl to známý filosof Diogenes.

Velmi zajímavá odpověď! Tisíce lidí około něho — a on říká: Hledám člověka! Koho asi hledal? Člověka dokonalý.

Po dokonalosti toužili lidé všech věků. Také ke Kristu Pánu přistoupil jednou mladík plný touhy být lepším. Vykladači Pisma sv. se sice neshodují v názoru, zda to byl některý z farizeů, kteří měli ve zvyku zastavovat na ulici docela neznámé chodce a prositi je o radu, v čem by se měli ještě polepšiti, že prý už nevědí, co by dobrého měli činiti. Nebo to byl úzkostlivý mladík, který se bál, že nezná všech přikázání Božích a chtěl vědět též, které je nejdůležitější. — Pokorně praví: »Mistře dobrý, co mám činiti, abych měl život věčný?« Ježíš odpověděl: »Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání.« A on odpověděl: »Která?« Kristus Pán mu je vyjmenoval... S pocitem tiché radosti mohl mladík odpověděti: »Mistře, to všechno jsem zachovával od malička. Co mi ještě chybí?« — Ježíš pohlédl na něho láskyplně a odpověděl: »Jedno ti ještě chybí. Chceš-li být dokonalý, prodej všechno, co máš, a peníze rozdej chudým; tak budeš mít poklad v nebi. A potom přijď a následuj mne!« — Zajímavé bylo ukončení rozmluvy...: »Když to jinoch uslyšel, zarazil se a odešel smutný, neboť měl mnoho statků.«

VYSVĚTLENÍ.

Co je potřebí k dokonalosti? Co nás k ní přivede? Zdá se, že nám Kristus Pán ukládá vysoký požadavek. Bohatý mladík neměl dosti síly jej splniti. Ba dokonce Kristus Pán vyslovuje při jiné příležitosti přání: »Buďte dokonalí, jako váš otec nebeský dokonalý jest.« — Jak těmto slovům rozuměti? Může se člověk rovnat v dokonalosti s Bohem? To rozhodně ne! Může však se snažiti Bohu v dokonalosti se přiblížit. Má snad každý z nás konati nějaké zvláštní hrdinské skutky? Státi se misionářem? Vstoupiti do kláštera? Kdyby v těchto celkem mimořádných skutcích měla pozůstávat dokonalost, pak by se nemohla dokonalou nazývati Panna Maria, nemohl by býti dokonalým svatý Josef, ani mnohý ze světců.

V čem se jevila dokonalost svatých? Celým srdcem milovali Boha. Z lásky k němu nechtěli překročiti jeho vůli. Mnozí vynikli v tom, co Bůh pouze doporučí. *Nepřehlíželi maličkosti* (sv. Terezie od Ježíška). Toto všechno může splnit každý z nás. *Jsou to všeobecné prostředky k dokonalosti.*

Jinochu, který se mimořádně snažil o dokonalost, dal Kristus Pán zvláštní rady: »Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co máš a rozdej chudým. A potom přijď a následuj mne.« (Mat. 19, 21).

Jsem zvědav, zda přijdete na to, *které rady Kristus Pán mladíku dal?* Radu ustavičné chudoby, radu dokonalé poslušnosti (jdi a následuj mne) a radu ustavičné čistoty.

Rady jsou obsažené v evangeliu, proto je nazýváme *evangelickými radami*. *Kristus Pán je sám zachovával, doporučil, ale nenařídil.* Bůh s námi jedná jako přítel, který ukazuje cestu, ale ponechává nám na vůli, zda chceme jíti po cestě dobré nebo dokonalejší. —

Dobrovolná chudoba. Kristus Pán sám žil v chudobě; ležel v jesličkách a umíral na cizím dřevě; bez majetku šel světem, bydlil v cizích domech, přijímal dobrodiní jiných. »Syn člověka nemá, kde by hlavu složil. (Mt. 8, 20.) Celý pozemský život Pána Ježíše je chvalozpěv chudoby. Dal příklad bohatým, aby jejich srdce nepřilnulo k penězům; povzbudil chudé, aby nezoufali nad nedostatkem. Jeho příklad bude působit po tisíciletí. Kdo zvláště se ho snažil napodobit? (Sv. František z Assisi.)

Ustavičná čistota. I v tom Kristus ukázal se vzorem. Když mluvil o manželství výslovně prohlásil: »Jsou panici, kteří sami se oddali panictví pro království nebeské. Kdo můžeš pochopiti pochop.« (Mt. 19, 12) To znamená, že ne každý má dosti síly tuto radu splnit. Také svatý Pavel vyzvedá přednosti čistoty: »Kdo se oženil, stará se o věci pozemské, kterak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen. Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu.« (Kor. 7, 33) Kristus Pán vyvolil si za matku Pannu Marii, za pěstouna svatého Josefa. Nejmilejší jeho apoštol byl sv. Jan.

Naprostá poslušnost duchovních představených. »Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž,

aby sloužil.« Kdo chce jít za Kristem musí zapřít sebe sama a podřídít vůli svou vůli jiných. Již v prvních stolecích křesťanských zbožní mužové a zbožné ženy tvořili společnosti, aby pod církevními představenými ctnostně a svatě žili. —

MYSLENKY K PROHLOUBENÍ.

Kdo je povolán pro stav řeholní? Někdy povolává Bůh *mimořádným způsobem*, kdy se milost dotkne jednou lidského srdce. Tak jste mohli čísti o lidech, kteří ku př. mnoho znamenali v uměleckém světě, filmu, divadle a najednou se rozhodli vstoupiti do kláštera a jsou tam šťastni. *Obyčejně* Bůh však vede duši jinou cestou: *cestou modlitby, přemýšlení a porady se zpovědníkem*. Podle církevního práva může do řádu být přijat každý katolík, kterému nestojí v cestě žádná náboženská překážka, který má úmysl a je schopen nésti obtíže řeholního života.

Překážky jsou: odpadlictví, kdo nemá předepsaného stáří (15. rok pro noviciát), kdo je donucen, kdo je v platném manželství, kdo je již v nějakém řádu, kdo je pro zločin soudně stíhán. — Nedovoluje se vstup do kláštera také těm, kteří mají dluhy, jsou povinni ještě vyrovnávat finanční záležitosti (pokladníci, poručníci a pod.), děti, které jsou povinny pomáhati rodičům, kteří trpí nouzí. Tyto poslední překážky může církevní úřad prominouti.

Žadatel musí míti *pravý úmysl*. Nežádá se však už dokonalosti. K té má vést řeholní život.

Žadatel také musí *mit schopnost* pro řád, do kterého chce vstoupiti. Ne všechny řády mají stejný úkol. Některé mají za cíl činnost kazatelskou, jiné vychovatelskou, někteří zabývají se ošetřováním nemocných. Proto každý z těchto řádů požaduje na žadatelích o přijetí schopnosti pro splnění úkolu řádu.

Význam řeholního života. Po ovoci poznáte je. Řeholní řády prohlubují náboženský život věřících. Konají misie, vychovávají, řeholní kněží jsou výbornými vůdci duší — zpovědníky. Řeholníci proměňovali lesní půdu a pouště v úrodná pole, zakládali první školy, učili hospodařiti, opisovali staré řecké a římské knihy a tak nám dochovali vzdělanost předcházejících století, utišují bolest nemocných v rozsáhlých nemocnicích.

UŽIVOTNĚNÍ.

Tři cesty k dokonalosti. Kristus Pán vyslovil při kázání horském napomenutí: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského.« (Mt. 5, 20) Chce tedy od nás, abychom se ze svých sil snažili býti lepšími. Při této snaze rozeznáváme tři stupně; kdo je na jednom z nich, jde správnou cestou.

Cesta očisty: Sv. Augustin ve svém mládí dopustil se, jak vyznává leckteré špatnosti. Milost Boží zapůsobila a on si uvědomil: musím jednat jinak. Zamyslel se nad sebou, rozhodl se, všeho špatného zanechat. Podobně jednájí mnozí jiní. Poznávají špatný stav své duše a rozhodují se k lepšímu životu. Snaží se zbavit těžkých hříchů, začínají docela jiný život, modlí se, přijímají svátosti.

Cesta osvícení. Na tomto stupni se člověk dopouští ještě dobrovolně lehkých hříchů: neposlušnosti, hněvivosti, netrpělivosti atd. Snaží se však jich zbavit. Přináší dobrovolné oběti, chce se přiblížiti Bohu.

Cesta spojení. Kdo dosáhl tohoto stupně snaží se vykonat víc než je předepsáno v zákoně Božím. Přijímá často svátosti, touží po spojení s Bohem v modlitbě, koná četné dobré skutky.

Na kterém stupni jste vy?

MYŠLENKY K PŘEMÝŠLENÍ.

V čem vynikali svatí tohoto týdne? — Které jsou evangelické rady? Proč se tak nazývají? Které jsou všeobecné prostředky k dokonalosti? — Které jsou zvláštní prostředky k dokonalosti?

XLVIII.

DOBŘÉ SKUTKY.

K.: § 106, M.: § 9.

Příprava.

Kristus Pán dovedl tak krásně vypravovat. To, co by jiní vyjádřili filosoficky, vědecky, nebo vzletnými slovy, on dovedl říci jednoduše, ale pádně.

Velmi působivé jsou jeho řeči o posledním soudu. I letos jste již úryvek z nich slyšeli. (Kdy?) . . . Jak se budou děsit ti po levici, až uslyší hlas: » . . . Odejděte od mne zločeni, do ohně věčného . . . lačněl jsem a nedali jste mi jísti, žíznil jsem a nedali jste mi pítí . . .«

Co jim Kristus Pán vyčítá? Vraždu, loupež, svatokrádež? Nic takového. Proč jsou odsouzení? Nevykonali nic dobrého. Dobrý skutek koná ten, kdo jednáním, mluvením nebo myšlením činí něco Bohu milého. Pán Ježíš sám nás poučil, které jsou hlavní dobré skutky a s jakým úmyslem je máme konati.

NÁZOR.

Stalo se tak při kázání horském. Tehdy Pán Ježíš posluchače varoval: *»Mějte se na pozoru, abyste nečinili dobrých skutků svých před lidmi, abyste byli od nich viděni; sice nebudete mít odplaty v nebesích.«* — Tak to obyčejně dělávali farizeové. Vykonali leccos dobrého, ale ne z lásky k Bohu. Ke konání dobra vedla je touha zalíbit se lidu. — Kristus Pán v kázání tuto myšlenku dále rozvedl:

»Když tedy dáváš almužnu, nebuď jako pokrytci. Ti dávají a vytrubují, aby je lidé viděli a chválili. — Amen pravím vám, už dostali odměnu svou. Ty však dávej almužnu skrytě, ať nezví levice tvá, co činí pravice. A tvůj otec, který vidí v skrytě, odplatí tobě.«

Posluchači dobře věděli, kam jsou namířena tato slova. U židů totiž byla zavedena povinná daň pro chudinu, ale i mimo ni někteří dávali dobrovolné dary pro nemajetné. U farizeů dostupovaly tyto dary značné výše. Když dávali almužnu, vytrubovali na ulici, aby prý každý chudý o tom věděl a nebyl opomenut. —

Dostali odplatu svou . . . Bůh jim nebyl již nic dlužen za jejich dobrý skutek, vše bylo vyrovnáno, žádné zásluhy si pro nebe nezískali. Musela jim stačit chvála lidská, vždyť jenom pro ni konali dobré.

Vedle almužny je to modlitba, která nám přibližuje nebe. Ale farizeové i modliteb zneužili k svému vyvýšení. Rádi se modlili nápadně, aby je lidé viděli a chválili. I za to dostali odplatu svou. — Ještě dosud na východě často lze vidět modliti se židy na ulici nebo ve vlaku. Toho Kristus Pán neukládá. Záleží na úmyslu. Proto radí: . . . *»Ty však*

vejdi do svého pokoje, zavři dvěře a modli se skrytě. A tvůj Otec, který vidí skrytě, odplatí tobě.»

Zvláště půst mohl být viděn od druhých. Našlo se dosti farizeů, kteří se v době postu tvářili na venek velmi ztrápeně, nemyli se, hlavu si posypali popelem, aby všem bylo zřejmo, že se postí. Ani to není Bohu milé.

VYSVĚTLENÍ.

Farizeové tolik se modlili, tak veliké almužny dávali, od postu byli celí zmoření, a přece Kristus Pán jim neslibuje odměny v nebesích. Všem těmto jejich skutkům cosi chybělo: dobrý úmysl. A skutek bez dobrého úmyslu nemá ceny. Napíši-li na tabuli řadu 0000, nic neznamenaají, napíši-li však před ně jedničku, objeví se dosti veliké číslo.

Někdy si člověk ani neuvědomí, že chce udělat něco z lásky k Bohu. Jdete ulicí, nazemí sedí žebrák, vidíte jeho rány, dotkne se vás to a dáte mu almužnu, aniž při tom myslíte na Pána Boha. I tehdy máte dobrý úmysl, byť nevědomky. Avšak vždy je lépe dobrý úmysl vzbudit. Naši předkové udělovali almužnu se slovy: »Ke cti a chvále Boží.« Jesuité měli podobné heslo, obyčejně psané zkratkou: O. A. M. D. G. = omnia ad majorem Dei gloriam. Pěkné modlitbě jste se učili loni. Bylo to vzbuzení dobrého úmyslu při ranní modlitbě: »Cokoliv dnes budu mysliti a mluvit, cokoli činiti a trpěti, obětuji, Bože, ke cti a chvále tvé ...

Tak dobrým úmyslem i skutky samy sebou nelišné nabývají ceny před Bohem. Proto napomíná svatý Pavel: »*Buďte, že jíte nebo pijete anebo cokoliv jiného činíte, všechno činite k slávě Boží.*« (1. Kor. 10, 31).

Hlavní dobré skutky jsou modlitba, půst a almužna. (Ot. 229). Tyto tři dobré skutky nazýváme hlavními, protože každý dobrý skutek můžeme pod jeden z nich zařaditi. K modlitbě náleží všechny dobré skutky pobožnosti: účast na mši svaté, poutě, ministrování . . k postu všechny dobré skutky sebezáporu; k almužně všechny dobré skutky milosrdenství.

Dobrymi skutky se obohacujeme pro nebe. Pán Ježíš pravil o dobrých skutcích: »*Neskládejte si pokladů na zemi, kde je rez a mol kazí, a kde je zloději vykopávají a kradou, ale skládejte si poklady v nebi.*« (Mat. 6, 19, 20).

Záslužné jsou však pouze tehdy, jsme-li v posvěcující milosti. Uschlá ratolest nenese žádného ovoce, člověk ve stavu těžkého hříchu je mrtvý pro nebe, jako uschlá větev, nemůžeme si získat nějakou zásluhu pro nebe. Je proto potřeba, abychom pečovali o milost Boží. Ztratí-li člověk milost Boží, pak nesmí propadnout zoufalství a beznaději. Také to neznamená, že je marné jakýkoliv dobrý skutek vykonat. Vzpomeňte si na Ninive. Jak hříšné město to bylo. Přišel prorok Boží, hlásal pokání, uposlechl král i obyvatelstvo, postili se, modlili se a byli zachráněni. Proto také prorok Daniel radil králi babylonskému: *»Hříchy své almužnami vykupuj a nepravosti smilováním nad chudým; snad ti Bůh odpustí hříchy tvoje.«* (Dan. 4, 24)

Dobré skutky nezáslužné pomáhají člověku, aby dostal od Boha milost polepšení aneb aspoň odměnu pozemskou.

MYŠLENKA K PROHLOUBENÍ.

Konat dobro pro dobro. Tak prý je to mravnější. My křesťané konáme prý dobré skutky jen proto, abychom byli odměněni. Krásnější je vykonat dobro bez naděje na odměnu. Tedy naše nauka o dobrých skutcích je nedokonalá. — Takové uvažování na první pohled zdá se být úplně správné. Co je však cílem našeho mravního jednání? Cíl je dvojitý: jeden blízký — naše zdokonalení, druhý vzdálený — Bůh sám.

Sebe zdokonalujeme, když si osvojujeme ctnosti. Můžeme být na to hrdi, že žádná jiná nauka nemá tak dokonalé nauky o ctnostech jako křesťanská. — Ctnost sama o sobě je krásná jako je dobré jídlo. Nejíme pouze proto, že je jídlo dobré, nýbrž, abychom se udrželi na živu, při životě. Tak nekonáme ctnost pro ctnost samu, ale abychom její pomocí žili pro nebe.

Konečně člověk není zvíře a při každém svém činu ptá se po důvodech. Člověk nemůže jednat bez cíle. I ten, který si říká, že koná dobro pro dobro samo, bez ohledu na věčnost — koná to dobro pro odměnu, která z konání dobra plyne: vnitřní radost a spokojenost.

UŽIVOTNĚNÍ.

Jednou v roce bývá vyhlášen den spořivosti. Mládež se má učit šetřit pro život. Ale žádný z vás asi nebude mít za 50 let miliony nastřádané a kdyby — do hrobu si jich

s sebou vzít nemůže. Proto redimentes tempus — vykupte čas konáním dobrých skutků. Přejde okamžik, kdy bude konec, kdy nemůže nikdo dělati. (Jan 9, 4)

MYŠLENKA K PŘEMÝŠLENÍ.

»Svět světlo vaše před lidmi, ať vidí vaše skutky dobré a slaví Boha vašeho, jenž jest v nebesích.« Není zde protiklad s předcházejícím? — Promluvíme si o tom příště.

Otázky. Kdo koná dobrý skutek? — S kterým úmyslem máme konati dobré skutky? Které jsou hlavní dobré skutky? — Proč se tak nazývají? — Co pravil Pán Ježíš o dobrých skutcích? — Kdy jsou dobré skutky záslužné? Pro nebe? Je užitečno také konat dobré skutky nezáslužné? — K čemu pomáhají? — Je správný názor: konat dobro bez ohledu na odměnu?

MYŠLENKY Z PÍSMÁ SV.

»Jejich skutky jdou za nimi.« (Zjev. 14, 13).

»Každému, kdo má, bude dáno, aby měl hojnost.« (Luk. 19, 26)

»Syn člověka přijde ve slávě Otce svého a tehda odplatí každému podle skutků jeho.«

XLIX.

CTNOSTI.

K.: § 109, M.: § 10.

Příprava:

Dám vám otázku, která bývá obyčejně položena na počátku katechismu: Proč jsme na světě? . . . Abychom Bohu sloužili. První podmínkou této služby Bohu je: varovati se hříchu — přestoupení zákona Božího. My však nesmíme myslet stále jen na to zlé, které je kolem nás. To by nebyl žádný krok vpřed. Kristus Pán mimo rady: chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání, mluvil také o stromě neplodném, který nenese-li ovoce dobrého, je podfát a na oheň vržen. (Mat. 7 19) Máme povinnost nejen varovat se zlého, ale konat dobré.

VYSVĚTLENÍ.

Z nedávného výkladu víte, že jsou v nás sklony ke zlému. Je potřebí je přemáhat a naopak osvojit si sklon

k dobru. Tak získáme přirozenou ctnost. Přirozená ctnost jest vlastní námahou získaná trvalá náklonnost k dobrému.

Kdyby některý z vás byl učitelem nebo knězem, měl by zajímavou zkušenost s dětmi. V prvních školních letech má dítě neobyčejně živou obrazotvornost. Nemá úmyslu lhát, ale vypravuje o věcech, které jsou od pravdy neb pravděpodobnosti hodně daleko. Je třeba, aby bylo upozorněno ve škole neb doma, že to takové není, jak vypravuje. Ponenáhlu osvojí si náklonnost mluvit pravdu za všech okolností.

Poněvadž tuto ctnost si může získat každý, kdo o ni se snaží, nazývá se ctností nabytou. — Jiný zase dává pozor na to, co jí a pije. Udělá si předsevzetí, že bude vždycky střídmě pít opojné nápoje. Dokonce se stane abstinentem. Tu však najednou přijde do společnosti, nabídne mu tam něco málo, neodmítne, zachutná mu, po druhé si vezme trochu víc a za nějaký čas může se z něho stát opilec. Vidíme, že přirozené ctnosti slábnou, když jich člověk zanedbává; zanikají, když jsou častěji páchány hříchy, které se jim přiči.

Ctnosti božské.

Jsou však ctnosti bez kterých není možno dojít spásy. Kdo nevěří v Boha, kdo nedoufá ve své spasení, kdo Boha nemiluje, ten má brány nebes zavřeny. Nejdůležitější pro věčný život člověka jsou ctnosti víry, naděje a lásky. Tyto jsou nám dány zároveň smilostí posvěcující při křtu svatém. Nazývají se ctnostmi nadpřirozenými.

Nadpřirozená ctnost je spolu s posvěcující milostí udělená trvalá způsobilost k nadpřirozeně dobrému a záslužnému jednání.

Upozorňuji na slovíčko způsobilost. Tak jako člověk, má-li ruku, je způsobilý k malování, ale malbě se musí vyvíjet, tak tyto ctnosti uzpůsobují, abychom věřili, doufali, Boha milovali, ale způsobilost je třeba vypěstovat a ctnosti vzbuzovat.

Víra, naděje, láska jsou nazývány též ctnostmi božskými, protože mají Boha za předmět a k Bohu vedou. Nemůžeme jich také sami získat a proto říkáme jim též ctnosti vlité.

Ctnost víry nás činí způsobilými, abychom pro Boží vševědoucnost a pravdomluvnost měli za pravdu vše, co Bůh zjevil a skrze katolickou Církev k věření předkládá.

Víra nám dává možnost poznati Boha, pokud je to přiměřené našim schopnostem. Bůh je tedy předmětem naší víry. Bůh je také pohnutkou, proč věříme.

Ctnost víry rozšiřuje naše znalosti. Bez ní bychom žili ve tmě. Nevěděli bychom toho mnoho o Bohu, tajemství Nejsvětější Trojice by nám zůstalo skryto, pochybnosti o životě věčném by zmítaly naší duší. Leccos z věčných pravd odkrývá sice rozum, ale víra to potvrzuje. Věřou jako bychom se aspoň částečně stávali účastni nekonečných vědomostí Božích.

Ctnost naděje. Do duše každého z nás je vložena touha po štěstí. Jako hvězda vedla mudrce, tak naděje vede nás k věčnému štěstí. Ctnost naděje činí nás způsobilými, abychom pro Boží všemohoucnost, dobrotu a věrnost s pevnou důvěrou očekávali, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil: věčnou blaženost a prostředky, kterými bychom jí dosáhli.

Ctnost lásky nás činí způsobilými, abychom milovali Boha nade všechno, sebe pak a bližního pro Boha.

* * *

Ctnosti hlavní. K božským ctnostem druží se 4 základní ctnosti, ze kterých vycházejí všechny ctnosti mravní. Nazývají se také stěžejními, protože na nich spočívá veškerý mravní život, jako dvěře spočívají na stěžejích. Jsou čtyři: opatrnost, spravedlnost, statečnost, mírnost.

Opatrnost. Znáte podobenství o pannách moudrých a nemoudrých. Vypravujte! Opatrný jest ten, kdo v jednotlivých případech správně poznává, co má činit, aby jeho jednání bylo dobré a Bohu milé. — Quid ad aeternitatem — co mi to prospěje na věčnosti, dávali si někteří otázku a stali se z nich světci.

Pod slovem opatrnost lidé si obyčejně představují obezřetnou snahu po pozemském prospěchu. Větší význam než tato snaha má opatrnost společenská, která má velký význam ve styku s lidmi. Je to velké umění, dovést poznati

povahu lidí, prohlédnout jejich záměry. Zde opatrnosti opravdu nikdy nezbývá.

Spravedlnost. V Písmě svatém zvláště Starého zákona slovem spravedlivý byli označováni lidé, kteří plnili svědomitě vůli Boží. Spravedlnost jako ctnost je opravdová snaha dát každému, co mu náleží. Spravedliví máme být k Bohu, lidem i sobě.

Statečnost. Za pronásledování v Mexiku byl zajat 18letý hoch, Církvi nepřátelskými vojáky. Ti hocha nutili volati: »Pryč s Kristem.« — »Toho neučiním, jsem katolík.« — »Pak se bouříš proti státu.« — »Budiž, ale Krista nezradím.« — Vymyslili si hrozné mučení. Přivázali ho k nákladnímu autu a ujížděli s ním k domu jeho rodičů, kde ho chtěli bajonety donutiti k odpadu. Matka chlapcova vyšla z domu a povzbuzovala hocha: »Ať tě zavraždí, ale víru nezapři.« — Se slovy »Ať žije Kristus Král« mladý hrdina dotrpěl.

Byl statečný. Statečnost je ctnost, kterou dobré přes všechny obtíže činíme a raději všechno trpíme, než bychom se hříchu dopustili.

Je rozdíl mezi hrdinstvím pohanským a statečností křesťanskou. Hrdina starověku bojoval za cenu tohoto světa. Na roveň Bohu cenil velikost svého národa, moc svého státu, slávu své vlasti. Vše obětoval pro tyto statky. Statečnost křesťanská je jiného druhu. Statečný je nemocný, který dlouho upoután na lože trpělivě snáší bolesti. Statečný je dělník v továrně, kde uprostřed posměchu svědomitě plní své náboženské povinnosti; statečná je sestra, která se věnuje malomocným. O které hrdinství se budete vy snažit?

Mírnost. Je ctnost, která naše nitro vyrovnává. Jí všechny nedovolené náklonnosti v duši potlačujeme a věci dovolených jen mírně užíváme. Tomu se naučit, není tak snadné. Zkuste to jen někdy při jídle zachovat pravou míru, nebo když jste uprostřed hry, přestat. Poznáte jak těžko se tato ctnost získává.

Snažte se, aby ctnosti ve vás nezakrněly. Ctnosti božské rozmnožují se každým rozmnožením milosti posvěcující a jich vzbuzováním. Božské ctnosti vzbuzujeme, když ujišťujeme Boha, že v něho věříme, v něho doufáme a jej milu-

jeme. Vzbuzení není třeba říkat slovy. Ctnosti můžeme vzbudit i modlitbou, dobrým skutkem, znamením kříže atd.

UŽIVOTNĚNÍ.

Karel V., francouzský král, otázal se jednou básníka Torquata Tassa, kdo je na světě nejšťastnější. »Bůh,« odpověděl básník. »To se rozumí samo sebou, ale kdo je po něm?« »Ten, kdo je mu nejbliže; ctnostný člověk.«

L.

KATOLICKÁ AKCE.

Pečuj o duši bližního.

Příprava.

Papež Pius X. dal kdysi zajímavou otázku několika kardinálům: »Čeho je nejvíce potřeba v dnešní době pro spásu duší?« »Zřídít katolické školy,« odpověděl jeden. »Nikoliv!« — »Vysvětit více kostelů« — mýnil druhý. »Těž ne!« — »Více kněží!« tvrdil jiný. — »Ani to, ani ono,« řekl papež, »čeho je nejvíce potřebí, jest: aby v každé farnosti bylo několik mužů, kteří jsou ctnostní, dobře poučení, zmužilí a opravdoví apoštolé!«

Proč asi svatý Otec právě toto zdůrazňoval? Možná, studenti, jste si někdy povšimli i dějin vaší obce, farnosti. Jako student několikrát jsem přečetl pamětní knihu naší vesnice. Povšimněte si, jak za posledních 100 let vzrostl počet obyvatel. Dříve stačil na to vše kněz. Teď je přetížen prací ve farní kanceláři, vyučováním ve škole a tak jen stěží může přijít dostykuse všemi věřícími. Proto je potřebí, aby mu někdo pomáhal. Také vlivem nepřátel víry je mnohé srdce uzavřeno a kněze by třeba ani do domu nepustili. Kde nemůže on, může dobrý katolický křesťan. Podobnoství o milosrdném Samaritánu platí i zde. Nesmíme jít okolo ran duše, jako levita a kněz. Bůh nás sice nepotřebuje, mohl by všechny spasit bez nás, ale přece ponechává nám příležitost získat si zásluhy, pracovat na spáse duší.

NÁZOR.

Dnes bych vám chtěl sem donést obraz dobrého pastýře, abyste měli před očima lásku Kristovu k lidské duši.

Věčně bude si lidstvo opakovat jeho slova . . . »Já jsem pastýř dobrý. Znáám ovce své a ony znají mne, a slyší hlas můj a následují mne a nacházejí pastvu. Já jim dávám život věčný a nikdo jich nevytrhne z ruky mé. Já dávám život za své ovce. — — A mám ještě jiné ovce, ty však nejsou ztohoovčince. I ty musím přvést, a hlas můj slyšeti budou. A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« Stále si budeme připomínati příběh o ztracené ovci.

A zvlášt v dnešní době můžeme volat s prorokem Isaiášem: »Všichni jsme jako ovce zbloudili, každý na svou cestu zabočil.« (Is. 33, 7) Vy, studenti, jste již uslyšeli hlas Pána Ježíše. Plníte svědomitě své náboženské povinnosti až snad na nepatrné výjimky, které jsou jako ovce zbloudilé. Dnešní doba vás potřebuje. Dříve snažili se křesťanství zničití mučednictvím. Nic jim to nepomohlo, krev mučedníků stala se semenem křesťanů. Teď snad není mučedníků, ale učení Kristovo a jeho věrní jsou ničeni jiným způsobem, nekrvavým. Moderní pronásledování nezabíjí tělo, ale duši. Mnoho a mnoho je v Církvi, ale jen zapasáno v matrikách, neboť jejich duch už není Kristův; další množství odtrhlo se od ovčince Kristova úplně. Byly proječovány snahy Krista vyloučit z okolí člověka. Hřích nebyl pokládán za zlo, plnění náboženských povinností stávalo se povrchní, divadlo, tisk, kino nepovznášely člověka k lepšímu. Zdá se, že opravdu nastal útěk před Bohem. Církev leckde je pronásledována, věřící Kristovi musejí snášet úžasné křivdy.

Tak se přibližujeme apoštolské době. I tam byla praktikována katolická akce, což není nic jiného než vaše spolupráce na spáse duší. Jak by byli mohli apoštolé zvládnout tak veliké množství toužících po křtu? Bylo jich pouze 12. Dopisy sv. Pavla svědčí, že i jim pomáhalo množství nekněží-laiků. Již tehdy bylo zvykem vyřizovat pozdravy. Na konci svých dopisů vyřizuje sv. Pavel pozdravy četných osob, nejen kněží, ale množství laiků. Z jeho dopisu se dovídáme, že v Korintě napomáhali i slovem k šíření křesťanství nekněží, jiní zase mu poskytují přístřeší za jeho pobytu v tomto městě (Akvila a Priscila). A k rozšíření Kristova učení používá apoštol nejen mužů, ale také žen. V listě k Římanům mluví o jáhence Foebě, pozdravuje Marii, která mnoho pracovala.

I do císařských paláců vniklo křesťanství hned v prvých dobách. Tam ovšem apoštol byl by se stěží mohl ukázat. O to se zasloužili prostí věřící.

VYSVĚTLENÍ.

Tuto práci věřících na prohloubení náboženského života, řízenou církevními představenými, nazýváme katolickou akcí.

Je to práce obětavých věřících, ne knězova. Když kněz horlivě plní své povinnosti, pilně káže, zpovídá, dobře vyučuje, to je duchovní správa, ale ne katolická akce. *Také není možno nazvat katolickou akcí sice záslužnou, ale soukromou práci jednotlivců.* Též vy studenti jste povoláni a máte povinnost spolupracovat. Ovšem musíte počítati, jako ve všem, i zde s překážkami. Především se bude jednat o vás. I o vás platí slova Kristova: »Svět vaše světlo před před lidmi.« Tedy předně bude potřebí vašeho živého příkladu. Slyšeli jste již téměř celou mravouku! Nepomůže, když teď, při opakování, jste mi odříkali sice velmi krásně všechny poučky, zůstanou-li tyto pouze ve vašem umu a neovlivní také vůle. V příštím roce, až budete se učití věrouce, ať proniknete velké pravdy, abyste věděli, že to, za co se budete obětovat, skutečně stojí za všechny námahy. Ovšem jedna hodina ve škole na to nestačí. Jestli máte bojovati proti duchu a okolí zbavenému veškeré náboženské myšlenky, vynasnažte se, aby vaše duše byla obklopena a prosycena pravým křesťanstvím. K tomu vám dopomohou svátosti, časopis i spolupráce s jinými studenty podobných snah, jako máte vy. — Máte časopis katolického studentstva, máte příležitost si přečíst revui »Na hlubinu«, na vysoké škole pak »Filosofickou revui«. Každoročně už početná řada vás jde na duchovní cvičení. Mohli jste poznat u starších kolegů, jak na ně blahodárně působily. — V táboře katolických studentů poznáte, kolik studentů žije denně intensivním náboženským životem. — Když bude zušlechtěna vaše povaha, ukázněna duše, pak nabídněte své síly k promyšlené práci na spáse duší v katolické akci.

Již teď mohli byste někteří hodně dobrého způsobit. Známe sextána, který si vzal na starost všechny mladší studenty z vesnice. Je jich tam dvanáct. Utvořil z nich »Legio

angelica«. Týdně si je svolává, spolu s panem kaplanem jim vysvětluje mši svatou. Studenti pak pomáhají ve všem, čeho je potřebí ve farnosti. Poprázdninách svolám studenty z každé vesnice, kde je jich více jak deset, utvoříte studentský odbor katolické akce. — Ale i ve třídě byste mohli mnoho dobrého způsobit. Je ku př. ve třídě kolega nebo kolegyně, kteří by tak rádi něco slyšeli o učení Pána Ježíše. Dát jim k tomu příležitost, přivésti je. Před prázdninami jsou pořádány studentské pouti. Tam nabídněte své služby. Po prázdninách rozšířit Jitro mezi svými spolužáky. Hleďte, kolik úkolů máte již teď!

Sv. Pavlovi, jak jsem vám řekl, pomáhaly v apoštolátní práci i ženy. V katolické aktivitě není zapomenuto také na vás, studentky. Na jednom ústavě byla studentka, která měla neobyčejný vliv na celou třídu. Milá a skromná, mnohdy dlouho čekala, než se mohla přiblížit k duši některé své spolužačky, aby jí ukázala cestu k dobrému. Ve většině případů se jí to podařilo. Také od vás je žádán tento apoštolát dobra a víry. Zvlášť jeden úkol bych vám dal. Vy zde máte sice to štěstí, že můžete chodit do náboženství, ale jsou i v našem městě studentky vašeho věku, které o náboženství nic neslyší, často ani nejzákladnějších povinností neplní. Těch si povšimněte. Navažte styky se studentkami z rodinné školy a obchodní akademie. Pozvete je na naše studentské bohoslužby. Dejte jim do rukou číst také Jitro a konečně přiveďte je do studentského odboru naší farní katolické akce. Je potřebí apoštolátu vašeho slova i příkladu.

Některé z vás žijí opravdu vnitřním životem. Tam mohou mnoho vykonat vaše sepaté ruce. Modlitba má neobyčejnou moc, věnujte ji za své spolužačky.

LI.

KRISTUS VZOR NAŠEHO ŽIVOTA.

Příprava.

Už jste snad byli někdy na Radhošti. Jezdí se tam úmyslně ku konci června, kdy je den nejdelší a noc nejkratší.

*) Účelem této katechese jest zajímavé opakování probraného učiva. Následující katechese pak celé učivo shrnuje.

Turisté nespí, čekají na východ slunce. Lesem se ozývá zpěv ptáků, jeden po druhém se přidává, až všechno zazpívá v radostném zpěvu letního rána. Tu objeví se na obzoru ponenáhlu záře. Hvězdy počínají blednout, vrcholky horských velikánů jako by se zalily zlatem, trpytící se paprsky rozletí se k nebesům. Vše se stává krásnější, i ta kapka rosy se trpytí jako démant.

Ne bez důvodu nazývá se Kristus Pán též »odleskem věčného světla«, »Světlo světa«, které osvěcuje všechny, kdož jsou ve tmách. Stal se světlem mravního života celého lidstva i každého člověka. Ti, kteří ho znali, svědčí, že na něm nebyla nalezena žádná vina. Jidáš zoufalsi proto, že zradil krev nevinnou, a ti, kteří bojovali proti jeho Církvi, jsou přesvědčeni, že Kristus byl nejlepším člověkem, jaký kdy na světě žil (Renan) a že žádnému člověku nepodaří se dosáhnout takové mravní dokonalosti (Strauss). Kristus si však přál, ne abychom Ho pouze obdivovali, ale také následovali. Řekl apoštolům: »Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života.« (Jan 8, 12.)

Kristus Pán je nám světlem v poměru k Bohu, lidem i sobě.

NÁZOR A VYSVĚTLENÍ.

Kristus a Bůh.

Od své maličkosti touží po tom, býti v domě Otce svého. Jak se asi zaradoval, když mu bylo řečeno: Půjďme do domu Božího. Modlitba je rozmluva s Bohem, jak často on rozmlouval?! Jak zářila jeho tvář. Sami apoštolé zachtoužili po tom: »Pane, nauč nás se modliti.« Před každým důležitým dílem nezapomeneme na modlitbu. Pán Ježíš, dříve než se rozhodne hlásati radostnou zvěst evangelia, jde na poušť. Modlí se před volbou apoštolů, i před zázrakem (rozmnožení chleba nebo vzkříšením Lazarovým). Nemodlí se uprostřed hluku velkoměsta, ale odchází do samoty. Překrásná jest jeho modlitba na rozloučenou. Kousek vám z ní přečtu.

Studenti, těší mne, že i vy se snažíte Ho napodobit. Téměř všichni pilně navštěvujete bohoslužby. Nebylo by však vhodné někdy odejít do samoty a tam si pohovořiti s Pánem Bohem o sobě. Budou duchovní cvičení pro studenty:

na Velehradě . . . , v Rajhradě . . . , v Nové Říši . . . , Sv. Kopečku . . . X. Y. sepíše, kdo letos z vás pojede.

Kristus Pán také rád o Bohu mluvil na veřejnosti. Čeho srdce plno, tím ústa přetékají! Vyjmenujte místa, kde všude Kristus Pán mluvil o svém nebeském Otcí! Nemožoval se pouze na úzký kruh svých apoštolů, které zvláště zasvěcoval do tajemství svatých pravd, ale kázal všude, kde k tomu byla dána příležitost, ať už to byla synagoga v Nazaretě nebo v Kafarnaum, či jezero Genezaretské, neb hora později zvaná horou Blahoslavenství. Vy se úzkostlivě vyhýbáte rozhovoru o Bohu, možná, že byste si nedovedli ani pohovořit.

Úctu k Bohu také činem ukazoval. I hněv se ho zmocnil, když viděl dům Boží znesvěcený; na jeho udržování přispíval, ačkoliv nebyl povinen; nepřišel zákon rušit, ale naplnit, a dbal o přesné splnění náboženských předpisů. Povšimněte si třeba poslední večeře, jak je tam všechno upraveno podle předpisů židovských. Nestal se někdy snad vašim přičiněním dům Boží peleší lotrovskou? Až budete samostatní, i od vás bude žádáno, abyste přispívali na potřeby Církve, plniti všechny předpisy církevní.

Kristus Pán nejen nás naučil se modlit: Buď vůle Tvá, sám byl také plně odevzdán do vůle Boží. Pamatujete se na jeho slova: »Ne má, ale tvá vůle se staň.« Kolikrát jste se už ve svém životě modlili: »Buď vůle Tvá, ale všude jste chtěli prosadit pouze vůli svou.

KRISTUS A ČLOVĚK.

V mnohých našich domácnostech visí obraz představující svatou Rodinu. Kristus jako dítě. Nikdy nezarmoutil svých rodičů. Syn Boží a přece prací vydělával chléb i pro svou matku a pěstouna. Nezapomíná na matku i když jeho zvučný hlas slábne na kříži a doporučí ji v ochranu nejmilejšímu učedníkovi.

Měl také přátele. Evangelista poznamenává, že když přišel k Lazarovu hrobu, zaplakal. Velkomyslně snáší slabosti a nedokonalosti svých učedníků. Pomáhá, kde může: staré vdově křísí syna, Jairovi dceru, setníkovi milého služebníka; když loď se na jezeře potápí, on pomáhá a bouři utišuje. Když k němu přivádějí ženu hříšnou, on ji neodsuze, ale naopak zachraňuje.

Jaké máte přátele vy? Byli by schopni také tak jednat, pomohli byste jim? Jaké povinnosti máme k rodičům?

Milovati přátele a jim lásku skutkem prokazovati je lehké. Ale Kristus to byl, který nás naučil vidět i v každém člověku syna Božího. On měl soucit s trpícími, k nim promlouval blahoslavenství, je nasýtil na poušti, je uzdravoval a nestyděl se ani schýlit se k těm, kteří byli postiženi nejděsnější nemocí — malomocenstvím. I žebrák ležící u cesty stál mu za to, aby mu vrátil zrak.

Věděl však, že člověk má také duši. Uzdravoval ji proto dříve než tělo. Kolikrát jste slyšeli, že řekl k nemocným nejdříve: »Odpouštějí se tobě hříškové tvoji.« —

On byl první v lidstvu, který ukládá jako povinnost člověku hodně těžkou: lásku k nepříteli.

Které jsou skutky tělesného milosrdenství? Kterými slovy přikázal lásku k nepřítelům?

Dříve platila zásada oko za oko, zub za zub — a on říká: Milujte ty, kteří vám ubližují a bezpráví činí. I Jidáše měl rád. Když ho zradil, ještě jej nazývá svým přítelem. Když Petr uťal Malchovi ucho, on sám čin Petřův na nepříteli napravil.

Kristus sám k sobě!

Filosofové často dovedli překrásně mluvit o ctnostech, psáti objemné spisy, ale jejich život nauce byl příliš vzdálený. V Kristu Pánu je soulad všech ctností. Třebas udivoval již ve dvanáctileté svou moudrostí, přece pokora u něho je význačnou ctností. Sám se nazývá tichý a pokorný srdcem. Vždyť i místo jeho narození nebylo skvělé, ani jeho domov v Nazaretě neoplýval blahobytem, neměl často kam by hlavu složil. O všechno oloupen, umírá na kříži. Kolik, studenti, je pýchy ve vás, celý zevnějšek váš mluví, že po té stránce Krista Pána nehodláte napodobiti. Jak toužíte po nových šatech, doma tatínek se stará, abyste se mohli aspoň dosyta najíst, vy toužíte často po lepším, než co vám mohou dát. Jaké plány kolikrát si budete, co všechno si pořídíte, kolik peněz budete muset ve vašem budoucím povolání mít?

Nevím, studenti, zda bych se mohl sám postavit, nebo některý z vás a říci to, co mohl prohlásit Kristus Pán před

svými nepřáteli: »Kdo z vás mě můžete vinit z hříchu?« Vyčítali mu farizeové leccos, znesvěcení soboty, touhu po panství atd., ale když mu to měli prohlásit jako hřích, nikdo se neodvážil. Byly to pouze jejich malicherné předpisy, Bohem nepřikázané. —

Jeho učedníci se divili, že stál u studnice Jakubovy se ženou. Dle toho společnost žen nevyhledávala a když ušlechtilé ženy při křížové cestě oplakávaly jeho osud, kam obrací jejich pozornost?

Je ohleduplný ke druhým. Nedovoluje, aby všichni vstoupili do domu Jairova, aby ušetřil Jaira nepříjemností. Povšimli jste si snad, jak jednal s Jidášem při poslední večeři. Neoznačil jej přímo za zrádce. Jak byl ohleduplný k jiným, jak byl bezohledný k sobě, šlo-li o věc Boží. Jak musel být asi unaven, když položil hlavu na klín Janovi na lodi Petrově, aby se spánkem posilnil?

Sám sebe nazývá pravdou? Zavrhuje pokrytectví farizejské. Říká, že proto přišel na svět, aby svědectví vydal pravdě. I jeho nepřátelé mohli o něm říci: »Víme, že pravdomluvný jsi a pravdě učíš.«

I pro nás platí slova Jeho: »Učte se ode mne!« Když nám k tomu budou scházeti síly, vyprosme si v modlitbě milost od Boha, který nám ji neodepře, neboť začkoliv budeme prosit Otce ve jménu jeho, dá nám!

LII.

BUĎ S PÁNEM BOHEM!

Příprava.

Byli jste, studenti, letos na výletě na hradě Buchlově. Ukazovali vám tam obrovský sud vína. Je prý už hodně starý. Staré víno je dobré, ale musí být pečlivě ošetřováno, buď aby se nezkazilo, anebo sud neroztrhlo, kdyby byl neprodyšně utěsněn. Ve starobylých klášteřích malovali na stěny někdy také sud vína. Pod ním býval nápis: *Liberate perit*. Výborný latinář z vaší třídy by to určitě dokázal přeložit.

Proč to tak psali, co se vypravuje? Majitel vinic měl sklep a ve sklepech plno sudů vína. Na jeden zvláště byl

hrdý. 10 obručí jej drželo pohromadě, aby síla vína neuvolnila cestu a drahé víno nepropadlo tak zkáze. S chloubou ukazoval tento sud svým hostům. Vínu to lichotilo. Jen se mu zdálo, že je málo svobodné. Domnívalo se, že obruče brání jeho vzrůstu, a proto si chtělo uvolnit cestu. Víno zkoušelo své síly. S počátku dost úzkostlivě, nevědouc, zda se mu jeho záměr podaří. A hle, jedna obruč za druhou povolovala. Ještě jedno vzejetí sil a víno bude mít volnou cestu. Konečně svoboda přišla. Stará obruč nedolala jaré síle vína. I ona povolila. Dýhy se rozpadly a drahocenné víno, plné života a síly se smísilo s hlínou v bláto.

Studenti, v tomto roce bylo vám vykládáno desatero Božích přikázání. Každé přikázání také něco zakazovalo. Víte sami, že žádný zákaz člověka netěší. Zakázané ovoce nejlépe chutná. Již na počátku jsem vám řekl, že desatero bylo dáno Pánem Bohem k našemu dobru. Také výklady v náboženství vás vždy upozorňovaly na dobré. Zvláště v mravouce nechtěl jsem nikdy od vás studených formulek, všímal jsem si však, jak jste řečené uplatňovali ve svém životě. Měl jsem z toho radost, když po výkladu o svědomí někteří se odhodlali k pravidelnému zpytování svědomí. Doufám, že i o prázdninách vytrvají. Ti, kteří tak nečinili dosud, jistě se k nim přidají. Když bylo probráno první přikázání Boží, jak radostně jste se modlívali Věřím v Boha. Již mravouku nebudete mít, ale stále pro vás bude platit: Vyznej a nezapři! Jste hrdi na to, že jste římsští katolíci. Víra je dar Boží. Vynasnažte se tento dar si uchovat!

Bylo by to krásné, kdybychom si na sklonku roku mohli říci, že jste si zvláště povšimli své řeči a odvykli si urážení jména Božího. O prázdninách nebudete stále mít u sebe legitimaci, na které panem ředitelem potvrzeno, že jste studenti. Vaše řeč a vaše vystupování bude mluvit o vás. Jaká by to byla hanba, kdyby vás někdo slyšel hovořit a považoval vás podle řeči za nezbedy.

Také dnes si zjistím, jak jste si vzali k srdci třetí přikázání. Kdo byl v neděli na celé mši svaté? O prázdninách budete mít příležitost jít častěji do kostela. Neopomeňte, vyprositi si hodně požehnání Božího. Tam uslyšíte také slovo Boží, nepohrdejte jím! I když budete mít někteří vý-

bornou z náboženství, to neznamená, že už všechno znáte a že není na světě člověka, který by vám ještě něco dobrého mohl říci. Snadno se zapomíná. To zjistíte po prázdninách, kolik z latiny, němčiny atd. vám zůstane ještě v hlavě. Zapomene se i na to, co vám bylo řečeno v náboženství.

O prázdninách budete víc v blízkosti rodičů. Někdy je slyšet od tatínka neb od maminky povzdech: Kdyby tak byl už konec prázdnin, už to není možno s tím našim klukem vydržeti! To asi proto to s ním nemohou vydržet, že byl ve všem poslušný, uctivě se choval, neodmlouval, z lásky všechno udělal, co jenom na očích viděl!? Budou žně. Nejkrásnější sport budete provozovat na poli. Někteří z vašich kamarádů zase se věnují osvěžení. Zahálka však osvěžením není. I ti se vynasnaží tělo nějakým způsobem zaměstnat.

Přijdete také do styku s různými lidmi. Ve volných chvílích v červnovém vedru řekl jsem vám leckteré připomínky o slušném chování. Nebudete s sebou nositi knížku, jak se máte chovat. K příjemnému vystupování už jste se cvičili celý rok.

Nedejte nikomu pohoršení, ať řečí nebo skutky, i myšlenky snažte se ukáznit. Bylo by si přáti, aby o každém z vás mohlo platit: »Blahoslavení čistého srdce . . .« a abyste se po prázdninách vrátili s jasným okem, čistým srdcem.

Někdy vás bude lákat majetek bližního třeba k osvěžení. Ovoce začne právě dozrávat. Je to maličkost, ale z maličkostí povstávají velké věci. V maličkostech se ukáže vaše věrnost v dobrém. Nebud'te zloději majetku, ani cti vašich známých!

Abyste toto všechno dokázali, snažte se celý čas prožít ve spojení s Pánem Bohem. Milost Boží je nade všechno. Na konci roku o svátku Nejsvětějšího Srdce Páně jste byli mnozí u svaté zpovědi. Tuto milost uchováte pevným pořádkem svého života. Den začínajte vzpomínkou na Pána Boha. Je dobré určit si pevnou hodinu, kdy chcete vstávat. Rozhodně ani o prázdninách nepřispívá zdraví, když slunečko je již vysoko na obloze, ptáci si již odzpívali svou ranní píseň, všechno je v plném shonu, jen vy byste se povalovali v posteli. Denně aspoň krátkou modlitbu. Ráno, zvolte si ji hned! A tu za každých okolností se pomodlete.

Také den by měl být zakončen s Pánem Bohem. Je prospěšné večer si připomenout: Umřítí musím, ale nevím kdy . . . což kdyby si mě Pán Bůh ještě této noci povolal?! Bože, Otče buď milostiv mně hříšnému!

To, co jste po celý rok poslouchali, nepovažujte za překážku vaší radosti. Připomínám vám slova, která řekl Mojžíš lidu izraelskému: »Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořečení: požehnání, budete-li poslouchati příkázání Hospodina Boha svého, zlořečení však, sejdete-li s cesty, kterou vám nyní ukazují.« (Dt. 11, 26) »Za svědky vyzývám nebe a zemi, že jsem vám předložil život a smrt, požehnání a zlořečení. Vyvol si tedy život, abys byl živ ty i potomstvo tvé!« (Dt 30, 19)

I já bych si přál, abyste si vyvolili život! Rád jsem chodil do vaší třídy, byl jsem s vámi spokojen, ale s některými se musím už dnes rozloučit. Příštím rokem již nebudou chodit. Věnují se praktickému povolání. I s těmi bych se rád sešel, když už ne zde na zemi, Bůh ví, kam Vás Prozřetelnost zavede, tak aspoň v nebesích. Vy, kteří odcházíte, vzpomeňte si dnes na všechno dobré, co jste od Pána Boha dostali. Vzpomeňte si, že vám dal hodné rodiče, kteří chtějí jen vaše dobro, i když snad tomu sami někdy nechcete porozumět. Vaše maminka byla první katechetkou, která vás vedla k Bohu, ona vám první o něm vyprávěla. Vynahradte jí to i tehdy, když budete samostatní. Vděčně vzpomeňte i svých profesorů, kteří vám nejenom rozšiřovali obzor vědomostí, ale také duši vaši ve všem dobrém prohlubovali. Neměli byste zapomenout ani na vašeho prvního velebného Pána a všech ostatních, kteří vám svaté pravdy vysvětlovali.

Děkujte Bohu za milost křtu svatého, za dar svaté víry, milost ve svátosti pokání a ve svatém přijímání. Zachováte-li všechno, co jste v hodinách náboženství slyšeli, mohu vás bez obav propustit do života. Denně vás budu vzpomínat ve svých modlitbách a když na konci mše svaté, obrácen k lidu, budu udělovat požehnání, též jako bych vám je posílal. A také dnes až se naposledy společně pomodlíme Věřím v Boha a Desatero, přijměte mé kněžské požehnání.

Skončíme písní: Tam kde strmí církev těmě (Blíž k Tobě Bože můj, . . . Bože, cos ráčil . . .)